

**Notulen van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht
gehouden op 7 februari 2011**

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht Vergadering 7 februari 2011

BESTUUR, EUROPA en MIDDELEN

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 24 december 2010, dienst/sector SGU, nummer PS2011BEM01, inzake wijziging gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer..

Daartoe besloten
PS2011BEM01

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 13 januari 2011, dienst/sector SGU, nummer PS2011BEM02, inzake 1^e wijziging programmabegroting 2011 Randstedelijke Rekenkamer..

Daartoe besloten
PS2011BEM02

MILIEU, MOBILITEIT en ECONOMIE

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 7 februari 2011, dienst/sector MOB, nummer PS2011MME01, inzake de Ring Utrecht en tram Utrecht CS-Utrecht Science Park/De Uithof.

Daartoe besloten
PS2011MME01

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 20 december 2010, dienst/sector -, nummer PS2011MME02, inzake rapport Randstedelijke Rekenkamer "Provinciaal economisch beleid; onderbouwing en evaluatie".

Daartoe besloten
PS2011MME02

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 20 december 2010, dienst/sector -, nummer PS2011MME03, inzake rapport Randstedelijke Rekenkamer "Regie op herstructureren bedrijventerreinen".

Daartoe besloten
PS2011MME03

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 17 januari 2011, dienst/sector ECV, nummer PS2011MME04, inzake cofinancieringsfonds Kennis en Motivatie..

Daartoe besloten
PS2011MME04

RUIMTE, GROEN en WATER

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 14 december 2010, dienst/sector AVV, nummer PS2011RGW01, inzake de Landschapsverordening provincie Utrecht 2011.

Daartoe besloten
PS2011RGW01

Motie M4, ingediend door de fracties van GroenLinks, PvdD en ChristenUnie, inzake lichthinder.

De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 14 december 2010, dienst/sector GRN, nummer PS2011RGW02, inzake het Koersdocument Landbouw.

Daartoe besloten
PS2011RGW02

Amendement A2, ingediend door de fracties van GroenLinks en de PvdD, inzake geen nieuwvestiging intensieve veehouderij.

Het amendement is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M5, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake stop op uitbreiding intensieve veehouderij.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M6, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake kringloop.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 14 februari 2011, dienst/sector PRO, nummer PS2011RGW03, inzake de kwaliteitsgids Utrechtse landschappen.
Daartoe besloten
PS2011RGW03

Amendement A3, ingediend door de fractie van de SP, inzake kwaliteitsgids.
Het amendement is ingetrokken.
Daartoe besloten

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 14 december 2010, dienst/sector AVV, nummer PS2011RGW04, inzake de Verordening veehouderij, stikstof en Natura 2000 provincie Utrecht 2011.
Daartoe besloten
PS2011RGW04

Amendement A4, ingediend door de fracties van de SP en PvdD, inzake reductiescenario deposities.
Het amendement is verworpen.
Daartoe besloten

Amendement A5, ingediend door de fracties van de GroenLinks en PvdD, inzake doelstelling stikstofverordening.
Het amendement is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M7, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake onderzoek draagkracht natuur in relatie tot veestapel.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 18 januari 2011, dienst/sector ILG en GRN, nummer PS2011RGW05, inzake hoofdlijnen voor het Akkoord van Utrecht, herijking EHS.
Daartoe besloten
PS2011RGW05

Motie M3, ingediend door de fracties van de SP, GroenLinks en de PvdD, inzake evaluatie Akkoord van Utrecht.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 7 februari 2011, dienst/sector PMF, nummer PS2011RGW06, inzake Groot Mijdrecht Noord.
Daartoe besloten
PS2011RGW06

STATEN (provinciale)

Ingekomen stukken.

Vragenhalfuurtje.

Vaststellen van de notulen van 22 november 2010 en 13 december 2010 en de besluitenlijst van 13 december 2010.

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 27 januari 2011, dienst/sector Statengriffie, nummer PS2011PS01, inzake het Vervolgbesluit werkgroep Balemans.
Daartoe besloten
PS2011PS01

Amendement A6, ingediend door de fractie van D66, inzake kleine aanpassing besluit werkgroep Balemans juni 2010.
Het amendement is aanvaard.
Daartoe besloten

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 24 januari 2011, dienst/sector Statengriffie, nummer PS2011PS02, inzake het Burgerinitiatief "Stop veefabrieken Utrecht".
Daartoe besloten
PS2011PS02

Amendement A1, ingediend door de fractie van de VVD, inzake verduidelijking besluit Burgerinitiatief.
Het amendement is ingetrokken.
Daartoe besloten

Motie M1, ingediend door de fracties van de PvdD en de SP, inzake voorbereidingsbesluit.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M2, ingediend door de fracties van de PvdD en de SP, inzake koe in de wei middels PRV.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Stemverklaringen.

Stemmingen.

WONEN, MAATSCHAPPIJ en CULTUUR

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 12 oktober 2010, dienst/sector ECV, nummer PS2011WMC01, inzake wijziging Besluit bekostiging regionale omroep.
Daartoe besloten
PS2011WMC01

Presentielijst vergadering 7 februari 2011

Voorzitter: R.C. Robberten, commissaris van de Koningin (tot 13.00 uur)
R.E. de Vries, plv voorzitter (vanaf 13.45 uur)
Griffier: L.C.A.W. Graafhuis

mevr. drs. F.M. Alsem, Harmelen
E.R.M. Balemans, Utrecht
dr. F.H. Barneveld Binkhuysen, Soest
mevr. drs. C.G.M. van Benthem, Montfoort
F. Bersch, Utrecht
dr. R. Bisschop, Veenendaal (vanaf 13.45 uur)
mevr. drs. U.P. Blom, Driebergen
mevr. drs. W.A. Bodewitz, Vleuten
mr. J.M. Buiting, Utrecht (vanaf 09.51 uur)
mevr L.C. Dekkers-Raadsen, Harmelen
mevr. drs. R.K. Dik-Faber, Veenendaal
drs. P.W. Duquesnoy, Zeist
C.J.J. van Ee, IJsselstein
J. Fastl, Utrecht
mevr. mr. K.J. Fokker, Driebergen
mevr. drs. N.M. van Gemert, Utrecht
mevr. drs. J.M. de Heer-Verheij, Veenendaal
C. de Heer, Amersfoort
mevr. N.P.B. van 't Hooft, Amersfoort
mr. P. Kelder, Driebergen-Rijsenburg
ing. D. Kiliç, IJsselstein
H.R.A.L. Klein Kranenburg, Hagestein
J.F.M. Kloppenborg, Utrecht
J.A.A. Konings, Vleuten
J. Konijnenbelt, Leusden
C.J. van Kranenburg MA, Driebergen
mevr. D. Lamers-Tiecken, Nieuwegein (vanaf 13.45 uur)
C. de Kruijf, Leusden
ing. Y.S. Lutfula, Utrecht
ir. R.J. Martens, Utrecht
mevr. H. Nap, Veenendaal
drs. L.W. Nooteboom, Veenendaal
drs. B. Nugteren, Utrecht (vanaf 14.30 uur)
mevr. A.M.A. Pennarts-Pouw, Montfoort
P.C. Pollmann, Doorn (vanaf 11.55 uur)
mevr. J. van Pijkeren, Bunschoten
drs. T.G.P.M. Ruijs, Zeist
P. Seldenrijk, Eemnes
mevr. Y. Smit, Maarssen
ir. M. Snyders, Baarn
mevr. ir. A.A. Swets, Utrecht
mevr. drs. J.C.M. Versteeg, Utrecht
drs. R.E. de Vries, Hollandsche Rading
mevr. drs. H.D.I. Walta-Auf'm Keller, Veenendaal (vanaf 10.03 uur)
G.J. van der Werff, Hoogland
ir. B.A. Witteman, Kockengen

Afwezig:

mevr. P. Doomenbal-van der Vlist, Lopik

Leden van Gedeputeerde Staten

J. Binnekamp, IJsselstein

mevr. M. Haak-Griffioen, Woerden

drs. W.M. de Jong, Houten

drs. R.W. Krol, Soest

J.W.R van Lunteren, Hoogland

mevr. A.H. Raven BA, Utrecht

Opening.

De VOORZITTER: Staten van Utrecht, ik open uw vergadering en heet u allen heel hartelijk welkom. Ook de leden van het college van GS, de mensen van de ambtelijke organisatie, de mensen van de pers en alle belangstellenden hartelijk welkom bij deze vergadering.

Bericht van verhindering is ontvangen van mevrouw Doornenbal. Mevrouw Walta en de heer Buiting komen later ter vergadering.

Vaststellen agenda.

De VOORZITTER: Kunt in instemmen met de indeling voor deze vergadering? Voor de middag zal ik de vergadering voorzitten en na de middag zal de heer De Vries de vergadering voorzitten.

Zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de agenda ongewijzigd vast.

De VOORZITTER: Ik heb begrepen dat de heer Kiliç een rapport wil aanbieden. Ik stel voor dat nu te doen.

De heer KILIÇ (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De PvdA-statenfractie heeft op 8 november 2010 een bijeenkomst over diversiteit georganiseerd, de Kracht van Verschil, voor alle Statenleden en ambtenaren, de provincie Utrecht en andere genodigden. Drie sprekers hebben vanuit verschillende invalshoeken over het belang van diversiteit verteld. Diversiteit is voor werkgevers een kwestie van welbegrepen eigenbelang. Het bedrijfsleven begrijpt dat steeds beter. Het openbaar bestuur, waar meer dan een half miljoen mensen werken, is daarin aanmerkelijk trager. Dat geldt zowel voor de rijksoverheid als voor provincies en gemeenten. Zij scoren slecht op het punt diversiteit. De trage ontwikkeling van diversiteitsmanagement, in het bijzonder bij gemeenten en provincies, is opmerkelijk, daar juist gemeenten en provincies kampen met vergrijzing en vacatures. Middels diversiteitsmanagement zouden zij medewerkers uit een groter reservoir kunnen werven, zeker ook op de hogere opleidingsniveaus, waar kinderen van migranten met een forse inhaalslag bezig zijn. Daarnaast is er ingegaan op de toekomst vanuit Perspectief 2040, waar de provincie een visie heeft liggen.

Namens de fractie van de PvdA wil ik een boekje van deze bijeenkomst overhandigen aan de commissaris van de Koningin, het college van GS en de Statenleden. Ik hoop dat u het boekje kunt gebruiken bij uw politieke werk.

De VOORZITTER: Dank u wel. Ik zal het boekje onder de aandacht brengen van het college van GS en de ambtelijke organisatie, daar waar het gaat om diversiteit op de werkvloer.

Voor de orde van de vergadering wil ik met u afspreken dat wij direct na de lunch de agendapunten bespreken die onder de eerste verantwoordelijkheid van gedeputeerde Van Lunteren vallen. Hij heeft de afgelopen week wat getobd met zijn gezondheid, maar wil hier vandaag graag zo kort mogelijk zijn, zodat hij wat rust kan nemen. Dat is voor hem echt nodig voor een spoedig herstel.

Ingekomen stukken

De VOORZITTER: U hebt een nagekomen lijst met ingekomen stukken ontvangen. Ik stel voor de stukken af te handelen zoals ter afdoening vermeld staat op de lijst.

De heer De VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Een punt van orde. Ik mis op de lijst van ingekomen stukken de brief van de provincies Noord-Holland, Utrecht en Flevoland aan minister Donner, de minister van Binnenlandse Zaken. Ik wil graag weten op welke wijze die brief verder met de Staten afgehandeld zal worden. Wij hebben hierover in november uitgebreid gediscussieerd. Het lijkt mij goed een procedurele afspraak te maken hoe dit voor de Staten verder in het traject komt.

De VOORZITTER: Die brief had wel op de lijst moeten staan. Wij hebben afgelopen vrijdag gezegd dat de brief meteen aan de Staten ter beschikking gesteld zou moeten worden. Ik heb ook begrepen dat

de brief op uw tafels is gelegd en ik zie dat dat is gebeurd. Ik kan mij ook voorstellen dat wij op een nader moment hierop terugkomen. Ik kan u overigens zeggen dat het in lijn is met datgene wat met de Staten is besproken. Als u er echter nog apart over wilt spreken, dan lijkt het mij goed dat in de eerstvolgende commissie BEM te doen.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorgestelde wijzen van afdoening.

Vragenhalfuurtje.

De VOORZITTER: Er hebben zich geen sprekers aangemeld.

Vaststellen van de notulen van 22 november 2010, 13 december 2010 en de besluitenlijst van 13 december 2010.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de notulen van 22 november 2010 en 13 december 2010 en de besluitenlijst van 13 december 2010 ongewijzigd vast.

Statenvoorstel Burgerinitiatief "Stop veefabrieken Utrecht".

De heer SELDENRIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Vandaag mogen wij een besluit nemen over het voorstel van de werkgroep Burgerinitiatief "Stop veefabrieken Utrecht". Voordat wij inhoudelijk onze mening hierover geven, wil ik vanaf deze plaats de indieners bedanken voor hun inzet en hun bereidheid mee te denken om te komen tot een afgewogen voorstel. Daarnaast een woord van waardering aan de griffie voor het organiseren van het werkbezoek aan oost-Brabant en de deskundigenraadpleging. Dat heeft bijgedragen aan het komen tot een goede afweging. Wat duidelijk bleek uit bijvoorbeeld de hoorzitting met de deskundigen over de begrippen megastal en megabedrijf, was dat daarover niet een eenduidige definitie bestaat. Wat voor de een in zijn optiek en berekening als een megastal gezien mag worden, wordt door een ander slechts als voorhoedebedrijf gezien. Ook op de vraag van het CDA aan deskundigen om schriftelijk te komen met een definitie van megastal of grootschalig intensief bedrijf is geen antwoord gekomen. Om een juiste definitie te geven van wat valt onder grootschalige intensieve veehouderij is op dit moment niet een eenduidig antwoord te geven. De beleving en perceptie houden wat dit betreft niet op bij diereneenheden of discussies over bouwvlakken. Daarom zijn wij blij dat staatssecretaris de heer Bleker – zijn naam zal vandaag vast wel enkele keren vallen – heeft aangekondigd dat hij in het najaar komt met een standpunt over de groei van veehouderijbedrijven, daar hij er ook voor voelt grenzen te stellen aan de omvang van veehouderijbedrijven. Voor de heer Bleker is daarbij het uitgangspunt dat gezinsbedrijven of familiebedrijven moeten kunnen blijven ontwikkelen. Op het moment dat ons dat ontgroeid is, is de bovengrens bereikt, volgens de heer Bleker.

Ook vanuit de sector zelf is aangegeven dat een zekere afweging over wat gewenst is in Nederland, een discussie is die gevoerd moet kunnen worden en die gevoerd moet worden. Daarom kunnen wij instemmen met de voorliggende procedure, waarbij de Staten Gedeputeerde Staten verzoeken voor de zomer aan te geven wat instemming betekent voor de diverse beleidsterreinen. Op basis van dat statenvoorstel wordt dan door de Staten besloten in hoeverre bestaand beleid wordt gewijzigd of dat nieuw beleid wordt voorbereid. Voor het CDA zijn volksgezondheid, dierenwelzijn, ruimtelijke inpassing en een leefbare omgeving belangrijke kernwoorden als wij naar dit onderwerp kijken.

Voor het CDA is het een voorwaarde dat bestaand beleid op dit moment gewoon doorloopt, zodat Gedeputeerde Staten tijd hebben een goed onderbouwd voorstel aan te leveren, waarmee Brabantse toestanden vermeden kunnen worden. Daarnaast vraagt het CDA heel expliciet aan Gedeputeerde Staten de pas genomen besluiten, zoals herijking van het reconstructieplan, gewoon doorgang te laten vinden en die te zien als basis voor de verdere uitwerking van dit statenbesluit. Graag vernemen wij van Gedeputeerde Staten wat hun inzicht op deze punten is en natuurlijk op het statenvoorstel zelf.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Vindt de heer Seldenrijk dit niet strijdig met het voorstel? In het huidige beleid zou nog 2,5 hectare toegestaan zijn.

De heer SELDENRIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik zie dat niet als strijdig. In het reconstructieplan, dat wij net hebben aangenomen, hebben wij voor het verwevingsgebied 1,5 hectare met een 'plus' neergezet en voor het LOG (Landbouw Ontwikkelingsgebied) 2,5 hectare onder voorwaarden. Als je het totale voorstel goed leest, zie ik op dit moment geen tegenstrijdigheid.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Of het nu wel of niet 'onder voorwaarden' wordt genoemd, het blijft een grotere hoeveelheid dan die 1,5 hectare. Ziet de heer Seldenrijk dat anders?

De heer SELDENRIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Het LOG is maar een klein snippertje van Utrecht. Daarvoor hebben wij de afspraak gemaakt dat men naar 2,5 hectare mag gaan, uiteraard onder voorwaarden. Op zichzelf is het voor ons heilig om het op dit moment gewoon te laten doorgaan. Ook in het kader van consequent beleid kun je niet zomaar zeggen dat wij een andere weg opgaan. Ik denk niet dat dat goed is. Uiteraard kunnen wij in een statenvoorstel, dat na de verkiezingen komt, anders besluiten. Op dit moment vinden wij dat het gewoon moet doorgaan.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! De heer Seldenrijk sprak over het voorkomen van Brabantse toestanden. Hij zegt ook dat bestaand beleid – het 'ja-mits principe, groter dan 1,5 naar 2,5 – moet blijven bestaan. Hoe voorkomt de heer Seldenrijk dat wij hier Brabantse toestanden krijgen als wij uiteindelijk naar de 1,5 hectare gaan en bedrijven als gekken gaan investeren en uitbreiden?

De VOORZITTER: Let op, mijnheer Seldenrijk, u weet dat mevrouw Van Gemert uit Brabant komt.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! Nee, Limburg.

De VOORZITTER: Laat ik altijd gedacht hebben dat het Brabant was.

De heer SELDENRIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben het werkbezoek aan Noord-Brabant gehad en daar is heel duidelijk meegegeven dat als je het net zo doet als in Noord-Brabant en je geeft er gelijk een klap met de hamer op, dat je dan heel rare toestanden krijgt. Provinciale Staten in Brabant hebben het daar wel gedaan. Je weet dan niet precies wat er wel en wat er niet onder valt. Daarom wil ik Gedeputeerde Staten alle ruimte en alle rust geven dit goed voor te bereiden, zodat wij achteraf geen rare toestanden krijgen. In de Staten van Noord-Brabant is er daarna al weer vier of vijf keer gesproken over probleemgevallen, knelpunten en alles wat er nog meer bij komt kijken. Dat willen wij voorkomen.

De heer KONINGS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De Volkskrant van een week geleden kopte: "Is groter en groter nog wel maatschappelijk aanvaardbaar?". De Volkskrant citeert hiermee de staatssecretaris van landbouw, die in dit interview aangeeft dat hij een maatschappelijk debat wil laten plaatsvinden over de schaalgrootte in de veehouderij. Echter, de fractie van de VVD hecht eraan bij de doelstelling te beginnen alvorens instrumenten te ontwikkelen; de doelstelling van een landelijk gebied, dat economisch vitaal, ecologisch waardevol en landschappelijk mooi is. De ruimtelijke waarde die de Staten van belang vinden, gaan wij later vastleggen in de structuurvisie. Die structuurvisie dient de nodige flexibiliteit te behouden: een document dat enerzijds meerjarig leidend is, maar dat tegelijkertijd ruimte biedt om bij nieuwe inzichten en ontwikkelingen separaat politieke afwegingen te maken zonder aanpassing van de gehele visie. Ruimtelijke ontwikkeling is en blijft maatwerk.

Met het Burgerinitiatief "Stop veefabrieken Utrecht" hebben de indieners nadrukkelijk bouwstenen aangeleverd voor de toekomstige provinciale structuurvisie. Dit initiatief heeft geleid tot onder meer een inspirerende hoorzitting met deskundigen en een werkbezoek aan agrarische bedrijven in Oost-Brabant en Noord-Limburg. Deze onderdompeling in wat ik gemakshalve 'het buitenleven' noem, heeft een schat aan nuttige en noodzakelijke informatie opgeleverd. Laat ik daarom de initiatiefnemers

bedanken voor het initiatief en natuurlijk ook de griffie, die dit alles heeft gefaciliteerd en die de werkgroep heeft bijgestaan.

De afgelopen maanden is er uitvoerig gesproken over de evaluatie van het reconstructieplan, waarin ook de agrarische sector ruimte voor duurzaam ondernemen moet behouden en, waar gewenst en mogelijk, ook moet krijgen. Het huidige voorstel is naar de opvatting van de fractie van de VVD niet expliciet genoeg in het onomwonden bevestigen van hetgeen is afgesproken met het besluit over de herziening van het reconstructieplan van juni 2010. Er is geen duidelijke definitie voor megastallen en megabedrijven. Ook de deskundigen waagden zich tijdens de hoorzitting niet aan een strakke afbakening. Dat laat onverlet dat de fractie van de VVD zich kan vinden in de werkdefinitie voor grootschalige intensieve veehouderij en een bouwblok grootte van 1,5 hectare. Deze maximale bouwblok grootte van 1,5 hectare is voor de fractie van de VVD echter geen absolute maat. In de LOG's moeten ondernemers onder voorwaarden ruimte krijgen om te blijven ondernemen. Wij betrekken hierbij ook het huisvestingsbeleid dat in januari 2013 ingaat. In het kader van duurzaam en milieuverantwoord ondernemen hebben de boeren zeer hard ruimte nodig om in lijn met dit huisvestingsbesluit te kunnen blijven ondernemen.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Hoor ik de heer Konings zeggen dat hij 1,5 hectare ziet als een goede definitie van een megastal? Vindt de heer Konings ook dat een megastal mag ontstaan in het LOG?

De heer KONINGS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Als ik zeg dat de fractie van de VVD 1,5 hectare als definitie hanteert, dan is het juist dat als je praat over 2,5 hectare, het een megastal is.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Hoe kijkt de heer Konings er tegenaan dat wij nu miljoenen investeren om steden compact te bouwen met de gedachte: "Laten wij vooral het platteland mooi houden en ervoor zorgen dat er niet allerlei bebouwingen ontstaan." Tegelijkertijd zal er een soort industrie ontstaan, waaraan alle ruimte wordt gegeven. Dan zeg je toch heel duidelijk dat je niet meer naar de kwaliteit van het landschap kijkt.

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! Aanvullend daarop de volgende vraag. Ik hoor de heer Konings zeggen dat ondernemers gewoon moeten kunnen blijven ondernemen. Tegelijkertijd hoor ik dat het niet altijd kan doorgaan. Hoe kan ik die twee uitspraken combineren?

De heer KONINGS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Feitelijk is wat de fractie van de VVD betreft 'gebiedsgericht maatwerk' het toverwoord. Daar waar het kan, moet het mogelijk zijn onder voorwaarden net iets verder te gaan dan die 1,5 hectare. Daar waar het zeker niet kan – die gebieden zijn gedefinieerd of moeten gedefinieerd worden – is die grens inderdaad het absolute maximum.

De grootte van het bouwblok hoeft niet altijd te betekenen dat er ineens een sterke uitbreiding van de veestapel ontstaat. Er zijn immers allerlei milieuvoorzieningen die mede bepalen of een uitbreiding van het aantal dieren mogelijk is. Bovendien, laten wij realistisch zijn, kan natuurlijk niet voor iedereen zomaar 2,5 hectare bouwblok worden ontwikkeld. Verbind dit aan de locatie, zoals in het reconstructieplan is aangegeven, en aan een bedrijfsplan, waaruit blijkt dat een ondernemer goed in staat is om zijn bedrijf uit te breiden. Een goed beeldkwaliteitsplan is daarbij essentieel. Je mag best van ondernemers een correcte inpassing in het landschap vragen.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Je bent voor of tegen een megastal. Wat hoor ik de heer Konings zeggen: "Waar het kan". Ja, misschien wel 6 hectare op de Maasvlakte. Wat de heer Konings zegt is: als er ondernemers zijn die dat kunnen, dan zou het kunnen. Is dat het standpunt van de VVD of wil de heer Konings, zoals velen hier in de Staten, naar een kleinschaliger, dier-vriendelijker of humanere grens, dus een niet-grootschalige maatschappij. Dat is het leuke van dit voorstel: daar gaat het over.

De heer KONINGS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De heer Snyders geeft twee opties. Ik voeg er nog een aan toe, die ik ook al eerder heb genoemd: het maatwerk. Ik heb niet gesproken over ongebreidelde groei. Nee, natuurlijk niet. Ik heb gezegd: daar waar het kan, moet je het niet uitsluiten. Feitelijk moeten wij dat gaan onderzoeken. Dat moeten wij gebruiken als bouwsteen voor de structuurvisie die wij halverwege dit jaar gaan vaststellen.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! "Daar waar het kan", zegt de heer Konings. Dan kan het toch ook anders? Is dat zijn insteek? Ik wil graag duidelijkheid van hem hebben over wat er wel kan.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag scherp krijgen hoe de VVD in deze materie staat. Stel dat het college komt met een voorstel, waarin staat dat wij de bouwblokken in het landelijk gebied maximeren op 1,5 hectare, is de VVD daar dan voor of is de VVD daar dan tegen?

De heer KONINGS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Als het zo absoluut wordt gezegd, dan zijn wij tegen.

Kan de heer Snyders zijn vraag herhalen?

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Als ondernemers bereid zijn om met bijvoorbeeld 4 of 5 hectare ergens iets op te starten, gebeurt dat dan onder de voorwaarden van megastallen of zegt de heer Konings dat er dan een trendbreuk moet zijn, ook voor wat betreft de agrarische economie?

De heer KONINGS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor de heer Snyders 4 of 5 hectare zeggen?

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Ik chargeer natuurlijk.

De heer KONINGS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp het. Ik blijf echter herhalen: maatwerk. Dat is het toverwoord, wat ons betreft.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! Een aanvulling op de woorden van de heer Snyders. Hij chargeert natuurlijk niet helemaal De heer Konings zegt: maatwerk waar het kan. Op de Maasvlakte zou 6 hectare dus volgens hem gewoon kunnen?

Ik wil nog wat aanvullen op de woorden van de heer De Vries. Wij hebben vandaag drie beslispunten. Stemt de fractie van de VVD vandaag in met de drie beslispunten in het voorstel, namelijk in te stemmen met het stoppen van grootschalige veehouderij en in te stemmen met de definitie van 1,5 hectare, of stemt de fractie van de VVD vandaag tegen?

De heer KONINGS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik ga dadelijk bij amendement een tweetal regels toevoegen aan het besluit.

Ik wil bij mijn overwegingen ook een van de volgende agendapunten betrekken. Dat is de EHS (Ecologische Hoofdstructuur). Met de invulling van die 3000 hectare zou er zomaar wat extra's gevraagd kunnen worden van de agrarische sector. Dit vraagt ondernemerschap, ruimte om te ondernemen en ruimte om private initiatieven te nemen.

De fractie van de VVD ziet het statenvoorstel over het burgerinitiatief als een koersdocument, zoals ook de landbouwvisie, om te gebruiken als waardevolle bouwstenen voor de structuurvisie. Kortom, een richtinggevend voorstel. De fractie van de VVD wil echter graag borgen – dat ziet zij graag expliciet in het besluit opgenomen – dat op de eerste plaats het besluit met betrekking tot de herziening van het reconstructieplan, zoals de Staten dit hebben genomen in juni 2010, onverkort van kracht blijft en dat op de tweede plaats het burgerinitiatief niet afbakenend of grenzenstellend is, maar een bouwsteen voor verdere visieontwikkeling.

De heer DE KRUIF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van de PvdA kijkt met tevredenheid en plezier terug op de voorbereidingen op dit debat. In een heel korte tijd hebben wij veel kennis en ervaring met elkaar kunnen delen. Ik denk dat dat een heel goede opsteker is voor een goed onder-

bouwde besluitvorming. Er was een plezierige prikkel, als ik het zo mag zeggen, van de indieners van het burgerinitiatief. Heel veel waardering voor hun inzet. Je zult maar zoveel handtekeningen moeten gaan verzamelen. Wij hebben ook veel waardering voor het plan van aanpak dat vervolgens bedacht is en voor de steun van de griffie bij de uitvoering van dat plan van aanpak. Dat heeft, zoals ik al zei, naar ons gevoel geleid tot een heel grondige voorbereiding. Voor onze fractie betekent het in elk geval dat wij dit initiatief van harte zullen ondersteunen. Wij denken dat het een goede zaak is om overwegingen van volksgezondheid, dierenwelzijn, dierenrespect en overwegingen van ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied te steunen en dat er geen megastallen in de provincie Utrecht zullen verschijnen. Natuurlijk zijn er dan in de uitwerking altijd nuances te bedenken en kun je verschillende discussiepunten bedenken. Toch is dit de grote lijn die wij kiezen.

Als ik de punten langsloop, betekent het dat wij van harte beslispunt 1 zullen steunen. Vervolgens begrijpen wij dat beslispunt 2 enige aanscherping oplevert met het besluit dat wij in juni 2010 hebben genomen. Dat zij zo. Wij zijn voorts uiteraard nieuwsgierig naar de uitwerking die halverwege dit jaar tot ons komt, waarbij wij zorgvuldig zullen kijken of er in de tussenliggende periode geen rare dingen gebeuren, zoals wij die in Brabant hebben gezien.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De formulering van de heer De Kruif over de strijdigheid met het eerder genomen besluit met betrekking tot de actualisatie van het reconstructieplan klinkt tamelijk abstract. Hoe staat hij daartegenover? Zegt hij dat er wel megastallen mogen komen in het LOG of zegt hij dat het standpunt van de fractie van de PvdA is dat zij gewoon gaat voor deze definitie en dat zij die handhaaft?

De heer DE KRUIF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Eigenlijk is ons standpunt: wij gaan voor deze definitie. Dat standpunt handhaven wij. In de definiëring van wat een megastal is, zit enige ruimte. Dat zou wellicht het geval kunnen zijn. In de verdere uitwerking die wij graag tegemoet zien, kun je misschien denken aan wat grootschaliger bouw, die niets te maken heeft met megastalbouw.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De heer De Kruif was er zelf niet bij, maar wij hebben een veehouderij bezocht, waar er naast de grondgebonden melkveehouderij een ander soort bedrijvigheid was, namelijk het produceren van melkproducten. Bedoelt de heer De Kruif misschien iets dergelijks of zegt hij dat 2,5 hectare, zoals is afgesproken voor het reconstructieplan in het LOG, wat de PvdA betreft prima is?

De heer DE KRUIF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Laat helder zijn: wat wij niet willen, is de zogenaamde veefabriek, zoals in Gemert-Bakel. Daar zijn wij op bezoek geweest. Dat willen wij absoluut niet. Wat wij erbij zeggen, is dat het niet verstandig is om in de uitwerking alles tot op de komma 'uit te dichten'. Wij wachten dus even de uitwerking af. Overeind staat dat wij tegen megastallen zijn, dat wij de definitie van 1,5 hectare overeind houden en dat wij de uitwerking met belangstelling tegemoet zien.

Ik kan het kort samenvatten. Wij vinden dit een goed voorstel en wij steunen het van harte. Wij zien heel nieuwsgierig uit naar de verdere uitwerking die wij halverwege dit jaar zullen krijgen. Ik zeg erbij dat wij natuurlijk wel moeten bekijken dat er ondertussen geen rare dingen gebeuren. Ik ga er echter helemaal van uit dat, mochten er onverwachte dingen gebeuren, wij daarvan door Gedeputeerde Staten op de hoogte worden gehouden.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! Milieudefensie en 15.000 verontruste burgers van onze provincie willen met het initiatief dat vandaag voorligt bereiken dat de provincie Utrecht kiest voor een duurzame veehouderij met minder dierenleed, minder milieuvervuiling en minder import van veevoersoya die ten koste gaat van het Amazonewoud. In dat streven vinden zij mijn partij van harte aan hun zijde. Natuurlijk lost het bepalen van maximale stalgrootten de problemen en gevolgen van de bio-industrie niet op, maar het is zeker een stap in de goede richting van de deïndustrialisering van de veehouderij.

Ik ben erg blij met het verloop van het proces tot nu toe. Mensen doen enorm hun best om voldoende handtekeningen te verzamelen en daarmee mag niet lichtvaardig worden omgegaan. Partijpolitieke afwegingen horen daar boven te staan, en hebben dat volgens mij ook gedaan deze afgelopen periode. De uitgebreide voorbereiding van het initiatief van vandaag was winst. Ik zit op Twitter en ik zag veel twitterende Statenleden die de laatste vier jaar geen woordvoerder waren op dit terrein, maar die volop twitterden over de indrukken van het werkbezoek dat zij hebben afgelegd. Ook hoorde ik dat veel mensen onder de indruk waren van de experts die hier zijn komen praten. Boeiende verhalen, nieuwe inzichten: dat is in elk geval winst.

Het voorliggende burgerinitiatief is op verschillende niveaus ingediend. In andere provincies en ook in de Tweede Kamer is de afgelopen vier, vijf jaar uitvoerig over megastallen gesproken. Ik kan mij dan ook niet goed vinden in de redenatie dat wij nog steeds niet weten wat de bouwgroote is van een megastal of wat de definitie ervan is. Wij stellen hier vandaag vast: dat is 1,5 hectare. Dat kunnen wij van harte steunen.

Ik heb als beleidsmedewerker gewerkt in de Tweede Kamer en daar hebben wij de megastallen jaren geleden ook behandeld. De toenmalige minister, mevrouw Verburg, verwees voornamelijk naar de lagere overheden. Daar lag volgens haar de verantwoordelijkheid, in de ruimtelijke ordening, en daar lagen de instrumenten. Ik vind het dan ook heel goed dat wij hier vandaag een besluit nemen. In verschillende adviezen staat het duidelijk. Als alle dieren in megastallen gehouden worden, blijven er 1000 bedrijven over. Gaat de ontwikkeling nog verder, wat niet ondenkbaar is, dan zullen er nog minder bedrijven overblijven. Gevolg van deze ontwikkeling is dus het definitieve einde van het traditionele gezinsbedrijf. Al jaren is, als gevolg van de schaalvergroting, het proces aan de gang van minder bedrijven, maar per bedrijf wel meer dieren. Dat zien wij in de cijfers die wij hebben gekregen bij de landbouwvisie die wij straks gaan bespreken.

De kern van het probleem dat wij vandaag aan de orde hebben, is wat mij betreft het volgende. We zien in de praktijk van dit moment een enorme schaal sprong die wordt geaccepteerd als een onafwendbaar economisch gegeven. Dan moet je echter ook door durven denken en de samenleving eerlijk vertellen wat daarvan de consequenties zijn. Het idee dat naast deze megabedrijven er uiteindelijk ruimte overblijft voor de traditionele gezinsbedrijven, is jezelf en de samenleving voor de gek houden. De marktwerking staat dat niet toe. Blijven concurreren op de vleesprijs leidt onherroepelijk tot gedwongen omzetvergroting en dus tot steeds grotere bedrijven. In die race naar 'the bottom' zullen er steeds meer bedrijven omvallen. Ook dat hebben wij gezien in de cijfers bij de landbouwvisie. Die tendens is niet nieuw. Veel bedrijven houden het alleen vol door de neveninkomsten die nu al vaak een kwart van het gezinsinkomen zijn. De verdere ontwikkeling naar schaalvergroting stopt niet automatisch, integendeel. De SP is om deze en om redenen van volksgezondheid, landschap en milieu tegen deze verdergaande industrialisering van de veehouderij. De schaal sprong in de landbouw betekent het verlaten van deze landbouw en dan kom je op industrie uit.

Nu weet ik dat in onze provincie de soep nog niet zo heet gegeten wordt. Wij hebben op dit moment niet te maken met varkenspest, maar het kan nooit kwaad om ten eerste een signaal af te geven dat voor ons de zorg voor het landschap, de volksgezondheid en het milieu belangrijk is en dat wij geen megastallen willen, en ten tweede dat wij op deze manier kunnen voorkomen dat plannen voor megastallen gerealiseerd worden. Ik weet dat wij eerder afspraken hebben gemaakt in de herziening van het reconstructieplan, maar het verbeteren van plannen kan nooit kwaad. Bovendien heeft mijn partij destijds ook al bezwaren gemaakt tegen het 'ja-mits principe' van grotere stallen dan 1,5 hectare.

Het ontwerpvoorstel geeft een definitie van megastal: 1,5 hectare. Instemmen vandaag betekent dus een einde aan bedrijven groter dan 1,5 hectare, zonder daarbij de term koersdocument te gebruiken en zonder een amendement op het 'ja-mits principe'. Als wij vandaag instemmen, is er in Utrecht dus geen bedrijf groter dan 1,5 hectare.

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! Provinciale politiek vinden wij als Statenleden natuurlijk enorm belangrijk. Dat is het ook, maar het haalt zelden de krant en als het de krant haalt, gaat het al gauw over bonnetjes en feestjes. Des te belangrijker is het dat wij zo af en toe door de buitenwacht wel voor vol worden aangezien en dat de mensen de moeite nemen om over de drempel

van dit bestuurlijke bolwerk heen te stappen en ons met een initiatief uit te dagen. Dus is het een mooie dag vandaag. Er waait een frisse wind door de Staten die het geritsel van 15.000 handtekeningen heeft gebracht. 15.000 handtekeningen die om iets heel simpels vragen: inperking van een vorm van landbouw die niet duurzaam is, die de aarde heel nabij en heel ver weg uitput, die dieren vooral als objecten beschouwt en die het landschap hult in een deken van een immens ongekeerde triestheid. Als Staten nemen wij, als het goed is, een besluit dat wij wellicht niet zouden hebben genomen zonder dit initiatief. Wij zijn wakker geschud en laten wij wakker blijven.

Zoals te verwachten was, kwam de reconstructiecommissie afgelopen vrijdag met een mail, waarin ons een niet-consistente opstelling wordt verweten. De fractie van GroenLinks kan in elk geval geen inconsistentie worden verweten. Wij waren en wij zijn tegen uitbreidingsmogelijkheden voor megastallen. Wat echter de Staten als geheel betreft: als er nooit nieuw beleid wordt geformuleerd en als er geen nieuwe beleidsdoelen worden geformuleerd, dan zou ons beleid inderdaad buitengewoon consistent zijn en dan zou wij tonen doof en blind te zijn voor onze maatschappelijke omgeving. Dan zouden wij de provincies inderdaad maar beter kunnen opheffen. Het is dus goed dat wij helder hebben geformuleerd dat wij met het burgerinitiatief instemmen en dat instemming met het burgerinitiatief betekent dat daarbij ook de definitie van de initiatiefnemers wordt overgenomen van een megastal als vee-fabriek.

Daarmee houdt het besluit terecht niet op, want de problematiek die de initiatiefnemers aanboren behelst meer dan een discussie over bouwblokken en hectares. Alleen al die discussie zit vol paradoxen, zoals ruimte voor dieren en tegelijkertijd begrenzing in oppervlak. De derde noemer van het besluit geeft dan ook terecht aan dat wij Gedeputeerde Staten vragen de consequenties verder uit te werken in een aantal strategische plannen. Wat betreft GroenLinks betekent dit dat het niet zo kan zijn dat er uiteindelijk in het reconstructiegebied niets verandert en dat wij hier alleen maar voor de bühne acteren. Wij nemen hier een besluit. Elementen die wij verder graag willen terugzien, zijn:

- de uitwerkingen naar landschap, waarbij eerder naar een stringenter beleid voor Nationale Landschappen wordt gekeken dan naar vrijstellingsmogelijkheden in de reconstructie;
- het meenemen van gezondheid als beleidsdoel;
- het met de sector ontwikkelen van een strategie ter promotie van voedsel dat een kwaliteitslabel heeft, hetzij naar streek, hetzij naar dierenwelzijn, hetzij naar verbetering van milieu en landschap, of dit alles in combinatie.

Dan is er nog iets. In de commissie heb ik gevraagd om een overzicht van bouw mogelijkheden in de reconstructiegemeenten. Daarop heb ik toen geen antwoord gekregen. Dat wil ik toch nog graag horen. Uit de discussie van vorig jaar over de reconstructie weten wij allemaal dat de provincie hiervan een goed overzicht behoort te hebben en dit moet monitoren.

Wij stemmen in met het statenvoorstel, maar zien het ook als een eerste stap naar een werkelijk gezonde toekomst voor de landbouw in onze provincie.

De heer KONINGS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag expliciet van de heer Kloppenborg bevestigd zien dat hij zegt dat het besluit rondom het reconstructiegebied wat hem betreft op de helling staat als het gaat om dit statenvoorstel.

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! Het staat natuurlijk in het derde lid van het besluit dat het college van GS gevraagd wordt de consequenties van dit besluit uit te werken in o.a. de reconstructie. Dat staat gewoon in het besluit.

De heer KONINGS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De heer Kloppenborg zegt dus dat het besluit dat wij gezamenlijk in juni 2010 hebben genomen, voor hem niet hard is.

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik zeg juist dat het hard is, want er behoort een derde lid bij, waarin staat dat aan het college van GS wordt gevraagd het nader uit te werken. Dat is een deel van het besluit.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! 'Een grote varkenshouder uit Gemert-Bakel staat niet bekend als een megaorakel. Voor hem is een zichtstal ideaal, want met mensen in de bovenzaal krijgt hij vast nog meer spektakel.'

Tijdens onze rondrit door Brabant op 13 december 2010 hebben wij een heleboel stallen, een heleboel varkens en een heleboel runderen gezien. Het heeft wel een week geduurd voordat ik was afgekickt. Toen ik net uit Gemert-Bakel terug was, kon ik nergens rondtoeren zonder mij bij iedere stal die ik zag af te vragen of ik hem mooi vond of dat ik hem lelijk vond en of de stal misschien beter in het landschap kon worden ingepast. Intussen ben ik de megastalobsessie wel weer kwijt en is het de tijd om de balans op te maken en knopen door te hakken.

De fractie van de ChristenUnie is het eens met de drie beslispunten die op tafel liggen:

1. Wij zien het besluit over het burgerinitiatief megastallen als een ondersteuning van het provinciale beleid dat reeds is ingezet bij de actualisatie van het reconstructieplan en dat voortborduurde op de ommezwaai die de provincie Noord-Brabant heeft gemaakt. Wij willen geen veefabrieken in Utrecht, om maar even de terminologie van de initiatiefnemers te gebruiken.
2. Wij hebben nu een duidelijke afspraak rond de definitie van megastallen, zodat wij weten waarover wij praten. Ook dat is winst.
3. Wij nemen vandaag een procedurebesluit door Gedeputeerde Staten op te dragen de consequenties van onze uitspraak over het burgerinitiatief uit te werken met het oog op onze provinciale structuurvisie.

Ik zit nog met twee dingen in mijn maag. Beter gezegd: ik heb nog twee dingen op mijn lever. Dat zijn de twee handschoenen die de experts ons voor de voeten hebben gegooid. Jan Douwe van der Ploeg adviseerde ons vooral een kwaliteitsdiscussie te voeren, om niet alleen een bouwblokhectarebesluit te nemen en om niet alleen iets kwantitatief vastleggen, maar ook kwalitatief. Eigenlijk hebben wij dus maatwerk nodig met een kwaliteitsdiscussie. Als een bedrijf meer ruimte nodig heeft om milieuredenen vanwege dierenwelzijn of vanwege verbredingsactiviteiten, dan moeten wij niet rigoureus dwarsliggen bij een grens van 1,5 hectare. Dan moeten wij de kwaliteit de doorslag laten geven.

Het concept van het Rondeel past op 1,5 hectare, maar stel dat de Wageningse specialisten straks het concept bijstellen tot een twee keer zo grote stal met nog meer ruimte voor dieren – een soort super-Rondeel, een soort mega-Rondeel – dan willen wij dat niet tegenhouden. Juist met de argumenten die voor het Rondeel zijn gemaakt, zou je dat niet kunnen tegenhouden. Die kwaliteitsdiscussie wil ik niet uit de weg gaan. Daarom wil ik pleiten voor maatwerk in de uitwerking van de besluiten van vandaag. De tweede handschoen die ons door de experts voor de voeten is gegooid, gaat over de volksgezondheid, over dierziekten. GGD-er Henk Jans adviseerde ons een brede politieke discussie te voeren over dierziekten en volksgezondheid. Volgens Jans moet de rijksoverheid visie ontwikkelen en knopen doorhakken. Tijdens de commissievergadering heb ik geopperd dat wij wellicht een motie hierover zouden kunnen aannemen en een signaal aan Den Haag kunnen geven. Na overleg met mijn Brabantse ChristenUnie-collega ben ik weer gaan twijfelen. De provincie Noord-Brabant heeft een Topcommissie Veehouderij ingesteld die ook moet kijken naar dierziekten en gezondheidsrisico's. Brabant laat dit punt niet aan het Rijk over en gaat keihard zelf aan de slag. Ik wil daarop graag nog terugkomen bij het agendapunt over de landbouwvisie.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik ga even terug naar de eerste handschoen die de heer De Heer noemde. Hij gaf aan dat wat hem betreft maatwerk het uitgangspunt moet zijn wanneer het college dit verhaal vertaalt in de nieuwe structuurvisie, het reconstructieplan en de landbouwvisie. Begrijp ik hem dan goed dat hij eigenlijk op hetzelfde spoor zit als door de fractie van de VVD zojuist is aangegeven of is hij van mening dat 1,5 hectare het uitgangspunt is en dat daarbinnen het proces zich als het ware moet voltrekken?

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een soort tweesporenidee. Wij willen maximaal recht doen aan het burgerinitiatief, die uitspraken overnemen en ook de definitie van 1,5 hectare vastleggen. Ik wil ook recht doen aan de diversiteit in het Utrechtse landbouwlandschap. Wij hebben een besluit genomen in het kader van het reconstructieplan, waarin heel veel afspraken zijn gemaakt en voor de verschillende zones verschillend beleid is uitgestippeld. Er is ook gezegd dat er een kwaliteitsdiscussie voor de LOG's moet komen. Ik vind dat wij ook die discussie moeten voortzet-

ten. Ik heb dus het idee dat wij maatwerk moeten leveren voor de LOG's. Wij hebben de gebiedscommissie opdracht gegeven dat uit te werken en ik wil dat niet vandaag allemaal opzij schuiven. Het beleid dat wij met de reconstructie hebben ingezet, ook met de actualisatie van de reconstructie, wil ik overeind houden. Wij willen het college de opdracht geven dat uit te werken. Tegelijkertijd wil ik maximaal recht doen aan het burgerinitiatief door de beslispunten 1 en 2 te onderstrepen.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil het nog wat scherper stellen voor de helderheid van het debat. Eigenlijk zegt de heer De Heer dat de beslispunten 1 en 2 door de ChristenUnie volledig worden onderschreven, maar dat bij beslispunt 3 het reconstructieplan weggelaten kan worden, want daar wil de heer De Heer het maatwerk laten terugkomen en eigenlijk blijven aanhaken bij de afspraken die daarover vorig jaar zijn gemaakt.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wat betreft het reconstructieplan sprak de heer De Heer over maatwerk. Hij hield een enorm mooi betoog over het maatwerk, over kwaliteitslagen, over rondelen, enzovoort. Volgens mij is dat niet het maatwerk dat op dit moment bedoeld wordt onder het 'ja-mits regime'. In het reconstructieplan hebben wij het gewoon over een normale uitbreiding boven de 1,5 hectare.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij hebben wij de gebiedscommissie ook met een kwaliteitsdiscussie op pad gestuurd, al ging dat misschien meer over de verwevingsgebieden. Wij hebben ook de reconstructiecommissie, nog maar een half jaar geleden, allerlei opdrachten gegeven. Die wil ik voorlopig laten staan. Dus de uitwerking van dit besluit over het burgerinitiatief en de uitwerking van allerlei afspraken die wij al hebben gemaakt in het kader van de structuurvisie, de reconstructie, enzovoort, zijn twee sporen die het college straks bij elkaar kan brengen.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het antwoord van de heer De Heer een beetje halfzacht. Je kunt zeggen dat je het burgerinitiatief omarmt en dat dat het uitgangspunt is waarmee wij de structuurvisie, de landbouwvisie en de reconstructievisie invullen. Wat ik de heer De Heer nu hoor zeggen, is: het is een onderdeel, wij laten het aan het college over en als het college zegt dat het iets meer dan 1,5 hectare kan zijn, omdat het past binnen het maatwerk, dan gaan wij daar ook wel mee akkoord. Ik vind dat dat twee meningen zijn, die volgens mij moeilijk te verenigen zijn.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! De heer De Heer sprak over de LOG's en stelde – 'ja-mits' – dat groter dan 1,5 hectare daar mag mits er van tevoren een kwaliteitsplan ligt over de uitbreiding die daar plaats zal vinden.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij is dat de opdracht waarmee wij de gebiedscommissie op pad hebben gestuurd: bij ieder plan dat er ligt een kwaliteitsdiscussie voeren.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp het niet helemaal. De heer De Heer zegt: "Wij vinden dat 1,5 hectare een megastal is en wij vinden dat er geen megastallen moeten komen." Vervolgens zegt hij dat er wel megastallen mogen komen in het LOG, want daar kunnen ze mooie kwaliteitsplannen maken. Kan hij mij dat uitleggen?

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De grote lijn is wat mij betreft duidelijk: geen grote stallen boven de 1,5 hectare. Dat is de lijn die wij uitzetten met het onderschrijven van het burgerinitiatief. Daarnaast is er in de landbouw differentiatie. Er zijn bepaalde gebieden, waarvan wij hebben gezegd dat als de landbouw moet uitbreiden, het daar moet gebeuren. Dat zijn heel kleine stukjes. Daarover hebben wij afspraken gemaakt en wat mij betreft blijven die overeind totdat het college, alles overziend, zegt: "Wij zijn met de structuurvisie bezig, wij gaan alles op een rij zetten en dan moeten wij maatwerk leveren voor die gebieden." Dus de grote lijn is helder, maar daarnaast is er ruimte voor maatwerk. Ik heb ook een voorbeeld genoemd van een super-rondeel. Als er een kwaliteitsplan komt van alle specialisten op het gebied van dierenwelzijn, waarin staat dat je eigenlijk een

groter bouwblok nodig hebt dan 1,5 hectare, dan ga ik daar niet voor liggen, want dan kun je een kwaliteitsslag maken. Zo kan ik mij voorstellen dat je op meer plekken een kwaliteitsslag kunt maken als je groter bent. Datzelfde geldt voor de grondgebonden veehouderij. Ook daarvan zijn voorbeelden in het Groene Hart. Concentraties van rundveebedrijven op één plek zou een groter bouwblok kunnen betekenen dan de 1,5 hectare, maar wel met koeien in de wei. Met concentraties van drie bedrijven die dat hebben, is het mogelijk die koeien in de wei te houden. Mijn idee is dus dat je maatwerk moet leveren. Bij de grondgebonden rundveehouderij is die 1,5 hectare voor mij ook geen harde grens. Nee, je moet kijken naar de kwaliteit. Jan Douwe van der Ploeg heeft ons ertoe opgeroepen de kwaliteit de doorslag te laten geven en niet alleen een simpele kwantiteit van een 1,5 hectare. Dat is voor de grote lijn voldoende, maar daarnaast heb je maatwerk nodig voor een enkeling, waarbij je een kwaliteitsslag kunt maken, al is het dan iets meer dan 1,5 hectare.

De VOORZITTER: De vraagstelling lijkt mij helder. Ook het antwoord lijkt mij helder.

De heer KONINGS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil nog benadrukken dat het niet alleen gaat om die 1,5 hectare, maar dat het ook gaat over het beleidsvoorstel dat uiteindelijk moet worden opgeleverd en waarin die hele discussie uiteengezet wordt. De discussie betreft niet alleen de 1,5 hectare, maar vooral ook het beleidsvoorstel. Daar gaat het eigenlijk over: punt 3 van het besluit.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik probeer handen en voeten te geven aan de oproep van Jan Douwe van der Ploeg om niet alleen een kwantiteitsbesluit te nemen, maar ook een kwaliteitsdiscussie te voeren. Hoe, dat weten wij nog niet. Daarvoor heeft hij geen materiaal aangeleverd. Ik wil echter wel graag dat die stap gezet wordt.

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! Dat aspect ontbrak vorig jaar min of meer in de discussie over de reconstructie, in elk geval wat betreft de kant van de kwaliteit van de voedselproductie. In die zin is het nu geformuleerd in lid 3 van het besluit. Dat is iets anders dan wat wij vorig jaar hebben geformuleerd.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wij zetten twee lijnen uit. Met het burgerinitiatief krijgen wij een definitie op tafel en wij hebben de afspraak lopen om in het kader van de provinciale structuurvisie alles nog eens tegen het licht te houden. Laten wij die discussie en de combinatie van die twee besluiten afwachten.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! De ruimtelijke inpassing is natuurlijk een uiterst belangrijk iets. Het gaat om dierziektes, maar het gaat ook om aantallen. 1,5 hectare: hoeveel koeien staan er dan op zo'n stal?

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben van de experts gehoord dat er heel veel verschillende definities zijn van stallen. Bij de aantallen was er helemaal een grote variatie aan definities. Daarom hebben wij op een gegeven moment gezegd dat wij over hectares gaan praten; dan is het duidelijk. In de definitie hebben wij dus gekozen voor hectares. Wij hebben eind vorig jaar een kijkje genomen bij een paar rundveehouderijen in het Groene Hart, omdat zij als voorbeeld stonden genoemd in het persbericht over het burgerinitiatief. Het zijn grote bedrijven met meer dan 600 koeien. Als je dan kijkt wat daar precies gebeurt, dan zijn het drie broers die hun bedrijven op één plek concentreren. De koeien blijven in de wei, juist omdat de bedrijven gaan samenwerken. Zij gaan geen melkrobot kopen, maar zij gaan op één plek zitten, zodat zij om de beurt kunnen melken.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat wij teruggaan naar het onderwerp.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Dit is echter wel de essentie van mijn vraag en ook van dit antwoord. Schaalvergroting of samenvoeging van landbouwgronden in bedrijven of gescheiden bedrijven die als coöperatie met elkaar gaan samenwerken, kunnen op een bepaald moment opgevat worden als één bedrijf. Volgens mij gaat het om twee zaken: de diervriendelijkheid en wat je aan risico loopt qua ziekte en ander zaken. Daarin zou je maatwerk moeten betrachten. In die

zin probeer ik met de heer De Heer mee te denken. Zegt hij dat er nog geen echt duidelijk afwegingspunt ligt?

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wat aantallen betreft, is er volgens mij weinig duidelijkheid. Rondeel is een duidelijk voorbeeld: 30.000 kippen. Dat is een groot aantal dieren op een vrij klein bouwblok, maar wel met een prachtige stal. Daar heeft niemand bezwaar tegen. Stel dat je vier rondelen op één bouwkaavel zou zetten, dan kun je qua kwaliteit daartegen geen bezwaar hebben, maar qua kwantiteit komt het dan langzamerhand wel boven de norm van 1,5 hectare en boven de definities van allerlei aantallen. De vraag over de aantallen wil ik graag parkeren, want daar gaat het volgens mij niet om. Ik wil graag de kwaliteitsdiscussie daaronder hebben.

Ik was gebleven bij de tweede handschoen over de dierziekten. De GGD-er heeft ons opgeroepen ook daarover de discussie te voeren. Ik heb zojuist al gezegd dat Brabant aan de slag gaat op dit punt. Ik wil daarop graag straks, bij de behandeling van de landbouwvisie, terugkomen. Vandaar dat ik op dit agendapunt niet met een motie kom waarin de handschoen even bij het Rijk over de schutting wordt gegooid. Die discussie hoort in Den Haag thuis. Ik ben blij dat die regie tegenwoordig bij het ministerie van volksgezondheid ligt en niet alleen bij economieën. Ik heb dan ook de neiging de handschoen van Henk Jans niet gewoon door te gooien naar Den Haag, maar er ook zelf mee aan de slag te gaan. Ik kom er bij de behandeling van de landbouwvisie graag op terug. Ten slotte. Ik heb geprobeerd mijn bijdrage af te sluiten met een echt rondel van dertien regels. Ik kom helaas niet verder dan gedichten van vijf regels.

De VOORZITTER: Gezien uw spreektijd is dat ook beter.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! "Een milieubewuste kippenboer in de Vallei, levert zijn boodschappen graag in rijmelarij. Hoe voorkomen wij zieke dieren als iedereen de teugels laat vieren? Wat is er eerder: de rijkskip of het provincie-ei?"

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Het is toch wel heel bijzonder dat wij hier in de laatste statenvergadering van deze periode een burgerinitiatief mogen bespreken en daarover een besluit kunnen nemen. Complimenten aan de initiatiefnemers. Ik denk dat het nog eens goed onderstreept hoe belangrijk zo'n instrument van een burgerinitiatief is voor het functioneren van de provincie c.q. Provinciale Staten. Het geeft aan dat ook burgers zelf initiatieven kunnen nemen waarover wij kunnen spreken als wij dat nalaten, dan wel dat er een punt op komt waarvan wij zeggen: "Dat moet nu eigenlijk op de agenda van de provincie komen."

Ik denk ook dat het terecht is dat wij bij ons zelf eens even gaan kijken naar wat wij nu eigenlijk met dat initiatief hebben gedaan. Ik vind dat wij die handschoen opgenomen hebben en dat wij heel serieus in deze Staten de discussie hebben gevoerd over de vraag wat zo'n veefabriek inhoudt, wat is een megastal? Wij hebben zelfs in Brabant gekeken hoe het er daar aan toe gaat, wat daar de afspraken zijn in provinciaal verband en hoe dat uitwerkt. Al die zaken zijn aan de orde geweest. Wij hebben een expertmeeting gehouden, een hoorzitting daarover. Ik denk dat wij ons bijzonder goed hebben laten voorlichten over wat precies de materie is waarover wij vandaag spreken. Het is dus heel goed mogelijk hier vandaag een oordeel te vormen over dit voorstel. De fractie van D66 vindt dit een prima voorstel. Alle drie besluiten zullen wij onderschrijven. Dat doen wij vanuit het standpunt dat wij kiezen voor behoud van het landschap, zoals het zo mooi is in de provincie Utrecht. Dat doen wij vanuit milieuoogpunt en dat doen wij ook vanuit het oogpunt van de volksgezondheid.

Bij de behandeling van de kadernota in december hebben wij er ook al een punt van gemaakt richting het college: "Kijk goed naar de rol van de gezondheid in het landschap. Wat voor effecten zijn daar te bedenken?" Wij hebben toen de toezegging van het college gekregen dat dat serieus meegenomen zou worden in de verdere afwikkeling van de nieuwe structuurvisie. Ik ga ervan uit dat dat verhaal sterk terugkomt, bijvoorbeeld in relatie tot de megastallen.

Laat ik hier wel zeggen dat D66 ook staat voor innovatie en vernieuwing. Dat kan ook betekenen: innovatie en vernieuwing in de landbouw. Daarvoor moeten wij niet onze ogen sluiten, want dat kan leiden tot een beter milieubeleid, tot beter dierenwelzijn, tot een betere manier van bedrijfsvoering. Ik

denk dat wij vanuit de provincie onze ogen ook daarvoor niet mogen sluiten en dat wij dat moeten stimuleren, juist in het belang van het milieu en het landschap. Op basis van die 1,5 hectare denk ik echter dat er heel veel mogelijk is om in deze provincie een goede landbouw een goede toekomst te geven.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! "Rechtvaardigheid en ruimtelijk beleid": zo luidt de titel van een column van Bram van de Klundert, voorzitter van de provinciale commissie voor de leefomgeving. "Draagt ruimtelijk beleid bij aan een billijke mate van vrijheid voor de burger", zo vraagt hij zich af. "Is het billijk dat wij compact bouwen, mede met het oog op het beschermen van agrarische grond, maar dat tegelijkertijd het landelijk gebied volstrekt ontoegankelijk is geworden voor de burger in zijn flat. Op de open ruimte zijn wij zuinig. Is het dan billijk dat agrarische ondernemers industriële complexen zonder enige relatie met de plek kunnen ontwikkelen? Dat burgers niet mogen bouwen in het buitengebied om het landschap te sparen, is alleen acceptabel als wij dat buitengebied niet tegelijk vol laten lopen met industriële landbouw." Dit concludeert Bram van de Klundert. Wij delen die visie. Niet alleen vanuit landschappelijk oogpunt is het van belang om de komst van megastallen tegen te gaan, maar zeker ook vanuit het oogpunt van dierenwelzijn, diergezondheid, volksgezondheid, milieu en leefbaarheid. De maat is vol, wat ons betreft. Het is tijd om een andere koers te varen met de veehouderij in onze provincie. Wij zijn dan ook verheugd dat het burgerinitiatief een eerste aanzet doet ter voorkoming van de ongebreidelde groei van de vee-industrie. Tegelijkertijd roept het bij ons zorgen op. Veehouders zullen versneld een megastal proberen te realiseren met het vooruitzicht dat dit in de toekomst wellicht niet meer mogelijk is. Er dienen dus zo snel mogelijk maatregelen genomen te worden om dit te voorkomen. Wij roepen Gedeputeerde Staten daarom op zo spoedig mogelijk een voorbereidingsbesluit te nemen. Daartoe willen wij in de tweede termijn een motie indienen met het dictum: "verzoeken Gedeputeerde Staten om bij de uitwerking van het koersdocument landbouw tegelijkertijd voorbereidingen te treffen voor het opstellen van een voorbereidingsbesluit." Ik hoop dat de gedeputeerde daarin een toezegging kan doen, zodat wij deze motie überhaupt niet hoeven in te dienen.

De indieners van het burgerinitiatief hebben een aantal zeer waardevolle voorstellen meegegeven voor de nadere uitwerking in de provinciale ruimtelijke verordening. Ik hoop dat Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten zich hierdoor zullen laten inspireren bij het opstellen van de structuurvisie. Ik wil hier specifiek nog aandacht vragen voor het advies van de indieners voor het behoud van 'koe in de wei'. Als provincie kunnen wij een belangrijke bijdrage leveren aan het behoud van koeien in de wei door stimulerings- en voorlichtingsprojecten. Daarmee zijn wij er echter nog niet. Het is van belang ook het ruimtelijke-ordeningsinstrumentarium daarvoor in te zetten. Wij willen hiertoe in de tweede termijn een motie indienen met als overweging:

- dat koeien in de wei beschouwd worden als een belangrijke landschappelijke kwaliteit;
 - dat het percentage koeien dat nog weidegang heeft, steeds verder terugloopt;
 - dat het niet alleen een mooier gezicht is, maar dat het voor een koe veel fijner is om niet altijd op stal te staan, maar naar believen in de wei te kunnen lopen;
 - dat de provincie een belangrijke verantwoordelijkheid heeft voor de ruimtelijke kwaliteit;
- wij verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:
- te onderzoeken op welke wijze weidegang het beste verplicht gesteld kan worden via de provinciale ruimtelijke verordening;
 - op welke wijze vervolgens monitoring en handhaving kunnen plaatsvinden.

Tot slot hoop ik dat de VVD, de ChristenUnie en het CDA bereid zijn echt nieuw beleid in gang te zetten en dus ook te kijken naar wat er allemaal aan bod is geweest in de inspraakrondes, bij de hoorzitting, bij de werkbezoeken, en dat serieus te nemen en het niet naar de prullenbak te verwijzen, omdat er nu eenmaal ooit een ander besluit genomen is. Het is nu tijd, nu wij zoveel nieuwe informatie tot ons hebben genomen, daadwerkelijk een grondig en goed gefundeerd besluit te nemen. Ik hoop dat de VVD, de ChristenUnie en het CDA daadwerkelijk het voorliggende besluit zullen steunen.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! De wei in: koeien vinden dat fijn in het voorjaar, weten wij. Ik denk dat dat een goede graadmeter is, maar tegelijkertijd speelt er meer. Wij zitten in een wereld die een gigantische ontwikkeling doormaakt. Een van die prachtige ontwikkelingen is dat 50%, 60%, 70% van de wereldbevolking op dit moment deel gaat uitmaken van wat wij al eeuwen hebben, of in elk geval één eeuw: dus geen honger, redelijke huisvesting en andere zaken. Daar zitten wij dus mee. Wij zitten in feite in een globaliserende wereld en tegelijkertijd zien wij dat het hartstikke fout gaat, ook als het gaat om wapens, om naties, om industrie, wapenindustrie en dat soort zaken. Wij zijn nu bezig met de zee, wij zijn bezig met de lucht, maar ook met de ruimte. In China en de VS zijn ze al in de lucht aan het schieten. Dat zijn ontwikkelingen die moeten stoppen, net zo goed als mogelijk inzetten op de heilige koe.

Waar wij het nu over hebben, is eigenlijk een onderdeel dat ons direct raakt. Dat is ons eten en ons drinken en tegelijkertijd hoe wij omgaan met de aarde en met de wezens die daarop leven, ook de dieren. De vraag of de zeespiegel stijgt en of wij kiezen voor het ene of het andere: het is vaak een heel algemene discussie. En waar gaat Nederland aan kapot? Dat is eigenlijk het simpele van opvattingen en meningen. Termen als de linkse kerk, de milieumaffia: Mooi Utrecht houdt zich daar verre van. Wij willen maatwerk. Wij willen heel precies weten waar nu precies de angel zit.

Ik ga nu een heel algemeen verhaal houden, want alle argumenten zijn al over tafel gegaan. Dat hoeft ik niet te herhalen. Wat ontzettend leuk is: nu, voor de verkiezingen, is er een momentum om met elkaar te besluiten tot een trendbreuk. Hoe die eruit gaat zien, weten wij niet. Of er in Nederland inderdaad op den duur nog maar 1000 boeren zijn? Dat zou ik ernstig betreuren. De tijd zal het leren. Wij kunnen op dit moment, in deze provincie – naar men zegt de beste, hoewel ik daarover wel een aantal opmerkingen heb – richting geven aan een trendbreuk. Het besluit dat nu genomen gaat worden, en dat wij van harte zullen steunen, willen wij in de volgende periode zeker mede uitwerken. Dan gaat het om het landelijk gebied, dat toegankelijk maken voor mensen en het buitengebied sparen. Ja, misschien moeten mensen er ook wel kunnen wonen. Dus die zaken spelen er tegelijkertijd.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! Mooi Utrecht heeft op de stemwijzer van Milieudefensie ingevuld dat zij tegen het burgerinitiatief zal stemmen en dus voor de megastallen is. Is dat een foutje?

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Mooi Utrecht is ooit begonnen als 'localo partij': een samenraapsel van kleinere partijen die allemaal hun eigen inbreng konden leveren. Vanuit Eemnes en het Groene Hart is toen aangegeven: wij hebben ernstige zorgen over het buitengebied en over de boeren. Wij hebben toen in algemene termen aangegeven dat wij in principe voor het schaalvergroten waren, omdat dan in elk geval die landbouwgebieden niet braak zouden komen te liggen. Wij hebben er nadrukkelijk niet bijgezet dat wij voor megastallen waren, want dat is in feite al een keiharde discussie geweest. Als mevrouw Van Gemert ons huidige verkiezingsprogramma ziet, en ook de stemwijzer, dan ziet zij een heel duidelijke keuze over welke kant wij op moeten. En dat moeten wij ook doen. Wij moeten die kant op. Tegelijkertijd moeten wij niet blind zijn: 70% van het vlees dat hier wordt geproduceerd, wordt geëxporteerd. Wij hebben dus te maken met een markt die het nog afneemt. Dat heeft te maken met de vraag hoe wij de omslag kunnen maken als wij hier hoogwaardige streekproducten kunnen produceren. Dan moeten wij echter ook de afzet organiseren. Misschien moeten wij zelfs tegen de supermarkten zeggen: "Nu is het klaar met jullie kiloknallers, wij gaan het anders doen." Het is dus een heel pakket van samenhangende maatregelen, dat wij volledig steunen, maar wat dat betreft

De VOORZITTER: De verkiezingscampagne staat wel voor de deur, maar ik stel toch voor dat u teruggaat naar de vraag.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben te goeder trouw gekeken naar 2007. En ja, Mooi Utrecht maakt wel een ontwikkeling door en inmiddels zitten wij wel op een andere plek. En zo hoort het.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben nog steeds geen antwoord op de vraag of Mooi Utrecht voor of tegen megastallen is.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! In onze stemwijzer staat het nadrukkelijk: wij zijn tegen.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Dat betekent dat Mooi Utrecht het voorstel volwaardig zal steunen?

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Dat lijkt mij wel duidelijk, ook uit mijn interrupties. Ik probeer echter wel mee te denken met mensen Hun argumenten zijn mogelijk ook waar; het is niet meer zwart-wit. Wij moeten wat dat betreft in elkaar schuiven en kijken hoe wij het oplossen.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik was blij dat de heer Snyders zei dat hij hartstikke voor het burgerinitiatief was. Nu weet ik dat hij een man van heel veel woorden is, maar dan komt er nog eens achteraan: "Hun argumenten zijn ook waar". Welke argumenten van hun zijn ook waar?

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Er zijn op dit moment een heleboel boeren op familiebedrijven. Dat is in feite ons potentieel, ook in Nederland. Zij staan op het punt om bijna om te vallen. En wat hebben wij dan? Een heel middenkader op het platteland zijn wij dan kwijt. Nu, daar mag je niet blij mee zijn. Wat dat betreft, moet je kijken hoe je van het een naar het ander toe kunt. Nieuwe megastallen erbij: daar zijn wij uitdrukkelijk tegen. Met geformuleerd beleid moet je altijd voorzichtig omgaan, want er zijn toezeggingen gedaan. Dat is de afweging waarover ik het heb. Als het morgen anders kan? Dan doen wij dat. Probleem opgelost. Zo simpel is het dus niet.

De VOORZITTER: Dan ronden wij de eerste termijn van de zijde van de Staten hiermee af. Het is mooi te zien hoe zo'n burgerinitiatief tot stand komt, hoe de Staten daarmee omgaan en daarover onderling in discussie gaan. Dat is ook de bedoeling. Er is een opmerking gemaakt over het aankondigen van een motie. Ik denk dat het goed is dat de gedeputeerde ook daarop reageert.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is inderdaad even wennen dat wij niet ingaan op de discussie, want het is de discussie van de Staten. Er is één concrete vraag gesteld door de fractie van de PvdD: bent u van zins voor de zomer een voorbereidingsbesluit voor te bereiden? De Staten besluiten over het burgerinitiatief en ik denk dat er in het burgerinitiatief een oproep aan het college van GS ligt voor de zomer met beleid te komen. Het college van GS is niet van zins daarop vooruitlopend alvast met besluitvorming te komen in het kader van een voorbereidingsbesluit. Dat zou ik dus niet willen voorstellen. Dat is ongetwijfeld een reden om een motie in te dienen. Die zie ik dan met belangstelling tegemoet.

De heer DE KRUIF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Is de gedeputeerde wel bereid, als zich heel onverwachte ontwikkelingen voordoen, ons daarvan op de hoogte te stellen?

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een aanvullende vraag. Als het goed is heeft de provincie een overzicht van gemeenten en locaties waar groter gebouwd kan worden dan in bouwblokken van 1,5 hectare. Daar heb ik in de commissievergadering ook al naar gevraagd. Kan de gedeputeerde ons dat overzicht geven?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben in staat aan te geven hoe dat in de bestemmingsplannen buitengebied van de gemeenten ligt, alhoewel sommige gemeenten bezig zijn met nieuwe bestemmingsplannen. Het is echter geen probleem die informatie toe te zenden. Dat zeg ik hierbij toe. Het is in algemene zin wel zo dat gemeenten in het bestemmingsplan buitengebied niet meer toestaan dan de 1,5 hectare.

Misschien wil de heer De Kruif zijn vraag nog een keer herhalen?

De heer DE KRUIF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben in Brabant gezien, voorafgaand aan het Statenbesluit, dat er een groot aantal aanvragen wordt ingediend. Wil de gedeputeerde ons op de hoogte houden van onverwachte verschijnselen in die richting?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wij verwachten niet dat een groot aantal aanvragen wordt ingediend, omdat wij met het voorstel burgerinitiatief een ander type besluit nemen: er wordt gevraagd om een uitwerking. Ik heb in de commissievergadering al gezegd dat Gedeputeerde Staten die uitwerking geven in een consistente lijn met eerdere besluiten die er op dit punt genomen zijn. Mochten zich daarin ongelukken voordoen – dat is eigenlijk de vraag van de heer De Kruif – dan lijkt het mij terecht dat ik de Staten daarover informeer.

De VOORZITTER: Wij gaan over naar de tweede termijn.

De heer SELDENRIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben de eerste termijn gehad en ik denk dat het voorstel een stuk verduidelijking nodig heeft. Na mijn gevoel is er een beetje frictie tussen de ene en de andere kant van de zaal. Straks zal de fractie van de VVD daarom een amendement indienen, ondersteund door de fractie van het CDA, om het besluit iets duidelijker te krijgen.

De heer KONINGS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! In de eerste termijn heeft het debat zich met name geconcentreerd op de bouwblok grootte. Ik denk dat het goed is hieraan toe te voegen dat daar waar de VVD 'maatwerk' zegt, dat vanzelfsprekend wordt gekoppeld aan een kwaliteitsslag, dierenwelzijn, inpassing in het landschap.

Dit burgerinitiatief en dit voorstel concentreren zich op de oplevering van een beleidsvoorstel door Gedeputeerde Staten. Zoals al is aangekondigd door het CDA, wil onze fractie om de zaak te borgen en te verduidelijken een amendement indienen. In feite voegen wij twee zaken toe aan het voorliggend besluit.

Amendement A1 (VVD, CDA): verduidelijking besluit statenvoorstel Burgerinitiatief

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 februari 2011, ter behandeling van het statenvoorstel Burgerinitiatief "Stop veefabrieken Utrecht";

besluiten:

aan het besluit luidende:

- 1. in te stemmen met het burgerinitiatiefvoorstel "Stop veefabrieken Utrecht" met als kern: het verzoek aan Provinciale Staten "om de komst van (of uitbreiding naar) grootschalige intensieve veehouderijen tegen te houden.";*
- 2. als definitie voor "grootschalige intensieve veehouderijen" (megastal) een bouwblok grootte van meer dan 1.5 hectare aan te houden;*
- 3. GS op te dragen de consequenties van instemming met het burgerinitiatiefvoorstel voor het beleid uit te werken, met name waar het gaat om de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie, het Reconstructieplan en de Landbouwvisie, en van de uitkomsten PS uiterlijk voor de zomer van 2011 op de hoogte te stellen en te gebruiken als bouwstenen, waardevolle bouwstenen, voor de structuurvisie.";*

toe te voegen:

- 4. te bevestigen dat het besluit met betrekking tot de herziening van het reconstructieplan zoals de Staten dit hebben genomen in juni 2010 onverkort van kracht blijft;*
- 5. het burgerinitiatief te beschouwen als bouwsteen voor verdere visieontwikkeling.*

De VOORZITTER: Het amendement is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslagen. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer DE KRUIF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik kom nog even terug op punt 2 van het besluit dat wij nu gaan nemen en dat wij overigens onverkort steunen; laat dat helder zijn. Waar wij tegenaan lopen is dat de definitie erg ruimtelijk georiënteerd is, als ik het zo mag zeggen. Wij sluiten niet helemaal uit dat wij in de verdere discussie, ergens in juni, er toch op zullen uitkomen dat enig maatwerk noodzakelijk zal zijn. Dus, onze volledig steun voor de punten 1, 2 en 3 van dit voorstel, maar nogmaals, wij sluiten niet helemaal uit dat wij ergens in juni toch tot enige nuancering van punt 2 zullen moeten komen.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog twee vragen. Dat betreft in de eerste plaats het op de hoogte stellen van ongewenste plannen. De heer De Kruij vroeg of de gedeputeerde ons daarvan op de hoogte wilde stellen. Wil hij daar verder nog iets mee? Met "op de hoogte stellen" kunnen wij niks. Met een voorbereidingsbesluit kunnen wij wel wat. Steunt de heer De Kruij dat?

Mijn tweede vraag is of de fractie van de PvdA de nieuwe punten 4 en 5 steunt, die bij amendement zijn ingediend.

De heer DE KRUIF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Als wij op de hoogte worden gesteld van ongewenste ontwikkelingen, dan zijn wij onmiddellijk in staat om daaraan een vervolg te geven in de vorm van besluitvorming die dat dan verder voorkomt.

Wij zullen het amendement van de fracties van de VVD en het CDA niet steunen.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! De indieners van het burgerinitiatief hebben ons duidelijk gevraagd wat wij van hun burgerinitiatief vinden. Van alle kanten was er lof; alle partijen steunen het burgerinitiatief. Helemaal geweldig. Hoera, hoera. Wat zien wij nu in deze vergadering? Ik heb al gedacht: "Wacht maar, er komt een amendement dat het hele burgerinitiatief onderuit haalt." Als het amendement wordt aangenomen, zijn wij zeker genoodzaakt tegen dit burgerinitiatief te stemmen. Die situatie krijgen wij. Wat ik geen goede gang van zaken vind, is dat er nu een amendement wordt ingediend, waarop niemand zich heeft kunnen voorbereiden. Ik heb op de fractie van het CDA niet meer kunnen reageren, omdat het amendement pas na haar inbreng is ingediend. Wat er nu gebeurt, is dat er zo dadelijk een mooi persbericht komt: unaniem, burgerinitiatief aangenomen. Er zit echter een amendement in en er zitten mitsen en maren bij, die het hele burgerinitiatief onderuit halen. Sorry, ik vind dat echt onacceptabel.

De VOORZITTER: Ik vraag de mensen op de tribune geen blijken van adhesie noch van afkeuring te geven. Daar is deze zaal niet voor bedoeld.

De heer KONINGS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb in mijn tweede termijn heel duidelijk gezegd dat met het burgerinitiatiefvoorstel niet meer en niet minder gevraagd wordt een beleidsnotitie op te leveren die als bouwsteen dient voor de structuurvisie halverwege dit jaar. Dat is wat ik heel expliciet heb gezegd; niet meer en niet minder. Dat is feitelijk hetgeen wij vandaag besluiten als wij dit statenvoorstel aannemen.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! Nee. Beslispunt 1 is, in mijn eigen woorden, niet in te stemmen met veefabrieken. Dan komt er vervolgens een beslispunt 5 van de heer Konings, waarin staat: "Dit wordt een bouwsteen voor verder beleid." Verder staat er nog dat wij het reconstructieplan, waar een 'ja-mits regime' geldt voor 2,5 hectare, gewoon bevestigen. Dat staat wat mij betreft lijnrecht tegenover punt 1: niet in te stemmen met de komst van grootschalige intensieve veehouderij.

De heer KONINGS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! In beslispunt 3 gaat het om het opleveren van de beleidsvisie, de daadwerkelijke bouwsteen, om tot een goede structuurvisie te komen. Die kern laat mevrouw Van Gemert weg in haar antwoord.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! Nee, nee. In beslispunt 3 staat: "het burgerinitiatiefvoorstel voor het beleid uit te werken". In het amendement staat: "de consequenties van instemming mee te nemen als bouwsteen". Dat is het nuanceverschil, waaraan ik mij zo erger.

De heer KONINGS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! "Meenemen" of "uitwerken" hoeft niet automatisch "volledig overnemen" te zijn.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! O, jawel. In beslispunt 1 wordt namelijk gezegd: wij houden grootschalige intensieve veehouderij tegen. Dat is precies wat mij dwarszit. Wij zitten nu over de nuances en details te praten, maar met het bevestigen van het reconstructieplan verandert er feitelijk in deze provincie helemaal niets en maken de partijen die het amendement gaan steunen gewoon goede sier.

De heer KLOPPENBORG N(GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan mij helemaal aansluiten bij de woordvoester van de fractie van de SP. Het amendement is infaam. Ik vind het werkelijk een schande. In het besluit staat keurig een verzoek aan Gedeputeerde Staten verwoord om de consequenties van de punten 1 en 2 te verwerken in het reconstructieplan, de landbouwvisie en de structuurvisie. Daarmee voldoen Gedeputeerde Staten aan de opdracht om een soort toetsing te maken. Het amendement geeft echter aan dat je goede sier kunt maken met het omhelzen van een burgerinitiatief en tegelijkertijd je bestaande beleid doorvoeren alsof er helemaal geen burgerinitiatief is geweest. Ik vind het werkelijk een schande.

Hetzelfde geldt voor toevoeging nummer 5. Wij nemen hier een besluit. Dat staat er ook boven: "wij besluiten". Ik vind dit heel onwaarachtig. Ik roep iedereen op dit amendement niet te steunen.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wat kan ik nog zeggen na de twee vorige sprekers die al het een en ander hebben geuit van hun ongenoegen? Ik had altijd goede hoop dat wij in dit huis een bepaalde politieke cultuur met elkaar hadden gekregen, die erop neerkwam dat wij redelijk open kaart met elkaar zouden spelen, zeker als het gaat om zo'n belangrijk onderwerp als een burgerinitiatief. Ik moet toch concluderen – en ik gebruik een groot woord, dat ik eigenlijk niet wil gebruiken – dat ik dit voel als volksverlakkerij. Wij hebben hier een voorstel liggen, waarin drie punten staan die helder en concreet zijn. Daarmee kunnen wij allemaal instemmen. Wat de coalitiepartijen nu doen, is feitelijk met twee toevoegingen het hele verhaal, en met name punt 3, maar ook de punten 1 en 2, onderuit halen. Dan moet je jezelf afvragen waarom je niet tegen zo'n burgerinitiatief stemt als je het toch niks vindt en als je het allemaal anders wilt, dan dat je op zo'n manier een burgerinitiatief om zeep helpt. Dat doe je feitelijk. Ik vind het buitengewoon ernstig. Ik sluit mij aan bij de woorden van mevrouw Van Gemert. Als dit amendement wordt aangenomen, en dat kunnen wij verwachten, zijn wij helaas ook genoodzaakt tegen het totale voorstel te stemmen.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal proberen op eieren te lopen met mijn uitspraken, zodat niet straks opnieuw alle microfoons bezet zijn. Misschien is het voor de besluitvorming het beste – en dat vraag ik hierbij aan de fractie van de VVD – datgene wat zij nu in het besluit heeft staan, te verwoorden in een motie. Dan laten wij de concepttekst overeind, want de drie besluitpunten zijn duidelijk. Door de uitspraak over het reconstructieplan in een motie vast te leggen, is het toch duidelijk voor het college wat het gevoel is van de VVD en van een paar andere partijen. Dan houden wij de concepttekst hetzelfde, maar dan maken wij het voor iedereen mogelijk in te stemmen met het burgerinitiatief. Ik zou dat als een soort procedurevoorstel willen doen. Dat doet recht aan het standpunt dat ik in mijn eerste termijn heb genoemd: ik wil maximaal recht doen aan het burgerinitiatief. Ik wil echter ook niet, wat betreft de reconstructie, op deze dag heel andere besluiten nemen dan wij aan de gebiedscommissie hebben opgedragen.

De heer KONINGS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp uit de woorden van de heer De Heer dat hij mijn vierde besluitregel wil omvormen tot een motie. Dat is de regel waarin ik praat over het van kracht blijven van de reconstructieafspraken. Dat gaat de fractie van de VVD overwegen.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Lopen op eieren? Ja, je trapt ze kapot. Wat hier namelijk staat, ook in het voorstel, is dat wij een burgerinitiatief in zo'n tien minuten willen doen en na de motie is het weer van tafel. Hiep hoi. Dat is besturen? Dat kan de heer De Heer toch niet menen? Wat hier nu leeft, is dat er een trendbreuk moet komen op een heleboel niveaus, omdat wij te-

gen een muur aanlopen. En wij gaan er dwars doorheen. Waarom? Omdat het moet. Wat er nu gebeurt, is in feite een meelopen met een steeds grotere centralisatie. Een grootschaligheid die de VVD altijd heeft bepleit. Dat zie je ook bij Amelisweerd: 14-breed.

De VOORZITTER: Interrupties zijn kort.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Mijn punt is: de heer De Heer moet kiezen. Gaat hij mee met de brede weg of met de smalle weg?

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp niet hoe men dit met elkaar kan verenigen. Het zijn twee tegenovergestelde zaken. De heer De Heer stelt dus voor een besluit te nemen en tegelijkertijd een motie aan te nemen, waarin het tegenovergestelde staat. Ik begrijp het niet. Hoe kan hij dat nu politiek verantwoorden?

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb al in mijn eerste termijn geprobeerd uit te leggen dat wij twee dingen willen: wij willen maximaal recht doen aan het burgerinitiatief, uitspraken doen over groei in de intensieve veehouderij. Dat hebben wij trouwens al gedaan bij het besluit over de reconstructie van de Gelderse Vallei. Toen was het besluit in Brabant net genomen en kregen wij een advies vanuit de Gelderse Vallei, waarin in feite ook de ommezwaai is gemaakt en waarin nieuwe regels zijn gesteld. Die actualisatie van het reconstructieplan hebben wij hier amper een half jaar geleden vastgesteld. Ik wil recht doen aan beide. Ik wil graag de algemene uitspraak van het burgerinitiatief onderstrepen en ik wil recht doen aan de besluitvorming die in het verleden is gedaan - wij moeten als provincie een betrouwbare overheid zijn – en doorgaan op de weg die wij voor de Gelderse Vallei hadden uitgezet. Ik probeer en maatwerk te leveren voor de LOG's in de Gelderse Vallei en de koers voor de intensieve veehouderij, in de lijn van het burgerinitiatief, uit te stippelen. Ik wil twee dingen tegelijk.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! U wilt twee tegenstrijdige besluiten tegelijkertijd. Dat kan. Ik vind het heel raar.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! De heer De Heer zit zo in de procedures. Hij zegt dat hij twee dingen tegelijk wil, maar wat mij betreft moet hij kiezen. Is de ChristenUnie voor of tegen megastallen? Van daaruit ga je kijken welk amendement en welke motie je steunt. Je kunt niet zeggen dat je twee dingen tegelijk wilt; je bent voor of tegen.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wij willen de groei van de stallen afremmen. Wij onderschrijven het burgerinitiatief. In feite hebben wij als provincie dat beleid al in gang gezet bij de actualisatie van het reconstructieplan. Wij hebben een hectarebesluit genomen: er kan nog wat in verwevingsgebieden, er kan nog wat in LOG's en er moet steeds een kwaliteitsdiscussie zijn. Ik wil dus een algemene uitspraak van de Staten door het burgerinitiatief te onderstrepen en tegelijk wil ik maatwerk hebben met een kwaliteitsdiscussie eraan vast. Volgens mij is het mogelijk dat je een algemene uitspraak doet en dat je tegelijkertijd voor een deelgebied maatwerk wilt leveren door bepaalde dingen toe te staan als dat ten goede komt aan de kwaliteit. Die twee dingen wil ik beide. Blijkbaar lazen wij in de conceptbesluittekst verschillende dingen. Dat kan nu echter samenkomen als wij het besluit onderschrijven en met een motie een extra signaal geven.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Wat de heer De Heer doet, is voor de troepen uitlopen. In feite gooit hij een deur dicht die wij openzetten. Hij spreekt over maatwerk, over hoe wij dat kunnen laten landen, dat er verschillende belangen spelen. Dat is nadrukkelijk door deze hele groep en in feite door iedereen aangegeven. Wat hij nu doet is de discussie gewoon afkappen. Dat is oud en nieuw en 'wij gaan door op de oude weg'. Is dat vernieuwende politiek? Is dat nieuwe democratie? Wil hij zo de verkiezingen in?

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn de nieuwe weg al eerder ingeslagen met een ombuiging in het beleid. Wij zitten nu halverwege de bocht. Ik doe beide: we hebben al

een nieuwe koers gekozen. Die uitspraak bevestigen wij door het burgerinitiatief te omarmen en de besluitteksten onder de punten 1 en 2. Verder geven wij Gedeputeerde Staten de opdracht naar de structuurvisie toe het beleid verder vorm te geven, gelet op het burgerinitiatief, gelet op alle besluiten die er al liggen en de opdracht die wij aan de gebiedscommissies hebben meegegeven. Dus, laten wij de voorstellen van Gedeputeerde Staten afwachten. Wij hebben in de afgelopen twee jaar een algemene koerswijziging gemaakt en tegelijkertijd komt er een nieuw besluit richting de structuurvisie, waar maatwerk in zit.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ook van onze kant enorme teleurstelling over hoe er omgegaan wordt met het burgerinitiatief. Mocht het amendement inderdaad aangenomen worden, dan zullen ook wij genoodzaakt zijn tegen het voorstel te stemmen, terwijl wij in principe voor het voorstel zijn. Het is tegenstrijdig. Datzelfde geldt voor de motie. Als de motie wordt aangenomen, dan is die tegenstrijdig aan het voorliggende besluit. Het vervelende is dan dat wij in feite een besluit nemen en vervolgens geconfronteerd worden, als de motie wordt aangenomen, met een besluit dat totaal anders is; een besluit dat aangeeft dat wij het huidige beleid handhaven, dat wij niet veranderen. Als wij dat doen, dan denk ik dat wij in de volgende statenperiode nog een stevige discussie moeten voeren, want dan hebben wij een besluit en vervolgens nog een besluit dat daaraan tegenstrijdig is. Dit, terwijl de motie eigenlijk niet eens echt een besluit is; het is een oproep. Als wij hier hetzelfde beleid handhaven, zoals wij dat nu doen – 'als besluiten eenmaal genomen zijn, dan veranderen ze nooit meer' –, dan zouden wij zeker het besluit van het burgerinitiatief moeten handhaven. Dan moeten wij die motie dus absoluut terzijde leggen.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Het lijkt mij het handigst dat wij allemaal een duidelijk signaal geven. Als mevrouw Bodewitz het signaal geeft het burgerinitiatief te ondersteunen, maar tegen de motie te stemmen, dan is dat standpunt duidelijk. Als ik het burgerinitiatief ondersteun en ik stem voor de motie, dan maak ik mijn standpunt duidelijk. Volgens mij kunnen wij er beiden mee uit de voeten als er een motie en een amendement liggen. Die kunnen beide worden aangenomen of er kan een motie of een amendement worden aangenomen en ...

De VOORZITTER: Wij moeten niet te ver vooruit gaan lopen op onze eigen stappen. De fractie van de VVD heeft gezegd, gehoord hebbende de interruptie van de heer De Heer, dat zij overweegt het amendement om te vormen in een motie. Dat is momenteel nog niet het geval, dus laten wij even afwachten hoe zich dat verderop vanmiddag ontwikkelt.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil er wel graag op reageren, want het komt in feite hierop neer dat als er een motie ingediend zou worden, dan behelst die motie wat nu is aangegeven. Er zijn namelijk partijen die het niet eens zijn met het besluit – CDA, VVD, ChristenUnie – en zij zeggen dat zij het anders willen en dat zij dat in een motie vervatten. Op die manier hopen zij alsnog dat het burgerinitiatief om zeep wordt geholpen. Voor de verkiezingen staat het natuurlijk wel mooi. Dat staat fantastisch. Zij hebben allemaal het burgerinitiatief gesteund, terwijl zij dat eigenlijk helemaal niet hebben gedaan. Zij hebben het alleen formeel gesteund en het vervolgens om zeep geholpen met een motie.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik gaf in mijn termijn eerder al aan dat het niet mogelijk was om bijvoorbeeld de fractie van het CDA te interromperen, omdat wij niets wisten van het amendement.

Ik wil mevrouw Bodewitz vragen of zij het met mij eens is dat wij het hele idee van die motie gewoon kunnen laten zitten en dat iedereen gewoon maar kleur bekent. Het amendement moet dan gehandhaafd worden, zodat je duidelijk voor of tegen het burgerinitiatief kunt stemmen. Dan hoeft je niet in allerlei vage constructies, zoals moties, gaan werken.

De VOORZITTER: Mevrouw Van Gemert, u kunt ook via de voorzitter een vraag aan de fractie van het CDA stellen.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben het volkomen eens met mevrouw Van Gemert. Dat geeft in elk geval helder weer hoe de partijen erin staan. Laten wij het amendement maar handhaven. Dan stemmen wij wel tegen het burgerinitiatief.

Ik heb al aangekondigd dat ik twee moties wil indienen. De eerste motie betreft het voorbereidingsbesluit – ik ga ervan uit dat het burgerinitiatief wordt aangenomen – om te voorkomen dat veehouders versneld allerlei aanvragen gaan indienen voor megastallen. Wij kunnen dat alleen voorkomen door zo spoedig mogelijk een voorbereidingsbesluit te treffen. Daarmee wordt een bouwstop afgekondigd voor deze veehouders.

Motie M1 (PvdD, SP, MU): voorbereidingsbesluit

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 februari 2011, ter behandeling van het Burgerinitiatief "Stop veefabrieken Utrecht";

overwegende dat:

- *veehouders zullen anticiperen op een mogelijk verbod op megastallen door versneld vergunningen aan te vragen;*
- *dientengevolge een groot risico bestaat op versnelde komst van megastallen;*

van mening zijnde dat:

de bouw van megastallen voorkomen dient te worden;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

bij de uitwerking van het Koersdocument Landbouw tegelijkertijd voorbereidingen te treffen voor het opstellen van een voorbereidingsbesluit.

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M2 (PvdD, SP):koe in de wei middels PRV

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 februari 2011, ter behandeling van het Burgerinitiatief "Stop veefabrieken Utrecht";

overwegende dat:

- *koeien in de wei beschouwd worden als een belangrijke landschappelijke kwaliteit;*
- *het percentage koeien dat nog weidegang heeft steeds verder terugloopt;*
- *het niet alleen een mooier gezicht is, maar voor een koe ook veel fijner is om niet altijd op sta! te staan, maar naar believen in de wei te kunnen lopen;*

van mening zijnde:

dat de provincie een belangrijke verantwoordelijkheid heeft voor de ruimtelijke kwaliteit;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten;

om te onderzoeken op welke wijze weidegang het beste verplicht gesteld kan worden via de Provinciale Ruimtelijke Verordening en op welke wijze vervolgens monitoring en handhaving kan plaatsvinden.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De moties zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslagingen. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Het lijkt alsof Provinciale Staten gewoon een gezellig discussieclubje is: er komt nooit iets naar buiten, je hoort er niet iets van. Toevallig komt er op een bepaald moment toch een groep mensen hier binnen. Zij komen met een burgerinitiatief en

zeggen: "Jongens, het gaat fout daarbuiten, kom eens uit dat ei en luister eens naar ons." Nu, wij met z'n allen uit dat ei en luisteren. En wat gebeurt er? Vervolgens gaan wij een bestuurlijke draak van een proces optuigen, want wij zijn voor, maar eigenlijk zijn wij tegen nog voordat wij begonnen zijn. Dat creëren wij nu. Dit is gekkentheater, dit kun je niet menen. Je bent voor het burgerinitiatief of je bent tegen het burgerinitiatief of je hebt een verborgen agenda en dan zijn het achterkamertjes. Nu, dat wil ik op dit moment zo niet zeggen, maar daar lijkt het dus wel op. Ja, kom bij zinnen. Maatwerk in de structuurvisie is natuurlijk gewoon te formuleren als blijkt dat wij in de toekomst op een andere manier met het boerenbedrijf moeten omgaan, als functies of economieën of kostendragers toegevoegd moeten worden. Dus willen wij bewegen, want niemand hier wil de boerenstand gewoon onderuit trappen. De toekomst zal leren hoe wij met dit soort zaken omgaan. Ik hoop dat de kiezers heel goed luisteren hoe zij bestuurd worden op deze manier en waaraan zij op een bepaald moment de prioriteit geven. Dat zullen wij dan wel communiceren in de verkiezingstijd. Het is niet anders.

De VOORZITTER: Wij zijn aan het eind van de tweede termijn. Normaal is het zo dat wij na de beraadslagingen overstappen naar het volgende agendapunt. De Staten krijgen in de middag en in de namiddag volop de gelegenheid zich onderling te beraden of zij amendementen handhaven of omzetten in moties en dergelijke. Dat is de procedure die wij hebben afgesproken. De voorzitter van de Staten zal na een schorsing vragen wat er gedaan is met de voorstellen en dan nemen de Staten daarover een besluit. Gezien vele belangstellenden voor dit onderwerp denk ik dat wij het hen niet kunnen aandoen tot de avond te wachten. Ik kan mij voorstellen dat wij nu schorsen om te kijken hoe dit procedureel straks verder gaat.

De heer KONINGS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van de VVD trekt haar amendement in en komt er bij de stemverklaringen op terug. Wij komen ook niet met een motie.

De VOORZITTER: Het amendement is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslaging. Geen amendement en geen motie. Dan is dat punt helder. Dat bespaart ons een schorsing en gaan wij door met het volgende agendapunt.

Dank voor de belangstelling om de vergadering bij te wonen. U hebt het gehoord dat er geen amendement en geen motie is op dit onderwerp. Wij horen vanavond hoe de stemming uitvalt.

Statenvoorstel hoofdlijnen voor het Akkoord van Utrecht, herijking EHS.

Mevrouw SWETS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Realistische realisatiemogelijkheid: deze prachtige alliteratie gebruikte de gedeputeerde in de commissie RGW als een van de criteria op basis waarvan de 1500 hectare nog te realiseren EHS zal worden gekozen. Ik gebruik deze alliteratie vandaag graag voor het gehele hoofdlijnenakkoord dat voor ons ligt. Het deed mij in de commissie meteen denken aan de strip van Suske en Wiske, die ook vaak een alliteratie bevatte. Suske en Wiske en de brullende berg, Suske en Wiske en de stuivende stad, Suske en Wiske en de tikkende tinkan, Suske en Wiske en het witte wief. Vandaag zouden wij kunnen spreken van: Bart Krol en de realistische realisatiemogelijkheid of: recht doen aan alle betrokkenen bij dit akkoord en bovendien, meer in de stripstijl, Marco, Henk en Bart en de realistische realisatiemogelijkheid.

Waar het er echter in een strip vaak vrolijk aan toegaat en je de uitkomsten op hoofdlijnen al van verre ziet aankomen, gaat in dit opzicht de vergelijking niet op. De herijking van de EHS betreft een serieuze zaak, waarvoor wij ons als provincie door de in het regeerakkoord gemaakte keuzes gesteld zien. Wat doe je dan als provincie, hoe ga je om met deze sterk gewijzigde omstandigheden? De provincie Utrecht, deze gedeputeerde, koos ervoor drie dingen te doen:

- Het erkennen van de ernst van de situatie. Wij hebben niet te maken met een vrolijke strip, maar met een serieuze werkelijkheid, waarbij er fors minder middelen beschikbaar zijn voor de realisatie van de laatste delen van de EHS.
- Het opzoeken van samenwerking. Wij staan er als provincie immers niet alleen voor. De inrichting van het landelijk gebied gaat vele partijen aan het hart en met de kennis en met draagvlak van al diegenen sta je samen veel sterker.

- Ging de gedeputeerde samen met deze partijen aan de slag in een proces waarvan je de uitkomst niet, zoals in een strip, al kon voorspellen. Integendeel, tot op het laatst was het spannend en werd er stevig gediscussieerd in, naar wij begrepen hebben, lange, lange sessies.

Het is wat de fractie van het CDA betreft dan ook een groot compliment waard aan alle betrokkenen dat zij samen tot een akkoord op hoofdlijnen zijn gekomen. Châpeau. Ik noemde hen eerder Marco, Henk en Bart, omdat het persgesprek en de toelichting in de commissie door deze heren werd gedaan. Het compliment geldt natuurlijk voor alle partijen die hebben meegedacht en meegedaan: Natuurmonumenten, het Utrechts Landschap, Staatsbosbeheer, LTO-Noord, Agrarische Natuurverenigingen, Landschap Erfgoed Utrecht, de Gebiedscommissies, Natuur- en Milieufederatie Utrecht, het Utrechts Particulier Grondbezit en de provincie Utrecht. Velen zijn hier aanwezig op de tribune. Geweldig dat u allemaal zo betrokken hebt meegedacht en dat u zich achter dit hoofdlijnenakkoord hebt geschaard.

Dan enkele woorden over de inhoud van het akkoord. Dat brengt mij weer op de realistische realisatiemogelijkheid. Waar wij in Utrecht al 30.000 hectare EHS gerealiseerd hebben en nog een restantopgave van 6000 hectare hebben, noopt het regeerakkoord met stevige bezuinigingen ook ons tot een heroriëntatie. Het is te prijzen dat de betrokken partners niet zijn blijven steken in posities van maximale of minimale realisatie van de EHS, maar dat zij samen hebben gekeken naar wat in de huidige omstandigheden een realistische realisatiemogelijkheid is.

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor wat wonderlijke getallen. Die 30.000 hectare hebben wij niet gerealiseerd. Dat heeft de natuur of onze voorvaders gedaan. Dat was al bestaande natuur. Wat wij hebben gerealiseerd, is ongeveer 5000 hectare. Dit even voor de helderheid. Wij zijn halverwege. Graag nog een keer zo'n getal erbij.

Mevrouw SWETS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Wat ons betreft, is ook natuur die er al was, prima natuur.

Een realistische inzet richting het Rijk, dus die realistische realisatiemogelijkheid, geeft ons de grootste kans van slagen. Daarmee zou ik de inhoud van het akkoord, ook gegeven de nieuwe omstandigheden, optimaal willen noemen. Het biedt ons de kans op optimale ontwikkelingsmogelijkheden.

De gedeputeerde vroeg in de commissie of hij met dit inhoudelijke bod naar staatssecretaris Henk Bleker zou mogen gaan. Wat ons betreft kan dat zeker. Wij kunnen als provincie met dit akkoord proactief naar het Rijk toe en dat is goed voor Utrecht. Andere provincies kijken inmiddels wat verbaasd en wellicht soms ook enigszins jaloers naar het Utrechtse bod; naar wat wij hier samen hebben bereikt. Laten wij het momentum dat wij nu hebben vasthouden en proberen de optimale ontwikkelingsmogelijkheden ook echt te realiseren met ondersteuning van de staatssecretaris.

In de commissievergadering hebben wij al een nadere toelichting van de gedeputeerde gekregen op de inhoud van het akkoord en op het vervolgproces, de latere invulling van de hectares en het proces rondom de RodS (Recreatie rondom de Stad). De fractie van het CDA heeft daarover op dit moment geen vragen. Wij hopen en vertrouwen erop dat de gedeputeerde op dezelfde wijze blijft samenwerken en voortgaan.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil even ingaan op de mogelijkheden tot het realiseren van dit bod richting de staatssecretaris. Mevrouw Swets is van dezelfde partij als de staatssecretaris en haar partij neemt deel aan het huidige kabinet dat deze bezuinigingen heeft aangekondigd. Als ik mevrouw Swets vraag wat haar inschatting zou zijn qua realisme ten aanzien van dit bod, hoe hoog schat zij datpercentage in dat het ook daadwerkelijk door de heer Bleker omarmd zal worden?

Mevrouw SWETS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Een percentage kan ik niet noemen. Wij hebben goede hoop, de gedeputeerde gaat vol goede moed en wij wensen hem veel succes bij zijn tocht naar Den Haag. Wij hopen dat hij in een volgende vergadering terugkomt met goede berichten.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Hoop doet leven.

Mevrouw SWETS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Precies.

Dan kom ik tot een afronding. Wij hopen dus dat de gedeputeerde met goede berichten zal terugkomen. In stripstijl gedacht: 'Bart en Henk en de 1500 hectare nieuwe natuur' – Henk is Henk Bleker – . Of: 'Bart en Henk en de realistische realisatie'. Of, ten slotte: 'Bart en Henk en de optimale ontwikkeling van de EHS'.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben ook nog: 'Bart en Henk en het inleveren van driekwart van de resterende EHS'.

Mevrouw SWETS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Daarmee zijn de natuurorganisaties het niet eens, want naast de 1500 hectare, heb je ook de 3000 hectare die in de groene contour komt te liggen.

De heer KONINGS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De staatssecretaris heeft de piketpalen gezet. Het is de realiteit van vandaag dat wij als provincie Utrecht moeten inspelen op de bezuinigingen van het kabinet en de herijking van het natuurbeleid. Wij dienen in te spelen op deze nieuwe ontwikkelingen, ruimte gevend aan de ontwikkelingen van stad en landbouw en ook natuur. De partijen in het landelijk gebied hebben op hoofdlijnen van de herijking en de ruimte voor de landbouw overeenstemming bereikt, dat verder uitgewerkt wordt tot een zogenoemd Akkoord van Utrecht. Landbouw en natuur hebben elkaar gevonden in dat akkoord, dat het best haalbare lijkt te zijn gezien de politieke realiteit van vandaag. Met dit bod van de provincie aan het Rijk voor de herijking van de EHS laat de gedeputeerde, vanzelfsprekend met alle betrokken partijen, ambitie en daadkracht zien. Tot 2018 gaan de partijen gezamenlijk 1500 hectare nieuwe natuur realiseren en toevoegen aan de EHS. Daarnaast wordt 3000 hectare ruimtelijk veiliggesteld en in een groene contour gelegd. Bovendien wordt van gebieden die niet cruciaal zijn voor de EHS de status van toekomstig natuurgebied geschrapt. De aangegeven criteria om te komen tot de keuze van deze gebieden zijn voor de fractie van de VVD logische criteria. Deze zijn in de commissie uitvoerig aan de orde geweest.

Voor de genoemde 3000 hectare te realiseren EHS zal veel creativiteit worden gevraagd van alle partijen. Nog veel meer zal hier gebiedsgericht maatwerk moeten worden geleverd, gebruikmakend van bestaand instrumentarium, zoals ruimte-voor-ruimte, rood-voor-groen en landgoedontwikkeling. Ik kan mij ook voorstellen dat werkendeweg in nauwe samenwerking met de partners nog andere benaderingen worden gevonden.

Ik heb begrepen dat de gedeputeerde deze week het Akkoord van Utrecht gaat toelichten tijdens een hoorzitting. Wat de fractie van de VVD betreft, mag de gedeputeerde daar best laten vallen dat de Utrechtse oplossing een voorbeeld is voor andere provincies.

De heer MARTENS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Vandaag bespreken wij een akkoord met, wat de fractie van de PvdA betreft, twee kanten. In de eerste plaats maken wij met dit akkoord duidelijk dat dit kabinet de EHS, zoals wij die voor ogen hadden, de nek omdraait. De afgelopen twintig jaar werkten wij met de inzet van veel partijen langzaam toe naar de aanleg van nieuwe natuur en vooral ook ontsnippering van natuur. Die ontsnippering en de verbinding van natuurgebied zijn cruciaal. Anders krijg je al snel weer de discussie of een paar duizend hectare meer of minder nu zo erg is. 25.000 hectare bestaande natuur breiden wij in totaal uit met 11.000 hectare. Maakt het eigenlijk veel uit of wij het hebben over 30.000 of 35.000 hectare? Wat ons betreft wel, zeg ik tegen de gedeputeerde. Het gaat vooral over de ontsnippering en daarom zijn die laatste 1000 hectare ook belangrijk.

2018 was het streefjaar om de plannen te realiseren. Voor de PvdA stond en staat echt het doel voorop en niet het jaar 2018. Ook met de Betuwelijn en de aanleg van snelwegen houd je niet halverwege op. De economische crisis en de bezuinigingen worden nu veel te veel aangegrepen om het einddoel van de EHS van tafel te vegen. Met enige vertraging kunnen wij als PvdA goed leven, maar om het doel van de EHS overboord te zetten, gaat ons veel te snel. De belangrijkste vraag voor de PvdA is dan ook of dit voorstel de oorspronkelijke doelstellingen overeind houdt, dus de EHS en de gedachte erachter. Het akkoord dat nu voorligt bestaat uit drie onderdelen: 1500 hectare willen wij met behulp van het Rijk voor 2018 realiseren, 1500 strepen wij weg en 3000 hectare wijzen wij aan als mogelijk ooit nog te realiseren natuur, ook na 2018. Wat voor de PvdA de doorslag geeft, is dat wij ook zonder die 1500 hectare de oorspronkelijke doelstellingen lijken te halen. Wij besluiten vandaag als Staten dat wij het

concept achter de EHS overeind willen houden. Hiervoor wijst de provincie die 3000 hectare aan. Die hectares willen wij op termijn omzetten in natuur. Dat is en blijft het doel. Wij leggen deze gebieden dan ook vast in de nieuwe structuurvisie binnen een groene contour. Daarmee is het niet een lege huls.

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! De heer Martens is erg optimistisch dat hiermee de EHS wordt vastgesteld of wordt gered of wat dan ook. De EHS is echter ook natuurkwaliteit. Wij hebben eigenlijk geen enkele garantie op welk moment die wordt bereikt, zeker in die 3000 hectares, die voorlopig wellicht nog gewoon landbouwgebied blijven.

De heer MARTENS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het klopt dat wij op dit moment geen besluit nemen over de inzet van middelen, bijvoorbeeld provinciale middelen of rijksmiddelen. Die zijn er op dit moment gewoon niet. Wat voor de PvdA van belang is, is dat wij het concept overeind houden. Dat spreken wij ook uit. Wat daarbij voor de PvdA zeer van belang is, is dat de terreinbeherende organisaties dat steunen. Zij hebben dat ook samen met de andere partijen gesteund. Dat was voor ons doorslaggevend. Zij hebben in de commissie uitgesproken, de heer Kloppenburg was daar ook bij, dat de doelstelling achter de EHS hiermee overeind blijft. Dat geeft voor ons de doorslag. Wij zullen natuurlijk op termijn wel die 3000 hectare invulling moeten geven. Of dat dan met behulp van een nieuw kabinet gebeurt – wie weet of ooit een GroenLinks-premier nog eens inzet op natuurontwikkeling – of dat het met provinciale middelen gebeurt, zullen wij tegen die tijd moeten zien. De meningen over de vraag of wij het concept van de EHS met 1500 hectare minder en 3000 hectare op termijn te realiseren natuur overeind houden, verschillen natuurlijk. Voor de PvdA is doorslaggevend dat de terreinbeherende organisaties dit zeer expliciet steunen.

De PvdA wil nogmaals haar waardering uitspreken voor de gedeputeerde en de gebiedspartijen. Hiermee laat Utrecht zien dat het om de inhoud van het beleid gaat en niet bijvoorbeeld om het wegpoetsen van linkse of andere hobby's. De inzet van dit kabinet is echter een heel andere, met CDA-staatssecretaris Bleker voorop. Het kabinet wil vooral daadkracht uitstralen, beeldvorming is belangrijker dan inhoud, breed draagvlak, internationale afspraken of een betrouwbare overheid. Zelfs loslopend wild is blijkbaar niet rechts georiënteerd en daarmee uit de mode. Wij wensen gedeputeerde Krol veel succes bij de onderhandelingen met het Rijk. De fractie van de PvdA steunt het akkoord, zoals het nu voorligt: de 1500 hectare en de 3000 hectare. Mocht CDA-staatssecretaris Bleker ook de 25 overgebleven hectares te veel van het goede vinden – het is onvoorstelbaar, maar wij verbazen ons nergens meer over – dan hebben wij een nieuwe situatie en ook een nieuwe discussie hier in de Staten.

Dan een ander punt: de RodS. De gedeputeerde verwoordde het bij de behandeling van de kadernota voor de structuurvisie nog zo mooi: het gaat in de provincie Utrecht met betrekking tot het ruimtelijk beleid om de volgende twee hoofdkeuzes:

1. inzetten op binnenstedelijke ontwikkeling;
2. versterken van de kwaliteit van het landelijk gebied.

Punt 1 is een zeer moeilijke opgave en niet alleen vanwege de kosten. Voor het realiseren van een duurzame woonomgeving is een hoge kwaliteit van belang. De realisatie van recreatiegebieden dichtbij de stad is gewoon een must.

Na de EHS gaan wij de discussie over de RodS aan. Wat ons betreft had dat nu tegelijk gemogen, maar zover is het niet gekomen. Vrijwel alle partijen spreken hun zorg hierover uit, maar met zorgen realiseren wij natuurlijk nog geen recreatiegebieden om de stad. De inzet op dit onderwerp door de gedeputeerde valt de fractie van de PvdA tot nu toe een beetje tegen. Het enthousiasme dat de heer Krol bij de EHS uitstraalt, heb ik bij de RodS helaas nog niet opgemerkt. De acties richting het Rijk zijn zeer terughoudend; stel je eens voor dat de aandacht even van de EHS wordt afgeleid. Indien wij ons vergissen, dan merken wij dat de komende maanden trouwens heel graag. Wellicht kan de gedeputeerde in zijn reactie hierop nog even ingaan. Niet in de eerste plaats voor de PvdA, maar wel voor de honderdduizend inwoners, alleen al in de stad Utrecht, die met smart uitkijken naar een Amelisweerd aan de westkant van Utrecht.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! Utrecht is een prachtige provincie met vele schitterende natuurgebieden en landschappen. Misschien wel de mooiste van het land. Dat zeggen er tenminste velen, al denk ik daar iets anders over. Laten we zeggen: een goede nummer twee.

Jarenlang is keihard en in een heel goede samenwerking gewerkt aan het ambitieuze project van de EHS. Vaak zagen we in deze Staten de resultaten van de eeuwige strijd tussen de landbouwbelangen aan de ene kant en de natuurbelangen aan de andere kant. De middelen voor realisatie van de EHS staan al zo lang als ik mij kan herinneren onder druk. De inzet is echter altijd dezelfde gebleven: wij gaan die EHS realiseren.

Nu hebben we een nieuw, rechts kabinet en het natuurbeleid staat zwaarder onder druk dan ooit. Dat weten we allemaal. Dat betekent dat we moeten lobbyen, smeken, onderhandelen, slijmen bij het Rijk om de plannen te kunnen realiseren en onze biodiversiteit veilig te stellen. Dat betekent ook dat we misschien op termijn water bij de wijn moeten doen en dat we op zoek moeten naar innovatieve manieren en nieuwe partners om de doelen toch te verwezenlijken. Misschien moeten wij de tijdhorizon verschuiven. Daar hebben wij het ook al over gehad.

Maar wat doet Utrecht? Wat spreekt zij af met de partners? Een kwart van de resterende plannen voor de EHS wordt zonder slag of stoot opgegeven, de helft wordt opengesteld voor landbouw en het overgebleven kwart zou wel doorgang moeten vinden, maar zelfs bij dat laatste kwart worden geen garanties gegeven. Verder gaan we er bij CDA-staatssecretaris Bleker voor pleiten om de normen voor de uitstoot van stikstof en ammoniak te verlagen, om zo nog meer mogelijk te maken aan ontwikkeling. De SP begrijpt niet dat we ons wisselgeld zo makkelijk weggeven. Er komen verkiezingen aan en de meerderheid voor de onzalige plannen van dit kabinet is nog lang niet zeker. Ook het maatschappelijk veld roert zich, veel meer dan deze provincie. De voormalige minister van VROM, Pieter Winsemius, schreef een open brief. De voorzitter van het Nationale Groenfonds, de heer Van Vollenhove, hield een warm pleidooi voor de EHS en wees niet alleen op de gevolgen van het niet voltooiën, maar ook op de aanzienlijke kapitaalvernietiging. Natuur- en Milieuorganisaties hebben in januari 2011 de grote landelijke campagne Hart voor Natuur opgestart, om het algemene belang van het voltooiën van de EHS duidelijk te maken. Met dit akkoord ligt echter voor Utrecht eigenlijk alles al vast en is er feitelijk geen enkele speelruimte meer om de staatssecretaris alsnog te overtuigen dat het volledig realiseren van de EHS niet alleen voor de natuur van Nederland als geheel van wezenlijk belang is, maar ook op Europees niveau.

Utrecht is een geliefde vestigingsplaats voor mensen en bedrijven, en als gevolg daarvan staat de natuur hier zwaarder onder druk dan ooit. In 2010 kregen wij een rode kaart voor biodiversiteit en luchtkwaliteit. Door nu de ambities voor de aankoop van natuur en het aanleggen van verbindingen op te geven en te pleiten voor soepeler regels voor stikstof en ammoniak, zal die kaart alleen maar roder worden. Weet de gedeputeerde eigenlijk al wat de reactie van Europa zal zijn? Welke gevolgen heeft het akkoord voor de eisen die de Vogel- en Habitatrichtlijn ons stelt? Of weten we dat nog niet? Ik vraag mij sowieso af wat de gevolgen zijn van dit akkoord voor onze biodiversiteit. Ik zou daarop graag een helder antwoord willen, anders overweeg ik een motie om dit te onderzoeken.

Onze grote vraag is waarom de partijen die hebben meegepraat over dit akkoord, nu een stap terug doen en niet een kwaliteitssprong vooruit, waarbij de natuur de plek wordt gegeven die haar toekomt. Wat de SP betreft accepteren we het nu voorliggende akkoord niet. Dat laat ons de ruimte om op z'n minst nog naar oplossingen te kunnen zoeken, zowel voor de EHS als voor de RodS. Gaan wij hier toch naar over, dan graag eerst een gedegen onderzoek om te voorkomen dat de kapitaalvernietiging plaatsvindt waarover de heer Van Vollenhove het al had als het gaat om de functionaliteit van de EHS.

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! Toen op 13 december 2004 het streekplan werd besproken, waarin de EHS werd vastgesteld, waren er tal van moties en amendementen. Die gingen echter voor het overgrote deel over de rode contour en niet over de groene contour. Die is unaniem vastgesteld na een enorm inspraakgebeuren dat een jaar of drie duurde. Nu wordt ons als Staten gevraagd om in allerijl in te stemmen met een bod dat een keuze inhoudt om tot 2018 1500 hectare EHS nieuwe natuur daadwerkelijk te realiseren, maar ook 500 hectare eraf te snijden. Voor 3000 hectare

geldt feitelijk dat het helemaal van de betreffende boer afhangt of het ooit nog natuur wordt of niet. Er is geen provinciaal budget of rijksbudget, zo heb ik begrepen, om daar enige sturing in te brengen.

Over welke gebieden wij het überhaupt hebben, weten wij niet. Er is geen kaart en dus kunnen wij niet toetsen welke gevolgen dit voorstel heeft op ecologisch gebied. Sterker nog: uit niets blijkt dat Gedeputeerde Staten hierin enig inzicht hebben. Het lijkt alleszins dat geld het voornaamste criterium is bij de afbakening van het nieuwe beleid en geld is natuurlijk geen relevant aspect. Zeker als wij impliciet – dat lees ik namelijk ook – uitspreken dat wij met de uitvoering van de EHS ook na 2018 doorgaan, en ik ben daar op zich heel blij mee, mag het financiële aspect niet zo leidend zijn dat daarmee ecologische afwegingen secundair worden. De EHS is namelijk geen doel; het is een middel. Een middel om de kwaliteit van de natuur robuuster te maken en biodiversiteit te waarborgen en te ontwikkelen. Daarom moet je eerst, bij welk plan dan ook, op inhoud en effect kunnen toetsen. Daarom kunnen wij als Staten niet instemmen als wij geen kaart voor de neus hebben.

Er is nog een ander aspect aan het voorliggende akkoord dat alles met kwaliteit en ecologie te maken heeft en dat mij niet vrolijk stemt. Het akkoord behelst tevens een uitspraak over de ongewenste werking van de natuurbeschermingswetgebieden aan te kaarten. Juist nu een kwaliteitsdoelstelling en een kwaliteitsgarantie ontbreken, kunnen wij hiermee niet instemmen. De balans is zoek. De natuur levert in en de landbouw wint. Dan moet, wat ons betreft, die landbouw ook meer natuur worden. Het CDA schrijft in haar verkiezingsprogramma om bij de EHS meer te focussen op kwaliteit. Dat is hartstikke goed. Juist dan moet je echter een scherper beeld hebben ten aanzien van de depositie van stikstof en ammoniak, want de relatie tussen stikstof en biodiversiteit is genoegzaam bekend. Wij hebben nog gedacht aan een amendement om het derde lid van het akkoord te schrappen, maar het is natuurlijk deel van een 'packagedeal'. Des te meer reden om het geheel te verwerpen. Los daarvan blijkt maar weer eens hoe belangrijk monitoring in de provincie is. Ik hoop dat dat in elk geval goed in stand blijft.

Ik kom nog even terug op 1500 en de 3000 hectares. De 1500 hectares harde nieuwe natuur zijn kennelijk een inschatting van wat er tot 2018 kan worden verworven of van functie kan veranderen. Stel dat het er minder zijn, wat wordt dan de status van de resterende opgave in 2018 als er bijvoorbeeld 300 hectare nog te doen is? Ik weet dat de vraag op donderdag al is gesteld, maar ik vond het antwoord niet heel duidelijk.

In de commissie heb ik ook al aangegeven dat er allerlei ontwikkelingen mogelijk zijn in die 3000 hectare landbouwnatuur binnen de groene contour. Misschien stijgen de wereldvoedselprijzen wel langdurig. Dan zal omzetting naar natuur natuurlijk niet in beeld komen. Is er dan budget om een speler op de grondmarkt te zijn?

Nog iets over de RodS, de groene recreatiegebieden om de stad. Zet die opgave door, maak de belofte waar van Haarzuilens. Het is goed dat de bestuurlijke motor met zijspan, oftewel het overleg tussen provincie, gemeenten en BRU, weer is opgestart. Wij verwachten van het resultaat dat de drie partijen samen borg kunnen staan voor in elk geval de verdere ontwikkeling van Haarzuilens.

Dan kom ik terug op het fenomeen Bleker. Waarom tornt hij voortdurend aan gegeven wetten en ongeschreven normen van fatsoen? Misschien kan de gedeputeerde hem dat komende donderdag toch eens vragen. Wij zijn heel benieuwd naar het verhaal van de gedeputeerde aldaar. Gaat hij uitleggen wat voor mooi bod wij hebben en dat wij geen centje pijn hebben of zal hij solidair met zijn collega-natuurgedeputeerden en ook stellen dat dit een kabinetsbeleid is dat afbreekt in plaats van opbouwt en dat provincies met een onmogelijke opdracht worden opgepadeld? Ik hoop op het laatste.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Het is gelukt. In zeer korte tijd is er een Akkoord van Utrecht tot stand gekomen: het antwoord van onze provincie op de bezuinigingen op de EHS die het Rijk in het vooruitzicht heeft gesteld. Onze grote complimenten aan ieder die zich hiervoor heeft ingezet; het college in de persoon van gedeputeerde Krol, de gebiedscommissies, LTO, de natuurorganisaties en alle anderen.

Als wij kijken naar de inhoud van het akkoord, dan is dit nog zeer globaal. De ChristenUnie hoopt dat er gauw duidelijkheid komt over de 1500 hectare EHS en over de groene contour. Er is veel onrust in de gebieden en daarom is het van belang dat deze duidelijkheid er zo spoedig mogelijk is.

Tijdens de commissievergadering heeft de gedeputeerde geschetst welke criteria hij hanteert voor de 1500 hectare EHS: ecologische kwaliteit, bestuurlijke continuïteit en internationale verplichtingen. De ChristenUnie kan zich daarin helemaal herkennen. Voor 3000 hectare EHS geldt dat die op vrijwillige basis wordt gerealiseerd. De gedeputeerde gaf aan dat hij hiervoor het ruimtelijk instrumentarium, zoals de ruimte-voor-ruimte regeling, creatief wil benutten. De ChristenUnie kan dit van harte onderschrijven. In de aanloop naar de nieuwe structuurvisie willen wij graag met de gedeputeerde meedenken over de mogelijkheden om de inzet van dit instrumentarium te verruimen.

Dan de RodS. Natuurlijk was de ChristenUnie onder de indruk van het appèl dat de kinderen uit Leidsche Rijn op ons deden om de plannen voor Haarzuylens toch vooral te realiseren. De realiteit is echter dat er geen financiering meer is van uit het Rijk. De gedeputeerde gaf aan dat alle lokale en regionale partijen die hierbij betrokken zijn de beschikbare middelen – en ik gebruik zijn woorden – bij de botje gelegd hebben. Daardoor wordt gekeken hoe er op een creatieve manier nog zoveel mogelijk mee gedaan kan worden. De ChristenUnie vindt dit een prima eerste stap en vraagt het college de Staten op de hoogte te houden van vervolgstappen, in het bijzonder wat betreft de uitkomsten van het overleg met het Rijk, dat de gedeputeerde samen met zijn collega's uit de andere Randstadprovincies binnenkort heeft.

Terug naar het Akkoord van Utrecht. De ChristenUnie vindt het goed dat wij nu met een bod komen naar het Rijk. Het dreigement van een noodwet raakt echter kant noch wal nu onze provincie zodanig haar verantwoordelijkheid neemt en ook andere provincies ons voorbeeld lijken te volgen. Het akkoord wordt gedragen door de volle breedte van alle partijen die bij natuur en landschap betrokken zijn. Volgens ons is dit een bod waar het Rijk geen 'nee' tegen kan zeggen. De ChristenUnie ondersteunt het akkoord en gaat ook akkoord met het statenvoorstel.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! De heer Konings begon zijn bijdrage met de piketpaaltjes van dit kabinet. Die wil ik ook aan het begin van mijn bijdrage hier neerzetten. Het gaat hier tenslotte om een bezuiniging van om en nabij 60% op de EHS en 100% op de RodS. Laat helder zijn dat dit in Den Haag over ons uitgestort wordt. Daartegenover stel ik ook nog eens dat wij via die wet, de Wet investering in het landelijk gebied, eigenlijk al vanaf het begin achter de feiten aanhobbelen. Vanaf het begin was helder dat de financiering vanuit het Rijk onvoldoende zou zijn om überhaupt aan alle wensen en alle doelstellingen tegemoet te kunnen komen. Nu komt er dus nog eens een extra slag overheen, die inhoudt dat wij de hele boel moeten herijken, moeten herzien en allerlei arrangementen moeten verzinnen om ervoor te zorgen dat wij nog iets van die ambities die wij hebben gehad, en die D66 nog steeds heeft, kunnen bereiken.

Je kunt dan twee kanten op. Je kunt zeggen: "Ik gooi mijn kont tegen de krib en ze bekijken het maar daar in Den Haag." Dat lijkt mij niet de meest verstandige en de meest interessante oplossing. Aan de andere kant – en dat heeft het college gedaan bij monde van de heer Krol – gaan wij kijken wat wij nog kunnen redden en hoe wij ervoor zorgen kunnen dat wij die ambities zoveel mogelijk boven de tafel houden en hoe wij die op langere termijn kunnen volhouden. Dat is het Akkoord van Utrecht, zoals het nu voor ons ligt en dat in samenwerking met alle natuurorganisaties en landbouworganisaties tot stand is gekomen. Wij zeggen daarvan: "OK, beter iets dan niets."

Als ik kijk naar hoe dit ingevuld is geworden, dan koester ik toch wel enige hoop. Dan ben ik misschien wat optimistischer en dan durf ik ook wel een uitspraak te doen ten aanzien van de opstelling van de heer Bleker. De heer Bleker kan wel het mes op tafel leggen en zeggen: "Als jullie niet meewerken, dan komt er een noodwet." Ik kan mij echter toch ook voorstellen dat er zelfs bij het CDA en zelfs bij de VVD in de Tweede Kamer nog mensen zijn die met één groen hart kijken naar hoe wij als provincies de afgelopen jaren druk bezig zijn geweest met die EHS en met RodS en dat hij door zijn eigen fractie, wanneer er zo'n akkoord ligt, tot de orde zou kunnen worden geroepen. Aan ons zal het in elk geval niet liggen in de Tweede Kamer. Laat ik dat voorop stellen.

Wat ik belangrijker vind, is om aan te geven dat dit akkoord gewoon naar de heer Bleker toe moet en dat dit akkoord als onderhandelingsbod naar hem toe worden gebracht. Daarmee is het echter ook het enige bod. Wij gaan niet marchanderen van: wij doen er nog een paar hectares af of wij doen het nog wat anders. Dat is wat ons betreft niet aan de orde. Dit is het minimale wat wij kunnen bieden en hierop moeten wij voort richting 2018 en ook nog daarna. Na 2018 is er waarschijnlijk een nieuw kabinet dat wel welwillender is tegenover de natuur met die 3000 hectare binnen de groene contour.

Een laatste opmerking ten aanzien van de RodS. De RodS is wat ons betreft zeker niet van tafel; wij kunnen als provincie echt de RodS niet vergeten. Wij willen binnenstedelijk bouwen en dat betekent ook – ik noem Leidsche Rijn met Haarzuilens – dat wij het niet kunnen maken om te zeggen: "Dat laten wij nu even zitten, daar doen wij even niks meer aan." Er komen straks 100.000 mensen te wonen en die moeten ook ruimte hebben. Wij hebben gezien hoe het op dit moment al is in Amelisweerd en Rhijnauwen: je kunt er soms op een zondag over de hoofden lopen. Dat moeten wij niet willen. Het hoort gewoon bij elkaar. Complementair aan binnenstedelijk bouwen is dus de RodS. Ik vraag het college ook op dit gebied een akkoord te sluiten met de steden en met de organisaties die betrokken zijn bij de RodS en dit zo snel mogelijk naar het kabinet te sturen, want het is een heel belangrijk onderdeel voor het werk dat wij hier in de provincie doen.

Kortom: wij zullen dit akkoord steunen, maar echt als een minimaal bod aan de heer Bleker en aan het kabinet. Wij willen absolute toezeggingen over de RodS dat dit zo snel mogelijk ook in een akkoord komt.

Mijn laatste vraag betreft, en dat is echt het uiterste: zijn Gedeputeerde Staten bereid, wanneer de heer Bleker onverhoopt toch nee zegt, het kabinet bij de Raad van State aan te klagen, dat men zich wat betreft de Wet op de investering van het landelijk gebied eigenlijk als onbehoorlijk bestuur heeft gedragen en dat wij dit niet kunnen accepteren, dan wel over onze kant kunnen laten gaan. Is men bereid, in het uiterste geval, die juridische stap te zetten?

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Vandaag ligt er een bijzonder voorstel voor. Bijzonder in de zin van vaagheid en onduidelijkheid. Als er normaalgesproken een voorstel voorligt, waarbij je absoluut niet weet waarover je beslist, dan ontstaat met name daarover de discussie. In de commissie was er echter nauwelijks discussie. Ik heb nu wel wat geluiden gehoord, maar het komt er in feite op neer dat als wij dit voorstel aannemen, wij nog geen idee hebben wat wij besloten hebben. Het is volstrekt onduidelijk welke nieuwe natuur wij opgeven als wij akkoord gaan met dit voorstel en het is dus onbekend waarmee wij instemmen. Ook is onbekend welke gevolgen het heeft voor de ecologie. En daar gaat het uiteindelijk om.

De heer Glastra van het Utrechts Landschap heeft in zijn bijdrage voor de commissie RGW aangegeven dat nog 4500 hectare nieuwe natuur nodig is om de EHS voldoende te laten functioneren. Theoretisch zou dat mogelijk zijn met het voorliggende voorstel, maar duidelijk is dat 3000 hectare binnen dit voorstel hooguit voor een klein deel in natuur omgevormd kan worden. Dan betreft het bovendien waarschijnlijk vooral particuliere natuur. Wat de natuur betreft hebben de afgelopen decennia bewezen dat de miljoenen die in agrarisch natuurbeheer zijn gestopt, bijna weggegooid geld waren. De meeste natuur die ooit op de venen te vinden was, is verdwenen en waar nog sprake is van enig succes zijn de soorten gedecimeerd; weidevogels of flora van bloemrijke weiden. Het betreft dus niet veel meer dan verkapte inkomenssteun.

Het meest schrikbarend vinden wij echter het statement in het Akkoord van Utrecht, waarin partijen zich uitspreken tegen de ongewenste externe werking van natuurbeschermingswetgebieden. Hoe zo, ongewenst? Is deze natuur dan tegenwoordig soms ongewenst? Die externe werking is niet voor niets vastgelegd. Dat is om de natuur te beschermen tegen de kwalijke gevolgen van verzuring. Wat ons betreft is deze natuur wel gewenst. Sterker nog: het is de plicht van de provincie deze natuur goed te beschermen.

Ik hoorde de heer De Vries van D66 zeggen: "Beter iets dan niets." Op zich klinkt dat logisch, maar het betekent ook dat wij hierbij dan definitief afzien van de overige natuur, terwijl wij niet eens onderzocht hebben of wij er zelf middelen voor beschikbaar kunnen stellen. Dus als wij dit besluit aanne-

men, dan is dat traject in feite ook al afgesloten. Dan is dit het, terwijl wij nog niet eens weten waarover wij dan precies een besluit hebben genomen.

In het kader van biodiversiteit zou ik een artikel uit het Algemeen Dagblad niet onvermeld willen laten. Nota bene een CDA-er, Esther de Lange, Europarlementariër, maakt zich in het artikel grote zorgen over de dreigende uitsterving van vele diersoorten. De aanleiding voor het artikel was dat zij als EU-rapporteur een rapport over biodiversiteit heeft geschreven. Enkele citaten uit dit artikel: "Als generatie van nu moeten wij niet willen dat er generaties na ons een veel armere aarde erven. Het is onze morele plicht die zo ongeschonden mogelijk door te geven. Het gaat niet alleen om de diersoorten. Al deze ontwikkelingen raken ook de mens. Zonder al die kleine beestjes in de grond hebben wij minder oogsten." In haar rapport verwijst Esther de Lange naar studies die de economische schade van soortenverlies wereldwijd, al sinds 2000, op € 50 miljard per jaar becijferen, oplopend tot een totale schadepost van € 14 biljoen in 2050. Argumenten genoeg dus om wel hart te hebben voor EHS en ons daar hard voor te maken. Het mag duidelijk zijn dat wij het voorstel niet zullen steunen.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! In ons verkiezingsprogramma hebben wij nadrukkelijk aangegeven dat wij de EHS, voor zover mogelijk, overeind willen houden voor toekomstige generaties. Ik sluit mij wat dat betreft aan bij het verhaal van mevrouw Bodewitz. 'Het geld is op' kan toch niet het enige zijn om te zeggen: "Dan gaan wij maar eens even kijken hoe het dan wel kan." Stel het gaat om bouwen. Wij krijgen subsidie uit Den Haag: 60% valt weg, 100% valt weg als het gaat om bouwen in de stad. Wat gaan wij dan doen? Neem als vergelijking Rijnenburg met 6000 woningen. 3000 dan maar niet. 1500 als de boeren alleen maar villa's en landgoederen willen en 1500, ja, die doen wij dan nog wel ergens. Jongens, dat is geen besturen. In het verleden zijn er lijnen uitgezet en het is nu, wat dit akkoord betreft, kiezen voor het niets. Alle partners die aan tafel zitten – leve het poldermodel – stemmen hiermee in, want er is crisis. De huidige overlegcultuur is volgens mij even de weg kwijt. Hopelijk worden ze weer wakker, want is alles echt mogelijk als de banken omgevallen zijn? Al het opgestarte beleid de prullenbak in?

Mijnheer Bleker kan heel veel roepen en het is natuurlijk een heel handige jongen: hij heeft natuurlijk dat kabinet bij elkaar gezet. Hoe lang zit dat? Misschien valt het wel om. Misschien vinden de kiezers in maart dat het anders moet. Misschien zit Mooi Utrecht dan wel in de Eerste Kamer en dan gaan wij roepen: "Mensen, kiezers, stem gewoon niet al het groen weg." En, de ruimte volbouwen: niet in het buitengebied, nee, in de steden en in de dorpen. Er is in feite op een heleboel gebieden een trendbreuk nodig.

Wij zijn het eens met sprekers die zeggen: Rijnhauwen, Amelisweerd, nee, er moet nieuw groen bij Haarzuilens, dat moeten wij afmaken. Daarmee zijn wij het nadrukkelijk eens. Boeren, ondernemers: betrek ze. Burgers: ook daar is een signaal gekomen: "Dit akkoord gaat over onze hoofden heen." Ik wil niet spreken van onbehoorlijk bestuur, maar ik denk toch aan een blinde vlek die er is geweest. Bestaand beleid: wij hakken het zomaar in stukken. Waar is de eigen verantwoordelijkheid van deze Staten? Den Haag kan zoveel beslissen en kan zoveel vinden. Misschien zeggen het CDA en de VVD in de provincie Utrecht wel: "Jullie kunnen wel zoveel roepen, maar kijk eens even naar wat wij aan het doen zijn." Dus, gevestigde partijen, landelijk: stem lokaal, ook nu, vandaag, gewoon voor een beleid dat hout snijdt. En wat nu voorligt? Dat is in feite het oude gewoon over je rug heen weggooien in de prullenbak. Ik chargeer, mijnheer Krol, en ik begrijp dat u hieraan heel hard hebt gewerkt, maar zo moeten wij niet verder.

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering.

Schorsing van 11.54 uur tot 12.04 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dank aan iedereen die over dit Akkoord van Utrecht heeft gesproken. Dank aan iedereen die het mogelijk heeft gemaakt dat wij überhaupt een Akkoord van Utrecht hebben. Laat duidelijk zijn dat het Akkoord van Utrecht rust op twee, misschien wel op drie belangrijke pijlers.

Het is een akkoord dat ruimte biedt voor de landbouw, dat beperkingen opheft en ruimte geeft voor serieus ondernemen enerzijds, en dat anderzijds ruimte biedt om het concept van de EHS, zoals wij er in Nederland al 21 jaar aan werken, in Utrecht serieus overeind te houden. Misschien is de kracht van het akkoord nog wel meer dan alleen het aanbod aan de staatssecretaris, want het zegt ook iets over hoe wij in Utrecht met het landelijk gebied omgaan. Wij gaan met elkaar om op een manier waarbij wij respect hebben voor elkaars positie en belang, wij proberen daarin draagvlak te bereiken en wij proberen de tegenstelling, die wel eens ontstaat tussen natuur en landbouw, te overbruggen en samen te gaan voor de kwaliteit van het ondernemerschap enerzijds en van de natuur anderzijds.

Uiteindelijk waren de natuurorganisaties, gebiedscommissies, particulier grondbezit en anderen in staat het akkoord te sluiten, omdat zij van mening waren dat ontwikkelingsruimte voor de natuur en voor de landbouw mogelijk hand in hand zouden kunnen gaan. Ik sprak afgelopen zaterdag, in het kader van de verkiezingstoer die alle partijen op dit moment maken, een ondernemer die in Baambrugge met een revolutionair stalconcept bezig is. De Staten hebben het misschien wel eens gezien; Courage bedenkt dit concept, een serrestal of hoe je het ook formuleert, waarin koeien heel veel ruimte krijgen. Toen het over het burgerinitiatief ging moest ik hieraan ook al even denken. De ondernemer zei: "Ik heb eigenlijk steeds meer ruimte voor mijn stal nodig, want per dier heb ik meer plek nodig. Ik geef te meer ruimte, meer dierenwelzijn en ik verkoop een beter product." Misschien is het wel zo – ik moest daaraan denken bij de voorbereiding op dit debat – nu wij zo bezig zijn met die wereldmarkt en kostprijsontwikkeling in de landbouw, dat wij heel ver weggegaan zijn van de natuur en daardoor hebben wij een tegenstelling gemaakt. Volgens mij zei die boer: "Wij moeten terug naar de ontwikkeling, waarin wij als landbouw steeds dichterbij de natuur komen te staan en producten leveren die mensen willen hebben, streekproducten, biologische producten." En dan blijkt een boer ineens een natuurondernemer te zijn en dan is die tegenstelling weg. Volgens mij zitten er in dit Akkoord van Utrecht elementen, waarbij landbouw en natuur in deze provincie weer samen verder kunnen.

In de commissievergadering heb ik het al uitgesproken, maar ik doe dat hier opnieuw: ik heb diep respect voor de wijze waarop die soms tegengestelde belangen en tegengestelde posities door beide partijen, de natuur- en de landbouworganisaties, overbrugd zijn en het op een heel korte termijn tot een akkoord kon komen. Het is een akkoord in de stijl van Utrecht: samen ben je sterker dan alleen. Het is een akkoord, waarmee wij met opgeheven hoofd naar de staatssecretaris kunnen gaan. Niet, zoals ik enkele fracties heb horen zeggen, omdat wij te makkelijk de handdoek in de ring gooien, maar omdat wij zeggen dat de realiteit van vandaag is dat er minder geld is voor allerlei beleidsterreinen, dus ook voor natuur. De vraag is wat je binnen die realiteit toch nog met ambitie voor elkaar zou kunnen krijgen in Utrecht. Die ambitie mag meer zijn dan de kale boekhoudkundige benadering van alleen het geld, want de ambitie in het akkoord zegt ook dat het meer mag zijn dan 2018 en dat het meer mag zijn dan 1500 hectare, kijkend naar die groene contour.

Daarmee geloof ik dat de provincie Utrecht een sterk signaal geeft in de richting van het Rijk. Ik ben dan ook blij dat ik uitgenodigd ben door de Tweede Kamer, om daarover aanstaande donderdag in een hoorzitting te spreken. Ik zal dat doen op de wijze die de Staten van mij gewend zijn, al krijg ik er daar iets minder voor dan ik hier krijg. Ik zal mij daar dus moeten beperken. Ik zal het akkoord daar echter met verve verdedigen.

En wat dan, hebben sommigen gevraagd, en stel dat de positie van het Rijk zo is dat wij niet de middelen krijgen die wij nodig hebben om dit akkoord te kunnen uitvoeren. Dan kom ik terug bij de Staten om te kijken wat wij dan wel kunnen doen. Laat duidelijk zijn: er zijn verkiezingen, er zijn onderhandelingen over een nieuw college, er komt een nieuw coalitieakkoord en er gaan discussies over geld ontstaan, maar van zo'n akkoord, waar zoveel partijen in de volle breedte achter staan, ben ik overtuigd dat het voor de provincie Utrecht met partijen die dan aan tafel zitten in het kader van het ruimtelijk beleid en ook in het kader van het financieel beleid, een belangrijk punt is.

Ik ga in op een paar vragen. Velen hebben gesproken over de RodS. Het was logisch daarover te spreken in de commissievergadering, want er was een klemmend beroep van de mensen uit Haarzuilens en Leidsche Rijn om de RodS niet te laten vallen. Een enkeling zei, toen het ging over de RodS: "Mijnheer de gedeputeerde, het had wel een tandje ambitieuzer gekund." Er is een feitelijk verschil. Het kabinet zegt namelijk dat er nog wel middelen zijn voor realisatie van de EHS, maar dat het minder

moet: "Provincies, doe een bod en kom met een gedragen voorstel." Voor de RodS is er wat het kabinet betreft, geen geld meer. Dat vraagt een andere strategie, wat mij betreft. Die strategie zullen wij ook zeker voeren. Ik heb in de commissievergadering al gezegd dat wij met de wethouder van de stad Utrecht, de portefeuillehouders van het BRU en de gebiedscommissie stad en land Utrecht ons uiterste best doen om te kijken wat wij nog aan beschikbare middelen hebben, dus middelen van de stad, provincie en BRU, om die RodS-opgave op een fatsoenlijke wijze te kunnen afronden. Daarnaast zul je afspraken moeten maken om creatief die RodS mogelijk te blijven maken. Ook daar hoort planologische bescherming bij. Ook daar hoort bij dat wij als provincie zeggen: "Dit blijft een groen gebied – al kunnen wij dat niet allemaal verwerven – en hier willen wij recreatie hebben voor de inwoners van de stad." Het is de contramal – zoals de heer Martens terecht zei – van de binnenstedelijke opgave die wij belangrijk vinden. Dan moeten er groene gebieden rondom de stad zijn, waar inwoners van die stad prettig kunnen recreëren.

Nogmaals: de komende jaren zal het devies zijn: minder met aankoop, meer met planologie en meer met de eigenaren zelf. Ik heb het voorbeeld in de commissievergadering niet voor niets genoemd: agrarische ondernemers zeiden dat zij die recreatieve opgave rond de stad, die op hun erf gepland staat, wel degelijk vorm kunnen geven. Dat kost de overheid veel minder geld en het heeft wel degelijk effect voor de RodS.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Een concrete vraag hierover. Begrijp ik het goed dat de gedeputeerde zich feitelijk neerlegt bij het kabinetsvoornemen om helemaal geen financiële middelen meer beschikbaar te stellen in het licht van de RodS?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee. Het IPO, als twaalf provincies, doet twee dingen: wij bereiden ons voor op een stevig onderhandelingstraject met de staatssecretaris en wij bereiden ons voor op een stevige juridische discussie met de staatssecretaris. Die juridische discussie gaat erover dat er een Wet inrichting landelijk gebied ligt en een bestuursovereenkomst met afspraken over wat wij als twaalf provincies moeten doen. Als het kabinet ervoor kiest die afspraken eenzijdig te wijzigen, is het zeer de vraag of dat juridisch kan. Dus wij doen twee dingen: wij bestrijden de manier waarop met de bestaande wet en de bestaande bestuursovereenkomst wordt omgegaan. RodS valt daaronder. Wij onderzoeken de mogelijkheid, zoals je kunt zien in het Akkoord van Utrecht, om ondanks die bezuinigingen toch nog tot een stevige EHS in de provincie Utrecht te komen.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp dat wij naar het kabinet toe enerzijds een knip maken tussen het bod-EHS en anderzijds het eventueel juridische spoor in het kader van de RodS binnen het ILG.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het zijn twee sporen. Wij zijn in een juridisch gesprek met de staatssecretaris over het totale pakket en wij zijn in een onderhandelingstraject met de staatssecretaris over een deel van het pakket, en dat gaat dan over de EHS.

De heer MARTENS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Als het gaat om de EHS en de RodS, dan zijn dat natuurlijk geen concepten en doelen op zichzelf: het gaat niet om de hectares en de invulling ervan. Het gaat natuurlijk om de gedachte erachter, zoals het bij de EHS gaat om de biodiversiteit. Bij de RodS is dat natuurlijk ook het geval: de RodS moet voldoende recreatiemogelijkheden bieden aan de inwoners. Wat ik de gedeputeerde hoor betogen, is dat hij die gedachte erachter al een beetje laat vallen. Bij de EHS is de inzet in elk geval nog dat wij aan het concept vasthouden, al geven wij er misschien op een iets andere manier invulling aan, opdat op termijn al die natuur nog gerealiseerd kan worden, ook binnen die 3000 hectare. Mijn vraag is dus wat de uiteindelijke inzet is voor het recreatiegebied, in dit geval bij Haarzuilens. Het is namelijk duidelijk dat een paar bankjes en een paar fietspaden niet voldoende zijn. Ik wil graag van de gedeputeerde de uitspraak horen waar hij met dat gebied naartoe wil. Hoe wij dat exact invullen, zien wij dan wel in tweede instantie.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat ik het niet duidelijk heb uitgelegd. Het concept van de RodS blijft overeind, wat mij betreft. Er is alleen één verschil met de EHS: bij de EHS kun je voor een deel met het aanbod van die 1500 hectare nog verwerven. Bij RodS zou je dat

misschien in afrondende zin nog een heel klein beetje kunnen doen. Daar zul je het echter van alternatieve arrangementen moeten hebben. Daarmee is het concept, ook het planologisch concept, van de RodS geenszins van tafel.

De heer MARTENS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Bij de EHS zal het misschien het geval zijn dat het Rijk zegt: "Betaalt u zelf ook maar enigszins mee aan de doelstelling." Dat zal bij de RodS ook wellicht het geval kunnen zijn.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja, dat zal heel goed het geval kunnen zijn. Dat doen wij in feite al natuurlijk, want van elke euro die het Rijk in de bestuursovereenkomst ILG heeft gestoken, hebben provincies, gemeenten en maatschappelijke partijen inmiddels drie euro gemaakt. Dat is misschien wel de grote kracht van de wet ILG, namelijk dat rijksgeld veel meer investeringen heeft opgeleverd dan alleen het kale rijksgeld. Dat is misschien wel precies een van de redenen waarom wij kritiek hebben op het voorstel zoals het er nu ligt.

De heer MARTENS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben in elk geval tevreden dat de gedeputeerde aan de inzet van de RodS vasthoudt en dat hij met die boodschap naar het Rijk gaat. Ik ben benieuwd waarmee de gedeputeerde de komende maanden naar de Staten komt.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat 'de komende maanden' vind ik een prettig vooruitzicht, zeg ik tegen de heer Martens. Ik zou eigenlijk die oproep in dat kader wel willen ondersteunen.

Mevrouw Swets van de fractie van het CDA heeft uitdrukkelijk gezegd dat er een stappenplan moet komen. Een stappenplan moet er op een aantal punten komen. Wij moeten met elkaar de gebieden afspreken: over welke gebieden hebben wij het als het hebben over die 1500 hectare, die 3000 hectare en die 1500 hectare die zou kunnen vervallen? Verder moeten wij met elkaar heel heldere afspraken maken over wat precies bedoeld wordt door degenen die het akkoord hebben geschreven als wij het hebben over aankaarten en aanpakken van de externe werking van de natuurbeschermingswetgebieden bij ammoniak. Aankaarten en aanpakken betekenen dat ik op korte termijn met de organisaties zal komen tot een stappenplan om datgene wat in het akkoord staat uit te voeren. Uiteraard komt het college daarover terug bij de Staten. De eerste stap die wij zetten op het gebied van stikstof en ammoniak, zit in de stikstofverordening die in elk geval een stukje minder regeldruk gaat opleveren. Dat punt staat verderop op deze agenda.

De fractie van de VVD spreekt over een voorbeeld voor andere provincies. Dat vind ik ook. Wij werden eerst een beetje uitgelachen toen wij met het Akkoord van Utrecht begonnen en men zei dat wij dat in Utrecht nooit zouden halen. Utrecht laat echter zien dat men samen meer kan doen dan alleen. Dat is iets om trots op te zijn.

De fractie van de PvdA vroeg of wij de gedachte van de EHS overeind houden. Ik vind van wel. Als je het akkoord leest dan staat daar gewoon letterlijk: zelfs die 3000 hectare hebben wij nodig voor een robuuste EHS. Dus wij geloven in een vrijwillige realisatie van een robuuste EHS in Utrecht, maar wij zien ook dat je voor een deel van die opgave misschien andere middelen en andere arrangementen nodig hebt. Het concept blijft dus overeind. Als het niet lukt en als wij er niet uitkomen, dan kom ik uiteraard bij de partijen die het akkoord gesloten hebben en bij de Staten terug.

De fractie van de SP zegt: "U hebt het eigenlijk al opgegeven." Dat vond ik eigenlijk wel een kwalijke opmerking. Het zit namelijk niet in onze aard en niet in de aard van diegenen die het akkoord gesloten hebben om te zeggen dat wij het opgeven. Wij geloven in het concept en wij geloven dat wij er heel veel van overeind kunnen houden. Wij geloven dat wij in Utrecht met ecologische criteria, met bestuurlijke criteria en met internationale afspraken als leidraad, met die 25.000 hectare bestaande nieuwe natuur, die 5000 die wij al gedaan hebben, die 1500 die wij nog gaan doen en die reservering in die 3000 die wij nog doen, een heel groot deel van onze ambities overeind kunnen houden. Wij zijn het eens dat die 1500 hectares vervallen. Die vervallen echt. Dat zijn gebieden, die – met pijn in het hart, zeggen de natuurbeschermingsorganisaties – vervallen kunnen, dat zijn gebieden waarvan wij twintig

jaar geleden dachten dat wij daar wel wat mee konden doen. Om een concreet voorbeeld te noemen: het blijkt dat er een ecologische verbinding dwars dooreen garagebedrijf gaat. Het zijn dus gebieden die wij echt kunnen missen, zonder aan het concept van die EHS en de kwaliteit ervan te veel schade te doen. Nogmaals, en dat zeg ik tegen mevrouw Van Gemert uit Zuid-Limburg: "Wat Winsemius schrijft, heb ik goed gelezen." Hij schrijft: wat zou het toch mooi zijn als natuurorganisaties en landbouworganisaties bij elkaar zouden zitten en besluiten wat zij nog wel en wat zij niet zouden willen doen. Dus wat Winsemius vraagt, hebben wij in Utrecht al gedaan.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Er scheidt ons niet zo veel. Wij zijn het eens met de aanpak van de gedeputeerde en de manier waarop hij de boel overeind wil houden. Het gaat puur om de strategie. Ik wil verwijzen naar een vorig agendapunt, toen ook werd gevraagd wat hij volgtijdelijk zou gaan doen. Dit akkoord is naar de mening van Mooi Utrecht, en ook van andere partijen, in feite al iets van: je geeft al van alles weg wat je in feite nog zou kunnen uitonderhandelen en dat je in elk geval nog niet moet vastleggen, omdat na de verkiezingen de boel bestuurlijk nog zou kunnen kantelen. In hoeverre zou het daarom wenselijk zijn om te zeggen: dit is de lijn die wij met alle partners hebben afgesproken, maar wij gaan toch nog steeds voor die andere afspraken, zeker als het gaat om de rol van het Rijk. Het is namelijk onbehoorlijk dat als je drie euro gaat uitgeven, het Rijk er één euro uittrekt. Dat is van de gekke. Dat kan natuurlijk niet.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik blijf bij mijn punt dat wij het allemaal te vroeg weggeven. Dat er nu een akkoord ligt als een resultaat van het poldermodel, is hartstikke tof, maar de groene organisaties stonden wel degelijk met de rug tegen de muur. Zij konden niet anders dan hiermee genoegen nemen, omdat besloten was dat er een Akkoord van Utrecht zou komen en dat er een bod zou komen. Wat ik heb gezegd is: had hiermee gewacht. Als wij eerst op alle mogelijke manieren kijken hoe wij de dingen kunnen realiseren en dat wij vervolgens gaan praten en tot een akkoord komen, is iets anders.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De staatssecretaris vroeg om een opvatting van de provincies. Die kun je in de toren van dit huis bedenken met de ambtenaren of die kun je met al je maatschappelijke partners bespreken. De natuurorganisaties hebben met overtuiging 'ja' gezegd tegen dit akkoord – als dat niet waar is, zullen zij dat zeker na afloop van deze vergadering tegen mevrouw Van Gemert zeggen –, zoals LTO en anderen ook met overtuiging 'ja' hebben gezegd tegen dit akkoord. Het woord 'blij' is in de commissievergadering gevallen. Met andere woorden: geen van beide partners heeft het gevoel gehad met de rug tegen de muur gezet te zijn, maar herkent hierin nog de ambitie voor de kwaliteit van het landelijk gebied. Het is dus ook een akkoord met veel ambitie en het is een akkoord waar de staatssecretaris in financieel perspectief nooit zomaar 'ja' tegen zal kunnen zeggen. Het dwingt hem keuzes te maken en het dwingt hem te reageren op datgene wat wij hier voorgesteld hebben, juist omdat het nog zoveel ambitie kent. Van weggeven is dus geen sprake.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Het glas is half vol of half leef. 3000 hectare stellen wij ter discussie. 1500 hectare geven wij weg. Ik zei al: 3000 hectare zijn wij dus in feite al kwijt. Dat is natuurlijk koffiedikkijken, maar in feite geven wij een negatief signaal af. Zouden wij niet beter de staatssecretaris duidelijk kunnen maken dat wij in feite onverkort vasthouden aan de zaken, maar dat de Staten van Utrecht onderwijl natuurlijk willen meedenken op het moment dat dingen echt niet mogelijk blijken te zijn? Zou dat niet een betere aanpak zijn?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, ik heb aangegeven wat ik een betere aanpak vind. Ik vind een betere aanpak: met draagvlak naar de staatssecretaris. Dat maakt veel meer indruk in de Tweede Kamer dan dat wij met een ambtelijk of bestuurlijk voorstel vanuit het college komen. Ik ben ervan overtuigd dat zo'n signaal vanuit Utrecht wordt opgepakt. Ik merk dat ook door de reacties die ik vanuit de Tweede Kamer krijg en de door de reacties die ik vanuit belangrijke maatschappelijke spelers krijg. Dit Akkoord van Utrecht doet ertoe en wordt als voorbeeld voor andere provincies gezien en wordt op dit moment, dan wel niet overgenomen, maar wel door andere provincies op dezelfde wijze gedaan.

De fractie van GroenLinks vraagt wat wij doen als er in 2018 nog wat te doen is. Volgens mij zegt het akkoord dat wij in 2018 sowieso niet klaar zijn met wat wij in die 3000 hectare aan het doen zijn. Het antwoord is dus dat wij hiermee in 2018 in Utrecht niet klaar zijn.

De fractie van de ChristenUnie zegt dat wij snel duidelijkheid moeten geven over de gebieden. Dat probeer ik ook te doen. Verder gaan wij inderdaad als vier Randstadprovincies binnenkort langs bij de staatssecretaris om te praten over de RodS-aanpak. Dat wordt dus een apart traject met de staatssecretaris.

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! Mijn vraag was: stel dat in 2018 van die 1500 hectares er 1100 of 1200 zijn gerealiseerd, wat is dan de status van die 300 à 400 hectares die dan nog reesteren?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb op de 'cursus gedeputeerde voor beginners' geleerd dat je nooit op als-dan-vragen moet antwoorden. Daar ga ik dus nu de fout in. Als wij de ambitie hebben en als wij de zaak op deze wijze inderdaad kunnen regelen, dan denk ik dat diegenen die er dan zitten die ambitie van dit akkoord ook in 2018 nog steeds zullen steunen.

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! Misschien kan de gedeputeerde nog reageren op een ander punt dat is ingebracht door de fractie van de SP. Wat moet ik mij voorstellen bij die externe werking die wordt aangekaart of opgepakt bij de staatssecretaris? Ik zie daar alleen nog maar een concessie.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Er staat in het akkoord – en ik weeg mijn woorden zorgvuldig, want het is zwaar bediscussieerd – 'aankaarten' en 'aanpakken'. 'Aankaarten' lijkt mij helder: wij gaan met de gezamenlijke partners met het akkoord onder de arm naar de staatssecretaris om te zeggen dat het eigenlijk niet kan, zoals het op dit moment bij de natuurbeschermingswetgebieden werkt; dat moet echt beter en anders. 'Aanpakken' betekent dat wij als provincie Utrecht datgene wat op ons eigen erf ligt – voor een deel is dat een zaak van de staatssecretaris en voor een deel is dat een zaak van de provincie – ook feitelijk aanpakken. Anders zouden wij dat niet afgesproken hebben. 'Aanpakken' betekent: veranderen en proberen het beter te maken dan het nu is. De eerste stap die wij daarvoor zetten, is de stap met de stikstofverordening, omdat afname van de stikstofdepositie in generieke zin, over de gehele provincie Utrecht, met die stikstofverordening aantoonbaar gegarandeerd wordt. Daarmee zetten wij voor mijn gevoel een eerste stap op weg naar twee dingen: minder regel-druk en afname van de stikstofdepositie.

De VOORZITTER: Is er behoefte te spreken in een tweede termijn?

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb de brief van de heer Winsemius erbij gepakt, want hij ook zegt is dat het spijtig is dat het CDA niet meer weet wat rentmeesterschap is. Vervolgens zegt hij: let op, zet het regeerakkoord een tijdje in de ijskast, wij waren met de EHS op de goede weg en jullie schafften de structuur af. Dat zijn dus dingen uit de brief van Winsemius, waarmee wel degelijk wordt gezegd dat er niet vooruitgelopen moet worden met vergaande beslissingen, maar dat even afgewacht moet worden. Dit terzijde.

Ik wil een motie indienen, die bedoeld is om te onderzoeken wat de gevolgen zijn van dit Akkoord, voordat wij daartoe het bod uitbrengen.

Motie M3 (SP, GroenLinks, PvdD): evaluatie Akkoord van Utrecht

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 februari 2011, gehoord de beraadslagingen over Hoofdpijnen voor het Akkoord van Utrecht, Herijking EHS;

constaterende dat:

- *de provincie Utrecht als 'knooppunt' van wezenlijk belang wordt geacht om de natuurgebieden zoals deze binnen Nederland (en daarmee eigenlijk ook binnen Europa) voorkomen met elkaar te verbinden;*

- in de 'Duurzaamheidsmeting 2010' de biodiversiteit/natuur in de provincie Utrecht een rode/oranje kaart heeft gekregen;
- er geen zorgvuldige ecologische toetsing van de effecten van het Akkoord van Utrecht op het functioneren van de EHS heeft plaatsgevonden en ook geen onderzoek naar de gevolgen voor het functioneren van verbindingzones ten grondslag heeft gelegen;

verzoeken het college van GS:

voor het Akkoord van Utrecht definitief te maken een onafhankelijk onderzoek te laten doen naar de gevolgen van het akkoord voor het bereiken van het functionele doel van de Ecologische Hoofdstructuur, de effecten op de biodiversiteit en de resultaten binnen de verdrogingsbestrijding.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslagingen. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil nog eens onderstrepen dat het uitgangspunt voor onze visie op dit onderwerp de kwaliteitscriteria zijn. Wat dat betreft zou het inderdaad fijner zijn als er veel minder strijd en spanning zou zijn tussen natuur en landbouw. De EHS moeten wij namelijk juist beschermen tegen de druk van vermessing en depositie van de landbouw. Daarom vond ik de aanzet van het betoog van de gedeputeerde interessant, zo van: kijk eens hoe landbouw en natuur elkaar af en toe kunnen vinden. Ik vind dat echter niet feitelijk terug in het voorstel. Het voorstel geeft eigenlijk meer een soort wapenstilstand aan. Waar kunnen wij zien dat de landbouw inderdaad meer geeft om de natuur en dat de landbouw en de natuur naar elkaar toegroeien? Ik zie vooral een inleveren van de natuur.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Wat ik zo graag had willen zien, was dat wij naar fondsen waren gaan zoeken. Dan hadden wij niet gekeken naar het Rijk dat niet meer betaalt. Dan hadden wij misschien gewoon moeten zeggen: die € 500.000.000 voor nieuw asfalt moeten wij wellicht maar ter discussie stellen, want er zijn belangrijker zaken in deze provincie. De heer Krol zei dat het CDA in Den Haag zeer tevreden is over deze aanpak. Laten wij wel wezen: ik heb in september een zeer interessante discussie gezien, ook binnen het CDA. Daar zijn allerlei bewegingen gaande. Rentmeesterschap en andere zaken: dat beweegt allemaal als een gek op dit moment. In die zin is het niet goed dat wij ons op dit moment eigenlijk gedragen als stemvee voor Den Haag. Daar heeft men de bezuinigingen geproclameerd: de beuk erin. Wij gaan dat allemaal maar netjes doen en wij zeggen, nog net niet met hangende pootjes, dat wij het allemaal voor Den Haag al hebben geregeld. Zo moeten wij toch niet omgaan met ons belang? Wij hebben een eigenstandige verantwoordelijkheid als provincie. Ik vind dat provinciale partijen lokaal moeten stemmen. Ja, wij zijn een lokale partij. Ik heb begrepen dat er inmiddels twee zijn. Misschien kan de gedeputeerde nog een steentje bijdragen en ervoor zorgen dat dit voorstel van tafel gaat. Wij hebben nadrukkelijk alle waardering voor alle partijen die eraan meegewerkt hebben, maar wij gaan het niet vaststellen. Dan hebben wij het gewoon weggegeven. Dan maak je bestuurlijk gewoon een monster en zeg je: wij willen dit, maar eigenlijk niet. Dat kan niet.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Eerst een misvatting van de heer Snyders. Ik sta hier als gedeputeerde namens u allen. U hebt mij allen gevraagd vier jaar gedeputeerde te zijn en dit dossier te behartigen. Ik geloof dat het in het belang van Utrecht, in het belang van de samenwerking in het landelijk gebied van Utrecht en in het belang van de landbouw en de natuur is dat dit akkoord er ligt. Daarbij past geen partijpolitiek bewegen van mijn kant. Dat mag de heer Snyders uiteraard wel doen. Ik geloof echter dat Utrecht, de landbouw en de natuur belang hebben bij dit akkoord. Als gedeputeerde van u allen sta ik daarvoor.

Dan een opmerking aan de fractie van GroenLinks. Gezegd is dat het een beetje een wapenstilstand is. Marco Glastra van "Marco, Henk en Bart" zei toen wij het akkoord sloten, en ik citeer hem: "Dit akkoord is mooi, want het gunt de landbouw meer ontwikkelingsruimte, maar het gunt ook de natuur in

Utrecht nog meer ambitie dan alleen maar de kale financiën." Wat dat betreft, is dit geen wapenstilstand, maar naar beide zijden het gunnen van ontwikkelingsruimte.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Misschien is het goed te zeggen dat de natuur- en milieuorganisaties ervan uitgegaan zijn dat er voor de stikstofdepositie niet een stikstofverordening wordt vastgesteld voor de natuurbeschermingswetgebieden, zoals dat nu voor Natura2000 wordt gedaan. Zij zien wel degelijk dat er een heleboel nadelen aan kleven. Ik ben dus benieuwd hoe de gedeputeerde dat opvat.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil de gedeputeerde vragen nog te reageren op mijn motie.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb alle onderhandelingen bijgewoond, zeg ik tegen mevrouw Bodewitz. Het is volstrekt helder wat wij hebben afgesproken over stikstof. Wij hebben ook geconstateerd dat de stikstofverordening en de vereenvoudiging van de regelgeving voor allemaal een belangrijke stap is, die leidt tot een afwaartse beweging. Het was noch voor de LTO noch voor de natuurbeschermingsorganisaties een punt dat de stikstofverordening wordt aangenomen. De verordening vereenvoudigt zaken en haalt de depositie naar beneden, precies zoals wij dat willen.

Dan het advies van het college over de motie van de fractie van de SP. Ik zou deze motie willen ontraden, niet omdat wij dit niet van groot belang vinden. Het ecologische criterium – 'waar heeft de inzet voor de EHS het meest ecologisch effect?' – heb ik als een van de bouwstenen van die 1500 hectare genoemd. Die geldt wat mij betreft voor het hele akkoord. Ik kan echter niet blij zijn met de formulering dat wij nog geen definitief Akkoord van Utrecht hebben. Er moet nu gesproken worden, wij zijn nu in onderhandeling. Met deze motie wordt er een geconditioneerd akkoord van gemaakt. Dat zou ik uitermate onverstandig vinden, want dat ondergraaft precies de positie van Utrecht in de onderhandelingen met het Rijk. Volgens mij waren alle fracties, ook de fractie van de SP, het ermee eens dat wij die positie zo stevig mogelijk moeten maken.

De VOORZITTER: Ik sluit de beraadslagingen over agendapunt 7.

Statenvoorstel landschapsverordening.

Mevrouw SWETS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De vandaag voorliggende landschapsverordening heeft een lange weg in Provinciale Staten afgelegd, met ondermeer een startnotitie en een hooravond. Diverse inspraakreacties zijn door het provinciaal apparaat beantwoord en verwerkt en nu ligt de eindversie van de verordening ter besluitvorming voor. Deze verordening is niet in de commissie behandeld, maar is volgens de nieuwe werkwijze na een schriftelijke vragenronde rechtstreeks hier in Provinciale Staten gekomen.

De fractie van het CDA vindt de werkwijze met een startnotitie en een hooravond aan het begin van het proces een goede zaak en heeft in dit stadium geen inhoudelijke vragen of opmerkingen meer bij de verordening. Veel punten zijn gedurende het traject al beantwoord en verwerkt.

Met deze landschapsverordening blijft de provincie vanzelfsprekend verantwoordelijkheid nemen voor het landschap en de kwaliteit daarvan. In deze verordening is, naar de mening van het CDA, goed gekoken wat er op deze wijze geregeld moet worden, wat elders, bijvoorbeeld door gemeenten, opgepakt kan worden en wat er losgelaten kan worden en niet meer gereguleerd hoeft te worden. Wij stemmen daarom in met de verordening.

De heer KONINGS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Wij maken geen gebruik van de eerste termijn.

De heer DE KRUIF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Namens de fractie van de PvdA een tweetal korte opmerkingen. Ten eerste onze waardering voor de verordening. Het is een stuk met een buitengewoon heldere opbouw. Het is aanzienlijk gemakkelijker te lezen dan de vorige landschapsverordening. Daar zijn wij blij mee. Als je hoofdstuk II gelezen hebt en die qua structuur tot je genomen hebt, dan weet je ook hoe de hoofdstukken III, IV en V te lezen zijn. Complimenten daarvoor. Dat heeft voor

een deel te maken met de verplaatsing van de uitvoering naar de ruimtelijke verordening. Die komt later nog aan de orde. Daarover gaat onze tweede opmerking. Wij zullen met echte aandacht de discussie in die ruimtelijke verordening voeren en volgen voor wat betreft het woonbotenbeleid en de ruimtelijke randvoorwaarden daarvoor. Wij hebben niet het gevoel dat het uiteindelijke doel van deze landshapsverordening, de ruimtelijke kwaliteit, de landschappelijke kwaliteit, het allerbeste gediend wordt met de beschikbare middelen, in het bijzonder bij het ruimte-voor-lengte beleid dat nu voorgestaan wordt. Wij denken dat dit zelfs op een aantal punten contrair kan zijn. Ik meld daarom alvast dat wij dat met extra aandacht zullen volgen. Overigens, alle complimenten voor de verordening.

De heer WITTEMAN (SP): Mijnheer de Voorzitter! In het voorstel staat dat de landschapverordening geen bestuurlijke dilemma's of politieke gevoeligheden meer kent. Dat doet ons uiteraard deugd, maar de tijd zal het leren.

Met betrekking tot de landschapverordening hebben wij nog een paar vragen. Hoofdstuk II, artikel 4, lid 1, punt a: er wordt aangegeven dat er maximaal vier vlaggen en één bord geplaatst mogen worden, die uitsluitend betrekking hebben op een beroep, een bedrijf of een dienst. De vraag stel ik, omdat hierop een aantal keren is ingesproken. Betekent dit dat, als er in een gebouw twee bedrijven gevestigd zijn of twee diensten geleverd worden, er acht vlaggen geplaatst mogen worden, of bij drie bedrijven of drie diensten in een gebouw, twaalf vlaggen, et cetera? Daarover is geen uitsluitsel gegeven. Hoofdstuk II, artikel 4, lid t: hier worden borden en dergelijke bedoeld die te maken hebben met verkiezingen. De afmetingen worden echter niet benoemd, terwijl bij andere artikelen wel het aantal vierkante meters nauwkeurig wordt omschreven. Is dit een omissie of mag iedereen het gewoon zelf weten?

Hoofdstuk III, de rommelterreinen. De fractie van GroenLinks heeft hierover al schriftelijke vragen gesteld, maar de beantwoording daarvan was mij niet helemaal duidelijk. Dit zouden terreinen moeten zijn buiten het erf. Wij vinden dit onvoldoende omschreven. Het zijn namelijk dit soort terreinen die het zicht op de omgeving sterk beïnvloeden. Als voorbeeld mag ik noemen een situatie in Oud-Aa, in Breukelen, waar al jaren een opslagplaats is van rommel op een erf en waar de discussie bestaat tussen de gemeente aan de ene kant en de eigenaar aan de andere kant. Het is een doorn in het oog voor velen.

Hoofdstuk III, artikel 11, de watergangen en de waardenkaart. Dit heeft betrekking op het dempen van watergangen. Hierbij staat dat een en ander samenvalt met de vaststelling van de waardenkaart. Die waardenkaarten zijn er nog niet. Dat betekent dat de landschapverordening feitelijk nu nog niet volledig is. Hoofdstuk VII, artikel 37: ook hier wordt gerefereerd aan het opstellen van die waardenkaarten. Hoe worden straks deze waardenkaarten opgesteld en bijgehouden?

Hoofdstuk VII, artikel 39, Handhaving. Regels zijn uiteraard hartstikke mooi, maar staan of vallen met handhaving. In lid 2 staat dat Gedeputeerde Staten nog personen zullen of kunnen aanwijzen voor toezicht en naleving. Wie hebben Gedeputeerde Staten hier op het oog?

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! Het voorstel over de landschapverordening geeft een flinke opschoning van regels, waarbij een aantal belangrijke elementen toch goed is gehandhaafd en gewaarborgd. Dat is een goed resultaat. Wij blijven nog wel zitten met enkele vragen die ook al door de fractie van de SP zijn geuit over met name verrommeling van boerenbedrijven en over het punt wie er precies worden betrokken bij het vaststellen van waardenkaarten. Dat moet toch iets meer zijn dan de bekende instanties die daarvoor worden uitgenodigd. Misschien kan daarop een toelichting komen of kan gezegd worden hoe gepubliceerd wordt dat hierover besluiten vallen.

Daarnaast hebben wij het als fractie niet handig gevonden dat er geen commissievergadering is geweest waarin dit onderwerp is behandeld. In onze schriftelijke informatieve vragen hebben wij ondermeer gevraagd waarom het thema lichthinder niet is verwerkt, ondanks een toezegging van de gedeputeerde. Het was aardig geweest als wij in commissieverband daarover van gedachten hadden kunnen wisselen. In de beantwoording van de betreffende vraag geven Gedeputeerde Staten aan dat het beleid nog op verschillende plaatsen kan landen, zoals het milieubeleidsplan of de ruimtelijke verordening, bij de nieuwe structuurvisie. Dat is prachtig, maar het antwoord maakt ook duidelijk dat nog altijd de mogelijkheid bestaat dat het een heel versnipperd onderwerp blijft, waarbij niemand het thema als geheel oppakt. Daarom overwegen wij in de tweede termijn een motie over lichthinder in te dienen,

waarin wij Gedeputeerde Staten vragen uiterlijk in september 2011 met nadere voorstellen te komen op welke wijze en met welke instrumenten een efficiënt en effectief lichthinderbeleid kan worden geïmplementeerd. Er wordt inderdaad aangegeven door Gedeputeerde Staten dat er aan dit beleid wordt gewerkt, maar dat er allerlei sporen en instrumenten denkbaar zijn waarop dat kan worden geuit. Wij vinden het heel belangrijk dat daarop door Gedeputeerde Staten als geheel op een coherente manier beleid wordt ontwikkeld. De motie zal mede worden ondertekend door de fracties van de PvdD en de ChristenUnie.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De provincie Utrecht loopt t in zeven sloten tegelijk: met deze landschapsverordening wagen wij ons op glad ijs, want wij stellen regels op voor woonboten, voor slootdempingen, reclameborden en –banieren en die regels vallen niet bij iedereen in goede aarde. Toch stellen wij vandaag een nieuwe landschapsverordening vast. Dat deden wij ook al in 1925, dus wij hebben in Utrecht een rijke traditie op dit vlak. De gevolgen van die oude landschapsverordening en de opvolgers ervan kunnen wij vandaag de dag terugzien in het Utrechtse landschap, want als het gaat om landschapsverrommeling, dan heeft Utrecht bar weinig Belgische toestanden. Dat heeft onder andere te maken met deze verordening.

De Vereniging Nederlands cultuurlandschap heeft vorig jaar Utrecht uitgeroepen tot de op een na mooiste provincie. Dat is misschien wel mede te danken aan onze lange traditie met zulke landschapsverordeningen. De verordening regelt totaal verschillende dingen: van reclamebanieren tot en met slootdempingen. Ik zei het al: wij lopen in zeven sloten tegelijk. Het gaat ook om behoorlijk ongelijksoortige zaken, want ik vind het aantal reclamebanieren bij een tuincentrum wat minder belangrijk dan het slotenpatroon in de middeleeuwse cope-ontginning, waar alle percelen precies een vaste breedte en lengte hebben en waar slootdempingen in feite een aantasting zijn van eeuwenoud cultureel erfgoed. Dat vind ik een heel ander verhaal dan het plaatsen van verkiezingsborden in weilanden, waar je een dag na de verkiezingen al niks meer van ziet.

Onze landschapsverordening moet al deze onderwerpen netjes regelen en ons oordeel is dat de nieuwe en gemoderniseerde verordening dat prima doet. Wij snappen dat er een dereguleringswind door het politieke landschap waait. Het is inderdaad wijs om de regeldruk en de administratieve lasten te verminderen, maar tegelijk willen wij de waardevolle kleine landschapselementen zorgvuldig blijven beschermen. Het is belangrijk dat wij snel een waardenkaart opstellen en met de nieuwe kwaliteitstijdschriften voor de Nationale Landschappen moet het een peulenschil zijn om die waardenkaart snel op te stellen. Ik sluit mij aan bij de vragen van collega Kloppenborg over de lichthinder.

Kortom, wij zijn het eens met de modernisering van de landschapsverordening. Volgens ons zijn de belangen zorgvuldig afgewogen en hebben wij uiteindelijk een goede balans gevonden. En, als er dik ijs is, kun je over alle slootjes lopen, zelfs over zeven tegelijk.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ja, ik zie iedereen al weer een beetje huiveren, want 'daar komt 'ie weer met z'n woonschepen'. Dat klopt, dat gaan wij weer aan de orde stellen, maar wel in een andere context dan men misschien van D66 gewend is.

Ik citeer even de heer Dirk Willems, die op dit moment bij ons directeur is. Hij gaf laatst in de Piloon een interessant interview dat eigenlijk precies omschrijft waarom D66 zich de afgelopen jaren zo hard heeft gemaakt voor de zaak van de woonschepers. Hij zegt: "Er zou bij de provincie veel meer aandacht mogen zijn voor de effecten van beslissingen voor de individuele burger. De provincie kan meer ingaan op de rol van de individuele burger. Ik bedoel niet dat wij op de stoel van de gemeenten moeten gaan zitten, maar wel dat wij de regie moeten nemen. Als provincie moeten wij ons meer bemoeien met het effect van een beslissing voor de burger." Daarover gaat het dus heel specifiek als wij het hier hebben over de woonschepen. Laat ik vooropstellen dat er heel veel is gebeurd ten aanzien van de landschapsverordening en het proces dat wij hebben doorgemaakt ten aanzien van de vraag wat wij wel doen en wat wij niet doen. Wat dat betreft zijn er veel zaken ten goede gekeerd, als ik het zo mag zeggen. Toch is er nog een aantal punten, waarvoor ik aandacht zou willen vragen.

Eenzijds wordt er toch een aantal dingen verplaatst vanuit de Vnl (Verordening bescherming natuur en landschap provincie Utrecht 1996) naar de gemeenten; dat komt binnen de verantwoordelijkheid te liggen van de gemeenten. Ik lees bijvoorbeeld ook dat men in De Ronde Venen een wat ruimhartiger beleid heeft, omdat daar woonschapparken zijn, waarin wat meer mag en wat meer kan. Ik denk dat het

heel belangrijk is dat vanuit de provincie goed overleg wordt gepleegd, dan wel samengewerkt wordt met de gemeenten, om ervoor te zorgen dat er een zekere rechtsgelijkheid en rechtszekerheid ontstaat voor de eigenaren ten aanzien van allerlei bepalingen, waarmee zij nu op gemeentelijk niveau te maken krijgen. Dus die overgang moet goed begeleid worden. Ik verwacht daarop graag een toezegging van de gedeputeerde.

Daarnaast is ook heel belangrijk, en dat hangt daar heel sterk mee samen, de bescherming van de waarde van dergelijke percelen dan wel woonschepen in de richting van allerlei veranderingen die daarmee gepaard zouden moeten gaan. Dus wat dat betreft is dat net als het verhaal van de heer Willem: kijk in dit verband ook naar het belang van de eigenaren en zorg ervoor dat ook ten aanzien van eventuele aantasting van waarden, schade en dergelijke, goed wordt gekeken dat dit op die manier niet kan plaatsvinden.

Wat de inspreker de heer Van Bekkum tijdens de afgelopen commissievergadering zei vond ik heel interessant. Hij zei dat als je kijkt hoeveel geld er uiteindelijk is rondgegaan in het hele verhaal van de Vecht en hoe wij dat hebben opgelost met die woonschepen – € 8.000.000 tot € 10.000.000 – en je ziet wat daarvan het resultaat is ten aanzien van het wegsaneren van schepen en alle procedures die daarmee samengehangen hebben, dat je je dan als provincie misschien wel eens moet afvragen of het dat allemaal wel waard geweest is. Die vraag zou ik eigenlijk ook aan het college willen stellen. Achteraf bezien, kijkend naar waar wij nu aangeland zijn, is dat het allemaal wel waard geweest om het op die manier aan te pakken en het op die manier uit te voeren?

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn zeer positief over de landschapsverordening. Er zijn een paar goede elementen in opgenomen. Ik denk dan bijvoorbeeld aan de landschapselementen. Ook het nieuwe beleid voor slootdemping kunnen wij zeker onderschrijven. Ik heb nog wel een verzoek aan de gedeputeerde over de slootdemping. Is het mogelijk aan agrariërs op het moment dat er een vergunning wordt aangevraagd om een sloot te dempen, een soort factsheet uit te reiken waarmee er zo goed mogelijk rekening gehouden kan worden met de ecologie? Op die manier worden boeren ondersteund om dat op een zo diervriendelijke en zo ecologisch verantwoordelijke mogelijke wijze uit te voeren. Het lijkt mij goed dat de provincie op die manier agrariërs faciliteert.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Het is een verordening, niet gericht tegen verandering. Dat mag wel, maar er is ontheffing mogelijk. Het gaat over reclame, slootdemping, tuinbanieren. Dit is voor Mooi Utrecht eigenlijk het begin. Als wij kijken naar veranderingen van kwaliteit in het landschap en landschapselementen en wij maken waardenkaarten, dan komen onlosmakelijk de stad en het dorp in zicht. Wij hebben een kaartje uitgereikt gekregen bij het vorige onderwerp, de EHS, over zoekgebieden. Zeer intrigerend. Er liep een prachtig lijntje dwars door Houten als misschien toekomstig zoekgebied voor de EHS. Prachtig.

Ik zou willen voorstellen in de volgende periode, naast een landschapsverordening, ook te kijken naar een dorp- en stadverordening. Wat wij zien, is dat sommige gemeenten ineens ad hoc, omdat een projectontwikkelaar of een soort creatieve gekte of een nieuwe mode ontstaat, op een lint iets gaan creëren, waarvan iedereen zegt: "Dit misstaat volledig." Ontheffing zou dan het minste zijn wat wij zouden moeten voorstellen. De Belle van Zuylstraat kan ik nu noemen, maar dat was een nieuwbouwwijk. In hoeverre gaan wij handhaven? Nee, wij gaan meedenken en wij gaan mogelijk meekijken en wij gaan mogelijk ook gewoon regelgevend optreden. Dat de burger daarbij veel meer inbreng moet hebben, is zondermeer zo. Het verschil dat van De Ronde Venen met een ander gebied, zoals langs de Vecht, is natuurlijk wel een punt. Daarnaast vindt Mooi Utrecht wel dat de burger en de gemeenten met elkaar, dus als regio's, zo'n nieuw beleid vorm zouden moeten geven.

Naast alle lof voor het stuk: op naar de dorp- en stadverordening om te voorkomen dat waardevolle gebieden en de schoonheid van deze provincie verloren gaan, omdat er geen regulering plaatsvindt.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is een nieuw proces geweest om tot deze nieuwe landschapsverordening te komen. Dank aan iedereen die daaraan meegewerkt heeft. Er zijn een paar concrete vragen overgebleven. Ik zal proberen compacte antwoorden te geven. Die vragen hadden voor een deel in de schriftelijke vragenronde gesteld mogen worden. Sommige vragen horen eigenlijk niet thuis in een statendebat.

Een van de vragen was wat je met de voorliggende verordening doet als je twee bedrijven in één pand hebt zitten. Volgens de verordening mag je er dan vier vlaggen neerzetten en geen acht. Zo is de verordening. Als men er anders over denkt, hoor ik dat wel.

Wij hebben voor de groene regelgeving in Utrecht inderdaad maar beperkte handhaving. Een aangepaste landschapsverordening zoals wij die nu kennen, vraagt een echt serieuze handhaving. De Staten mogen wat dat betreft van het college inzet verwachten.

De fractie van GroenLinks sprak over lichthinder. De heer Kloppenborg heeft zowel in de commissievergadering als in de vergadering van vandaag behartigenswaardige dingen over het probleem van de lichthinder gezegd. Hij heeft daarbij een motie aangekondigd en ik wil hem zeker niet van dat voor-nemen afbrengen. Laat ik hier zeggen – dan kan hij dat tijdens de schorsing in zijn overwegingen meenemen – dat ik in de commissievergadering al heb aangegeven dat op dit moment in het kader van de structuurvisie zowel bij milieu als bij ruimte serieus werk verzet is en wordt. Als de heer Kloppenborg bij motie vraagt of wij rondom de zomer met coherent beleid zouden willen komen, dan kan ik hem dat toezeggen, want dat is in lijn met de afspraak die gedeputeerde De Jong en ik op dat punt al gemaakt hebben. Als de heer Kloppenborg het prettig vindt daar toch enige aansporing achter te zetten, dan ligt dat natuurlijk geheel aan hemzelf.

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het wel grappig dat de gedeputeerde verwijst naar de commissievergadering. Die vergadering heb ik niet meegemaakt, maar misschien bedoelt de gedeputeerde een voorgaande statenvergadering. Wij hebben dit namelijk juist niet in de commissie behandeld. Dat vond ik zo onhandig.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Inderdaad, maar dat geeft nog geen antwoord op mijn vraag of wat ik zojuist zei een voldoende toezegging is voor wat betreft de motie.

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat het goed is dat wij helderheid scheppen via de motie. Wij kunnen het er in de schorsing inderdaad nog even over hebben.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat zie ik met belangstelling tegemoet. De fractie van D66 heeft een directeur geciteerd van onze eigen provinciale organisatie: let altijd op wat je doet naar de burgers toe. Ik herinner mij nog goed dat wij het hele traject over de Vnl ooit zijn begonnen vanuit de component deregulering. Er was toen een commissie Bos, die zei: "Die hele Vnl moet eigenlijk op de schop, want die kan wel wat eenvoudiger." Wij zijn gekomen tot een landschapsverordening, met veel inspraak, met een moderne manier van werken, ook met de Staten, met een goede startnotitie, een goed debat en veel reacties van mensen. Ik denk wel dat de verordening deregulerend is. Dat kunnen wij ook wel zien. De heer De Vries vraagt ons wel wat we naar de gemeenten schuiven. Hij zegt daarbij dat wij moeten opletten dat dit bij de gemeenten zeer verschillende soorten beleid oplevert en dat wij goed overleg moeten hebben om ervoor te zorgen dat het, ondanks dat het niet meer op het provinciale erf ligt, op een ordentelijke wijze gebeurt. Voorts zegt hij dat wij heel goed moeten opletten, gezien de woorden van de heer Van Bekkum, als het gaat om schade en aantasting van waarde van woonboten. Ik vind dat dit ook bij het fatsoenlijk gedrag van de overheid hoort. Wij nemen nu dit besluit over de landschapsverordening met de kennis en het verstand van de dag. Als wij daar verkeerde dingen mee doen, dan komen wij uiteraard bij Staten terug om daarin te corrigeren. Wij verwachten dat overigens niet, want anders zouden wij dit besluit niet kunnen voorstellen. Mochten er echter echt dingen niet goed gaan, dan kom ik daarop uiteraard terug bij de Staten. In algemene zin heeft de heer De Vries over het woonschepenbeleid gevraagd of wij daar nog eens retrospectief naar kijken. Ik wijs erop dat het college in de volle breedte – er zijn namelijk meerdere portefeuilles bij betrokken – een besluitvorming van de Staten op dit punt, naar ik meen uit 2006, nog heeft uitgevoerd. Als de Staten dit besluit vandaag vaststellen, dan vindt er correctie van dat beleid plaats, omdat de Staten met de kennis van vandaag en de informatie die zij gekregen hebben, de behoefte hebben anders op dat beleid in te steken.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Waar het mij met name om gaat, is het restauratieplan De Vecht dat eigenlijk aan de basis stond van de wijze waarop wij hier met de woonschepen zijn omgegaan. D66 heeft daarmee in een ver verleden ingestemd; dat durf ik hier gewoon eerlijk te zeg-

gen. Dat was ingegeven door het feit dat wij die verrommeling van het landschap langs de Vecht wilden aanpakken. Helemaal akkoord, helemaal goed, moeten wij blijven doen. Het gaat er alleen om dat je soms even een pas op de plaats moet maken en moet kijken wat de effecten van dat beleid zijn en in hoeverre de regels de bewoners als het ware vermorzelen en voor zo veel juridische procedures zorgen, dat je eigenlijk het paard achter de wagen spant.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat de landschapsverordening, zoals die hier nu voorligt, precies antwoord geeft op de vragen die de heer De Vries heeft gesteld en daarmee correctie van het beleid betekent. Dat vind het college ook een verstandige beweging, anders was dit niet aan de Staten voorgesteld.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag gesteld over het uitreiken van factsheets aan agrariërs als zij een ontheffing aanvragen voor het dempen van sloten. Ik hoop dat de gedeputeerde daarover een uitspraak kan doen.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik kom nogal eens bij agrariërs, maar dan kom ik nooit met factsheets aan. Daar zijn zij niet zo happig op. Als mevrouw Bodewitz bedoelt te zeggen wat de landschapsverordening betekent voor de mensen die ermee moeten werken, dan zal ik dat graag doen. Als dat echter te maken heeft met haar eerdere voorstel, waar wij bij wij het dempen van de sloten zorg moeten dragen voor de levende levens in de sloten, dan denk ik dat dat een ander verzoek op een ander moment betreft.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Het ging mij om de ecologie en het gaat erom dat je boeren voorlicht over hoe zij dat op een zo ecologisch mogelijk verantwoorde wijze kunnen toepassen. Het is niet meer dan het uitreiken van informatie. Het kan niet zo heel ingewikkeld zijn, lijkt mij.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik kijk even naar mijn collega Binnekamp. Hij heeft een vergelijkbare vraag gekregen. Wij willen de agrariërs wel degelijk informeren over wat er gebeurt als zij hun sloten dempen. Dat staat los van dit agendapunt, maar als mevrouw Bodewitz dat bedoelt, dan kan ik zeggen dat dat eerder al is toegezegd.

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering.

Schorsing van 13.00 tot 13.45 uur

(De heer De Vries neemt het voorzitterschap over.)

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.
Ik kijk of er behoefte is aan een tweede termijn bij agendapunt 8.

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! In de schorsing heb ik overlegd met de gedeputeerde. Ik begrijp dat hij welwillend staat tegenover de motie, maar wij hechten er als fractie van GroenLinks aan dit door de Staten te laten uitspreken. Het is namelijk heel belangrijk dat de opdracht aan het college dan geheel helder en op schrift geformuleerd is. Daarom dien ik de motie in, mede ondertekend door de fractie van de ChristenUnie en de PvdD.

Motie M4 (GroenLinks, ChristenUnie, PvdD): lighthinder

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 februari 2011, ter behandeling van de Provinciale Landschapsverordening;

constaterende dat:

- *gebrek aan duisternis een negatief effect heeft op de biodiversiteit;*

- daarnaast ook mensen zich kunnen storen aan een plaatselijke overvloed aan licht en ook het energiegebruik als aspect een rol speelt;
- lichthinder meer en meer als een onderwerp wordt gezien waar vanuit het oogpunt van natuur, milieu en landschap beleid dient te worden ontwikkeld;

overwegende dat:

- de provincie tot dusverre wel specifieke initiatieven heeft ondernomen (zoals ten aanzien van verlichting van wegen en fietspaden), maar er verder nog geen uitgewerkt beleid op dit gebied is geformuleerd;
- in antwoord op schriftelijke informatievragen van de fractie van GroenLinks GS heeft aangegeven dat er verschillende instrumenten en beleidssporen denkbaar zijn om lichthinder tegen te gaan, waaronder bescherming via het traject van de Ruimtelijke Ordening (Provinciale Structuurvisie), het milieubeleid (Milieubeleidsplan) of het energiebeleid, waarbij ook nader wordt bekeken welke rol de Vnl/Lsv kan spelen;

verzoekt Gedeputeerde Staten:

uiterlijk september 2011 met nadere voorstellen te komen op welke wijze en met welke instrumenten een efficiënt en effectief lichthinderbeleid kan worden geïmplementeerd.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslagingen. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Het college heeft geen behoefte hierop nog te reageren. Dan zien wij straks bij de stemmingen hoe dit zich verder afwikkelt.

Statenvoorstel Ring Utrecht en tram Utrecht CS-Utrecht Science Park/De Uithof.

De heer KONIJNENBELT (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De ring en de tram. Er ligt een besluit voor ons om kennis te nemen van een pakket afspraken en als je gaat 'kennis nemen' hoef je er misschien niet zo veel meer over te zeggen, want je besluit verder niks, zij het dat er nog wel extra geld moet komen voor de NRU (Noordelijke Randweg Utrecht) en daarover ligt wel een besluit voor. Even wat nakaarten is nu wel een goed moment bij al die afspraken. Als wij terugkijken naar de afspraken en zien hoe wij als CDA in dit proces hebben gezeten, en er nog steeds in zitten, dan is het goed te constateren dat het CDA vanaf het begin de integrale aanpak en benadering van deze problematiek heeft voorgestaan en nog steeds voorstaat. Integraal, zodat je niet een probleem oplost op een plek en ergens anders misschien weer een probleem krijgt. Nee, alles heeft een samenhang met elkaar en dan gaat het nog niet eens over de ring, maar dan gaat het ook over de driehoek met Amersfoort en Eemnes.

Wij hebben nog een volgend punt. Wij willen graag dat alle mogelijkheden onderzocht worden en niet op voorhand iets uitsluiten, zoals sommige partijen wel graag wilden. Zij zeggen: "Leidsche Rijn, daar mag je helemaal niet aan komen." Wij zeggen: "Wij hebben ook liever niet dat er een snelweg wordt aangelegd door een woonwijk, maar je moet het wel onderzoeken in de afweging van de alternatieven." Het gaat namelijk om een zeer ingrijpend onderwerp. Het is iets wat toekomstvast moet zijn, waarmee wij het jarenlang moeten gaan doen. Wij moeten niet over vijf of zes jaar constateren dat wij toch andere dingen hadden moeten doen. Vandaar: alles onderzoeken en pas daarna komen tot de afwegingen. Dan kun je het ook goed afwegen. Vervolgens is het niet zo dat het alleen gaat over wegvervoer. Het gaat over openbaar vervoer en wegvoer, een en-en benadering.

Wanneer wij alles bezien, alle afspraken die tijdens het proces gemaakt zijn, dan constateert de fractie van het CDA dat de gedeputeerde goede zaken heeft gedaan in zijn afspraken met de minister en de regio.

Even het lijntje volgend vanaf de A2, A12, A27 en de NRU. Eerst de A2: dan komen wij inderdaad Leidsche Rijn tegen. In de afspraken staat duidelijk dat er geen weg door Leidsche Rijn komt. Ook het

ruimtebeslag wordt weggehaald en is niet meer nodig. Tot een jaar geleden stond dat nog steeds open. Wij zijn daar zeer blij mee. Wat dat betreft een zeer groot compliment aan de onderhandelaars.

De A12-zone: verwacht mag worden dat er in de komende jaren van alles wordt bedacht en wordt gedaan rondom de A12. Gekozen is bij het voorkeuralternatief dat al die mogelijkheden niet belemmerd mogen worden, dat je nieuwe ontwikkelingen rond de werkgelegenheidsterreinen die daar liggen, enzovoort, en de verbinding die je kunt maken met Nieuwegein, maar dat je die openlaat en ook dat er een mogelijkheid blijft een spoorverbinding naar Breda te realiseren, mocht die er komen.

Dan Lunetten en de bak bij Amelisweerd. Daar ligt natuurlijk ontzettend veel pijn voor de mensen die daar wonen, want daar worden de grootste ingrepen gedaan. Dat heeft dus ook onze bijzondere aandacht ten aanzien van de wijze waarop wij dingen moeten inpassen. Het moet daar namelijk wel gebeuren, zo hebben wij besloten. Uiteindelijk, alles afwegende, moet die verbreding komen in de bak van Amelisweerd. Nu is het duidelijk, als je daar niet verbreedt, dat wij het probleem niet oplossen en dat er weer een probleem is van schuivende, andere hoeken. Dat zou voor de NRU niet eens genoeg zijn met 2 x 2-baans. Dan zou het misschien wel 2 x 3-baans moeten worden. Uit alle studies en alle benaderingen blijkt het: als je kiest voor de zuid- en de oostkant, dan moet je daar verbreden.

Nu is er een hele discussie gaande over 2 x 6 en 2 x 7. In de commissie hebben wij daarover uitvoerig gesproken. Wij hebben een toezegging gekregen van de gedeputeerde dat zowel de 2 x 6 als de 2 x 7 worden bestudeerd en worden meegenomen in de MER (Milieu Effect Rapportage). Dat heeft alles te maken met de keuze hoe je het verkeer leidt, waar je gaat weven en waar je gaat spreiden. Het heeft ook een beetje te maken met Fort 't Hemeltje, dat wij eigenlijk graag overeind willen houden.

Zo zijn er heel veel punten waar je rekening mee moet houden en waarvan je probeert die evenwichtig af te kaarten. Zoals wij ertegen aankijken, zit die mogelijkheid erin. Wat ons betreft, houden wij graag de 2 x 6 en de 2 x 7 open. Ook dat is toegezegd en bij de nadere uitwerking komt er een voorstel. Wij krijgen gelukkig de overkapping. De heer Ekkers heeft zich daarvoor indertijd enorm warm gelopen. Hij heeft goed doorgezet: een overkapping van om en nabij 250 meter komt er.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil even terugkomen op de 2 x 6 en de 2 x 7. Inderdaad, die worden allebei meegenomen. Het woord 'volwaardig' staat er niet zo een, twee, drie in. Ik ga er echter van uit dat beide varianten volwaardig worden meegenomen. Daarover zal de gedeputeerde later wel uitsluitsel geven.

De heer Konijnenbelt zei in eerste instantie dat alle varianten berekend moeten worden en dat er dan pas een politieke keuze gemaakt zal worden. Dat vind ik wel een interessante uitspraak. Hoewel wij er verschillend in staan, wil ik wel weten wat er kan gebeuren als het een bak van 80 km/u wordt met 2 x 6, terwijl die bak blijkbaar niet verbreed moet worden. De heer Konijnenbelt zei dat de bak verbreed moet worden. Wil hij met ons laten onderzoeken in hoeverre het mogelijk is dat die bak niet verbreed wordt bij 2 x 6 en 80 km/u?

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat ook bij mijn vraag om die 2 x 6 en 2 x 7. In mijn eigen bijdrage kom ik daarop straks nog terug. Natuurlijk hebben wij een toezegging van de gedeputeerde en ik heb er alle vertrouwen in. Wij weten nog niet helemaal zeker of wij straks wel dezelfde gedeputeerde hebben, maar er liggen wel bestuurlijke afspraken, waarin een voorkeur staat voor 2 x 7. Dus is onze vraag of de heer Konijnenbelt de voorkeur van 2 x 7 deelt of wil hij eerst het onderzoek zien.

De heer KONIJNENBELT (CDA): Mijnheer de Voorzitter! 2 x 6 of 2 x 7: wij hebben wat dat betreft geen principiële voorkeur. Het moet een resultaat zijn van hoe de verkeersstroom kan worden afgewikkeld. Dat is dus iets voor nader onderzoek en nadere studie. Als 2 x 6 mogelijk is en het verkeer loopt daarmee prachtig door en wij hebben geen opstoppingen en er zijn geen problemen met het milieu en wat dies meer zij, dan is dat prima. Als het echter 2 x 7 moet zijn vanwege de veiligheid of andere zaken, dan moet het maar 2 x 7 zijn. Ik denk dat ten aanzien van de verbreding van die bak, of je er nu 2 x 6 of 2 x 7 inlegt, je bijna aan verbreding niet ontkomt, ook als je denkt aan de langere termijn. Je moet er niet denken dat, als je 2 x 6 krijgt en misschien een kleinere bak, dat niet voldoende zou zijn. Als wij daar over vijf of zes jaar achter komen, dan moet de Waterlinieweg zwaarder worden belast of de NRU moet in een keer verzwaaard worden. Dus wat ons betreft moet hier breed naar gekeken worden. Wij vinden het eigenlijk niet zo gek dat er als inzet 2 x 7 staat. Als er echter 2 x 6 uit kan ko-

men, gelet op de keuze waarmee straks het verkeer wordt geweven, dan zouden wij daarmee prima kunnen leven. Dus wij houden dat duidelijk open.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! De heer Konijnenbelt vergeet nog een stukje. Als je met 80 km/u werkt binnen de bak, als een van de genoemde varianten, dan wordt er gezegd dat 2 x 6 wel degelijk kan. Natuurlijk kun je zeggen dat wij ook moeten kijken naar de toekomst en of vervoersstromen wellicht nog groter worden, maar het nu niet verbreden van de bak, houdt een verbreding in de toekomst natuurlijk altijd open. Niet dat ik dat wens, maar daarin verandert niets. Wil de heer Konijnenbelt wel met mij gaan kijken of onderzocht kan worden of een variant met 80 km/u en 2 x 6 in de bak mogelijk is, om maar te voorkomen dat nu al noodgedwongen die bak verbreed wordt?

De heer KONIJNENBELT (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Daarmee ga je van de oplossing uit, maar wij gaan uit van de problematiek en daar moet een oplossing uit komen. Voor ons is het geen vast gegeven dat je alleen maar 80 km/u zou mogen rijden. Of het gaat om 80, 90 of 100 km/u, het is een kwestie van hoe je verkeerskundig de zaak goed denkt te kunnen afwickelen en kunt laten doorstromen. Dat geldt straks idem dito voor de snelheid op de NRU.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! De heer Konijnenbelt heeft ook gezegd dat het CDA alles onderzocht wil zien om uiteindelijk een politieke keuze te kunnen maken. 'Alles onderzocht willen zien' betekent ook de mogelijkheden die er zijn bij 80 km/u. Ik zou graag horen dat de heer Konijnenbelt dat onderschrijft.

De heer KONIJNENBELT (CDA): Mijnheer de Voorzitter! 'Alles onderzoeken' heb ik gezegd. Dat is ons vertrekpunt. Wij willen namelijk geen verkeerde keuzes maken. De keuze die je maakt, is belastend voor de omwonenden, waar dan ook aan de kant van Utrecht. Die hoofdlijnen zijn gemaakt bij het voorkeuralternatief.

De heer Fastl sprak over een inpassing en 80 km/u. Wat ons betreft is 80 km/u niet heilig; het mag. Bij de NRU wordt 80 km/u onderzocht. Geen 70 en geen 60 km/u. Het wordt ten minste 80 km/u. Ook 100 km/u wordt onderzocht. Wij vinden dat prima. Dat moet passen in de totaliteit van het verkeer. Je moet niet op voorhand zeggen dat het alleen maar 80 km/u mag zijn of anders niets. Laten wij echter kijken naar het geheel: wat is het effect? Het gaat ons namelijk om het effect. Als je kijkt naar de NRU en je gaat uit van ten minste 80 km/u, dan betekent dat ook dat je met geluidsbeschermende maatregelen uitgaat van ten minste 80 km/u of meer en niet van 60 of 70 km/u. Dat is aan de andere kant een soort winst voor de omwonenden.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor de heer Konijnenbelt iets zeggen over snelheden, maar hij stopte bij 100 km/u. Wat denkt hij echter van 120 en 130 km/u?

De heer KONIJNENBELT (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind dat 130 sneller is dan 120 km/u. Als wij hier wegrijden, dan stond er altijd keurig 100 km/u op de borden. Die borden zijn weggehaald en je mag nu 120 km/u rijden. Dat zie je op meer plekken. De vraag is natuurlijk, dat zou er bij metingen uit moeten komen, wat het effect ervan is geweest. Heeft het enig effect gehad en is misschien alleen de doorstroming verbeterd? Voor ons hangt het af van de doorstroming en de bereikbaarheid en daar pas je de maatregelen bij aan: 80, 100 of 120 km/u. In de praktijk zie je niet, zeker niet in de spits, dat je hier veel harder kan rijden dan 80 of 100 km/u. Dat zal zeker gelden voor de parallelwegen bij de A12.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De heer Konijnenbelt zei dat hij liever niet van de oplossingsrichtingen uitgaat, maar dat hij liever eerst alles goed onderzoekt. Dat zou toch ook betekenen dat je niet nu al een voorkeursvariant aangeeft, maar dat je alles gelijkwaardig gaat onderzoeken? Anders ben je in feite al enigszins bezig de oplossingsrichting aan te geven.

De heer KONIJNENBELT (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Daarin heeft mevrouw Bodewitz helemaal gelijk, maar er is ons door de gedeputeerde toegezegd tijdens de commissievergadering dat wij beide

gaan onderzoeken. Dat is vanaf het begin ook de inzet geweest van Rijkswaterstaat: het is afhankelijk van de verkeersgeleidingen en of wij gaan wij weven. Daarmee heeft het vooral te maken.

Ik heb door de interrupties bijna al mijn punten gehad. Ik wil alleen nog even wat zeggen over de NRU. Wij vinden het een goede zaak dat de NRU een opwaardering krijgt. Zoals gezegd: wij kijken naar 80 en naar 100 km/u. Het hangt af van hoe het past in het geheel. Dat neemt niet weg dat ik toch wil onderstrepen dat voor de verdere invulling van de uitwerking van de diverse tracés, het van belang is in goed contact met betrokkenen, omwonenden enzovoort, te zijn, goed overleg met hen te voeren. Niet alleen achteraf informeren, maar proberen hierop tijdig in te spelen en anticiperend te werken. De gedeputeerde heeft daarover wel opgemerkt dat hij dat van plan is, maar dat wil hij misschien nog wel een keer herhalen.

Dan de tram. Het is nog niet klaar, maar het beginbesluit is er. Er komt nog een second opinion, maar dat is vooral bedoeld om de gelden binnen te krijgen van het Rijk. Op zichzelf is het echter een goede onderstreping van de openbaarvervoersmogelijkheden binnen het Utrechtse.

De heer KELDER (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben het hier de laatste jaren vaak gehad over de Ring Utrecht. Wij hebben ons in meerderheid uitgesproken over een voorkeursrichting. Bij het bespreken van de MER hebben wij die voorkeursrichting wederom onderschreven. De provincie is echter niet de enige die over de ring gaat. Wij hebben ook te maken met het Rijk, de stad Utrecht en het BRU en voor de financiën zijn wij sterk afhankelijk van de rijksbijdragen. De partijen zaten een tijdlang niet helemaal op een lijn en het was niet zeker of de rijksoverheid met de megabezuinigingen waarvoor zij zich ziet gesteld, wel met voldoende financiële middelen over de brug zou komen. Wij zijn dan ook erg blij met de afspraken die tussen de betrokken partijen zijn gemaakt, een rijksbijdrage die ons in staat stelt de mobiliteit rond Utrecht sterk te verbeteren. Daarmee bedoel ik niet alleen de automobiliteit, maar ook de rijksbijdrage voor de tramlijn van Utrecht Centraal naar De Uithof en afspraken van regio en Rijk dat er een MIRT-onderzoek (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) komt naar het openbaar vervoer in de regio Utrecht. Wij weten welke inspanningen dit heeft gekost en wij willen het college, en in het bijzonder gedeputeerde Van Lunteren, daarvoor dan ook een groot compliment maken.

Verbetering van de infrastructuur, de wegen en het openbaar vervoer is nodig. Er zijn veel mensen die er last van hebben. Een extra inzet waar mogelijk om die last te verminderen is dan ook gewenst. Daarom is het goed dat het college zich inzet voor bovenwettelijke inpassingsmaatregelen. Ik vind het ook heel plezierig dat de gedeputeerde tijdens de commissievergadering dat heel duidelijk heeft benadrukt.

Zeker de verkeersveiligheid mogen wij niet uit het oog verliezen. Wat ons betreft, houdt dat in dat de uitbreiding van de weg bij Amelisweerd niet in de huidige tunnelbak wordt gepropt. Volgens informatie van 1 februari van gedeputeerde Van Lunteren wordt op dit moment uitgegaan van een nodige extra verbreding van de bak van 2 x 15 meter. Volgens de toepassing van de richtlijnen voor het ontwerp autosnelwegen zou eigenlijk 2 x 27,5 meter nodig zijn. 2 x 15 is dus het absolute minimum. Zouden er 2 x 6 rijstroken in de huidige bak gaan, dan gaat dat ten koste van de breedte van de rijstroken, ten koste van de vluchtstroken, middenbermen en zijbermen en dus ten koste van de verkeersveiligheid. Zelfs 2 x 5 rijstroken zouden al krap in de bak passen. Wij wensen geen concessies te doen als het gaat om de verkeersveiligheid.

Daarnaast betekent het niet uitbreiden van de bak dat wij 7 rijbanen zouden uitsluiten en bij voorbaat onze ogen zouden sluiten voor toekomstige ontwikkelingen. Wat ons betreft, is een verbreding van de bak absoluut noodzakelijk. Wij kunnen ons daarom volledig vinden in het voorstel van het college.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag aan de heer Kelder. Hij heeft het over de verkeersveiligheid, maar uit alle studies blijkt dat een snelheid van 100 km/u een stuk veiliger is dan 120 km/u. Die 2 x 15 meter is afgeleid van berekeningen die uitgaan van 120 km/u. Zijn betoog snap ik dus wel voor zover het de bestaande bak betreft. Zo gauw hij die 15 meter gaat verbinden met de verkeersveiligheid, dan vind ik zijn verhaal minder duidelijk. Ik wil daarom graag van hem horen of het per se 120 km/u moet zijn? Hoe denkt hij daarover.?

De heer KELDER (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Of het per se 120 km/u moet zijn? Ik zou al blij zijn als de zaak überhaupt blijft rijden. Dat is al winst. Onderzoeken moeten uitwijzen wat de haalbaarheid is en wat veiligheid biedt bij 100 en bij 120 km/u.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Niet de minste deskundigen in Nederland hebben bijvoorbeeld gezegd dat die 130 km/u echt substantieel meer verkeersdoden en verkeersgewonden gaat geven. Vandaar mijn vraag. De heer Kelder hecht zeer aan verkeersveiligheid. Wat wil hij eigenlijk: 120 of 100 km/u? Het maakt hem niet uit, zegt hij. Daarmee zegt hij in mijn ogen dat die verkeersveiligheid hem niet uitmaakt.

De heer KELDER (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dat maakt ons in zoverre uit, als straks blijkt uit de onderzoeken dat 120 km/u op die plek veel gevaarlijker is. Als dat wezenlijk zou blijken, dan is het voor ons een heel zwaar argument om voor de 100 km/u te kiezen.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dan zijn wij het met elkaar eens. De fractie van de PvdA is blij met de € 1,2 miljard die beschikbaar komt voor verbetering van de bereikbaarheid. Daarover mag geen misverstand bestaan. De fractie van de PvdA is vooral blij met het geld voor verbetering van het openbaar vervoer. € 110.000.000 rijksgeld binnenhalen voor de tram in deze barre tijden is een goed resultaat. Gedeputeerde Staten, in het bijzonder gedeputeerde Van Lunteren, willen wij daarmee een compliment maken. Een regionaal tramnetwerk is van groot belang voor een echte verbetering van het openbaar vervoer. Vaak heeft de fractie van de PvdA in deze statenperiode gepleit voor een kwaliteitssprong van het openbaar vervoer. In landelijke studies is voor de bereikbaarheid het regionaal openbaar vervoer als het grootste probleem aangemerkt. Gewoon doormoderen zal weinig effect hebben. Het is dus goed dat er nu echt een stap wordt gezet met de tram van Utrecht CS naar De Uithof.

Dan de uitbreiding van het wegennet. Al eerder hebben wij opgemerkt dat er iets gedaan moet worden. Helaas, helaas is alleen openbaar vervoer niet voldoende. Helaas, helaas is anders betalen voor mobiliteit niet haalbaar. De files rond Utrecht zijn niet goed voor de economische kracht van de regio, zij vormen een bron van irritatie en zij zorgen voor een slechte luchtkwaliteit. Iets eraan doen, daarmee zijn wij het eens. Maar wat dan? Wij zijn blij dat een aantal voorstellen die eerder nog overwogen werd, niet doorgaan. Dan heb ik het over de weg dwars door Amelisweerd en over de weg dwars door of langs Leidsche Rijn. De variant door Leidsche Rijn werd tot december nog steeds in de lucht gehouden. De fractie van de PvdA heeft vanaf het begin gezegd dat die wegen door Leidsche Rijn en door Amelisweerd voor haar geen opties waren; nieuwe doorsnijdingen door woonwijken of kwetsbare natuur moet je gewoon niet doen. Dat hoeft je daarom ook niet te onderzoeken. Maar goed, nu wij zover zijn en nu gelukkig iedereen hier tot dat inzicht is gekomen, zijn wij blij dat met dit statenvoorstel, met de afsprakenlijst van het bestuurlijk overleg, ook de weg door Leidsche Rijn definitief geschrapt is. De inwoners van Leidsche Rijn kunnen dus opgelucht ademen.

Wat nu voorligt, verbreding van de A27 en de A12 en de opwaardering van de Noordelijke Randweg, de NRU, is de minst slechte optie en zal daadwerkelijk doorstroming geven. Waarmee wij moeite hebben, is de voorkeur die in het bestuurlijk overleg uitgesproken wordt voor 2 x 7. De fractie van de PvdA vindt, zoals zij er nu naar kijkt, een uitbreiding van 4 naar 6 stroken voldoende. 7 stroken is echt overdreven. Het kan zijn dat dan de bak niet uitgebreid hoeft te worden en het kan zijn dat er misschien dan toch een mogelijkheid is om maar aan één kant uit te breiden. Een goede studie daarnaar in de volgende fase is nodig. Immers, de omstandigheden zijn veranderd, want waar de provincie eerst bezig was de natuur en de RodS te versterken, daar worden nu ineens de afspraken allemaal doorgestreept. De gelden daarvoor zijn nu ineens verdwenen. De fractie van de PvdA vindt dit onverantwoord. Dus: let extra goed op het groen rond de stad. Dat kan door de aanleg van het natuurdak van 250 meter, waarvoor gelukkig geld gereserveerd staat, maar het kan in onze ogen ook door 2 x 6 in plaats van 2 x 7, zodat de inbreuk op de omgeving en het ruimtebeslag meevalt.

Ook 2 x 6 is nog steeds een fikse vergroting van de wegcapaciteit. Tussen haakjes: wij hebben nu 2 x 4. Daarom moet voor een goede inpassing gezorgd worden: geluidsschermen, een verdiepte lig-

ging. Niet alleen de bak zelf, want daarvoor is het logisch, maar ook zoveel mogelijk de toe- en afritten.

Dan de maximum snelheid. In de afspraken staat dat de snelheid voor de NRU minimaal 80 km/u moet zijn. Voor de PvdA is dat juist het maximum. Een lagere snelheid scheelt veel voor het ruimtebeslag, voor de geluidshinder en voor de luchtkwaliteit. De snelheid op de A12 en de A27 moet wat ons betreft gewoon maximaal 100 km/u blijven of, op de stukken die daarvoor geschikt zijn, wellicht 80 km/u worden. Dat kan schelen voor de breedte van de bak.

Ik weet nu al dat het antwoord van de gedeputeerde zal zijn dat de snelheden voor de verbredingen pas echt in de volgende fase bepaald worden, of wellicht nog later. Dat is echter wel wat vreemd. Het kabinet is nu bezig te kijken waar 130 km/u gereden kan worden en in de afspraken staat dat er bij de NRU minstens 80 km/u gereden moet worden. Dus dan is het best goed met z'n allen van begin af aan te benadrukken dat 130 km/u op de A27 te veel overlast geeft voor de bewoners en dat een maximum van 80 km/u voor de NRU en 80 of 100 km/u voor de A12 en de A27 genoeg is.

Ik vat het nog even kort samen. Wij zijn blij met de investeringen voor de bereikbaarheid, met name in het tramnet van Utrecht CS naar De Uithof. Wij vinden voor de verbreding van de A27 2 x 6 rijstroken genoeg, mede in verband met de RodS en het groen dat gespaard moet worden.

Wij begrijpen ook wel dat gezien de voorkeur die uitgesproken is, wij niet op dit moment de Staten in hun geheel meekrijgen voor de 2 x 6. Voor ons is het echter belangrijk dat varianten met 2 x 6 rijstroken gelijkwaardig in de MER 2e fase onderzocht worden. Wij zien in de afspraken en in de garantie van de gedeputeerde dat ze onderzocht worden, maar er staat in de afspraken wel degelijk een voorkeur voor 2 x 7. Wij hebben dus graag dat ze gelijkwaardig onderzocht worden. Wij overwegen een motie daartoe later in te dienen.

De heer BERSCH (SP): Mijnheer de Voorzitter! Aan het voorliggende voorstel hoef ik niet heel veel woorden te besteden. Met het voornemen over de tram tussen station en Uithof zijn wij blij. Wij stemmen graag in met het reserveren van geld hiervoor. Over het geld voor de NRU hebben wij nog even getwijfeld, omdat de maximum snelheid hier 80 km/u, maar ook 100 km/u kan worden. Wat ons betreft wordt het echter 80 km/u om geluidhinder en luchtvervuiling te beperken. Wij hebben dat straks zelf in de hand, dus ik zie geen reden een reservering daarvoor nu tegen te houden.

Ik wil de gelegenheid aangrijpen om even uit te zoomen naar een groter verhaal over de bereikbaarheid van Utrecht en waar wij met de stad en de regio naartoe willen. 'De wal keert het schip', is mijn overtuiging. Je kunt niet eindeloos ruimte blijven bieden aan de groei van automobiliteit. Hoe hoog moeten de geluidsschermen worden? Hoe lang de tunnels? Hoe ingewikkeld de knooppunten? Hoe groot de aanslag op de groene ruimte? Waar moet de bus komen? Iedereen die wel eens over de ring rijdt, ervaart zelf dat de snelwegen aan het maximum van hun capaciteit zitten, maar wat wij in debatten telkens uit het oog verliezen, is waarom die snelwegen zo vol zitten. Waarom wonen al die mensen niet dicht bij hun werk? Waarom werken al die mensen niet dicht bij hun woning? Omdat de werkgelegenheid in de Randstad zit, omdat de beschikbare woningen daarbuiten staan en omdat bij ons de wachtlijsten voor huurwoningen en prijzen voor koopwoningen de pan uitrijzen, terwijl er in veel andere regio's een flink tekort aan banen is. Dus zijn heel veel mensen die niet werken waar zij wonen aangewezen op de auto. Dat is allemaal mede mogelijk gemaakt door ons economisch beleid: nog meer kantoren graag, nog meer bedrijvigheid, concurreren met de andere regio's, en intussen tegen de klippen op woningen erbij bouwen, wegen erbij bouwen. Het is dweilen met de kraan open. Ons pleidooi: zet niet in op het binnenhalen van een bedrijf als Danone, dat banen kost in Brabant en Gelderland, en dat waarschijnlijk de vraag naar woningen in Utrecht doet groeien, maar zet in op het behouden en binnenhalen van werkgelegenheid die aansluit bij de behoefte en vaardigheden van de Utrechtse werklozen. Stop met het uitbreiden van wegen en zorg dat de reistijd met het openbaar vervoer veel dichterbij de buurt komt van de reistijd per auto, zodat het een extra alternatief wordt voor veel meer mensen. Voor dat laatste zijn wij bezig met een onderzoek naar verschillen in reistijd, dat wij over een week of twee hopen te presenteren. Ik hoop dat op 2 maart de Utrechtse bevolking ervoor kiest die kraan weer dicht te draaien.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik beginnen met de dingen waarmee wij eigenlijk heel blij zijn. Dat is ook een compliment voor de gedeputeerde. Dat zijn de dingen die binnengehaald zijn op het gebied van openbaar vervoer. Dat is niet alleen de tramlijn, waarmee wij natuurlijk heel blij zijn – die was eigenlijk al uit de hoge hoed van de stad Utrecht gekomen –, het is echter ook in grote mate het MIRT-onderzoek over openbaar vervoer in de regio Utrecht. Daarvan verwacht GroenLinks heel veel, want onze visie op mobiliteit is: niet alleen kiezen voor een wegennetwerk, maar ook kiezen voor een volwaardige concurrent. Die concurrent zien wij graag in een ov-netwerk en, als het even kan, in een goed fietsnetwerk. Waarom begin ik hiermee? Omdat er ergens in het verleden een verkeerde keuze is gemaakt. Er is namelijk een verdeelsleutel gemaakt: zoveel geld gaat er naar de wegen en zoveel geld gaat er naar openbaar vervoer. In onze visie zou je dat eigenlijk om moeten draaien. Wij zijn het namelijk niet oneens met de doelstelling van het vraagstuk, waarover wij het vandaag hebben: het oplossen van problemen op het snelwegennetwerk. Die doelstellingen willen wij ook bereiken, alleen wij kiezen daarvoor een andere weg. Een weg, waarbij je meerdere netwerken krijgt en waarbij mensen niet meer zeggen: "In die bus kom ik steeds op plekken waar ik niet wil komen." Wij willen er naartoe dat je een netwerk hebt, waarbij je wel kunt komen waar je wilt, waarmee je comfortabel en snel kunt reizen met het openbaar vervoer.

Ik kom nog even terug op inbrengen die eerder zijn gedaan. Ik heb al even gespard met het CDA. Dat was een heel fijne ervaring, moet ik zeggen, want uiteindelijk kwamen wij erop uit dat in de bak inderdaad 80 km/u op de een of andere manier toch onderzocht moet worden, al is het maar om te weten welke effecten dat zou kunnen hebben. Ik hoop dat de gedeputeerde die uitspraak van het CDA wil omarmen. Daarom mijn verzoek: wilt u niet alleen hier zeggen dat u met die wens van GroenLinks – in lichtere mate omarmd door het CDA – meegaat, maar dat u die wens ook wilt brengen bij de overleggen die u met de regering en met de stad Utrecht hebt, zodat wij samen met de stad Utrecht kunnen pleiten dat op belangrijke delen van de Ring Utrecht er wellicht – wellicht – 80 km/u gereden kan worden? Ik ben het namelijk eens met het CDA dat je eerst alles moet onderzoeken en dan de politieke keuze moet maken en niet dat je – daar heeft het heel lang op geleken – eerst gaat kijken hoe je er naartoe gaat werken dat het 2 x 7 wordt, dat het geld op is en dat wij uiteindelijk moeten zeggen dat dit inderdaad een besluit is dat verkeerskundig een goed effect heeft, maar dat maatschappelijk misschien de verkeerde keuze is. Ik wil zo ver zijn dat wij uiteindelijk een maatschappelijke en een politieke keuze kunnen maken, waarbij wij kunnen zeggen: "OK, 2 x 7 is een van de varianten, 2 x 6 is een van de varianten, niet verbreden van de bak is wellicht een variant."

Het voordeel van het niet verbreden van de bak is dat het klauwen met geld scheelt. Ik help de heer Van Lunteren dus eigenlijk een beetje in het mogelijk maken van de uitkomsten van het MIRT-onderzoek openbaar vervoer regio Utrecht. Alleen een onderzoek is leuk, maar uiteindelijk moet je geld hebben om delen daarvan te kunnen uitvoeren. Dat is de insteek die GroenLinks heeft. Wij gaan vandaag niet moeilijk doen over het beschikbaarstellen van het geld, want die afspraak hebben wij gemaakt. Ook wij als provincie voelen ons verantwoordelijk voor de oplossing van dit probleem. Dat zullen wij ook altijd blijven. Alleen, de voorkeur die er nu ligt, gemaakt door een groen college in de stad Utrecht, een wat minder groen college in de provincie en een verre van groen college op landelijk niveau, kan niet anders zijn dan deze tussenstand. Met dit uitgangspunt gaan wij de verkiezingen in. Er is dus uiteindelijk ook in de provincie wel degelijk wat te kiezen. Dit is namelijk de tussenstand. Wij hebben, dankzij het CDA, een aantal keuzes waar wij uit kunnen kiezen. Na 2 maart zullen wij zien met welke politieke samenstelling de uiteindelijk keuze mogelijk zal zijn.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wie A zegt, moet B zeggen. De besluitvorming rond de Pakketstudies is een rijdende tram, waar wij niet zomaar uit kunnen stappen. Ook de ChristenUnie wil niet uit deze rijdende trein springen, want wij liggen op koers, wij zijn tevreden over de uitkomsten van de onderhandelingen, het is duwen en trekken, geven en nemen, het is zoeken naar een balans tussen wettelijke en bovenwettelijke maatregelen. Wij hebben de indruk dat ons college hier het maximale uit weet te halen.

De ChristenUnie stemt in met beide beslispunten. Gelukkig is een kilometer trambaan goedkoper dan een kilometer snelweg. Wij stellen graag de € 16.700.000 beschikbaar voor de tram van Utrecht CS naar De Uithof. De overeenkomst tussen het Rijk en de regio over de tramlijn vinden wij een prachtig resultaat.

Wij hebben kennis genomen van de serie afspraken over de Planstudie Ring Utrecht. Zoals ik al zei: het is duwen en trekken, geven en nemen. Wat ons betreft, is het pakket in balans.

Voor de ChristenUnie is de overkluizing van de bak bij Amelisweerd een testcase. Dit staat te boek als een bovenwettelijke maatregel. Wij houden er daarom ook buitengewoon stevig aan vast. Als de bak wordt verbreed, dan zit daar een overkluizing aan vast. Wat ons betreft, is dat een deal waar niet aan te tornen valt.

Wij hebben vandaag ook een politieke discussie over de keuze tussen 2 x 6 en 2 x 7. Voor ons is het belangrijk dat beide varianten worden onderzocht. Dat heeft het college al toegezegd. Ik heb nog wel een technische vraag. In het memorandum staat dat 2 x 5 binnen de bak past, maar 2 x 6 niet. Later hebben wij allerlei mails gekregen over hoorzittingen, waarin gezegd zou zijn dat 2 x 6 wel kan binnen de bak als de snelheid daar maximaal 80 km/u is. Ik wil graag van de gedeputeerde weten of dat technisch een variant is die kan.

Wij hebben met genoeg kennis genomen van het schrappen van het doortrekken van de noordelijke rondweg door Leidsche Rijn. In de nummering bungelt punt 15 er een beetje achteraan alsof dat het minst belangrijke bouwsteentje is. Volgens mij is het echter een enorme winst dat die optie met de bijbehorende ruimtereservering nu definitief wegvalt.

Ten slotte wil ik nog een zorgpunt uitspreken. Eigenlijk is het niet erg handig te reageren op krantenberichten en eigenlijk staat de Pakketstudie van het knooppunt Hoevelaken vandaag niet op de agenda. Het is natuurlijk wel slim om vanuit een rijdende trein regelmatig naar buiten kijken, ook naar andere treinen die ietsje harder rijden. De besluitvorming rondom de Pakketstudie van het knooppunt Hoevelaken loopt ietsje voor op de besluitvorming van de Ring Utrecht. Daarvan kunnen wij iets leren. Vorige week hebben Amersfoort en de omliggende gemeenten de noodklok geluid over de nieuwe insteek van de rijksoverheid; het Rijk zou niet genoeg geld hebben en zou enkele dure afspraken niet nakomen. Ik wil hier vandaag niet discussiëren over de voorkeursvariant bij Hoevelaken, maar ik zit wel met de prangende vraag of wij vergelijkbare risico's lopen bij de Ring Utrecht. Wie A zegt, moet ook B zeggen. Dat principe hanteren wij hier in de provincie. De rijksoverheid zou het ABC van het polderen met Pakketstudies eigenlijk ook goed moeten beheersen.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Zeven seconden hebben wij als D66 nodig om aan te geven dat wij er voorstander van zijn dat er een tram naar De Uithof komt. Wij zijn van mening dat dit weer een nieuwe stap is op weg naar een optimaal ov-netwerk voor de regio Utrecht. Zeven seconden gebruikt D66 dan ook om de gedeputeerde te complimenteren met het binnenhalen van deze tramverbinding.

Zeven seconden is voor D66 te weinig om enkele opmerkingen te maken over de NRU. Zoals alle partijen in deze Staten zijn ook wij er tevreden mee dat het ongelijkvloers maken van alle kruispunten in de NRU onderdeel is van de Ring Utrecht. Dat zal een verbetering kunnen opleveren van zowel de doorstroming als van de leefbaarheid van Utrecht-Overvecht. Wij hebben eerder al aangegeven wat voor ons de voorwaarden zijn om deze weg verder aan te leggen. Ik herhaal het hier nog maar eens: maximaal 80 km/u, de oversteekbaarheid richting het Noorderpark moet goed blijven en de leefbaarheid van de inpassing moet niet alleen in Utrecht Overvecht, maar ook in Maarssen een randvoorwaarde zijn. Dus de huidige aansluiting op de A2 wordt niet opgewaardeerd tot een volledig autosnelwegkruispunt.

D66 zal straks instemmen met het statenvoorstel om het extra benodigde budget voor de NRU beschikbaar te stellen.

Zeven seconden is ook te weinig om kennis te nemen van de gemaakte afspraken met het Rijk over de verdere plannen voor de Ring Utrecht. Zeven is een getal dat ook daarin prominent naar voren komt als het aantal stroken dat er per richting zou moeten worden neergelegd. In het onderzoek voor de Ring is tot op heden echter nog geen noodzaak voor die 7 stroken naar voren gekomen. In de onderzoeken wordt 6 stroken ook als voldoende beschouwd. Volgens D66 is 2 x 7 dan ook absoluut geen noodzaak; 2 x 6 is ook een optie. En hoeveel breder moet de bak daarvoor dan worden? In een eerdere fase van de Planstudie is ons op het hart gedrukt dat een bakverbreding van 15 meter noodzakelijk is, omdat het vanuit veiligheidsoogpunt niet wenselijk is om 6 stroken naast elkaar te hebben liggen: te

smal en zonder vluchtstrook. Tot twee maal toe heeft de fractie van D66 in de afgelopen week op vragen het antwoord gekregen dat zelfs met 15 meter verbreding Rijkswaterstaat al afwijkt van de richtlijnen, maar Rijkswaterstaat maakt zelf, in het kader van een spoedwet, in de bak van Amelisweerd ook gebruik van versmalde stroken, zonder vluchtstrook. Wat is dan het verschil tussen 2 x 6 in de bak en 2 x 6 met verbrede bak?

Zeven seconden: zeven seconden is het verschil tussen met 80 km/u door de bak van Amelisweerd te rijden of met 100 km/u. Zeven seconden, die volgens de globale raming € 280.000.000 extra kost. € 40.000.000 per seconde. Mag ik even wat alternatieven voor die € 280.000.000 aangeven? Verbetering van de leefbaarheid bij Lunetten, in Rijnsweerd, in Voordorp en in Overvecht om de extra overlast die ontstaat door de verkeersstroom tegen te gaan. De verbreding van de A27 verderop langs Groenekan, Maartensdijk en Hollandse Rading kan hiermee ook worden ingepast. Ten slotte is deze week bekend geworden – door de fractie van de ChristenUnie is er al aan gerefereerd – dat voor de inpassing van de verbredingsmaatregelen rond Amersfoort € 150.000.000 extra benodigd is; dat bedrag komen wij tekort. Al dat geld komt mogelijk beschikbaar in zeven seconden.

Ik besluit deze eerste termijn met het aansluiten bij de vraag die ik onder meer door de fractie van de PvdA heb horen stellen en die eigenlijk te maken heeft met de toezegging dat de keuze voor 2 x 6 of 2 x 7 stroken pas laat in het proces aan de orde komt en dat beide varianten worden onderzocht. De vraag van D66 is: worden deze als gelijkwaardige varianten onderzocht of, nog specifiek, dus niet alleen 2 x 6 / 2 x 7, maar ook binnen de 2 x 6, zowel in de verbrede bak als in de niet-verbrede bak? Daarop willen wij graag een concreet antwoord hebben. Anders overwegen wij hierover een motie in te dienen.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Om dubbelingen te voorkomen met de commissievergadering, wil ik slechts drie punten uit het voorstel lichten.

Een van de punten is ook al door de fractie van de PvdA aangegeven, namelijk een pleidooi voor maximaal 80 km/u op de A12/A27. Daarbij wil ik aangeven dat wij het er van harte mee eens zijn om die mogelijkheid te onderzoeken.

In het voorstel wordt een heel duidelijke voorkeur uitgesproken voor verbreding naar 2 x 7 stroken. Zoals ook andere partijen, D66, GroenLinks en de PvdA, al hebben gevraagd, zouden ook wij graag willen weten of varianten van 2 x 6 ook gelijkwaardig worden meegenomen in het onderzoek en daarbij niet alleen een variant van 2 x 6 buiten de bak, maar ook binnen de bak. Wij overwegen samen met andere partijen een motie daarover in te dienen.

Tot slot de NRU. Daar is aangegeven: ten minste 80 km/u. Voorgesteld wordt nu geld uit te trekken van het aanpassen van de NRU. Stel dat het Rijk besluit dat het meer dan 80 km/u zal worden – laten wij zeggen 100 km/u – betekent dat dan dat wij nu € 16.700.000 ook daarvoor beschikbaar stellen als wij nu het besluit aannemen? Maken wij dan in feite daarmee ook de verhoging van de snelheid naar 100 km/u mogelijk door er zelf geld voor beschikbaar te stellen of is het zo dat wij daarop nog enige invloed kunnen uitoefenen? Het is namelijk wel duidelijk dat het merendeel van de Staten het ermee eens is dat 80 km/u het maximum zou moeten zijn. Stel echter dat het Rijk beslist dat de snelheid hoger mag worden, hoeveel invloed hebben wij daarop dan nog als wij nu besluiten € 16.700.000 uit te trekken?

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! In de spits gaat het fout. Wij hebben iets bedacht: meer openbaar vervoer, meer asfalt? Nee. Meer asfalt. En dan krijgen wij het verhaal van het overstappen. Ik heb in de commissievergadering op een bepaald moment de proef op de som genomen om te kijken hoe lang ik vanuit deze plek, over Lunetten, erover doe om bij Utrecht CS te komen. Inderdaad, het was een kriskras en ik heb heel mooie stukjes Utrecht gezien, maar ik was meer dan een uur bezig. Het verkeer zat vast en weet ik wat allemaal. In feite hebben wij op dit moment, als het gaat om het regionaal en binnenstads ov-gebeuren een systeem dat niet werkt. De minister constateert dat ook zelf in zijn brief aan de Kamer. Als je dan gaat kijken naar de manier waarop wij hier in dit stukje de boel aan het oplossen zijn in Amelisweerd, doorstroommaatregelen en een tram naar De Uithof, en je kijkt naar wat er voor de rest in de driehoek Den Haag-Rotterdam-Gouda en in Amsterdam gaat gebeuren, dan zien wij eigenlijk dat die hele Randstad aan het vastlopen is. Wat is dan de reden? Dat is steeds dat wij aan het groeien zijn. Dat is een uitgangspunt waar wij als metropool in de verstedelij-

kingsorkaan – Frankfurt, Parijs, Londen - niet omheen kunnen. Onderwijl zitten wij hier met de vraag hoe wij hier verder gaan met onze bereikbaarheid. Ik heb in die zin een vraag aan de gedeputeerde. In 2030 hebben wij een aantal maatregelen genomen. Wij hebben een aantal zaken geregeld, vooral als het gaat om doorstroming op bepaalde plekken, maar onderwijl gaan wij rondom de stad – boven de A12 – met 20.000 woningen in de weer. Misschien vergis ik mij, maar ik begrijp dat daar mogelijk nog 20.000 woningen bij komen. Als ik dan kijk naar Leidsche Rijn, ooit zo'n leuk project met Riek Bakker: daar zijn straks zo'n 80.000 inwoners. In hoeverre doen wij nu weer hetzelfde? Wij laten die steden steeds verder groeien. Ik denk dat wat dat betreft, zoals wij hier in dit huis al vaker hebben gezegd, de zwakste schakel gewoon de ruimtelijke ordening is, daar waar wij bouwen. 40% van het verkeer dat de boel hier rondom Utrecht laat vastlopen, is gewoon bereikbaarheidsverkeer binnen de stad. Wat dat betreft moet er een trendbreuk komen. Als ik dan kijk wat de maatregelen zijn waar wij gaan bouwen en waar niet, dan denk ik toch dat wij op een of andere manier vastlopen. Als wij kijken naar het bouwen zelf, dan zien wij dat bijvoorbeeld van het binnenstedelijk bouwen in Amsterdam 50% van de productie is afgeblazen. In 2013 gaan wij minder dan 50.000 woningen bouwen. Ik denk dat wij op een bepaald moment met heel nieuwe concepten moeten komen en dat wij die heel dure woningbouw op sommige plekken even kunnen vergeten. En wat dan? Mooi Utrecht, dat is dan toch de aap die uit de mouw komt, bepleit wat dat betreft tussen grote steden nieuwe vervoerslijnen te leggen en daarmee te gaan werken aan dat regionale netwerk dat juist ontbreekt. Dat ontbreekt tot 2040. Ook de minister stelt dat. Dus wat dat betreft, ligt er een heel brede vraag aan de gedeputeerde. Als hij er geen antwoord op geeft, dan snap ik dat. Toch is het nuttig op dit moment een pleidooi te houden voor een trendbreuk.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Allereerst dank voor de complimenten aan het college voor het bereikte resultaat. Ik denk dat het een resultaat is, waarmee je met gepaste trots thuis mag komen, want wij hebben een hoop weten te bereiken. Wij hebben veel met elkaar gesproken over dit onderwerp; het onderwerp heeft deze hele statenperiode gespeeld. Er lag nogal een behoorlijke plannenlijst vanuit deze Staten en ook vanuit andere overheden in deze regio. Het akkoord dat wij uiteindelijk hebben weten te bereiken, is een akkoord waarin je duidelijk kunt zien dat er tot een goed afgewogen geheel is gekomen.

Wij hebben met elkaar gezegd dat wij, daar waar het echt knelt, het probleem gaan oplossen. Dat is nu net het stuk van veel weven of in- en uitvoegen. In gewone mensentaal: daar loopt het gewoon goed vast. Daar moet je dus wat doen, maar tegelijkertijd hebben wij ook gezegd dat wij door Leidsche Rijn heen geen wegen aanleggen. Mevrouw Blom zou eigenlijk heel blij moeten zijn dat wij het hebben gedaan zoals wij het hebben gedaan. Wij hebben het op dit moment namelijk beargumenteerd afgeschreven. Daarmee is dat dus een conclusie die gedeeld is en daarmee weten wij zeker dat wij die discussie niet snel weer op ons bord zullen krijgen. Wij kunnen nu met zekerheid zeggen dat wij die discussie niet snel weer voorbij zien komen. Dan kun je een volgende keer beargumenteerd, wanneer die discussie toch weer door deze of gene wordt opgestart, aangeven dat wij dat allemaal al een keer met elkaar hebben onderzocht en dat je daar niet verder naar hoeft te kijken.

Tegelijkertijd hebben wij ook gezegd dat er aan dat deel van de stad Utrecht – het stuk dat loopt van Overvecht naar Maarssen – wel degelijk wat moet gaan gebeuren. Wie heeft het niet meegemaakt met de sneeuw en dergelijke en in geval van calamiteiten? Daar staat het verkeer altijd maar weer vast. Wij hebben daar het probleem dat heel veel mensen dan over de A12 en de A2 heen moeten om de andere kant van de stad te bereiken. Die overloop gaan wij nu maken door te zorgen dat daar alle rotondes en stoplichten verdwijnen, zodat je daar op een fatsoenlijke manier door kunt rijden. Met welke snelheid? Ik ga vandaag niet zeggen of wij met elkaar moeten zeggen hoe dat kostentechnisch past, wat het verkeerstechnisch goed doet en waarmee wij het probleem mee oplossen en als je dat probleem kunt oplossen met 80 km/u, dan heb je minder kosten en dan is dat allemaal prima. Gevraagd is: kijk daarnaar en doe dat op een zorgvuldige manier. Dat is hetgeen wij hebben afgesproken.

Dat ligt anders bij datgene wat wij hebben afgesproken over de bak bij Amelisweerd. Dat was een redelijk stevig onderhandelingspunt. Er lagen hier uitspraken en er lagen uitspraken van de gemeenten. Zo gaat het altijd als je met elkaar afspraken maakt: middel je met elkaar en kijk je naar wat de een wil

en naar wat de ander wil? Vanuit de regio hebben wij het dilemma van de 80 km/u aangegeven en ingebracht; door de een wat stilliger dan door de ander. Het is voor het Rijk echter nadrukkelijk zo, dat de afspraken gebaseerd zijn op 100 km/u in die bak, dus op de rijkswegen. Dus een 80 km/u zal niet onderzocht worden en ik ga ook niet toezeggen dat ik dat wel zal onderzoeken. Dat houd ik de Staten iets voor wat niet zal gebeuren. Dat is namelijk iets wat wij hebben uitonderhandeld.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Kijken wij naar die 80 km/u dan was dat o.a. een heel duidelijke wens van de stad Utrecht. De gedeputeerde zegt over de snelweg door Leidsche Rijn dat het heel goed is dat wij dat onderzocht hebben, want dan is dat definitief van de baan. Dan zou ook kunnen gelden voor 80 of 120 km/u voor de bak Amelisweerd. Als je het niet onderzoekt, blijft het altijd ...

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Daarmee heb je dan de wens van de ene partij en de wens van de andere partij. Met elkaar hebben wij hier een politieke uitspraak liggen, waarin het Rijk nadrukkelijk zegt: "Wij willen 100 km/u, want dat is de snelheid die gereden wordt op de rijkswegen en dat is de snelheid die wij daar met elkaar inzetten." Dat zijn de onderhandelingen die je met elkaar ingaat. Een aantal dingen haal je binnen en een aantal andere delen, waarop je wensen hebt, krijg je niet.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Eigenlijk zeggen wij altijd dat je eerst kijkt naar de effecten die iets zal hebben en dan maak je een politieke keuze. Ik vind dat de zaken raar worden omgedraaid.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij is het zo dat wij voor de rijkswegen een aantal snelheden hebben afgesproken en dat je in het kader van een aantal afwegingen daarover anders kunt beslissen. Al in de commissievergadering heb ik meegegeven dat wij nu een traject ingaan, waarin je o.a. gaat kijken naar kosten en naar hetgeen je gaat bouwen. In dat kader kan op een gegeven moment die vraag opnieuw aan de orde komen. Dat heb ik de heer Fastl toen al duidelijk gemaakt: dan zou het inderdaad een maatregel zijn waarover je met elkaar de discussie aangaat wat het je waard is, althans, wat je aan aanpassingsmaatregelen moet nemen bij 80, bij 100 en bij 120 km/u. Ik heb toen ook gezegd dat het niet echt gebruikelijk is om met 120 km/u langs steden heen te rijden en dat de kans dat dat gebeurt, niet erg denkbaar is, maar dat het wel in het traject meegenomen wordt. De vaststelling in deze provincie, waarbij wij zeggen dat er op gebiedsontsluitingswegen in principe 80 km/u wordt gereden, is gewoon een spelregel die wij hebben. Het Rijk heeft die spelregel met betrekking tot de rijkswegen. Dat is zoals het is.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben gezien bij de A13, bij Rotterdam-Overschie, dat men daar als een van de eerste naar 80 km/u ging. Er bestaat dus wel een mogelijkheid dat het uiteindelijk op 80 km/u uitdraait vanwege de luchtkwaliteitsdoeleinden, maar niet vanwege de verkeersdoorstromingseffecten. Dat is dus eigenlijk wat de gedeputeerde zegt.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Daarmee wordt het een technische discussie. In gebieden in de bebouwde kom rijd je in principe 50 km/u. Dan heb je een gebiedsontsluitingsweg en daar rijd je 70 of 80 km/u. Dan heb je een erftoegangsweg en daar rijd je 60 of 70 km/u. Dan heb je een rijksweg en daar kun je 100 of 120 km/u rijden. En dan zijn er specifieke gevallen waarin je voor een rijksweg zegt dat je daar 80 km/u of minder rijdt. Dat kan zijn in het kader van luchtkwaliteit of wegwerkzaamheden. Dat zijn redenen waarom je minder hard gaat rijden. Er zijn echter spelregels, van waaruit gewerkt wordt.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Op dit punt heb ik ook een vraag. Er zijn dus mogelijkheden waarbij je 80 km/u rijdt. Luchtkwaliteit is dan een heel duidelijke reden. Het lijkt mij dat hier alle reden is om juist die luchtkwaliteit in het oog te houden. De gedeputeerde zegt zo tussen alles door, dat het Rijk gaat over het hoofdwegennet. Ik heb de notulen er even bij genomen, maar in de afspraken staat: bij de noordelijke randweg ten minste 80 km/u. Dan wordt er dus de afspraak gemaakt tussen ons en het Rijk over een stuk weg, waar wij en ook de stad gedeeltelijk over gaan, dat het ten

minste 80 km/u is. Over de rijksweg heeft de gedeputeerde specifieke afspraken gemaakt, waaraan wij nu ineens niet kunnen tornen. Het kan zijn dat ik er overheen lees, maar ik zie het nergens staan in deze notulen.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het probleem daarbij is dat de regio aan de rijksweg nul euro bijdraagt en dat het Rijk aan de NRU € 140.000.000 bijdraagt. Dan ben je in een positie dat je een aantal eisen kunt stellen. Op het moment dat de Staten zeggen dat zij € 100.000.000 bijdragen aan die rijksweg, dan heb ik een positie aan die tafel om te zeggen: "Wij willen € 100.000.000 bijdragen, maar dat betekent dan wel dat wij van u verwachten dat u 'dat' doet." Dan hebben wij een titel om te spreken en kunnen wij eisen stellen. Bij de NRU is dat dus wel geval, maar bij de rijksweg is dat niet het geval. Dan is het wat lastig aan een andere overheid te vragen af te wijken van haar eigen regels.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp dat dat een lastig punt is. Ik begrijp ook dat het in de toekomst nog wel een punt zal zijn. Het enige wat wij echter vragen, is om het nog even in het onderzoek te houden vanwege de luchtkwaliteit. De luchtkwaliteit is onze zorg, is een rijkszorg. Het mag er toch niet van afhangen wie nu precies wat betaalt.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wat in het geheel gebeurt, is dat er een MER gemaakt wordt en dan zal er op alle gebieden getoetst worden, ook op het gebied van luchtkwaliteit en er zullen ongetwijfeld opmerkingen gemaakt worden over de snelheden. Althans, je hebt er een commissie MER voor om dat te doen. Wat het Rijk zegt, is dat wij elkaar in de basis van de afspraken die wij met elkaar maken, houden aan het feit dat het Rijk daaraan werkt met zijn rijkswegen. Dat vind ik niet meer dan een legitieme wens of eis die je stelt op het moment dat je zelf aan de lat staat voor het aanleggen van die weg. Let wel: wij mogen meepraten over die weg. Wij leggen die weg niet aan en wij gaan er niet verder niet over. Ik heb hier vaker uitgelegd dat ik daarin zoveel mogelijk probeer bij te sturen. Ik ga altijd graag met de opdrachten van de Staten op stap en ik probeer dan altijd zoveel mogelijk binnen te halen. Op het moment dat iets echter niet kan, dan meld ik dat hier liever concreet en helder dan dat ik er licht tussen laat dat er misschien toch nog ruimte is en dat het anders wordt. Dit is het standpunt van het Rijk, dat breng ik hier over, maar ruimte zit daar niet in. Ik maak op voorhand duidelijk dat als de Staten een motie aannemen waarin mij wordt gevraagd dat te doen, dat ik dat dan wel vragen, maar dat ik het antwoord nu al wel kan geven.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Wil de gedeputeerde daarmee zeggen dat hij al een pleidooi heeft gehouden bij het Rijk voor het behouden van de bak en daardoor 80 km/u?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wat denkt mevrouw Bodewitz? Als ik daar als vertegenwoordiger van de regio moet onderhandelen en de gemeenteraad van Utrecht daarover met een brede meerderheid een motie aanneemt, dat ik dan niet bij het Rijk mij daar hard voor maak? Denkt mevrouw Bodewitz dat de wethouder van de stad kan instemmen met de besluiten, op het moment dat er niet een keihard punt van gemaakt is en wij hebben geprobeerd dat punt uit te onderhandelen?

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Zou de gedeputeerde het ondersteunen als wij een motie aannemen om toch het niet-verbreden van de bak of in elk geval de 6 banen te onderzoeken? Ik kan mij voorstellen dat als zowel de stad Utrecht als Provinciale Staten duidelijk maken dat zij het van belang vinden dat die bak niet verbreed wordt, de gedeputeerde dat zou kunnen ondersteunen in zijn pleidooi bij het Rijk.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat ik verder moet gaan in mijn betoog, want ik kom nog toe aan die verbreding en dan ga ik er nog wat uitgebreider op in. Die 80 km/u is echter nadrukkelijk besproken en nadrukkelijk onderdeel geweest van de onderhandelingen die wij gevoerd hebben met alles wat er vervolgens aan pluspunten uitgekomen is. Als de Staten een motie daarover willen aannemen, dan ga ik ermee op pad, want dan geven de Staten mij de opdracht mee om dat te doen. Ik voer de opdrachten van de Staten ook altijd met plezier uit, maar ik maak nu al

voorhand duidelijk wat het antwoord is dat ik daarop zal krijgen. Dit is namelijk iets wat is uitonderhandeld en het is natuurlijk niet erg netjes om het daarna weer ter discussie te stellen. Het is ook begrijpelijk dat er dan wordt gezegd: "Kijkt u eens wat wij u ervoor teruggegeven hebben." Die motie lag er immers al vanuit de stad en op die manier is er ook al over gesproken. Het is dus iets wat wij hebben ingeleverd in de onderhandelingen.

Dan de verbreding in de bak: wat kan er wel en wat kan er niet? Zoals men wel weet, ben ik technisch niet helemaal onderlegd. Ik probeer altijd de schijn wel op te houden, maar ik moet eerlijk toegeven dat de mensen die achter ons zitten mij altijd souffleren voor een mooi antwoord als het te technisch wordt. Waarvoor dank. De vraag is: is de 2 x 6, waar je de 80 km/u bij zou rekenen, technisch haalbaar in de bak? Men moet zich dat voorstellen als wegwerkzaamheden aan de snelwegen die wij wel eens zien in Duitsland. Er staat dan een smalle afscheiding en geen brede strook. Gewoon puur dat ene metalen ding aan de middenkant. Aan de zijkant is er geen enkele ruimte: gewoon, bam, een muur. De vraag is of dat hetgeen is wat je zou moeten willen. Ik denk niet dat je dat zou moeten willen en zou kunnen accepteren in het kader van de veiligheid.

Dan de discussie over de 2 x 6. 2 x 6 heeft natuurlijk minder ruimtebeslag dan 2 x 7. Ik heb al toegezegd, en zo staat het in mijn afspraken, dat wij het onderzoek ingaan, waarbij wij kijken hoe wij dit verkeerskundig op de meest slimme manier gaan doen. Dat betekent: of in de knoop of buiten de knoop sorteren. Dat betekent: of 2 x 6 of 2 x 7. Dat betekent dat wij puur vanuit verkeerskundige argumentatie – en niet vanuit de MER of zo – gaan kijken wat wij gaan doen. Wat wij gaan doen, heeft effect en doet pijn. Dan zou het erg zonde zijn als wij pijn doen, maar vervolgens geen enkel probleem oplossen. Ik vind het dus verstandig, als wij iets gaan doen, dat wij ook de problemen oplossen. Dat betekent, als je naar 2 x 6 gaat, dat wij het risico lopen dat wij andere opdrachten die de Staten mij ook meegeven met betrekking tot 't Hemeltje, niet kunnen inwilligen en dat wij daar wel degelijk het risico lopen dat wij daar de schootsvelden en dergelijke schaden. Dat is een uitspraak die de Staten dan eigenlijk ongedaan willen maken als zij daarvoor nu al expliciet zouden willen kiezen. Dat wil ik dus meegeven. Als er moties in die trant worden neergezet, dan zou ik de Staten dat zeker in hun overwegingen willen meegeven, want dan is dat een eigen uitspraak die zij eigenlijk herroepen. Dat geldt ook voor het ruimtelijk beslag. Je zou in mijn ogen niet moeten willen dat, als je gaat afsnoepen van Amelisweerd, wij dat alleen maar doen als een cosmetische maatregel, waarmee wij er een stukje asfalt bij leggen, maar het probleem eigenlijk niet oplossen.

De heer FASTL (GL): Mijnheer de Voorzitter! Een kleine correctie of in elk geval een die een tweede termijn kan voorkomen. Het is niet helemaal waar dat je ongeveer langs de muren van de bak zou moeten schrapen om door de bak heen te rijden. Een bak is ongeveer 50 meter breed, gedeeld door twaalf is ruim vier meter per strook. Dat is veel breder dan de minimum ruimte die gewenst is. Daar in zit dus meer ruimte dan de gedeputeerde doet vermoeden. Overigens is het bij wegwerkzaamheden in Nederland ook gebruikelijk zo langs elkaar te rijden.

Het andere punt is dat het inderdaad weinig zin heeft een motie over die 80 km/u in te dienen. Ik denk overigens dat de boodschap heel duidelijk is. Ik neem aan dat als de gesprekken een vervolg krijgen, dat die boodschap meegenomen wordt.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De heer Fastl kan aannemen dat die boodschap al met enige regelmaat is herhaald, ook vanuit de stad. Dit punt is echt al een aantal keren aan de orde geweest.

Wat betreft het beeld van de bak ga ik er maar van uit dat de heer Fastl een iets meer technische achtergrond heeft dan ik. Ik moet het doen met de informatie die de mensen mij hier aanreiken en die in elk geval technisch beter onderlegd zijn dan ik. Ik ga ervan uit dat dat hetgeen is wat klopt, omdat zij er net iets meer voor gestudeerd hebben. Ja, mijnheer Fastl, ik heb u al vaker gezegd dat u altijd zou kunnen komen solliciteren op de afdeling.

Door de fractie van D66 zijn heel nadrukkelijke opmerkingen gemaakt met betrekking tot de verbreding. Volgens mij ben ik daar nu heel uitgebreid op ingegaan.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik snap het betoog van de gedeputeerde. Wij waren aanvankelijk met het advies van Rijkswaterstaat meegegaan vanuit het idee dat wij die 2 x 6 binnen de bestaande bak om veiligheidsredenen moeten loslaten. Ik worstel echter nog met het feit dat Rijkswaterstaat naar ons inzicht een beetje een fout voorbeeld geeft of met twee maten lijkt te meten, omdat er met die spoedwet wel 6 rijstroken worden aangelegd. Ook wij rijden wel eens met de auto in Duitsland. Het verhaal dat de gedeputeerde schetst, is volgens mij nog benauwender dan het beeld dat ik had bij het aanvankelijke voorstel. Mijn punt is eigenlijk dat in ons gevoel de uitgangspunten een beetje zijn gaan schuiven doordat in die spoedwet blijkbaar wel 6 rijstroken mogelijk zijn. Dan wordtel ik nog met een andere vraag. Ik ga er absoluut van uit dat de gedeputeerde het maximale heeft gedaan in Den Haag om eruit te slepen wat eruit gesleept kan worden in het belang van de inwoners van Utrecht als het gaat om bereikbaarheid en leefbaarheid. Ik kan mij echter niet voorstellen dat als 6 rijstroken in een bestaande bak bij 80 km/u € 280.000.000 kan besparen ten behoeve van allerlei leefbaarheidsmaatregelen, het Rijk daar geen oren naar heeft en best op die regel een uitzondering wil maken. Dat is voor mij nog niet helemaal duidelijk.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Die discussie heeft wel degelijk plaatsgevonden. Je ziet ook dat men de eigen regels al heeft laten varen, want wij zijn die bak al kleiner gaan maken. Dus daarmee is wel degelijk rekening gehouden. Dat heeft ook te maken gehad met de manier waarop die rekensom is gemaakt om te komen waar wij zijn. De discussie behelst ook de vraag wat je verkeerstechnisch kunt halen en wat je aan financiële middelen hebt om dat vervolgens te realiseren. Die afweging wordt altijd gemaakt.

Dan het punt van de spoedwet en de uiteindelijke procedure: dat heeft ook te maken met allerlei andere regelgeving, die speelt bij luchtkwaliteit en dergelijke. Als je in de spoedwetprocedure zit, ga ja ervan uit dat het altijd maatregelen zijn die tijdelijk van aard zijn, omdat het vaak openstellingen zijn in de spits, met spitsstroken en dergelijke. Dan wordt er dus op een andere manier gekeken. Dan wordt vaak op dat moment de snelheid weer omlaag gebracht. Dat zijn maatregelen die niet permanent van aard zijn. Daarin zit het grote verschil met de vraag: wat je doet in een spoedwet en wat je doet met een situatie die je uiteindelijk neerzet.

Dat is ook een beetje de discussie die je nu ook hebt met betrekking tot geluid. Ik wil wel een inkijkje geven in het onderhandelingsproces, althans hoe ik daar voor mijzelf tegen aankijk. Je hebt daar nu een aantal maatregelen dat daar gaande is, ook in Lunetten. Inderdaad, mevrouw Versteeg, ik ben er inmiddels al een keer geweest, maar ik heb nog niet bij u geslapen. Dus misschien kunnen wij nog een keer een afspraak krijgen. Op de afdeling is dat een punt dat in de overleggen vaak voorbij komt.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Het aanbod staat nog steeds, hoor, met ontbijt erbij inmiddels.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dan moeten wij dat maar een keer plannen.

Als je kijkt naar de maatregelen die daar genomen moeten worden voor allerlei andere dingen die wij noemen, is het dan niet verstandiger ook te kijken of je het eindbeeld wat meer in beeld kun krijgen in de maatregelen die je treft? Misschien – met stapeling en met bovenwettelijk – zou je kunnen zeggen nu wij nu een paar projecten hebben die achter elkaar plaatsvinden, of wij er ook verstandig aan doen de middelen die er elke keer los zijn, te stapelen. Dat is een exercitie die ik maak om naar het Rijk toe te kunnen gaan met de vraag, verstandig meedenkend en tegenover onze inwoners, of wij op deze manier dit probleem alsnog kunnen tackelen. Wij zien wel degelijk mogelijkheden waarin je met het kabinet afspraken kunt maken over bovenwettelijk. Dan betekent wel creatiever nadenken over alle maatregelen en kijken of je meer kunt samenbinden.

De fractie van de SP hield een betoog en ik werd een beetje bang dat er mensen naar Groningen zouden worden gestuurd om daar te gaan wonen. Ik zou mijn schoonfamilie niet meer onder ogen durven komen als ik zou zeggen dat wij dat zouden doen. Dan heb ik mijn schoonfamilie blij gemaakt met 'geen weg door Leidsche Rijn' en dan zouden er weer van dit soort maatregelen komen. Dus dat gaan wij niet doen.

Wat ik wil meegeven, is dat juist de maatregelen die wij op dit moment nemen, en die nemen wij heel bewust, blijk geven van het feit dat je niet door kunt blijven gaan met alleen maar verbreden. Je moet wel degelijk beginnen met het bouwen aan een alternatief. Als je nu je alternatief gelijk laat lopen met datgene wat je aan het doen bent – vandaar dat wij aansluitend op dit traject het MIRT-onderzoek hebben neergezet – terwijl je tegelijkertijd besloten hebt geld vrij te maken voor de tram, dan moet je die dingen naast elkaar zetten en zorgen dat je aan de ene kant de capaciteit vergroot en aan de andere kant dat je in het openbaar vervoer de capaciteit vergroot, zodat je die stromen langs elkaar laat optrekken. Dat is een bevestiging dat wij hier een heel integrale aanpak voor ogen hebben. Dat hebben wij, zeg ik tegen de heer Fastl, ook gezien met die bedragen toen wij aan het begin van deze periode nog spraken over al die schotten die er tussen zaten. Hij heeft ook kunnen waarnemen dat al die schotten niet zo heilig zijn geweest en dat uiteindelijk datgene heeft plaatsgevonden wat wij hadden bedacht: een volledig integrale oplossing, zoals die door de heer Konijnenbelt werd aangehaald.

Er is nog een vuiltje dat ik wil wegnemen met betrekking tot de discussie rondom Hoevelaken. De heer De Heer heeft dat hier terecht neergelegd. Er vindt op dit moment wat discussie plaats, maar ik wil meegeven dat dat absoluut geen voorbode moet zijn voor hier. Wat daar nu gebeurt, is dat er een aantal aanvullende wensen wordt ingebracht, waarvan wij in het verleden afscheid hebben genomen. Als wij afspreken dat wij een afslag dichtgooien om een andere afslag open te gooien en dat dat opnieuw op de politieke agenda wordt geplaatst, dan vraag ik mij af of dat allemaal zo verstandig is. Tegelijkertijd moeten wij ook constateren dat daar een tekort is op het geheel, hoewel dat een tekort was waarbij wij er nog helemaal niet aan toe waren om het te erkennen als een tekort. Ik vind dat partijen in de regio Amersfoort erg voorbarig zijn door daarmee al naar buiten te komen en de noodklok te luiden. In mijn ogen ga je de noodklok pas luiden op het moment dat er nood is. In mijn ogen was er nog geen nood, buiten het feit dat de journalist mij belde in het ziekenhuis lag en ik daar moest vernemen dat dit in Amersfoort in een keer zo gevoelig werd. Ik denk dan ook dat het probleem nog niet zo groot is als men doet voorkomen. Wij hebben wel een probleem en wij zullen daarmee aan de slag moeten gaan. Ik denk echter dat wij hier met alle stappen die wij tot nu toe hebben genomen, heel goed voor ogen hebben wat wel en niet kan. Ik heb de Staten er ook altijd op gewezen dat als je dit soort grote projecten start, er altijd het risico van overschrijding in zit. Wij sturen echter altijd wel degelijk op de middelen die wij hier hebben. Daarover vindt ook elke keer juist weer de discussie plaats: welke keuzes je wel en welke keuzes je dan niet zou kunnen maken. Ik heb hiermee alle punten gehad, buiten het regionaal netwerk, genoemd door Mooi Utrecht. Ik heb echter geen idee welk regionaal netwerk er wordt bedoeld. Wil de heer Snyders nog meer wegen aanleggen?

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Dit is een opmaat. De gedeputeerde zei dat wij ook moesten bouwen aan een alternatief en ik dacht: "Nu komt het." Wat ik probeerde te zeggen is: stel dat wij het in Utrecht oplossen met meer asfalt, alhoewel ik daaraan twijfel, dan zien wij tegelijkertijd in een 'noot' van de heer Eurlings dat een straat verderop – die straat verderop is de regio Eindhoven of de regio Amsterdam – de boel helemaal vastloopt. Dat geldt ook voor de driehoek Den Haag-Rotterdam-Gouda. Al betwijfel ik het, maar stel dat wij het hier oplossen, dan zullen wij te maken krijgen met allerlei stagnaties en andere zaken. Wij gaan hier straks heel veel woningen bouwen. Ik stelde de vraag of dat aantal nog hoger wordt in de toekomst.

De VOORZITTER: Wat is uw vraag?

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Zijn wij met al die toename en stagnatie verderop eigenlijk niet een systeem aan het bouwen dat niet werkt? In hoeverre is er te denken aan een tweesporenbeleid? Dat is een andere manier van omgaan met de ruimtelijke ordening.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wat de heer Snyders betoogt, noemen wij in het jargon de Ladder van Verdaas. Volgens mij is die in het hele traject redelijk toegepast. Ik ben daarover door mevrouw Blom zowel als Statenlid als gedeputeerde met enige regelmaat bevraagd. Volgens mij hebben wij daaraan heel veel aandacht besteed. Ik vind het aardig dat de heer

Snyders daar nu op het eind nog een keer naar verwijst, om mij de gelegenheid te geven ja te zeggen tegen Mooi Utrecht: dat hebben wij gedaan in het hele traject, met instemming van de Staten.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag gesteld over de invloed die de provincie kan uitoefenen op de snelheid op de NRU, aangezien wij een aanzienlijk bedrag beschikbaar stellen voor de aanpassing van die NRU.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Die 80 km/u is iets waarover besloten wordt door de provincie en de gemeente. Dat is een discussie die wij zullen moeten voeren. Wij hebben daarin gezegd dat wij laten onderzoeken wat wijsheid is, althans hoe wij het probleem het beste kunnen oplossen en hoe wij de boel zoveel mogelijk betaalbaar kunnen houden. Daarom hebben wij ook gezegd dat wij daarover nu nog geen knopen doorhakken. Dat komt pas als het traject wat verder is en iedereen er wat beelden bij heeft. Dat komt hier dus aan de orde en de Staten hebben op dat moment een stem. Het enige wat nu bepaald is, is dat die 80 km/u "ten minste" is.

De VOORZITTER: Is er behoefte aan een tweede ronde?

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Mogen wij een schorsing van enkele minuten voordat de tweede termijn begint?

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering.

Schorsing van 15.08 uur tot 15.18 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Ik neem aan, mevrouw Versteeg, dat het overleg tot enig resultaat heeft geleid. Kunt u daarover mededelingen doen?

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! U zult merken dat er een beperkte woordvoering is in de tweede termijn. Dat is het resultaat. De rest komt vanzelf naar voren in de tweede termijn.

De VOORZITTER: Dan inventariseer ik even wie er behoefte heeft in tweede termijn over dit onderwerp te spreken.

Mevrouw BLOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben goed geluisterd naar wat de gedeputeerde heeft gezegd. Wij hebben hem horen zeggen dat in het vervolg de mogelijkheid van 2 x 6 rijstroken goed wordt meegenomen. Ik vraag hem nog wel of wij dat goed hebben begrepen. Ik zeg met nadruk 'wij', omdat ik mede namens een aantal partijen spreek, die van plan waren beide of een van de twee moties die al eerder aan ieder waren opgestuurd, te steunen. Dan heb ik het over de SP, D66, GroenLinks en de PvdD. Gehoord hebbende het betoog van de gedeputeerde hebben wij er vertrouwen in en zullen wij de motie niet indienen.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde heeft gezegd dat hij zich hard heeft gemaakt voor het behoud van de bestaande bak en de mogelijkheid te onderzoeken van 80 km/u. Wij waarderen dat zeer. Ik spreek mede namens de partijen die zojuist zijn genoemd. Wij betreuren in dezen de opstelling van het Rijk, maar wie weet wat de toekomst nog zal bieden. Op het moment dat er daar veranderingen optreden, zullen wij zeker nog overwegen met een motie te komen. Vooralsnog lijkt dat nu niet veel zin te hebben. Wij willen de gedeputeerde van harte ondersteunen in zijn verdere pleidooi bij het Rijk.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Er ligt nadrukkelijk een vraag om daarover helderheid te geven. Zoals mijn opmerking in de eerste termijn al was, geldt dat nog steeds. Om het even heel specifiek te maken: er liggen eigenlijk twee verkeerskundige mogelijkheden. De eerste is er een met 2 x 6: een langere 2 x 6 met het sorteren buiten de knoop. De tweede is 2 x 7 met sorteren in de knoop. Binnen die twee verkeerskundige oplossingen zal gekozen worden. Beide hebben voors en tegens. Ik begrijp goed dat de Staten daarover graag met ons van gedachten wisselen op

het moment dat dit duidelijker is. Wel zijn wij daarbij medebevoegd gezag en geen bevoegd gezag. De toezegging die ik hierbij kan doen, is dat het college, zodra dit aan de orde is, met de Staten in commissieverband de discussie aangaat en te zijner tijd een presentatie geeft over wat de plussen en de minnen zijn bij de verschillende varianten. Wij zullen de Staten in elk geval in dat afwegingsdeel meenemen. Als er dan nog behoefte bestaat daarover een plenair debat te hebben, zoals wij dat de afgelopen periode vaker hebben gedaan, zonder besluitvorming ofwel door een motie of een amendement, dan lijkt het mij goed er op die manier mee om te gaan.

De VOORZITTER: Daarmee sluit ik agendapunt 15 af.

Statenvoorstel koersdocument landbouw.

De heer SELDENRIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Voor ons ligt het koersdocument landbouw. In de commissie is reeds uitgebreid gesproken over het onderliggend statenvoorstel Landbouwvisie, dat nu gewijzigd is in koersdocument landbouw. Dat is in onze ogen een betere betiteling van het stuk, omdat er van een visie nog niet echt sprake was en is. Dit, om de simpele reden dat veel zaken nog verder uitgewerkt moeten worden of geëvalueerd dienen te worden. Voor de fractie van het CDA is daarbij het belangrijkste dat de veelheid van economische kengetallen die genoemd worden geanalyseerd worden en ook de basis vormen voor de visie die Gedeputeerde Staten als voorstel, met een duidelijke onderbouw waarom voor een bepaalde lijn is gekozen, aan ons zullen voorleggen. Wij zijn in elk geval blij dat Gedeputeerde Staten de toezegging hebben gedaan het huidige RO-instrumentarium te evalueren, zoals rood-voor-ruimte, rood-voor-groen en de landgoederenregeling. Daarnaast kunnen wij van harte instemmen met het voornemen van Gedeputeerde Staten om mogelijk nieuw instrumentarium te ontwikkelen, waarbij juist ook gekeken wordt naar maatwerk binnen de gebieden, zoals de groene contour, waarover wij vanmorgen hebben gesproken. Hierbij is het goed te kijken naar creatieve oplossingen. Wat dat betreft, wil ik verwijzen naar een rondetafelconferentie van de Staten van Zuid-Holland, waarbij de directeur van het Nationaal Groenfonds heeft gezegd dat de provincie Zuid-Holland 20% van haar beheerskosten kan terugverdienen via arrangementen, waarvan ook boeren kunnen profiteren. Hierbij werd een voorbeeld gegeven uit het Utrechtse, waar overigens de aanwezige Statenleden uit die gemeente niks van af weten. Misschien is de communicatie niet helemaal goed. Wij kunnen instemmen met het voorliggende koersdocument en wensen Gedeputeerde Staten veel succes bij de verdere uitwerking. Wij zien uit naar de uitkomsten hiervan en uiteraard naar de uiteindelijke visie op de landbouw in onze mooie provincie.

De heer KONINGS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! In de commissie was het nog een landbouwvisie. Nu is het verworden tot een koersdocument. Dat is een goede en terechte beweging van de gedeputeerde. Overigens wordt in het besluit nog steeds de term "landbouwvisie" gebezigd, wat de suggestie zou kunnen wekken dat er sprake is van een afgerond proces. Dat zouden wij natuurlijk nog kunnen wijzigen.

Het voorliggende koersdocument biedt een breed spectrum aan dilemma's; een reeks van twaalf vraagstukken wordt met dit document geagendeerd. De vraag die concreet voorligt, is: wat is nodig om de landbouw blijvend duurzaam toekomstperspectief te bieden? De verdere ontwikkeling van de Utrechtse landbouwvisie kan en mag niet los gezien worden van de nationale ontwikkelingen en het nieuwe gemeenschappelijke landbouwbeleid dat door Brussel is geformuleerd. En, dat wordt ook niet los gezien.

Het kabinet hecht, overigens terecht, veel waarde aan de versterking van de concurrentiekracht, duurzaamheid en innovatievermogen van de landbouwsector. Nederland behoort tot de wereldtop. De eerste verkenning in dit document, Landbouw en Economie, zal wat de fractie van de VVD betreft tegen deze achtergrond kunnen worden uitgewerkt. De verkenning Landbouw en Ruimte is bij vorige agendapunten uitvoerig besproken. De rode draad is hier, zoals al eerder is gezegd, met inachtneming van bestaande afspraken, gebiedsgericht maatwerk.

Meerdere thema's moeten nog verder worden uitgediept, en niet op de laatste plaats Landbouw en Natuur, waar de agrariër een rol heeft als drager en hoeder van het landschap.

Het motto van het koersdocument is duurzame groei in een aantrekkelijk landschap, waaraan is toegevoegd dat de provincie de agrarische ondernemers de ruimte geeft om te groeien, rekening houdend

met de waardevolle Utrechtse landschappen en biodiversiteit. Uitgaande van dit motto, met de zojuist uitgesproken nuanceringsen, wenst de fractie van de VVD de gedeputeerde veel wijsheid bij de verwerking van dit koersdocument tot een klare landbouwvisie, die als bouwsteen kan dienen voor de structuurvisie.

De heer MARTENS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Vandaag bespreken wij het koersdocument landbouw. De fractie van de PvdA is zeer tevreden met de gevolgde procedure. De Staten zijn echt aan de voorkant van het traject betrokken bij het opstellen van dit voorstel. Al in een beginfase hebben wij een gesprek gevoerd met deskundigen en belanghebbenden.

Toen wij dit stuk in de commissie bespraken, heette het nog de landbouwvisie. De fractie van de PvdA vond dat wat er toen voorlag, geen visie is; het beperkt zich tot het begin van een analyse. De belangrijkste problemen worden beschreven en ook vooral hoe de landbouw op verschillende punten op gespannen voet staat met onderwerpen als milieu en bodemdaling en juist op andere punten, zoals landschap, een cruciale rol speelt. Een visie geeft in onze ogen juist aan waar de provincie met de landbouw naartoe wil en welke ontwikkelingsmogelijkheden wij toelaten en niet alleen het beschrijven van een bestaande situatie. Het stuk is dus geen visie. Dat heeft de gedeputeerde erkend. Daarom hebben wij het vandaag over het koersdocument. Wat de fractie van de PvdA betreft, hadden wij het stuk ook met deze nieuwe titel vandaag niet hoeven vast te stellen. Eerst moet het voorstel verder worden uitgewerkt en dan pas kan het als bouwsteen voor de structuurvisie worden gebruikt.

Van belang is dat wij de discussie na vandaag vervolgen. Wij hebben in de commissie afgesproken dat wij dat dan ook gaan doen de komende maanden.

De gedeputeerde vindt het toch van belang dat wij dit document vandaag vaststellen. Inhoudelijk hebben wij geen bezwaren, dus dit doen wij met veel plezier. Gefeliciteerd.

Voor de vervolgdiscussie vinden wij vooral het volgende van belang. Wat betreft de fractie van de PvdA gaat het bij de keuze die wij moeten maken in de landbouwvisie niet om de versterking van de sector op zichzelf. Het gaat juist om de invulling van de genoemde opgave. Dit kan best betekenen dat de provincie moet inzetten op versterking van de agrarische structuur, maar dit kan en zal ongetwijfeld betekenen dat er ook andere problemen dan alleen de economische structuur een prominente rol gaan spelen. Per regio in onze provincie zullen de keuzes verschillen. Het zijn allemaal zaken die vooral de grondgebonden landbouw raken. Daarom is het goed wij hieraan voorafgaand de komende maanden verder discussiëren en dat wij dat als bouwsteen kunnen gebruiken voor de structuurvisie die wij binnenkort gaan opstellen.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik weet niet goed wat het woord is voor een omgekeerde maidenspeech. Ik kwam op allemaal heel enge termen uit, dus daar zal ik het niet over hebben. Het is voor mij in elk geval wel de afsluiting in woordvoering op dit terrein.

Het koersdocument landbouw. Onze partij heeft lang gevraagd om een visie op de landbouw en waar wij in deze provincie heen willen met de landbouw. Het document is veranderd van visie naar koersdocument. Beide benamingen duiden op een richting die de provincie wil inslaan, namelijk de kant op van een duurzame Utrechtse landbouw in 2025. Een duurzame landbouw willen wij allemaal. Het probleem is alleen dat verschillende partijen verschillende interpretaties en invullingen geven aan het begrip duurzaam. De visie, het einddoel een volledig duurzame veehouderij, is een mooie droom, maar zoals Willem Elsschot al dichtte: "tussen droom en daad staan wetten in de weg en praktische bezwaren". Daar kan een dichter mee zitten en daar kan de burger mee zitten, zoals wij vanochtend hebben gezien, maar het punt is dat wij hier zijn voor die wetten en voor het wegnemen van deze praktische bezwaren. Die praktische bezwaren worden niet weggenomen in dit document. Dat kan ook niet. Toch had ik graag wat meer antwoorden gezien en wat minder vragen. Als wij het dan toch bij vragen houden, dan zou ik hier de belangrijkste vraag willen stellen: is er een alternatief? Is er naast de voortschrijdende schaalvergroting en intense milieudruk een alternatief voor boeren om zich te onttrekken aan de wereldmarkt en te staan voor het landschap en te staan voor een kwalitatief hoogwaardig product met een eerlijke prijs? Ik denk van wel, maar dan moeten wij radicale stappen nemen en voorloper worden op de weg naar de toekomst. Niet steeds meer en steeds groter, maar beter en meer kwaliteit. Dat is volgens mij de richting die de landbouw op zou moeten. Ook daarover hebben wij het vandaag al uitvoerig gehad.

De hervorming van de Europese landbouwsubsidies bieden wat de SP betreft een goede kans om onze boeren echt te gaan belonen voor groene en blauwe diensten. Aan de andere kant hebben wij te maken met fikse bezuinigingen vanuit het Rijk bij natuur en agrarisch natuurbeheer. Er komt dus veel op ons af en in zekere zin anticiperen wij daar al op met de Wet ammoniak veehouderij, de herijking van de EHS en andere versoepelingen. Het hangt echter als los zand aan elkaar. De cumulatieve effecten van het beleid worden volgens mij niet onderzocht. Dat zou wel moeten gebeuren en ook een plek krijgen in dit koersdocument.

De landbouwvisie is het voorlopige resultaat van een uitgebreid proces in de commissie RGW. Het is dus ook nog lang niet klaar. Gelukkig is het besluit naar aanleiding van de laatste vergadering aangepast. Wij kunnen ons vinden in de thema's die genoemd worden en wij kunnen ons erin vinden dat deze verder uitgewerkt worden. Natuurlijk kun je daar niet tegen zijn. Wat ons betreft zijn het vooral de onderwerpen volksgezondheid en het inkomen die speciale aandacht zouden moeten verdienen. Ik hoop dat dit koersdocument leidt tot een eerlijke prijs voor een eerlijk product in 2025. Ik hoop ook op een mooi cultuurlandschap, waar ruimte is voor voor echte natuur. Ik houd de gedeputeerde daaraan en in 2025 kom ik in het Fortisgebouw wel een kijkje nemen wat ervan terecht is gekomen. Ik wens de nieuwe Staten en misschien een nieuwe gedeputeerde veel succes.

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! Wanneer wij het hebben over de landbouw, dan is het heel verleidelijk om alleen maar te denken en te praten over de landbouw in de provincie Utrecht. Erg verstandig is dat echter niet, want landbouwgrond bestrijkt wel een groot oppervlak van de provincie, maar is in economisch opzicht niet zo'n heel grote speler meer. Ook die realiteit moeten wij onder ogen zien. Er zijn meer spelers op het groene veld, zoals natuur en recreatie, die ook belangrijke economische krachten vertegenwoordigen in bepaalde delen van de provincie. De toekomst van de landbouw wordt zeker niet alleen hier in het provinciehuis bepaald. Heel belangrijk is wat het effect is van Europees beleid en ontwikkelingen op de wereldmarkt. Wat dat betreft is het misschien handig dat de nieuwe Staten een snelle introductie krijgen in wat er werkelijk speelt op het gebied van het Europese beleid.

Ook belangrijk zijn de ontwikkelingen in de supermarkten, in de keuken en in de koelkast van iedere inwoner. Het is daarom goed dat ook Gedeputeerde Staten hebben ingezien dat eerst een nadere ruimtelijk-economische verkenning nodig is voordat wij tot een echte landbouwvisie kunnen komen.

In het koersdocument worden tal van wensen en ambities geformuleerd, maar er staat ook een enorme spanning op het tegelijkertijd behalen van economische en ecologische doelstellingen. Dat zien wij al bij de behandeling van alle andere agendapunten vandaag. In het koersdocument zien wij daar weinig van terug en een visie zou daarop juist een antwoord moeten bieden. Zo wordt gesteld dat de landbouw moet blijven groeien, maar waarin en ten opzichte van wat? Die vragen worden nog niet echt beantwoord.

Het uitgangspunt is en wordt duurzaamheid. Dat is prachtig, maar waaraan meten wij dat? Welke doelstellingen hanteren wij daarin? Wat een visie dan helder zou moeten maken, is op welke manier ook in de landbouw 'people, planet, profit' kunnen samengaan. Dat is nu niet het geval. Dat zien wij ook in de Staten van Utrecht.

Wij tellen ook onze zegeningen. Het is goed dat het stuk en de bijlagen herkenbaar maken dat een moderne landbouw in de provincie Utrecht meer en meer een 'gemengd bedrijf nieuwe stijl' is. Opvallend is de groei van het agrarisch natuurbeheer; veel sterker dan landelijk gemiddeld. Opvallend is de opkomst van allerlei groenblauwe diensten en de energieboer. Wij zien om ons heen dat de landbouw rond de steden ook van karakter verandert en meer en meer direct dienstbaar wordt aan de stadsbewoner. Dat geeft al aan dat er niet één landbouw in de provincie is en als de landbouwvisie een opmaat is in de richting van de structuurvisie, dat het aardig zou zijn als die inzicht zou geven in de condities en mogelijkheden op streekniveau, want landbouw in het Groene Hart is anders dan landbouw in het rivierengebied en die is weer anders dan die in de Vallei. Het zou goed zijn te kijken waar de landbouw echt een economische groeifactor van belang is, wat daarvan de consequenties zijn en hoe dat in ande-

re delen weer anders is. Het zou ook goed zijn regionale verschillen niet als probleem te zien, maar als een uitdaging om die als streekidentiteit en als kwaliteit te kunnen communiceren.

Waarbij wij wel aan een generieke uitspraak hechten, is de intensieve veehouderij. Wij dachten wat dat betreft samen met de fractie van de PvdD aan het indienen van een amendement om nieuwvestiging van en omschakeling naar intensieve veehouderij te voorkomen. Wij horen graag eerst de mening van het college daarover en brengen misschien het amendement in tweede termijn nog naar voren.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! 'Provincie zoekt landbouwvisie, deel 1: provincie maakt koersdocument'. Het televisieprogramma Boer zoekt vrouw trekt meer belangstelling van het grote publiek, maar het politieke programma Provincie zoekt landbouwvisie is eveneens de moeite waard. Zes deskundigen die hun kennis etaleren en tien partijen die daaruit dan selectief mogen winkelen. Eigenlijk moest elke fractie één thema kiezen dat in de landbouwvisie uitgewerkt zou moeten worden, maar stiekem leveren wij allemaal wel drie of vier kandidaat-bouwstenen in. De oogst is overweldigend: variatie genoeg, diverse meningen en heel veel keuzes moeten worden gemaakt. Het zijn precies dezelfde ingrediënten die het programma Boer zoekt vrouw tot een succes maken. Ik geef onmiddellijk toe dat de vergelijking mank gaat, maar er zijn ook prachtige overeenkomsten. De serie Boer zoekt vrouw stopt niet na een uitzending en ook de landbouwvisie is niet in een keer af. Bovendien wordt het bij elke stap iets spannender. De komende maanden volgen er nog drie onderzoeken, die voor de provinciale structuurvisie essentieel zijn:

1. Een analyse van de economische en ruimtelijke ontwikkelingen van de Utrechtse landbouw. Helemaal akkoord. Erg belangrijk.
2. Een verkenning van de mogelijkheden van stadslandbouw. Prima, want de stadslandbouw is onze grote favoriet.
3. Het ontwerpen van nieuwe stallen vanuit landschappelijke kwaliteit. Ook dat is akkoord.

Misschien is dit het juiste moment om voorzichtig te pleiten voor een vierde onderzoek, namelijk een analyse van de mogelijkheden hoe je de verspreiding van veeziekten zo goed mogelijk kunt voorkomen en ook hoe je het overslaan van dierziekten op de mens zoveel kunt voorkomen. Daaraan zitten ruimtelijke aspecten en wij boeken veel winst als wij deze mogelijkheden zouden kunnen vertalen naar onze structuurvisie.

De paragraaf over landbouw en volksgezondheid eindigt nu nog een beetje abrupt: "Op dit moment is nog onvoldoende duidelijk wat de risico's zijn van de ontwikkelingen in de landbouw, het ontbreekt aan landelijk beleid." Punt. En dan bij Opgave: "Er vindt heel veel onderzoek naar de risico's plaats. Hierdoor kan de opgave van de provincie nog niet in beeld worden gebracht, laat staan de rol van de provincie. De provincie volgt ten aanzien van veehouderij en volksgezondheid het toekomstige landelijke beleid." Dus het ontbreekt aan landelijk beleid en wij volgen het toekomstige landelijke beleid. Er is een leemte en wij wachten tot die leemte wordt opgevuld. Wij weten niet of en wanneer die leemte wordt opgevuld, maar eigenlijk kunnen wij daar niet op wachten. Daarom pleiten wij voor de Brabantse aanpak. Misschien is het hoog tijd te verklappen dat ik eigenlijk een Brabander ben; ik ben geboren in Brabant en ik heb er achttien jaar getogen, net onder de Moerdijk. Het is aan mijn uitspraak niet te horen, maar toch voel ik mij nog steeds een halve Brabander. Daarom wil ik hier graag pleiten voor een Brabantse aanpak. Als alle twaalf provincies beleid maken, dan hebben wij eigenlijk ook een vorm van landelijk beleid. Het Brabantse besluit van 19 maart over de megastallen en bouwblokken is intussen herhaald in meer provincies. Dat kan wellicht ook gebeuren op het vlak van veehouderij en volksgezondheid.

De heer SELDENRIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Op dit moment loopt er een onderzoek van het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) naar de volksgezondheid bij grote stallen. Rond de zomer komt het resultaat beschikbaar. Is het dan niet een beetje voorbarig nu hiermee te komen? Nu gaan wij met z'n allen wat doen; Noord-Brabant is bezig en ook andere provincies zullen dat vast ook doen. Kunnen wij niet beter eerst dat onderzoek van het Rijk afwachten en de uitkomsten daarvan en aan de hand daarvan verder gaan?

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Mijn idee is het om heel goed te kijken naar dat RIVM-onderzoek en te kijken of wij tijdig de winst daarvan kunnen meenemen naar onze provinciale structuurvisie. Wij hebben nog drie andere analyses op de rol staan. Laten wij dit als een

vierde analyse eraan toevoegen om te kijken wat er al bekend is en wat wij kunnen meenemen in de vertaling daarvan naar onze provinciale structuurvisie. Dat is mijn pleidooi: juist rondkijken naar alles wat elders gebeurt en zorgen dat wij dat meteen vertalen naar het Utrechtse. Er loopt op dit moment in Brabant een onderzoek. De Topcommissie, die ik vandaag al eerder genoemd heb, kijkt ook naar dierziekten. Wellicht rollen daar richtlijnen uit die de risico's kunnen verminderen en als daar richtlijnen uitrollen, laten wij die dan onmiddellijk gebruiken en uitwerken.

De heer SELDENRIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Dat snap ik, maar ik wijs juist uitdrukkelijk naar het onderzoek van het Rijk. Volksgezondheid is immers in eerste instantie iets van het Rijk. Kun je dan niet beter dat onderzoek afwachten en kijken wat daaruit komt? Laten wij Noord-Brabant dan even parkeren. Noord-Brabant is, om het zo maar te zeggen, geen Utrecht. Dan kunnen wij dan die vertaalslag maken naar de provincie.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Mijn volgende alinea gaat ook over het verschil tussen de provincies.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! Tegen de heer Seldenrijk wil ik zeggen dat er genoeg onderzoeken liggen, meer dan genoeg. Ik weet niet of het de heer Seldenrijk bekend is dat het aantal megastallen in Nederland verdubbeld is. Als wij het CDA volgen en blijven wachten en blijven wachten, dan staan wij dadelijk helemaal vol met megastallen en dan hoeven wij geen gezondheidsonderzoek meer te doen.

De heer SELDENRIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Blijven wachten tot de zomer vind ik niet een heel lange periode, moet ik eerlijk zeggen. De heer Bleker heeft aangekondigd dat hij in de nazomer met een standpunt hierover komt, ook in relatie met het RIVM-onderzoek. Dat vind ik op zich een korte periode. Dat kunnen wij dan meenemen naar onze structuurvisie. Op zich zit dat volledig in een lijn.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! De heer Seldenrijk, en met hem het CDA, doet alsof de discussie rondom megastallen en de gevolgen daarvan nieuw zijn. Wij hebben nu CDA-ministers op een rij gehad: eerst minister Veerman, toen minister Verburg en nu staatssecretaris Bleker. Zij hebben alle drie een visie ontwikkeld op de megastallen en zij hebben alle drie conclusies getrokken over de megastallen. Laat de heer Seldenrijk er nu niet mee aankomen dat wij tot de zomer moeten wachten tot staatssecretaris Bleker ook met een visie komt, want dan staat echt heel Nederland vol.

De heer SELDENRIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik praat niet expliciet over megastallen. Het gaat mij er puur om dat er op dit moment een onderzoek loopt naar de gezondheid. Laten wij dat afwachten in plaats van verder te gaan. Het gaat niet alleen om de megastallen, maar in het algemeen.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De intensieve veehouderij in Noord-Brabant heeft een compleet andere schaal dan onze provincie. Het probleem is natuurlijk in elke provincie anders, maar misschien is dat ook meteen een goed argument om niet te wachten op landelijk beleid. Misschien zorgen juist die regionale verschillen er mede voor dat het Rijk geen algemeen beleid durft vast te stellen en misschien is juist de provincie de meest geschikte bestuurslaag om deze koe bij de horens te vatten met de kennis die wij van onze regio hebben. Dat is best een spannend proces, maar het lijkt mij een schitterend slot van het programma Provincie zoekt landbouwvisie.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Wij waren in de fractie aangenaam verrast met de kwaliteit van dit voorstel, dit koersdocument. Natuurlijk, daar is het nodige aan voorafgegaan, maar naar ons idee ligt er iets waarmee wij als provincie uit de voeten kunnen. Het is een heel waardevolle exercitie geweest om het op deze wijze te doen en het resultaat van deze exercitie mag er zijn. De kracht van deze exercitie is dat wij als provincie nu een integrale visie op landbouw ontwikkelen; niet versnipperd tot een economisch facet, en vervolgens landbouw en milieu enzovoort, maar inte-

graal benaderen. Ik denk dat dat ons allen aanspreekt en dat daarop veel waarderende woorden, ook van collega's, terug te voeren zijn. Ik sluit mij daarbij volgaarne aan.

Als ik mij een van de laatste keren in deze zaal deze opmerking mag veroorloven, dan denk ik dat op deze wijze de meerwaarde van het provinciale middenbestuur zichtbaar wordt. Een beetje buiten je kerntakengebied, een beetje in de sfeer van de open huishouding, zet je als provincie een aantal stappen en neem je een aantal zaken ter hand die je samenbrengt met een aantal verantwoordelijkheden die je wettelijk hebt, zodat je op die manier gewoon integraal beleid ontwikkelt. Ik ben daar lovend over. Ook het feit dat het een open proces is en dat wij op een open wijze dit proces ingaan, is buitengewoon waardevol.

Ik wil één kanttekening hierbij maken. Dat heeft met mijn moeder te maken. Als wij een afspraak maken met ma – zo van: wij gaan dit of dat doen – dan zegt zij steevast: "Laten wij dat maar doen, bij leven en welzijn." Ik onderschrijf dat van ganser harte. Zij wil daarmee onderstrepen: "Jongen, je kunt mooie plannen maken, dat is prima, maar denk er wel aan dat je het leven niet in eigen hand hebt." En zo, mutatis mutandis, kun je dat ook een beetje op een bestuurlijk proces projecteren. Prima, Utrecht 2040, moeten wij vooral doen. Doorexerceren, kijken waar de lijnen liggen, waar de speerpunten liggen, welke accenten wij moeten leggen. Laten wij ons ervan bewust blijven, en ik doe dat vanuit mijn geloofsovertuiging, dat wij dat doen in onafhankelijkheid van de goede God. Laten wij ons ervan bewust blijven dat er factoren zijn, die je niet kunt beïnvloeden. Ik beleid de Leiding in mijn persoonlijke leven, maar ook in bestuurlijk opzicht. Laten wij daarom het proces open ingaan, laten wij het beste voor onze schone provincie zoeken. Ik wil het daarbij graag laten, met de groeten van mijn moeder.

De VOORZITTER: De groeten terug, zou ik zeggen.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! In het koersdocument landbouw zien wij voorzichtige bewegingen in de richting van beleid met een meer duurzaam karakter. De duurzaamheidsproblemen worden helder benoemd. Wij misten alleen nog een gedurfde visie met mogelijke oplossingsrichtingen. Laat ik hierbij een aansprekend voorbeeld noemen. In het document wordt de missie van Utrecht 2040 aangehaald, die stelt: "Wij werken aan het verminderen en het voorkomen van de negatieve effecten van onze keuze naar andere gebieden op aarde". Elders in het document staat: "Om de Utrechtse veestapel van voer te voorzien, wordt elders op de wereld een oppervlakte van tweemaal de provincie Utrecht met veevoergewassen beteeld." Om onze veestapel van voer te voorzien, wordt dus ergens anders op de wereld regenwoud gekapt. Uitgaande van de missie Utrecht 2040 zou dit dus een belangrijk aandachtspunt moeten zijn, waarvoor de provincie een oplossing probeert te zoeken. Helaas wordt in het document niet gezocht naar mogelijke oplossingsrichtingen. Misschien ben ik te voorbarig, misschien komt dat nog bij de nadere uitwerking, maar laat ik alvast een voorzet doen voor twee voor de hand liggende oplossingsrichtingen, namelijk een stop op de uitbreiding van de intensieve veehouderij en het werken aan het sluiten van kringlopen. De eerste is eenvoudig te regelen via de provinciale ruimtelijke verordening. Noord-Holland heeft bijvoorbeeld bepaald dat het aantal dierplaatsen niet mag uitbreiden. Dat lijkt mij een heel goed voorbeeld. De tweede verdient een nadere verkenning. Wij willen daartoe in de tweede termijn twee moties indienen.

De VOORZITTER: Ik verzoek u de moties gewoon in de eerste termijn in te dienen om in de tweede termijn de vaart erin te kunnen houden.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb er alleen nog niet mijn handtekening onder gezet.

Motie M5 (PvdD): stop op uitbreiding intensieve veehouderij

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 februari 2011, ter behandeling van het statenvoorstel Koersdocument Landbouw;

constaterende dat:

- *het Koersdocument Landbouw duurzaamheid als uitgangspunt hanteert;*

- *in het Koersdocument Landbouw geen visie is ontwikkeld ten aanzien van het bieden van ruimte voor de intensieve veehouderij;*

overwegende dat:

uitbreiding van de intensieve veehouderij ongewenst is vanwege duurzaamheidsproblemen, zoals het mestoverschot (nitraat-/ fosfaat-/ ammoniakproblematiek), dierenwelzijnsproblemen, kap van regenwoud voor veevoer, onttrekking mineralen van elders, broeikasgasuitstoot, geuroverlast, stofuitstoot en ruimtelijke kwaliteit;

van mening zijnde dat:

uitbreiding van de intensieve veehouderij moet worden voorkomen;

spreken uit dat:

een stop op de uitbreiding van intensieve veehouderij onderdeel dient uit te maken van de verder uit te werken Landbouwvisie.

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M6 (PvdD): kringloop

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 februari 2011, ter behandeling van het statenvoorstel Koersdocument Landbouw;

overwegende dat:

- *de missie van Utrecht 2040 stelt: "We werken aan het verminderen en voorkomen van de negatieve effecten van onze keuzen naar andere gebieden op aarde.";*
- *om de Utrechtse veestapel van voer te voorzien, elders op de wereld een oppervlakte van tweemaal de provincie Utrecht met veevoergewassen wordt beteeld (pag. 11 Stikstofverordening), waarvoor regenwoud gekapt wordt;*
- *de provincie de kap van regenwoud kan verminderen door te werken aan het sluiten van kringlopen in de regio;*

van mening zijnde dat:

de provincie zich dient in te spannen om onder andere middels ruimtelijke ordening zo veel mogelijk te werken aan het sluiten van kringlopen;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

te onderzoeken in hoeverre het mogelijk is de kringlopen in onze provincie te sluiten, bijvoorbeeld door normen te stellen voor de eigen mestafzettingsgraad en zelfvoorzieningsgraad op regionale schaal.

En gaan over tot de orde van de dag.

De gedeputeerde heeft in de commissievergadering aangegeven positief te staan tegenover het onderzoeken of weidengang onder groenblauwe diensten geschaard zou kunnen worden en zich daarvoor hard te maken bij het Rijk. Ik wil nogmaals de vraag aan de gedeputeerde voorleggen of hij inderdaad dit in de planning heeft staan en bereid is dit verder te laten onderzoeken.

Tot slot het pleidooi van de ChristenUnie voor het ontwikkelen van beleid ten aanzien van ruimtelijke ordening in relatie tot diergezondheid en volksgezondheid. Ik zou dat pleidooi van harte willen onderschrijven.

De VOORZITTER: De moties zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslagingen. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer SNYDERS (Mooi Utrecht): Mijnheer de Voorzitter! Deze thema's stonden vandaag nogal sterk op de agenda: landschap en de landschapsverordening, hoe gaan wij verder om met dieren, een ander leven dan een mens, het verkeer, en ik heb daar het wonen bij betrokken. Mogelijk kan dat toch anders en dan kunnen wij misschien met vervoer anders omgaan, en dan de duurzame landbouw als ingang. Tegelijkertijd denk ik dat duurzame landbouw vooral moet gaan over hoe leuk het is, hoe verrijkend landschap en boerderijen en andere zaken kunnen zijn. Ik ben opgegroeid in Baarn en richting het paleis had je boer Zonneveld en daar ging je eitjes halen. Daar had je ook kalfjes. Daar rook het anders. Half in het bos, die boerderij. Een onuitwisbare herinnering. Inmiddels is daar een manege. Het is booming. Een school er bovenop gezet. Het landschappelijke gebied is weg. Ik kan mij herinneren dat ik in mijn studietijd in Utrecht kwam en dan gingen Tineke en ik fietsen. Dan kwamen wij bij Amelisweerd en opzij had je daar een boerderij. Die boer had varkens. Dat was een fantastisch gezicht; die lagen daar gewoon opzij bij de boerderij en daar stond je een tijd naar te kijken. Misschien komt er in de toekomst ook nog wel een programma Varken zoekt goede baas. Niet als thema 'Adopteer een varken' en als je toch zin hebt in die karbonade, dan kunnen wij dat voor u regelen, mijnheer, maar u beslist.

Er moet weer gewoon een nieuwe band komen tussen mens en natuur, ons voedsel, en hoe wij daarmee omgaan. Er is al heel veel over gezegd, dus wat dat betreft denk ik niet dat ik het moet herhalen. Ik kan mij echter voorstellen dat wij in de toekomst toch gaan kijken naar nieuwe streekmarkten, nieuwe streekgebonden producten die echt afzetmogelijkheden krijgen binnen gemeenten, binnen winkelcentra. Misschien kan het landelijk of Europees zo geregeld worden dat wij zeggen: "Wij willen gewoon onze eigen landbouw en veeteelt beschermen en, supermarkten, u gaat maar vooral streekproducten afzetten." Dat is natuurlijk een kwaliteitsslag die heel lang gaat duren, maar mogelijk kan het ook heel snel, omdat de mensen het op een bepaald moment willen. Die slag moet ook de politiek mede maken door aan te tonen: "Jongens, het is mogelijk, een blijvend duurzaam toekomstperspectief is niet duur, is vooral leuk."

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat de discussies, zoals die de afgelopen weken en maanden bij dit landbouwkoersdocument hebben gespeeld, zich vandaag weer in alle hevigheid hebben weerspiegeld in de discussies van de Staten. Misschien is dat wel een van de redenen waarom het stuk nog niet klaar is. Wij hebben voor het eerst met een heel andere aanpak – uitnodigen van deskundigen, op zoek gaan naar ondernemers, werkbezoeken in Brabant om te kijken hoe bepaalde stallen eruit zien, ook in het kader van het burgerinitiatief – geprobeerd een document op te stellen waarin wij de volle breedte van de toekomst van het agrarisch bedrijf in zijn ruimtelijke component in beeld hebben willen brengen. Het is een proces, waarin de Staten op veel momenten hun verantwoordelijkheid hebben genomen om inhoud te geven aan dit stuk. Wij zijn daarmee een eind op de goede weg gekomen, maar de Staten hebben gelijk dat het stuk nog niet bouwrijp is; het is nog niet genoeg om echt als bouwsteen voor de provinciale ruimtelijke structuurvisie te dienen. Volgens mij hebben wij in commissieverband afgesproken dat op een aantal terreinen verdieping noodzakelijk is. Dat ging met name over landbouweconomische ontwikkeling, ruimtelijke inpassingsvragen, de relatie tussen stad en platteland en wat hier de megastalldiscussie is genoemd. Een aantal heeft daaraan vandaag nog terecht toegevoegd de relatie tussen dierziekte en ruimtelijke ordening: de vraag hoe de ontwikkeling op het gebied van dierziekten en de relaties met ziekten van mensen zich ontwikkelt en hoe je daarop als provincie beleid kunt ontwikkelen.

Die vraag is wat mij betreft een van de belangrijke vragen, waarover wij de komende jaren in ons ruimtelijk beleid een uitspraak moeten doen, of wij dat nu leuk vinden of niet. Daarin zit wel een beetje de kneep. Bij het voeren van de politieke discussie, zoals vanmorgen over het burgerinitiatief megastallen, zie ik de Provinciale Staten, die daarover nog zeer heftig van mening verschillen. Dat is niet erg, want Gedeputeerde Staten zijn wel degelijk in staat op al deze onderwerpen een helder document te schrijven. Dan zou het echter ook aan te bevelen zijn dat, in die zware politieke tegenstellingen die ik soms op dat onderwerp voorbij zie komen, de Staten er met elkaar uitkomen.

Het voorstel zegt: duurzame groei in een aantrekkelijk landschap. Volgens mij is dat, als je dat op de keper beschouwt, precies wat wij willen. Met dit document geloven wij in een ontwikkeling van de landbouw in de provincie Utrecht, de landbouw als hoeder van het landschap. Daarover zijn wij posi-

tief. Laat ik dat ook maar weer eens uitgesproken hebben. Je kunt het als overheid niet in je eentje, je kunt niet alle gronden verwerven, je kunt niet overal terreinbeheerders opzetten. Je hebt die landbouw nodig om het landschap te beheren en te bewaren. Dat is de ene kant. Aan de andere kant zal de landbouw in Utrecht – gedwongen door ontwikkelingen in de wereld en de race om de lagere kostprijs – en de kleinschaligheid van het Utrechtse landschap een transformatie moeten doormaken naar meer duurzaamheid en meer innovatie. Ik was afgelopen donderdag bij de LTO-ledendag en het was mooi te zien hoe voor 'eigen publiek' de heer Duijzer, Rabobank-directeur, heeft ingesproken als een van de deskundigen. Hij zei: "Beste landbouw in Utrecht, u zult op dit punt echt innoveren, u zult de kansen moeten grijpen, natuurlijk moet u groeien, natuurlijk heeft u straks grotere bedrijven, maar doet u dat op een manier die past bij de ontwikkelingen in het Utrechtse en die past bij de veranderende vraag van consumenten." Na de LTO-dag kwam ik thuis met een klein mandje. Daarin zat in dit geval een kaasje uit Zoeterwoude in. Dat was een beetje jammer, want dat kwam van buiten de provincie Utrecht. Ik heb dat niet gezegd, want die ondernemers hadden daar heel erg hun best op gedaan. Zij maken kaasjes in een bepaalde leuke vorm, ook, voor de liefhebbers, in de vorm van een Valentijns-hartje. Als ik met zo'n mandje thuiskom, zeggen mijn puberdochters: "Joepie, papa heeft weer lekkere kaas meegenomen", terwijl zij, toen ik een paar jaar geleden ik met zo'n mandje thuiskwam, zeiden: "Oh jee, kan die kaas niet van Albert Heijn zijn?" En ik zeg altijd maar: de jeugd is de toekomst. Dus het is mijn hoop dat onze eigen producten, de manier waarop ze geproduceerd worden en de nabijheid van de ondernemer, belangrijker argumenten worden in die kwaliteitsdiscussie in de landbouw: zijn de koeien buiten geweest, hoe zijn ze gehouden, waar komen de producten vandaan? Dat zijn vragen die voor de Utrechtse landbouw steeds belangrijker worden. Agrarische ondernemers die wij zo graag hebben in dat landschap van Utrecht, zie ik ook steeds meer die keuzes maken.

Dan naar de respectievelijke fracties. De fractie van het CDA sprak over groenfondssarrangementen. Ik heb nog even gezocht naar die in Zeist, maar die heb ik nog niet kunnen vinden. Er werd geciteerd uit de Nieuwe Oogst, namelijk dat inwoners van Zeist betalen voor het groen houden van hun landschap. Ik denk dat zij dan aan de provincie Utrecht moeten betalen, want zij zorgt ervoor dat het landschap groen blijft. Ik heb het initiatief nog niet kunnen traceren, maar zeg ik tegen de heer Seldenrijk dat ik beloof dat ik navraag wat er in Zeist precies gedaan is. Mogelijk gaat het ook over boscompensatie, die de gemeente Zeist heeft afgekocht met een financiële bijdrage. Misschien heeft men dat door elkaar gehaald. Als zij echter het landschap vrij wil houden, dan zou men zich sterk moeten maken voor een stevige provincie, want volgens mij doen wij daar op sommige plaatsen heel goede dingen voor. De fractie van de VVD sprak over het uitwerken van deze bouwstenen naar visies; visiebouwstenen die wij kunnen gebruiken voor de structuurvisie. Ik heb daarover al het een en ander gezegd. De fractie van de PvdA vroeg waar wij in de landbouw naartoe willen. Ik heb geprobeerd daarover wat te zeggen. De fractie van de SP was kritisch. Het was een laatste toespraak van mevrouw Van Gemert. Hoe noem je een laatste toespraak ook alweer? Een exitgesprek?

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! Een crownspeech, toch. Ik wilde er helemaal niet over nadenken over wat het omgekeerde van een maagd is. Het is dus crownspeech.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil mij niet begeven in deze discussie. 'Exitgesprek' klinkt onaardig. Laat ik zeggen, mevrouw Van Gemert, dat ik u zal missen. Dat heb ik dan in elk geval gezegd, al zijn wij het politiek niet altijd met elkaar eens. Ik vind inderdaad dat het stuk op sommige punten niet helemaal is uitgewerkt. Dat komt ook doordat wij met elkaar deze visie gemaakt hebben. De visie vraagt om verdieping. Dat zijn wij met elkaar eens. Toch zullen wij weer die politieke vragen krijgen die in deze Staten zo prominent aanwezig waren.

De fractie van GroenLinks had het over de intensieve veehouderij. Ik heb al eerder gezegd: intensieve veehouderij is planologisch in Utrecht nu al feitelijk in het ruimtelijk beleid niet mogelijk; de nieuwvestiging van intensieve veehouderij. Dan zegt mevrouw Bodewitz dat men wel mag omvormen en dat de provincie dat nog niet heeft tegengehouden. Wij hebben deze discussie eerder gevoerd. Het mag wel in het LOG, maar niet in de rest van Utrecht: dat staat in onze huidige structuurvisie. Dat kunnen wij eigenlijk wel weer zo opschrijven en dan verandert er niks.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij klopt dat niet. Het is helaas nog wel toegestaan. De gedeputeerde kan het nakijken in het streekplan. Het is nog steeds toegestaan. Dat kan ik hem garanderen.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb het nagevraagd, want ik zeg dit soort dingen niet als ik het niet heel zeker weet. Diegene die op de tribune zit en mij hierover adviseert, zegt dat het nog steeds niet zo is. Daar gaan wij straks nog even achteraan, als mevrouw Bodewitz dat goed vindt.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Daar gaan wij zeker achteraan.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van de ChristenUnie sprak over de Brabantse aanpak. Mijnheer De Heer, wij kennen hier maar één aanpak: de Utrechtse aanpak. Die deugd. De intensieve aanpak die Brabant kiest om ook op het gebied van dierziekten en gezondheid van mensen beleid te ontwikkelen, moet een punt zijn waarin deze landbouwvisie op z'n minst een stap verder gaat. Ik heb dat in het rijtje dat op het blauwtje staat expliciet genoemd en gezegd dat het koersdocument landbouw op dit punt vraagt om een nadere verdieping. Daarmee zeg ik eigenlijk toe dat wij daarin nog een stap zetten.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Wat betreft de nieuwvestiging ben ik ervan overtuigd dat dat nog steeds kan. De gedeputeerde zegt echter dat het in onze provincie niet mogelijk is. Dan kan hij ook wel toezeggen dat wij dat vastleggen.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is inderdaad op dit moment in het grootste gedeelte van deze provincie niet toegestaan, behalve in het LOG en als het gaat om omvorming. Omvorming kan namelijk wel, maar dat zou mevrouw Bodewitz met haar motie onmogelijk maken. Daarvan zou ik geen groot voorstander zijn. Ik geloof wel dat de toekomst van de landbouw in Utrecht een landbouw van de grondgebonden landbouw is. Ik ben er geen voorstander van omvormingsbedrijven of gemengde bedrijfsvormen die nog steeds ontstaan in de provincie Utrecht door de motie van mevrouw Bodewitz op dit moment bij een onvoldragen visiedocument met specifieke besluitvorming over een specifiek onderwerp af te dwingen. Dat weeg je integraal af bij de nieuwe structuurvisie. Een concept daarvan kunnen de Staten al deze zomer verwachten.

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik concludeer dat nieuwvestiging niet is toegestaan en dat dit als een toezegging en een erkenning kan worden geformuleerd.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, ik heb gezegd dat dat feitelijk al het geval is. Ik heb mijn woorden zorgvuldig gekozen. De motie, die ik per e-mail voorbij heb zien komen, gaat volgens mij uit van beide: nieuwvestiging niet toestaan en omvormingen niet toestaan. Ten eerste heb ik net gezegd dat dat een stap verder is dan ik wenselijk vindt. Ten tweede vind ik dit het verkeerde moment om bij een document dat nog niet eens als een bouwsteen voor de structuurvisie wordt gekwalificeerd, op één bedrijfstak specifiek beleid te ontwikkelen. Ik zeg erachteraan: de toekomst van de landbouw in Utrecht is de grondgebonden landbouw. Dat heb ik al eerder gezegd.

Dan kom ik bij de fractie van de SGP. Daarvoor geldt hetzelfde. Ik zal de bijdragen van de heer Bisschop in dit gremium missen. Ik heb althans de indruk dat dit ook zijn laatste bijdrage is. Als dat niet zo is, dan ben ik iets te vroeg. Wat ik over mevrouw Van Gemert zei, wil ik herhalen: ik zal ook uw bijdragen missen. "Bij leven en welzijn", zei hij en gebruikte het voorbeeld van zijn moeder daarbij, die altijd zei: "Je mag wel woeste plannen maken, jongen, maar" Leuk hè, al ben je wat ouder, dan word je toch 'jongen' genoemd. Ik zou mijnheer Bisschop nooit 'jongen' hebben durven noemen.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Mijn relatie tot de gedeputeerde is dan ook anders dan die tot mijn moeder. (Hilariteit)

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Leeftijdtechnisch zou u, mijnheer Bisschop, mij wel 'jongen' kunnen noemen.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Als de heer Krol het op prijs stelt, doe ik dat.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik dank de heer Bisschop voor het indirecte compliment over mijn leeftijd.

De heer Bisschop maakte een relativerende opmerking. Terecht zegt hij dat wij beleid kunnen maken, dat kunnen wij nog verder uitwerken en dan kunnen wij daarmee doen alsof wij weten hoe de wereld er over een paar jaar uitziet. Dat weten wij niet, omdat hij terecht zegt dat wij daar niet alleen over gaan. Zo heeft de heer Bisschop het geformuleerd. Er gebeuren namelijk ook andere dingen die beleid en de stelligheid waarmee wij beleid soms vaststellen, wel eens ter discussie stellen.

Ik ga nog even naar de fractie van de PvdD: weidegang mogelijk, groenblauwe dienst. Dat kan nu nog niet. Ik heb in de commissievergadering tegen mevrouw Bodewitz gezegd dat wij in Utrecht de weidegang belangrijk vinden, al zijn er natuurlijk allerlei regels op het gebied van ammoniak en stikstof die erom vragen dat je de koeien binnenhoudt, terwijl wij vanuit dierenwelzijn en vanuit de kwaliteit van het landschap de koeien liever buiten zouden willen hebben. Ik ben er wel voorstander van, zoals ik al heb toegezegd, uit te zoeken of weidegang als groenblauwe dienst kan worden gekwalificeerd. Dat betekent dat ondernemers vergoeding kunnen krijgen als zij hun koeien buiten laten lopen. Dat kan interessant zijn. Ik heb beloofd dat ik dat zal uitzoeken. Dat herhaal ik bij deze in deze statenvergadering.

De VOORZITTER: Ik neem aan dat u in de tweede termijn terugkomt op de motie M6. Bij mijn weten hebt u motie M5 al behandeld. Is er vanuit de Staten behoefte aan een tweede termijn?

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik trek toch maar de stoute schoenen aan om het volgende amendement in te dienen, mede namens de fractie van de PvdD. Ik denk namelijk dat je op elk moment een politieke uitspraak moet kunnen doen. Wij staan hier al een tijdje achter. Juist als je zegt dat de toekomst aan de grondgebonden landbouw is, dan moet je die keuze een keer durven maken.

Amendement A2 (GroenLinks, PvdD): geen nieuwvestiging intensieve veehouderij

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 februari 2011, ter behandeling van het statenvoorstel Koersdocument landbouw, nummer PS2011RGW02;

besluiten:

de tekst op pagina 28 van het koersdocument landbouw luidende: "De provincie blijft terughoudend tegenover nieuwvestiging van land- en tuinbouwbedrijven.";

te wijzigen in de volgende tekst:

"De provincie blijft terughoudend tegenover nieuwvestiging van land- en tuinbouwbedrijven en zal geen nieuwvestiging van en omschakeling naar intensieve veehouderij toestaan.";

Toelichting

Wanneer duurzaamheid als uitgangspunt voor de landbouwvisie geldt, is het zinvol om te voorkomen dat de intensieve veehouderij meer ruimte krijgt in de provincie. Gedeputeerde Krol heeft aangegeven dat nieuwvestiging van en omschakeling naar intensieve veehouderij nauwelijks voorkomt. Het is dan ook niet een besluit dat verstrekkinge gevolgen heeft, maar wel een besluit dat het beleid in lijn brengt met de duurzame intenties van het college en de Staten. Overigens hebben de meeste overige provincies eenzelfde besluit reeds eerder genomen.

De VOORZITTER: Het amendement is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslagen. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Ik kijk even naar de gedeputeerde: lukt het al te reageren op het amendement van de heer Kloppenborg? Anders nemen wij het amendement straks mee in de schorsing en bij de afwikkeling van dit onderwerp.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn nog even op zoek naar de letterlijke tekst van de verordening.

Ik ga even in op de moties. In motie M5 staat: "een stop op de uitbreiding van intensieve veehouderij onderdeel dient uit te maken van de verder uit te werken Landbouwvisie". Ik heb gezegd dat die stop op dit moment in grote delen van de provincie Utrecht reeds bestaat, behalve in een aantal gebieden rondom de reconstructie. Dat geldt niet voor omvorming. Deze motie is dus eigenlijk een bevestiging van bestaand beleid. Maar nogmaals, dat zoeken wij uit.

In motie M6 staat: "te onderzoeken in hoeverre het mogelijk is om de kringlopen in onze provincie te sluiten, bijvoorbeeld door normen te stellen voor de eigen mestafzettingsgraad en zelfvoorzieningsgraad op regionale schaal". Daarvan vind ik dat dat zo ver uitgaat boven datgene wat landelijk beleid op dit moment al mogelijk en onmogelijk maakt, dat ik deze motie zou willen ontraden.

De VOORZITTER: Dan kom na de schorsing terug op het amendement. Ik sluit hiermee de beraadslaging over agendapunt 9.

Statenvoorstel Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen.

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! In de commissie heeft onze fractie, evenals andere fracties, complimenten gemaakt over de Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen. De kwaliteitsgids beoogt een bouwsteen te zijn voor onze ruimtelijke structuurvisie en een opstap voor borging in de provinciale ruimtelijke verordening. Die opstap is het zeker. Het college geeft aan dat een directieve sturing vanuit kernkwaliteiten tot veel weerstand zal leiden. Het college kiest voor een concept waarmee gesprekken met partijen in de regio wordt aangegaan, een concept dat agenderend is en geborgd wordt in de provinciale ruimtelijke structuurvisie. Het voordeel van die aanpak is dat de kwaliteitsgids nog open staat voor verbeteringsuggesties uit de samenleving. Het nadeel is dat de kwaliteitsgids openstaat en bestuurlijk nog geen gewicht heeft. Hoe de bouwsteen in de structuurvisie benut wordt, ligt immers nog open.

In gesprek gaan met de regio over inzet en gebruik van de kwaliteitsgids klinkt nogal technisch en nogal vrijblijvend. Je kunt besluit 2 lezen als een in gesprek gaan, waarbij de provincie inhoudelijk nog neutraal met de regio dat gesprek aangaat. Graag horen wij expliciet van de gedeputeerde – en dat is het eerste beslispoint – dat hij de bouwsteen nu al een wezenlijk gewicht toekent en dat hij – het tweede beslispoint – in de gesprekken met de regio dat inhoudelijk gewicht ook uitstraalt.

Met de kwaliteitsgids heeft het college een opzet gevonden die onzes inziens voor een breed publiek goed toegankelijk is. Het begrip 'regio' moet wat ons betreft breed geïnterpreteerd worden. Zet de voorliggende kwaliteitsgids breed uit, niet alleen bij overheden. Deze kan uitstekend benut worden als informatiemateriaal en als documentatie voor door derden te ontwikkelen documentatiemappen, werkstukken, cursussen en dergelijke. Maak de kwaliteitsgids virtueel benutbaar, ook de afbeeldingen. Dat zal ons allen inspireren en het zal de gesprekken in de regio makkelijker en effectiever maken. Ik hoor graag dat dit nu al de bedoeling is. Als het over inspireren gaat: als ik bij een ander agendapunt in deze vergadering hoor hoe sommige collega-Statenvoerders over de kwaliteit van ons landschap denken in relatie met andere landschappen in ons land, dan denk ik dat het goed is dat ik u, mevrouw Nicole van Gemert, dit boekwerk even expliciet aanbied. Laat ons op den duur weten dat wij toch echt wel het mooiste landschap van Nederland zijn, want dat zijn wij.

De VOORZITTER: Mevrouw Van Gemert, u krijgt een heel mooi boek van de heer Ruijs aangeboden. Wilt u dat even 'en marge' in de zaal ontvangen? Dan is heer Ruijs heel tevreden.

De heer WITTEMAN (SP): Mijnheer de Voorzitter! Aansluitend op de woorden van de heer Ruijs, zal ik het kort houden. In de commissievergadering hebben wij het hierover al gehad. De verschillen van

mening en inzicht over de inhoud van de kwaliteitsgids zijn niet zo groot en voor zover die er zouden zijn, kan ik die hier niet toch wegnemen.

De kwaliteitsgids heeft als doel het landschapsbeleid handen en voeten te geven. Dat staat er letterlijk. Het zal een onderlegger moeten zijn voor het nieuwe ruimtelijk beleid. Daarmee zijn wij het van harte eens. Aan de hand van de kwaliteitsgids dienen de gemeenten vervolgens de zogenaamde kernkwaliteiten, zoals die zijn opgenomen in de kwaliteitsgids, te borgen in hun bestemmingsplannen. Echter, het besluit dat nu voorligt, geeft aan dat de kwaliteitsgids niet alleen een bouwsteen is voor de provinciale ruimtelijke structuurvisie, maar dat het daarnaast ingezet gaat worden als informatie- en inspiratiebron in het gesprek met de regio. Daar zit een beetje de kneep, wat ons betreft. De kwaliteitsgids heeft betrekking op de vijf Nationale Landschappen: Groene Hart, Arkemheen-Eemland, Rivierengebied, Nieuwe Hollandse Waterlinie, Stelling van Amsterdam. In de kwaliteitsgids staat duidelijk omschreven wat de ambities zijn voor ons. Per landschap zijn de ambities uitgewerkt. Willekeurig pak ik een voorbeeld. De linies: daar wordt aangegeven dat als bijzonder aandachtsgebied Laagraven geldt. Als uitwerking van de ambities staat er ondermeer: "Het behoud en de herkenbaarheid van de structuur van de inundatievelden en accessen bij nieuwe ontwikkelingen." Hoe je zoiets gaat toepassen als informatie- en inspiratiebron is mij niet duidelijk. Het lijkt mij veel te vaag. Ik vergelijk het met een regel uit de verkeersles: in de bebouwde kom spreken wij af dat de maximale snelheid 50 km/u is. Dat betekent simpelweg dat je niet harder dan 50 km/u mag. Als je deze regel als informatie- en inspiratiebron gaat beschouwen, dan is natuurlijk het einde zoek. Je maakt afspraken waar je wat mee kunt en moet. Ik zie niet in waarom er met een duidelijke sturing weerstand zou zijn bij de betrokken partijen, zoals aangegeven in ons bespreekstuk onder het kopje Bestuurlijke dilemma's en politieke gevoeligheden. Wij pleiten er daarom voor in het voorliggende besluit de laatste woorden, te weten "informatie- en inspiratiebron" te schrappen.

De VOORZITTER: Ik ga u even onderbreken en verzoek mevrouw Bodewitz, als zij met de gedeputeerde wil overleggen, dat te doen buiten deze zaal. De gedeputeerde wordt toegesproken door de heer Witteman van de SP op een punt dat zijn agenda betreft. Wij hebben nog een kleine pauze straks tussendoor, waarin overleg zeker mogelijk zal zijn.

De heer WITTEMAN (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik dank u voor de onderbreking. Wij pleiten er voor in het onderliggende besluit de woorden "informatie- en inspiratiebron" te schrappen en te vervangen door "als onderlegger voor het ruimtelijk beleid". Daarvoor hebben wij een amendement opgesteld, dat ik nu wil indienen. Wellicht kan de gedeputeerde onze twijfel nog weg nemen bij de beantwoording van onze vragen.

Amendement A3 (SP): Kwaliteitsgids

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 februari 2011, ter behandeling van het statenvoorstel Verordening Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen, nummer PS2011 RGW03;

besluiten:

de tekst in artikel 2 luidende:

"het gesprek met de regio (waaronder de AVP-gebiedscommissies) aan te gaan over inzet en gebruik van de kwaliteitsgids als informatiebron en inspiratiebron.";

te wijzigen in de volgende tekst:

"het gesprek met de regio (waaronder de AVP-gebiedscommissies) aan te gaan over inzet en gebruik van de kwaliteitsgids als onderlegger voor het ruimtelijke beleid.";

Toelichting

De Kwaliteitsgids dient als onderlegger te worden gebruikt voor het ruimtelijke beleid. Het laat zien hoe plannen en projecten ingepast kunnen worden in de waardevolle landschappen. De Kwaliteitsgids te benoemen als een instrument dat gebruikt dient te worden als informatiebron en inspiratiebron in het gesprek met de regio, geeft onvoldoende gewicht aan de opgestelde Kwaliteitsgids.

De VOORZITTER: Het amendement is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslagen. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Er zijn twee reacties op deze kwaliteitsgids. De heer Ruijs zegt heel concreet dat het in gesprek gaan met de regio over inzet en gebruik van de kwaliteitsgids nogal technisch is en dat dit niet de bedoeling kan zijn. De kwaliteitsgids, die eigenlijk veel meer zegt over de kwaliteit van onze Utrechtse landschappen, zou je veel meer breed beschikbaar moeten stellen, zegt de heer Ruijs, en je zou de kwaliteitsgids als bouwsteen een wezenlijk gewicht moeten toekennen en dat uitstralen in de regio. Dat zeg ik de heer Ruijs toe.

De kwaliteitsgids doet eigenlijk de volgende dingen. Het is een goede bouwsteen voor provinciaal ruimtelijk beleid. Op alle punten waar wij dat kunnen doen, zullen wij de kwaliteitsgids borgen in onze provinciale ruimtelijke structuurvisie. Dat wil zeggen dat wij precies aangeven wat in bepaalde Nationale Landschappen wel en niet kan.

De kwaliteitsgids bestaat uit een grote stapel. Eén exemplaar is naar mevrouw Van Gemert gegaan om haar de schoonheid van met name sommige delen van Utrecht nog eens onder de aandacht te brengen. Er staan ook dingen in die je juridisch niet in een structuurvisie of in een provinciale ruimtelijke verordening afdwingend kunt opschrijven. Dat is ook niet de bedoeling geweest, bijvoorbeeld: u moet dit soort bomen bij de stal planten. Ik zeg het nu een beetje badinerend, maar de Staten begrijpen wel dat je dit soort adviezen niet generiek kunt borgen. In het open landschap kun je wel zeggen dat je liever geen bomen wilt. In een besloten landschap kun je zeggen dat je dat misschien wel wilt. Je kunt op sommige plekken een snelweg beter inpakken en op andere plekken misschien beter niet. Daarbij zitten soms adviezen, die je niet altijd – deregulerend – juridisch hard wilt opschrijven. Wel hoop je daarvan dat initiatiefnemers, mensen die bouwplannen ontwikkelen, mensen die nieuwe ontwikkelingen laten plaatsvinden, daarmee rekening houden. Dat is het informatie- en inspiratiegedeelte. In die zin hebben wij in de commissie deze discussie ook gevoerd. Ik snap wat de heer Witteman zegt: de kwaliteitsgids is eigenlijk zó goed, als ik zijn woorden mag vertalen, dat je die generiek hard zou willen inzetten, maar uiteindelijk, als je de kwaliteitsgids goed leest, kun je dat niet bedoelen en kun je dat ook niet willen. Sommige elementen van die kwaliteitsgids zijn namelijk echt inspirerend of informatiegevend bedoeld en die kun je niet borgen. Het ingediende amendement gaat eigenlijk veel verder dan wij met de kwaliteitsgids bedoeld hebben; er is een stukje te borgen en een stukje behoort tot die andere twee categorieën. De heer Witteman vraagt eigenlijk om dat generiek in de volle breedte van de kwaliteitsgids te doen. Dat kan niet de bedoeling van de kwaliteitsgids zijn geweest.

De heer WITTEMAN (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat er mij om dat die kwaliteitsgids meer als uitgangspunt wordt gebruikt in de discussie met de gemeenten. Als je de gids als een inspiratie- of informatiebron beschouwt, dan vind ik het nog steeds te vaag en vooral te vrijblijvend. Daarover maak ik mij zorgen. De kwaliteitsgids is eigenlijk heel helder, dus dan denk ik, nu die handen en voeten wordt gegeven, dat op een gegeven moment gezegd wordt: kijk maar wat je ermee doet.

De heer RUIJS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb expliciet gevraagd of het college een wezenlijk gewicht toekent aan die bouwsteen. Ik meende dat de gedeputeerde daarop bevestigend geantwoord heeft, met: het is niet zomaar een bouwsteen, aan de hand waarvan naderhand het volume bepaald kan worden. De gedeputeerde staat inhoudelijk achter dit verhaal en brengt het als zodanig naar de regio. Dat was in elk geval de intentie van mijn opmerking en volgens mij was dat ook de intentie van mijn buurman aan dit spreekgestoelte. Als dat werkelijk door de gedeputeerde wordt bevestigd, dan is wat mij betreft die vraag beantwoord. Het is meer dan zomaar een bouwsteen. Het is de bouwsteen en in het overleg met de regio wordt dit dan ook als zodanig uitgedragen binnen de context die de gedeputeerde daarbij gegeven heeft.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De heer Ruijs benoemt het anders dan ik, maar inhoudelijk zijn wij het wel eens. De bouwsteen is een serieuze bouwsteen op weg naar de structuurvisie. In die zin brengen wij die bouwstenen nu al serieus voor het voetlicht, al zullen wij die nog moeten borgen in het kader van de structuurvisie en de ruimtelijke verordening.

De discussie met de heer Witteman gaat een stap verder. Hij zegt dat de voltalligheid van de kwaliteitsgids zal geborgd moeten worden in een juridisch planologisch instrumentarium. Daarvoor is die

kwaliteitsgids niet bedoeld, daarvoor is de kwaliteitsgids niet geschreven en daarvoor is de kwaliteitsgids feitelijk ongeschikt. Om het nog een stapje technischer te zeggen: wij hebben de opdracht van het Rijk gekregen om de kernkwaliteiten van de Nationale Landschappen te borgen. Daarvoor hebben wij zelfs een apart structuurvisietraject gevoerd. Dat is gebeurd, maar heel summier. Met deze kwaliteitsgids zijn wij een grote stap verder gegaan om de kwaliteiten van die Nationale Landschappen te borgen. Een deel van dit beleid wordt dus stevig geborgd. Inderdaad, zeg ik tegen de heer Ruijs, is dat niet vrijblijvend; dat is een heldere, stevige bouwsteen, waar wij achter staan en die wij ook zo uitdragen en aan de Staten zullen voorleggen om daarover besluiten te nemen in het kader van de structuurvisie. De integrale kwaliteitsgids leent zich echter niet voor juridisch-planologische vastlegging. Dat is het verschil van opvatting dat ik met de heer Witteman heb.

De heer WITTEMAN (SP): Mijnheer de Voorzitter! Is het dus niet zo dat de gedeputeerde bang is voor weerstand bij partijen met betrekking tot deze kwaliteitsgids en de inhoud daarvan?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, ik denk niet dat er sprake is van weerstand. Je moet de kernkwaliteiten borgen in de Nationale Landschappen. Dat hebben wij al gedaan en dat doen wij nu, zeer omvangrijk, nog een keer met de bouwstenen die wij hierbij afspreken. Je kunt allerlei ideeën over architectuur, kleuren van stallen en dat soort dingen echter niet allemaal juridisch-planologisch borgen. Dat zouden wij ook niet moeten willen. Wij kunnen niet in één statenvergadering zeggen dat er sprake moet zijn van deregulering – zie de landschapsverordening – en ons aan de andere kant tot in de kleine details bemoeien met het 'erf van de gemeenten' en hoe zij met de kwaliteitsgids omgaan. Alleen op die plekken waar sprake is van provinciaal belang – zo zit de wet in elkaar – regelen wij die zaken in het kader van zo'n verordening. Op die plekken waar dat niet het geval is, moeten wij dat met terughoudend doen. Dat past de provinciale bestuurslaag.

De VOORZITTER: Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn. Dan sluit ik hiermee de beraadslagingen over dit agendapunt af.

Ik schors de vergadering. Daarna gaan wij tot zes uur door. Daarna hebben wij een dinerpauze. Ik wil in elk geval proberen voor zes uur het voorstel ten aanzien van de verordening veehouderij, stikstof en Natura 2000 te behandelen. Misschien is er dan nog enige ruimte een aantal sterstukken af te handelen.

Schorsing van 16.26 uur tot 16.40 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

Alvorens ik het volgende agendapunt aan de orde stel, wil ik een punt van orde met u delen. Op de agenda staat agendapunt 12, Statenvoorstel Groot Mijdsrecht Noord. Aangezien ik hier zit als voorzitter en over het algemeen woordvoerder ruimte ben, ook over dit onderwerp, zou ik met uw welbevinden de heer Klein Kranenburg willen verzoeken mij dan te vervangen als voorzitter, zodat ik op dit onderwerp het woord kan voeren namens de fractie van D66. Kan dat op uw instemming rekenen? Ja, dat is het geval. Dank u wel.

Statenvoorstel verordening veehouderij, stikstof en Natura 2000, Provincie Utrecht.

De heer SELDENRIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Het statenvoorstel dat nu voorligt, de verordening veehouderij, stikstof en Natura 2000, heeft veel raakvlakken met een aantal reeds behandelde agendapunten van vandaag. Het stuk zelf heeft een vrij hoog technisch gehalte en bevat een hoop cijfers en achtergrondinformatie. Daarover zal ik het dan ook niet hebben, want het gaat hier om de aanleiding om tot deze verordening te komen.

De patstelling tussen landbouw en natuur, die ontstaan is door de zeer strikte benadering vanuit de Raad van State, die elke toename van een stikstofdepositie als niet-toelaatbaar zag, waardoor bedrijven op slot zitten en niets meer mogen, met daartegenover dat de agrarische sector zich massaal tegen de overige goede doelen van Natura 2000-gebieden keerde. Door deze verordening aan te nemen wordt de eerste stap gezet om de ontwikkeling van veehouderijbedrijven, waaronder de Natura 2000-gebieden, weer mogelijk te maken, met daarbij ook als doel de stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden terug te dringen.

Waar het om draait, is niet alleen één doel nastreven, maar juist de balans zien te vinden om de verschillende doelen in gezamenlijkheid te realiseren. Wij hebben bij het Akkoord van Utrecht gezien hoe wij dat hier in Utrecht kunnen. Daarbij spraken de natuurorganisaties en de landbouw niet over: ik wil dit of ik wil dit. Zij zeiden: ik gun. Dat is een heel ander uitgangspunt; oog hebben voor elkaars belangen en daarvoor respect hebben. Geen zinloze loopgravenoorlog, maar zeggen: ik gun jou of jullie een toekomst of wellicht een mooie droom die misschien in de toekomst gestalte krijgt. Deze aanpak heeft altijd gewerkt in de toenmalige reconstructiecommissie en nu in de gebiedscommissies: oog hebben voor elkaars belangen. Dat is bijna tekenend voor hoe wij hier in Utrecht in het landelijk gebied te werk gaan.

De fractie van het CDA kan van harte instemmen met dit stuk en is zeer benieuwd naar de vervolgstappen die nodig zijn om de problematiek rondom Natura 2000 tot een goed einde te brengen, waarbij de fractie van het CDA de agrarische bedrijven en ecosystemen met de bijbehorende biodiversiteit rondom en binnen de aangewezen Natura 2000-gebieden een gezonde ontwikkeling gunt.

De heer KONINGS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Deze verordening is in de commissievergadering uitvoerig bediscussieerd. Inderdaad, is het een heel technisch voorstel. Het is een instrumentarium dat wordt ingezet om de doelstelling van een landelijk gebied, dat als economisch vitaal, ecologisch waardevol en landschappelijk mooi is te ondersteunen. De fractie van de VVD is akkoord met dit voorstel. Enerzijds leidt het tot een neerwaartse tendens bij de stikstofdepositie, anderzijds wordt ruimte geboden voor ontwikkeling daar waar het kan. De maatregelen uit de verordening leiden uiteindelijk tot een daling van de stikstofdepositie en ten slotte, ook niet onbelangrijk, met het vervangen van de vergunningverlening door de provincie tot een meldingsplicht, is er sprake van ontbureaucratisering, minder regeldruk, en dat is niet onbelangrijk. De fractie van de VVD gaat akkoord.

De heer MARTENS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben het vandaag over de verordening veehouderij, stikstof en Natura 2000. De stikstof- en ammoniakbelasting van de natuur in Nederland ligt nog steeds ver boven de norm. Het beleid is er de laatste jaren op gericht geweest deze belasting te laten afnemen. Dit beleid heeft zeer veel veehouderijbedrijven de laatste jaren op slot gezet. Dit heeft ertoe geleid dat Natura 2000-gebieden in de agrarische sector echt een schrikbeeld is geworden. Tegelijk is de verlaging van de belasting tot een aanvaardbaar niveau niet gehaald, op geen stukken na. De doelen zijn dus niet gehaald en zijn ook niet in zicht en er is een agrarische sector die een weerzin tegen het bestaande beleid heeft ontwikkeld.

Het voorstel dat wij vandaag bespreken, probeert aan beide problemen iets te doen. Het stelt beleid voor dat het zich specifiek richt op de probleemgebieden ten aanzien van ammoniak, terwijl tegelijk bedrijven die niet of nauwelijks een probleem veroorzaken voor deze gevoelige gebieden meer ruimte krijgen om zich te ontwikkelen. Uit onderzoek van de Grontmij blijkt dat met dit voorstel overall een reductie van de stikstofdepositie wordt gehaald van 47% in 2029. Dit voorstel zorgt dus aantoonbaar voor een flinke reductie en komt tegemoet aan de begrijpelijke bezwaren van de sector. Steun van de PvdA op hoofdlijnen dus.

Een belangrijk punt laten wij als provincie met dit voorstel echt liggen. Wij hebben het er in de commissie uitgebreid over gehad en de NMU heeft de Staten gevraagd op dit punt het voorstel aan te passen. De depositiewaarde vermindert ook in 2029 in een aantal Natura 2000-gebieden volstrekt onvoldoende. Om maar een voorbeeld te noemen: in Botshol wordt maar de helft van de noodzakelijke reductie bereikt. Dus wij stellen hiermee beleid vast, waarvan op voorhand al duidelijk is dat het voor een aantal heel belangrijke gebieden niet voldoet voor 2029, over achttien jaar.

De gedeputeerde heeft in de commissie al benoemd dat dit voorstel de mogelijkheid biedt door het college van GS verder te worden ingevuld. Het ging in deze discussie om de zogenaamde piekbelasters die van invloed zijn op deze Natura 2000-gebieden. Mijn vraag aan de gedeputeerde is of hij hierop wat verder wil ingaan. Welk specifiek beleid kan er voor deze gebieden ontwikkeld worden? Wat is de inzet van de gedeputeerde de komende maanden op dit punt? Kunnen wij over een tijdje een voorstel in Provinciale Staten hierover bespreken? Onze instemming zal afhangen van deze toezegging, dan wel beschrijving, van de gedeputeerde. Ik ben daarom zeer benieuwd of hij op deze probleemgebieden, die er nog steeds liggen, concreter wil ingaan.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dit voorstel verbetert de situatie, maar met deze verordening blijft de KDW (Kritische Depositie Waarde) nog steeds te hoog. Om reden van juridische aard is niet gekozen voor het Gelderse model. In de commissievergadering heb ik gevraagd of uitgelegd kon worden wat er precies aan de hand is. Wij hebben een memo van de gedeputeerde gekregen, waarin hij stelt dat het hanteren van drempelwaarden juridisch niet hard te houden is. Dat was echter niet mijn vraag. Mijn vraag was waarom het afromen van de depositie niet kan. Het antwoord dat het in Gelderland juridisch niet houdbaar is, is volgens mij geen antwoord geweest op de vraag die ik had over de mogelijkheid van het afromen. De waarden blijven te hoog. De vorige spreker heeft het er ook al over gehad. Daarom wil ik een amendement indienen, mede namens de fractie van de PvdD.

Amendement A4 (SP, PvdD): reductiescenario deposities

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 februari 2011, ter behandeling van het statenvoorstel Verordening veehouderij, stikstof en Natura 2000 Provincie Utrecht, nummer PS2011RGW04;

besluiten:

de tekst in artikel 14, luidende:

"Gedeputeerde Staten dragen zorg voor het inrichten en onderhouden van een depositiebank die gevuld wordt met:

- a. de vervallen deposities van bedrijven die na 7 december 2004 de bedrijfsvoering beëindigd hebben en waarvan de vergunning krachtens de Wet Milieubeheer, dan wel de melding op basis van het Besluit landbouw milieubeheer is ingetrokken of vervallen;*
- b. de vrijkomende deposities bij wijzigingen van vergunningen krachtens de Wet Milieubeheer, dan wel meldingen volgens het Besluit landbouw milieubeheer, na 7 december 2004.";*

te wijzigen in de volgende tekst:

"Gedeputeerde Staten dragen zorg voor het inrichten en onderhouden van een depositiebank die gevuld wordt met:

- a. de helft van de vervallen deposities van bedrijven die na 7 december 2004 de bedrijfsvoering beëindigd hebben en waarvan de vergunning krachtens de Wet Milieubeheer, dan wel de melding op basis van het Besluit landbouw milieubeheer is ingetrokken of vervallen;*
- b. de helft van de vrijkomende deposities bij wijzigingen van vergunningen krachtens de Wet milieubeheer, dan wel meldingen volgens het Besluit landbouw milieubeheer, na 7 december 2004.";*

Toelichting

Indien geen afroming van de deposities plaatsvindt, zullen de instandhoudingsdoelstellingen van de voor stikstof gevoelige habitats zeker niet gerealiseerd kunnen worden. Daarom wordt voorgesteld om minimaal de helft van de vervallen deposities af te romen.

De VOORZITTER: Het amendement is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslagen. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben in de commissie stevige vragen gesteld, maar ook stevige kritiek geuit op dit voorstel. Ik verbaas mij nog altijd zeer dat dit door bepaalde partijen een voorbeeld van deregulering wordt genoemd, terwijl bijna niet aan een leek is uit te leggen wat hier wordt beoogd en bij komt kijken. Het wordt boeren kennelijk gemakkelijk gemaakt, maar tegelijkertijd vraagt het om extra ambtelijke capaciteit. Daarbij is de monitoring en controle van deze forse boekhouderij nog niet meegerekend. Wij denken er toch iets anders over wat deregulering zou moeten inhouden.

Toch nemen wij dat bij nader inzien voor lief als de beoogde doelen integraal worden behaald, want uiteindelijk is het toch het resultaat dat telt. De NMU heeft erop gewezen dat dit lang nog niet zeker is. Uit het rapport van de Grontmij zou blijken dat de beoogde Natura 2000-doelstellingen in sommige gebieden wel, maar in andere zuurgevoelige gebieden, zoals Binnenveld, niet worden gehaald. Dat kan natuurlijk niet, want hiervoor zijn wij Europese verplichtingen aangegaan. Wij gaan voor het halen

van de reductiedoelstellingen in alle gebieden in 2029 en omdat dat nog heel ver weg ligt, nog na de Olympische Spelen, vragen wij Gedeputeerde Staten ook een tussendoelstelling voor 2015 te formuleren om te zien of wij op de goede weg zijn. Daarom dienen wij een amendement in, samen met de fractie van de PvdD.

Amendement A5 (GroenLinks, PvdD): doelstelling Stikstofverordening

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 februari 2011, ter behandeling van het statenvoorstel Verordening veehouderij, stikstof en Natura 2000 provincie Utrecht 2011, nummer 2011RGWO4;

besluiten:

in de Stikstofverordening een extra paragraaf toe te voegen met de tekst:

"Het doel van de Stikstofverordening is om de instandhoudingsdoelstellingen voor de stikstofgevoelige habitats uiterlijk in het jaar 2029 te realiseren. Het uitgangspunt is dat de depositie voor de Natura 2000-gebieden tot de Kritische Depositie Waarde verlaagd moet worden. Gedeputeerde Staten zullen Provinciale Staten een stappenplan voorleggen, waarin als evaluatiemoment een tussentijdse opgave voor het jaar 2015 wordt geformuleerd."

Toelichting

In de Stikstofverordening is geen duidelijke, meetbare doelstelling opgenomen met betrekking tot het realiseren van stikstofreductie, hoewel dit een belangrijk doel van de verordening is of dient te zijn. Vergunningen in het kader van het Natura 2000-beleid worden gerelateerd aan de zgn. instandhoudingsdoelstellingen. Door de instandhoudingsdoelstellingen expliciet als uitgangspunt te nemen, maken wij zowel de opgave als de resultaten meetbaar. Dit maakt tussentijdse evaluatie van belang en eventuele bijstelling van beleid mogelijk.

De VOORZITTER: Het amendement is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslagingen. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Het is goed dat deze stikstofverordening vandaag door Provinciale Staten wordt vastgesteld. De vergunningverlening voor de veehouderij komt hiermee weer op gang en wat nog belangrijker is: de stikstofdepositie wordt hiermee aanzienlijk gereduceerd tot gemiddeld 47% in 2029, zo is de verwachting.

Eén punt is blijven liggen na de commissievergadering. Dat is het monitoren van de resultaten en het eventueel treffen van aanvullende maatregelen. Het saneren op verplaatsen van piekbelasters is een mogelijkheid die wat de ChristenUnie betreft zeker overwogen moet worden als op specifieke locaties toch een onvoldoende reductie wordt bereikt. De gedeputeerde gaf tijdens de commissievergadering aan dat het statenvoorstel deze mogelijkheid van aanvullend beleid ook in financiële zin openlaat. De ChristenUnie wil dan ook graag hierover meedenken als op basis van tussentijdse evaluatie en monitoring blijkt dat dit nodig is.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Het is de vraag of wij met de huidige grootte van de veestapel in onze provincie überhaupt in staat zullen zijn de ammoniakdepositie dusdanig te verlagen dat de instandhoudingsdoelstellingen voor de voor verzuring gevoelige natuur bereikt kunnen worden. Uit het rapport van PAS (Programmatiese Aanpak Stikstof) blijkt dat zelfs met de allermoeilijkste inzet op technische maatregelen slechts 20% reductie mogelijk is en voor sommige Natura 2000-gebieden in onze provincie moet de ammoniakdepositie met meer dan de helft gereduceerd worden om de instandhoudingsdoelstellingen te realiseren. Als je daarbij bedenkt dat de voorliggende stikstofverordening enkel betrekking heeft op de emissies uit stallen en dat deze minder dan de helft vormen van de totale emissies vanuit de veehouderij, dan hoeft u geen rekenwonder te zijn om te beseffen dat wij met de aanpak in deze stikstofverordening de instandhoudingsdoelstellingen niet zullen kunnen realiseren. De 47% reductie van de stikstof die genoemd wordt in het document heeft alleen betrekking op de ammoniak afkomstig van de stallen en niet op de overige ammoniak. Daar komt nog bij dat vanaf 2015, wanneer de dierrechten en het melkquotum afgeschaft worden, de veestapel bijna

onbeperkt kan groeien. Dus nog meer ammoniakemissies tegen die tijd. Gezien het verband tussen de grootte van de veestapel en de hoeveelheid ammoniakemissies vinden wij het van belang na te gaan hoe groot de veestapel in onze provincie kan zijn in relatie tot de draagkracht van de natuur. Hiertoe willen wij in de tweede termijn een motie indienen.

Wij hebben een brief ontvangen van de Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei. Daarin wordt aangegeven dat er nog geen toezegging is gedaan om een pilot te starten voor het monitoren van de afname van het aantal dierrechten en de stikstofdepositie. Dat wordt daarin met een wat kritische toon gesteld. Ik ben benieuwd hoe de gedeputeerde daar tegenover staat. Misschien kan daarop een toelichting gegeven worden.

De VOORZITTER: U doet mij een groot plezier als u in deze termijn uw motie zou willen indienen. Dan houden wij de snelheid erin.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Dan dien ik de motie nu in.

Motie M7 (PvdD): onderzoek draagkracht natuur in relatie tot veestapel

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 februari 2011, ter behandeling van het Statenvoorstel Verordening Veehouderij, Stikstof en Natura 2000 provincie Utrecht;

constaterende dat:

in de Stikstofverordening geen verband is gelegd tussen de grootte van de veestapel en de draagkracht van de natuur;

overwegende dat:

- *de Stikstofverordening enkel betrekking heeft op emissies uit stallen en dat deze emissies minder dan de helft van de ammoniakemissies uitmaken;*
- *de overige ammoniakemissies minstens even hoog zullen blijven of zelfs kunnen stijgen door uitbreiding van de veestapel;*
- *de Stikstofverordening uitbreiding van de veestapel mogelijk maakt, zeker wanneer de dierrechten en het melkquotum in 2015 afgeschaft worden;*
- *om de Utrechtse veestapel van voer te voorzien, elders op de wereld een oppervlakte van tweemaal de provincie Utrecht met veevoergewassen wordt beteeld (pg. 11 Stikstofverordening);*

van mening zijnde dat:

het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor de stikstofgevoelige habitats, d.w.z. verlaging van de totale depositie tot de Kritische Depositie Waarde, het uitgangspunt en het doel dient te zijn;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

onderzoek te laten verrichten naar de draagkracht van de Utrechtse natuur in relatie tot de grootte van de veestapel.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslagingen. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik ga even in op de verordening en op de vraag waarom die verordening goed is. Een aantal sprekers heeft al gezegd dat Natura 2000 en de regelgeving rondom Natura 2000 veel schade hebben gedaan aan het natuurbeleid in Nederland, terwijl het zo niet bedoeld was. Natura 2000 was bedoeld om op Europees niveau natuur te beschermen, maar in Nederland, waar wij eigenlijk al onderweg waren met de EHS, heeft Natura 2000 veel gedaan om landbouw en natuur tegenover elkaar te zetten. Een van de problemen waar de landbouw en de natuur tegenaan liepen in het kader van Natura 2000 was de vergunningverlening, de onmogelijkheid van

vergunningverlening voor uitbreidende agrarische ondernemers. Ik heb de afgelopen jaren heel veel met agrarische ondernemers gesproken en ik kan u zeggen dat het voor hen echt een gruwel was. Stel je voor dat je ondernemer bent, je wilt kunnen groeien, er zit op een paar kilometer verderop een natuurgebied en dan mag je in de huidige situatie niet groeien, tenzij je kunt aantonen dat er generiek om jou heen sprake is van afname van de depositie. Dat is natuurlijk een paar keer juridisch geprobeerd en de Raad van State zei vrijwel elke keer: "Dat heeft u niet hard kunnen maken."

De essentie van de stikstofverordening is dat je twee dingen doet. Een aantal sprekers heeft dat hier helder weergegeven. Enerzijds probeer je de problematiek eenvoudiger te maken: je meldt – je hoeft geen vergunning meer aan te vragen – als je iets wilt, je hebt een bank waarin ruimte zit van stoppende bedrijven, die stoppersruimte gebruik je om weer uitbreiding te doen. Toch leidt dat systeem, op 'provinciaal erf', tot een reductie van 47% van de stikstof- en ammoniakbelasting in de komende jaren. Daarnaast vindt er natuurlijk landelijk beleid plaats. De PAS richt zich op afname van stikstof en ammoniak op allerlei andere bronnen. Dan heb je het over verkeer, luchtvaart, industrie. Die zal bovenop dit beleid nog een reductie van stikstof en ammoniak gaan betekenen, tenminste, dat mogen wij aannemen.

Twee dingen: deregulering, minder tegenstand tussen natuur en landbouw, en toch afname van stikstof en ja, die afname van stikstof is echt nodig. Dat is positief.

Waarom kiezen wij niet voor afnemen? Uit mijn hoofd: volgens mij halen wij sowieso iets uit het systeem. Ik dacht dat er zo'n 30% al uit het systeem gaat voordat wij van start gaan. Als je er nog meer uit zou halen aan het begin van het systeem, dan werkt het niet. Dan zit er namelijk geen ruimte in de bank en dan kan een ondernemer die ruimte niet gebruiken en dan gaat het systeem niet functioneren. Wij halen dus al iets uit het systeem. Ik meen dat het 30% is.

Een aantal sprekers vroeg specifiek om aanvullende maatregelen. Wij zijn bereid elk jaar of elk half jaar – dat maakt niet heel veel uit – het beleid op twee manieren nog eens heel kritisch tegen het licht te houden: werkt het, betekent het werkelijk een afwaartse beweging en moeten wij niet in bepaalde verzuringsgevoelige gebieden nog aanvullende maatregelen nemen? Dat is de discussie over de piekbelasters. Ik heb toegezegd – ook door LTO is het toegezegd in de commissievergadering – dat het soms nodig is een specifieke onderneming die heel dicht op een natuurbeschermingswetgebied of op een Natura 2000-gebied zit, de kans te geven te verplaatsen. Dat is aanvullend beleid. Daar moet je als provincie dan geld voor over hebben. Ik heb gezegd dat het soms nodig zal kunnen zijn om bovenop de generieke reductie van 47% nog aanvullende maatregelen te nemen. Door een regelmatige monitoring en evaluatie van hoe het systeem werkt, zien wij voldoende waarborgen om dat voor elkaar te krijgen.

De heer MARTENS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik had gehoopt, maar zover gaat de gedeputeerde niet, dat hij ook zou bevestigen dat wij al weten dat het beleid dat wij nu vaststellen – zo staat het namelijk in het voorstel – onvoldoende is om voor specifieke gebieden die reducties te halen, bijvoorbeeld bij Botshol. Daar halen wij die reductie gewoon niet; dat is een feit. Wij kunnen dus het beleid in gang zetten en het gaan evalueren, maar dan weten wij gewoon al wat daaruit komt, namelijk dat het niet voldoet. Wij kunnen natuurlijk zeggen dat wij wachten tot bijvoorbeeld 2018, want dan is het nog lang geen 2029 en dan maken wij dan nieuw beleid. Als wij nu al weten dat wij het niet redden, waarom inventariseert de gedeputeerde nu dan niet waar de problemen zitten en doet hij een voorstel voor beleid dat noodzakelijk is? Dat kan zijn het weggooien van bedrijven, maar dat kost heel veel geld. Daarom snap ik ook wel dat wij op dit moment dat besluit niet nemen. Waarom gaat de gedeputeerde daar niet wat verder in? Hij weet al dat het niet zal voldoen.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat gaat uit van de misvatting dat je zowel in de drie beheersplanperiodes van Natura 2000 – dat is achttien jaar, vandaar 2029 – of in het kader van de Natuurbeschermingswet naar die KDW moet. Dat is niet zo: zowel in Natura 2000- als in natuurbeschermingswetgebieden moet je aantoonbaar verminderen. Dat betekent dat je beleid moet ontwikkelen, waarmee je kunt laten zien dat die depositie stevig afneemt. 'Stevig' staat er trouwens niet bij. Dat is feitelijk het geval met het beleid dat wij voeren. Het is niet zo dat je dan in 2029 op die KDW moet zitten. Dat is ook de misvatting die uit het amendement spreekt. Het amendement zegt namelijk: u

haalt die KDW niet, dus zou u hardere stappen moeten zetten. Wij moeten alleen aantonen dat er sprake is van een afwaartse beweging. Het systeem zoals wij het nu gemaakt hebben, laat expliciet en juridisch controleerbaar zien dat er sprake is van die afwaartse beweging. Ik heb op een andere vraag geantwoord dat je soms in een bepaald gebied, waar je of met waterpeilen of met andere maatregelen zit, eigenlijk onvoldoende de stikstofgevoeligheid kunt verbeteren. Dan zal het misschien nodig zijn dat je zo'n specifiek bedrijf zult moeten verplaatsen of dat je het staltype moet aanpassen met een subsidie-regeling. Daar gaat het hier echter niet om. Dat is iets wat aanvullend is in sommige gebiedjes in sommige situaties, waarover wij in het kader van het Akkoord van Utrecht nog veel meer nadere afspraken zullen moeten maken. De misvatting is dat wij in 2029 in alle gebieden op de KDW moeten zitten en dat geldt zowel voor Bothol als voor alle andere plaatsen. Dat is dus niet het geval

De heer MARTENS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik dank de gedeputeerde voor deze toelichting. In de commissievergadering hebben wij het daarover ook al gehad. Ik kan de gedeputeerde verzekeren dat het mij wel duidelijk was dat 2029 juridisch gezien niet hoeft. De EHS hoeft je eigenlijk ook niet aan te leggen, want je kunt de wet aanpassen, et cetera. Het gaat er echter ook om welke doelstellingen je nastreeft. Het gaat om de natuurwaarde in die gebieden. Daarvan is duidelijk dat wij in 2029, om die natuur voldoende kansen te geven, in die specifieke gebieden meer reductie zullen moeten nastreven dan nu het geval is. Wij weten dus al, om voldoende natuurkwaliteit te behalen, dat de reductie onvoldoende is. Daarom is het in de ogen van de fractie van de PvdA gewoon noodzakelijk om nu al te kijken hoe wij dat wel kunnen halen.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is een politiek verschil van opinie op dit punt. Ten eerste is er met deze verordening sprake van een reductie van 47%. Ten tweede komt daar landelijk beleid bij in het kader van de PAS, die de reductie op een aantal gebieden nog gaat versterken. Ten derde kan er in sommige heel bijzondere situaties sprake zijn van aanvullend beleid; dan heb ik het over de piekbelasters. Als wij dat allemaal doen, dan hebben wij zo'n aantoonbare vermindering van de stikstofbelasting in de provincie Utrecht voor elkaar gekregen, dat wij daarmee een heel grote stap hebben gezet. Als de heer Martens zegt dat hij die drie stappen eigenlijk nog onvoldoende vindt, dan laat ik dat aan hem. Ik vind dat het heel grote stappen zijn om voor verbetering van deze gebieden zorg te dragen.

De heer MARTENS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben het met de gedeputeerde eens dat het heel grote stappen zijn, maar je kunt er niet omheen dat wij dat voor bepaalde, heel specifieke en belangrijke gebieden – als dat niet zo was, dan vielen die gebieden niet onder Natura 2000 – niet zullen halen, ook niet in 2029. De gedeputeerde heeft hiermee nu benadrukt dat hij dat niet nastreeft. Dat is duidelijk.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Met één aanvulling, namelijk dat er behalve het beleid op ammoniak, ook nog ander beleid is voor de instandhoudingsdoelen van dit soort gebieden. Dan heb je het over peilen en allerlei andere maatregelen die noodzakelijk zijn om de kwaliteit van die gebieden te versterken. Volgens mij doen wij er alles aan om die kwaliteit van die gebieden in de volle breedte te versterken, ook breder dan wanneer het gaat om ammoniak en allerlei andere terreinen. Dat lijkt mij op dit moment een heel grote stap voorwaarts voor de kwaliteit van deze gebieden.

De heer MARTENS (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik dank de gedeputeerde voor zijn reactie, maar wij hebben het vandaag over de ammoniak. Daarin gaan wij niet ver genoeg en dat is ook duidelijk.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is een beetje de bekende discussie. Wij gaan achttien jaar aan het werk. Wij gaan proberen een van de problemen in dit soort gebieden stevig aan te pakken. Wij ontwikkelen daarvoor beleid waarmee de ondernemers in de provincie verder kunnen. Dan zegt de fractie van de PvdA: het had wel ietsje meer gekund. Dat mag de fractie van de PvdA zeggen, want dat is haar politieke opvatting en het is haar goed recht dat te zeggen in een politiek gremium. Ik vind echter dat als je dit soort grote stappen zet – met instemming van de betrokkenen – die

tot deregulering en tot afname van de depositie leiden en dus tot meer kwaliteit van de natuur, dat 'het had nog wel een stapje verder gemogen' een beetje te dun is.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik hecht toch wel waarde aan die 30%, die al afgeroomd wordt. Ik kan het nergens vinden, mevrouw Bodewitz kan het nergens vinden en de heer Duquesnoy kan het nergens vinden. Ik zou dus graag goed uitgezocht willen hebben hoe het zit. Dat is van wezenlijk belang voor mijn amendement. Ik zeg 50% en de gedeputeerde zegt dat 30% wordt afgeroomd.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! 30% verdwijnt er al uit het systeem. Ik heb het gecheckt bij de mensen die het systeem gebouwd hebben. Er gaat al 30% uit het systeem, zoals wij het nu gemaakt hebben. Mevrouw Van Gemert vraagt eigenlijk om meer. Dan moet ik hetzelfde antwoord geven als het antwoord aan de fractie van de PvdA: het is een keer genoeg.

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat niet om meer. Waar kan ik vinden welke 30% het is? Waar in het stuk staat dat er 30% af gaat. Ik weet niet waar die 30% vandaan komt.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat zal ik voor mevrouw Van Gemert opzoeken.

De VOORZITTER: Daar komen wij dan in tweede termijn even op terug. Ik stel voor dat wij het punt nu even opschorten, dat wij de sterstukken afhandelen en op dit punt terugkomen wanneer de gedeputeerde een sluitend antwoord op de vraag van mevrouw Van Gemert kan geven.

Statenvoorstel wijziging gemeenschappelijke regelingen Randstedelijke Rekenkamer.

Statenvoorstel 1^e wijziging Programmabegroting 2011 Randstedelijke Rekenkamer.

Statenvoorstel Rapport Randstedelijke Rekenkamer "Regie op herstructureren bedrijventerein".

Statenvoorstel cofinancieringsfonds besteding gelden Cultuur en Economie.

Statenvoorstel Wijziging Besluit bekostiging regionale omroep.

De VOORZITTER: Voor deze voorstellen zijn geen sprekers aangemeld.

Statenvoorstel Rapport Randstedelijke Rekenkamer "Provinciaal Economisch beleid; onderbouwing en evaluatie"

De VOORZITTER: Er had zich in eerste instantie een aantal sprekers aangemeld. Zij hebben te kennen gegeven dat zij geen behoefte hebben aan spreektijd. Mag ik concluderen dat het agendapunt niet verder te besproken hoeft te worden? Dat is het geval, zie ik. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 17.09 uur tot 17.12 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

Statenvoorstel verordening veehouderij, stikstof en Natura 2000, Provincie Utrecht. (vervolg)

Mevrouw VAN GEMERT (SP): Mijnheer de Voorzitter! De heer Krol en ik zijn er uit dat wij beiden iets anders bedoelen. Wij zijn er niet uit als het gaat om wat de beste oplossing is. Om de heer Krol te citeren: "Dan gaat u verder dan ik." Dan weet ik dat ik goed zit, dus ik handhaaf samen met de fractie

van de PvdD het amendement. Het verschil zit in het afromen bij de boer zelf en het afromen van de totale hoeveelheid depositie. Ik hoop op voldoende steun.

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! Het enthousiasme dat de gedeputeerde ten toon heeft gespreid om aan te geven dat hij echt werk maakt van vermindering, leidt ertoe dat hij mij ervan heeft overtuigd om ons amendement te handhaven. Wij gaan het gewoon halen.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik moet zeggen dat ik het wel een beetje shockerend vond hoe de gedeputeerde gereageerd heeft op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen. Tot nu toe ken ik de gedeputeerde als een gedeputeerde die zich hard maakt voor de EHS en daar ook daadwerkelijk hart voor heeft, maar als je echt hart hebt voor de EHS, en zeker voor de Natura 2000-gebieden en natuurbeschermingswetgebieden, dan zou je toch als eerste aan vermindering van de ammoniakdepositie werken? Er wordt nu 30% reductie genoemd, die wij bereiken door afroming, maar in feite wordt het belangrijkste onderdeel van het voorstel gevormd doordat wij bedrijven nu gaan houden aan huidige wetgeving. De bedrijven hebben uitstel gekregen tot 2013 om te voldoen aan de Algemene maatregel van Bestuur Huisvesting (AmvB). Wat wij nu gaan doen op het moment dat bedrijven willen uitbreiden, is zeggen dat zij zich moeten houden aan deze AmvB en dat wij op die manier winst boeken. Ik denk dan dat die bedrijven daaraan toch al lang hadden moeten voldoen. Er is uitstel, maar dat is slechts tot 2013, dus als wij deze regelgeving in 2013 uitvoeren, dan hebben wij sowieso al geen winst meer geboekt. Het is dus een minimale winst. Ik denk dat wij echt beter kunnen. Als wij kiezen voor afroming, dan hebben wij in elk geval iets winst geboekt.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben wat getriggerd door de opmerkingen van mevrouw Bodewitz, maar ik zal mij beheersen, ook in verband met de tijd. Als je het hebt over de EHS, dan zie je dat juist die op doelsoorten van planten en dierengerichte benadering een van de dingen is die ons de afgelopen jaren zo verschrikkelijk in de weg gezeten heeft. Dan kun je het over één individueel plantje in een bepaald gebied hebben, terwijl je het bij de EHS hebt over robuuste gebieden die met elkaar verbonden zijn en waarvan vele dieren en planten gebruik maken. Het is zo funest geweest met een loop te kijken naar dat ene plantje en te zeggen: "Oei, dit plantje heeft het heel slecht en nu is het niet meer goed." Dat is zo funest geweest voor het beleid dat wij de afgelopen jaren gevoerd hebben, dat ik deze ontboezeming er toch uitgegoid heb.

De opmerkingen van mevrouw Van Gemert zijn op zichzelf correct. Bij het systeem dat wij hanteren is sprake van enige afname. Er is sprake van afname van 30% op het moment dat je het weer uit de bank haalt; de taak van alle stoppers. Zo bedoelen wij dat ook. Het voorstel van mevrouw Van Gemert zegt dat je de hele taak doormidden moet zagen en 50% weghalen. Ik zou daarvan geen voorstander zijn, omdat het systeem van de stikstofbank, de verordening, niet gaat werken als je er op voorhand de helft uit haalt. Dan werkt het systeem niet, dan verliezen wij draagvlak voor het systeem en dan blijven wij zitten met ondernemers die heel ver weg zitten van gebieden en niet meer kunnen uitbreiden. Dat kan de bedoeling zijn, maar dat is niet de bedoeling van dit college met deze stikstofverordening.

De VOORZITTER: Ik rond de beraadslagingen over agendapunt 11 af.

(De heer Klein Kranenburg neemt het voorzitterschap over.)

Statenvoorstel Groot Mijdrecht Noord.

Mevrouw DEKKERS (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Was het niet aan het einde van de vorige statenperiode, op 5 februari 2007, dat wij in de laatste statenvergadering uitgebreid met elkaar gesproken hebben over de polder Groot Mijdrecht Noord; toen, over de Kaders Voorkeursstrategie polder Groot Mijdrecht Noord? Inmiddels zijn wij aan het eind van de huidige statenperiode gekomen en bespreken wij nu, in de laatste statenvergadering in februari 2011 het voorstel om de financiële paragraaf van het besluit dat wij in samenwerking met betrokkenen op 28 juni jl. genomen hebben over de Veenribbenvariant te vervangen door het voorstel dat nu voor ons ligt. Wij hebben er begrip voor dat de gewijzig-

de omstandigheden met betrekking tot de EHS vragen om een andere financiële onderbouwing van het plan. Zowel de gewijzigde dekking, genoemd onder punt 1, als het genoemde onder punt 2, dat het beschikbaar stellen van passende rijksmiddelen een randvoorwaarde is voor het doorzetten van de realisering van de Veenribbenvariant, evenals de andere genoemde punten, kunnen wij als CDA-fractie onderschrijven. Het doet ons goed van gedeputeerde De Jong, die zich maximaal heeft ingezet voor de polder, in de commissievergadering te horen dat de relatie met de bewoners nog steeds goed genoemd kan worden.

De fractie van het CDA hoopt van harte dat er aan het einde van de volgende statenperiode, in februari 2015, niet meer in de laatste statenvergadering gesproken wordt over de polder, maar dat het vooral de bewoners gegund is dan al jarenlang duidelijkheid te hebben over wat er gebeurt met hun polder.

De heer BALEMANS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Wij kunnen heel kort zijn. Wij ondersteunen het voorstel van Gedeputeerde Staten. Ik maak er nog wel een opmerking bij. Daarmee doe ik niks af aan het voorstel als zodanig, maar wel als je kijkt naar het hele dossier Groot Mijdrecht Noord en in het licht van de discussie die wij toch gaan hebben over de EHS. Los van wat je over de EHS zelf vindt, geldt voor onze fractie heel nadrukkelijk ook ten aanzien van Groot Mijdrecht Noord: noblesse oblige. Wij hebben daar een lange geschiedenis met de mensen die wij ook in de toekomst niet in de kou kunnen laten staan. Dus dit is voor ons ook een heel belangrijk politiek signaal aan de bewoners: "U kunt op ons bouwen en wij zorgen dat het gebeurt zoals wij hebben afgesproken.

De heer WITTEMAN (SP): Mijnheer de Voorzitter! Er wordt van uitgegaan dat er een lichte versobering doorgevoerd moet worden, dat het plan op hoofdlijnen in stand blijft en ook dat de uitgangspunten in stand blijven. Een jaar geleden heeft de gedeputeerde Groot Mijdrecht Noord zelfstandig uit de blubber getrokken. Wij hebben erg veel vertrouwen in zijn overtuigingskracht, ook in Den Haag. Waar wij ons namelijk een beetje zorgen over maken, is de € 14.400.000 aan EHS-gelden die uit Den Haag moeten komen. Onze concrete vraag is: wat als dat niet gebeurt? Dan hebben wij natuurlijk een enorm groot probleem. De heer Balemans geeft ook al aan: noblesse oblige. Dan staan wij gewoon in ons hemd. Dat kan natuurlijk niet. Ik neem aan en ik hoop ook dat de gedeputeerde ook een 'plan B' heeft, dat de financiering van Groot Mijdrecht Noord veiligstelt en desnoods dat er potjes gevonden worden in het Utrechtse om het een en ander betaalbaar te maken of dat deze plannen dusdanig worden aangepast aan het dan beschikbaar budget.

De heer KLOPPENBORG (GL): Mijnheer de Voorzitter! De heer Witteman had het over een 'plan B', maar volgens mij zijn wij al bij plan G of plan H voor Groot Mijdrecht Noord. Opnieuw moeten wij de realiteiten onder ogen zien bij dit dossier. Inhoudelijk gaan wij akkoord met het voorstel; het kan moeilijk anders.

Ik wil nog wel een opmerking maken over de dekking. € 6.100.000 onbenutte middelen van het budget voor Energiek Utrecht. Dat is natuurlijk een heel vreemde figuur. Ik begrijp, zoals dat ook in de commissie is uitgelegd, dat dit geld is dat eigenlijk al aan de algemene middelen hoort toe te vallen en dat het vervolgens daaruit zou moeten worden opgediept. Het is niet chique. College, doe dat voortaan netjes.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Het is nog maar kort geleden, het was vorig jaar juni, dat de Staten de zogenaamde Veenribbenvariant hebben vastgesteld; een toekomstbeeld voor de polder Groot Mijdrecht, waar alle partijen zich achter konden scharen. Nu is er toch weer onzekerheid ontstaan doordat het Rijk flinke kortingen op de EHS in het vooruitzicht heeft gesteld. In dat licht is het goed dat dit statenvoorstel nu voorligt, want zoals de heer Balemans ook al verwoordde tijdens de commissievergadering: sommige trajecten zijn een beetje meer gelijk dan andere. Dat geldt zeker voor Groot Mijdrecht Noord.

"De beschikbaarheid van passende rijksmiddelen is een belangrijke randvoorwaarde. Indien hieraan niet wordt voldaan, zal de realisatie van de Veenribbenvariant worden heroverwogen." Dat staat in het statenvoorstel beschreven. Eigenlijk wil je zoiets helemaal niet lezen. Het kan niet zo zijn dat wij straks, na al die jaren van onderzoek en onzekerheid voor bewoners, weer terug bij af zijn.

Tijdens de commissievergadering hebben wij al gesproken over de gewijzigde begroting. Onze fractie heeft hierover geen vragen meer. De fractie van de ChristenUnie kan akkoord gaan met het staten-

voorstel, maar vindt het belangrijk om een betrouwbare overheid te zijn. Voor de besluiten van het Rijk zijn wij niet verantwoordelijk, maar laten wij alles op alles zetten hem te overtuigen van het Akkoord van Utrecht, zodat de benodigde middelen beschikbaar worden gesteld. Laat de provincie er alles aan doen om onze afspraken met bewoners en onze partners in het gebied na te komen. Wij vonden het heel fijn te horen dat de gedeputeerde een goed contact heeft met de bewoners.

De heer DE VRIES (D66) Mijnheer de Voorzitter! Laat ik beginnen met te stellen dat D66 inhoudelijk geen bezwaar heeft tegen dit voorstel, maar dat het natuurlijk wel zo ongeveer plan G of plan H is in een hele reeks van zaken die wij met Groot Mijdrecht Noord gezien hebben. Ik denk dat de heer Klopbergen dat goed verwoordde.

Ik wil nog wel een aantal opmerkingen maken over dit project, zeker omdat dit de laatste statenvergadering is die wij in deze periode hebben en wij er nu weer over spreken. Dat zegt toch wel wat. In 2003, toen ik hier begon, stond het al hoog op de agenda en was het steeds een punt van discussie. D66 ziet het toch eigenlijk wel als een 'project van de gemiste kansen' door de jaren heen. Enerzijds hebben wij gezien hoe opeenvolgende gedeputeerden gesneuveld zijn op het dossier. Anderzijds zien wij ook heel duidelijk een onzekere en onduidelijke koers vanuit het college, met name richting de bewoners, een beetje van: welke kant wil je nu eigenlijk op met het gebied, laat je je leiden door de wens van de bewoners – dat kan – of zeg je dat je ook moet kijken naar het grotere geheel waarvan Groot Mijdrecht Noord een onderdeel is, want het gaat niet alleen om de polder, maar het gaat ook om het omliggende gebied, waarop de gevolgen van de bodemdaling en de zoute kwel hun invloed hebben.

Aan de andere kant denk ik ook dat het een gemiste kans is geweest dat wij in het kader van Randstad Utrecht de gelden die toen beschikbaar waren eigenlijk hebben laten lopen, ook vanwege de stilstand in de besluitvorming hier en de keuzes die wij niet gemaakt hebben. Ten slotte is het ook een gemiste kans dat wij keer op keer de bewoners weer moeten overtuigen om alsjeblieft aangehaakt te blijven en telkens weer mee te blijven doen en mee te blijven praten. Ik kan mij voorstellen dat, als je inwoner bent van Groot Mijdrecht Noord, je het wel een keer hebt gehad met de provincie, omdat je telkens weer voor feiten wordt gesteld, waarbij je denkt: "Nu zijn wij er eindelijk uit en nu gaan wij het eindelijk op deze manier doen en dan komt er toch weer iets voorbij, waardoor je weer op het verkeerde been wordt gezet." Dat is een slechte zaak, want het betekent dat je niet betrouwbaar bent naar de bewoners toe en dat zorgt voor wantrouwen.

Ik hoop van harte dat de Veenribbenvariant gewoon boven tafel blijft liggen. Wij hebben ermee ingestemd, misschien niet van harte, maar het is in elk geval iets waarmee je een oplossing kunt vinden voor een aantal problemen die daar spelen. Ik wens het college daarbij succes en ik hoop ook dat het volgende college daarmee goede zaken doet, maar ik houd mijn hart nog steeds vast voor dit dossier. Het blijft een hoofdpijndossier.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn positief over het voorliggende voorstel, maar wij hebben daarbij wel twee kanttekeningen. In de eerste plaats bevreedde het mij dat het plan als gevolg van budgettaire ontwikkelingen blijkbaar zodanig aangepast kan worden dat er woningen, bezittingen, eigendom, doorverkocht kan worden. Dan denk ik dat het plan dat er lag meer vroeg van de bewoners dan feitelijk strikt noodzakelijk was. Ik hoor graag de reactie van de gedeputeerde op deze stelling. Ik zou het een slechte zaak vinden als dat het geval is.

Verder sluit ik mij aan bij de collega's die opmerkingen hebben gemaakt over een zinsnede op pagina 3: "Het beschikbaarstellen van passende rijksmiddelen is een randvoorwaarde voor het doorzetten van de realisering van de Veenribbenvariant." Dat is het helemaal niet. Dat kan niet waar zijn. Wij hebben namelijk altijd al geroepen dat daar wat moet gebeuren. Misschien niet met een Veenribbenvariant, maar het kan niet gebeuren dat wij de boel daar de grond in laten zakken en dat wij de mensen daar aan hun lot overlaten. Wij hebben altijd geroepen: "Er moet wat gebeuren, niets doen is geen optie." "Indien hieraan niet voldaan wordt, zal het doorzetten van de realisering van de Veenribbenvariant worden heroverwogen." Misschien duidt dat op het zoeken naar een andere variant. Dat staat er echter niet. Ik zou een reactie van de gedeputeerde willen hebben op het volgende: als de rijksmiddelen ontoereikend blijken te zijn, gaan wij dan of EHS-gelden inzetten of het waterschap nadrukkelijker aanspreken op zijn verantwoordelijkheid óf gaan wij Wij gaan in elk geval doorpakken en wij zorgen

ervoor dat daar een polder komt die toekomstbestendig is voor zover wij de bestendigheid van de toekomst kunnen afdwingen. Dan refereer ik aan een eerder gemaakte opmerking van deze middag.

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dank aan de Staten voor de steun die zij voor dit voorstel uitspreken. Daarmee kunnen wij verder. Uiteraard is er een aantal vragen gesteld en een aantal opmerkingen gemaakt. Die zijn wat mij betreft heel duidelijk en voorspelbaar. Ik zal er een paar dingen over zeggen.

Op een 'wat-als vraag', zo heeft college Krol al gezegd, moet je niet te vaak ingaan. Bij 'wat-als', zo staat in het voorstel, zullen wij moeten heroverwegen. Dat heroverwegen betekent uiteraard niet dat het dan in zijn geheel niet door hoeft te gaan. Daarin zijn allerlei denkrichtingen mogelijk. Ik vind eigenlijk niet dat wij daarop nu al moeten ingaan. Wij hebben nadrukkelijk de overtuiging dat wij met dit plan, dat draagvlak heeft in het gebied, door moeten gaan. Wij hebben als overheden met elkaar – laat ik het maar zo noemen – zoveel met het gebied gesold, dat het nu wel eens tijd is om het plan vast te houden. Dat is nadrukkelijk de intentie. Tegelijkertijd vinden wij dat wij ook als provincie niet als enige verantwoordelijk zijn voor de toch wat wisselende benadering van Groot Mijdrecht.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik dank de gedeputeerde voor deze woorden. Het zou het stuk sterker hebben gemaakt, als dat ook met zoveel woorden daarin was verwoord. Nu geeft die zinsnede die geciteerd is, als ik denk aan de bewonersvertegenwoordigers, aanleiding om te denken: "Waar zijn wij aan toe?" Als de gedeputeerde hardop zegt dat het niet zo kan zijn dat er niets gebeurt, dat wij daarnaar moeten kijken, dat wij prioriteren of dat wij onze verantwoordelijkheid nemen en dat wij ook anderen aan hun verantwoordelijkheid zullen houden, dan geeft dat een iets andere intonatie naar de bewoners toe dan zoals het hier staat. Ik ben dus blij met de toelichting. Misschien kan in de definitieve versie het citaat uit de notulen hieraan worden toegevoegd.

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De heer Bisschop kan ervan verzekerd zijn dat de bewoners verdraaid goed weten dat dit ook de inzet is van deze gedeputeerde. Ik moet tegelijkertijd ook melden dat wij in december, zoals de heer Bisschop wel weet, die discussie op tafel hebben gehad. De bewoners hebben toen gezegd dat zij de medewerking – niet het contact, maar wel de medewerking – opschorten totdat duidelijk is wat de rijkspositie in dezen is. In dat stadium zitten wij nu. Wij hebben in het stuk duidelijk genoeg gemaakt dat als het Rijk met helderheid komt, dan ook voor het ons het moment is gekomen daar onze stappen tegenover te zetten. Wij zullen er natuurlijk alles aan doen om te zorgen dat deze variant doorgang kan vinden. Dat mag helder zijn.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik kom even terug op de zinsnede van de gedeputeerde dat er ook omstandigheden zijn, buiten de provincie om, die er debet zijn dat wij met Groot Mijdrecht Noord enigszins gesold hebben, als ik het even zo mag vertalen. Ik denk dat wij ook sterk naar onszelf moeten kijken in dit dossier. Het is natuurlijk zo dat er landelijk dingen veranderd zijn, maar wij hebben jaren achtereen een beetje een onduidelijke koers gevaren bij de vraag wat wij met het gebied wilden; steeds een onsje eraf en mensen, ook in het college, die het dossier onvoldoende aanstuurden. Dan kun je niet verwachten dat het geld eeuwig op de plank blijft liggen totdat er uiteindelijk eens een beslissing wordt genomen hoe het gebied ingericht gaat worden.

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het zij verre van mij te gaan zwartepieten. Dat wil ik helemaal niet doen. Ik zie daarin ook nadrukkelijk de verantwoordelijkheid van deze provincie, ook van deze Staten. Het is steeds de politieke afweging geweest die hier heeft plaatsgevonden. Men kan niet alleen maar naar gedeputeerden wijzen. De Staten moeten ook naar zichzelf kijken.

De heer DE VRIES (D66): Mijnheer de Voorzitter! Aan mij heeft het echt niet gelegen, hoor, maar er was hier een aantal fracties dat dat zeer geblokkeerd heeft. Laat ik dat vooropstellen.

De heer DE JONG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, ik kijk de Staten aan, net zoals de heer De Vries mij als gedeputeerde aanspreekt. Laat ik in herinnering brengen dat de financiering van Randstad Urgent gericht was op het maken van een grote plas. Ik ben daarmee op pad geweest. De financiering daarvan was vele malen groter dan waar wij hier over praten. Dan praten wij over

€200.000.000. Het Rijk stelde daar slechts een fractie van de financiering tegenover. De vraag is toen natuurlijk wel neergelegd: "Wat doen jullie dan?" Door het ministerie van VROM is destijds nadrukkelijk een streep gehaald door de plannen om misschien met een gedeelte woningbouw de vorming van een plas te financieren. Dat zijn allemaal bewegingen geweest bij het Rijk die het onmogelijk hebben gemaakt om op die koers verder te gaan. Toen heeft het Rijk, en dat vind ik echt, ons in de steek gelaten. Het is niet zo dat wij er te laat een besluit over hebben genomen, want wij zijn bij het Rijk en bij de diverse departementen geweest met onze vraag, alleen wij zijn daar gewoon op onszelf teruggevoerd. Vanuit die positie zijn wij met het voorstel vorig jaar op tafel gekomen en daaraan hebben de Staten toen ruimhartig steun betuigd. Daar varen wij nu mee door. Ik wil dus wel enige nuance aanbrengen: wij hebben de zaak niet laten lopen of rijksgeld laten lopen. Daar is geen sprake van.

De kantekeningen van de heer Bisschop: ik denk dat ik op het punt van het plan al helder genoeg ben geweest. Dat er wat moet gebeuren, is zeker.

Dan het punt over de verkoop van woningen. Wij hebben destijds het plan zo geformuleerd dat er behalve in zone 1, waar moerasvorming zou plaatsvinden, geen verplichte verkoop van woningen nodig was. Dat betekende dat er op vrijwillige basis verworven kon worden. Vanuit een optimale natuurontwikkeling is het dan mooier dat je dat gebied helemaal aaneensluitend kunt laten zijn. Toen hebben wij gezegd dat wij niet precies weten hoeveel van die woningen wij aangeboden krijgen en daarom hebben wij in de begroting een bepaald bedrag opgenomen. Nu gaan wij ervan uit dat wij dat kopen en doorverkopen niet allemaal ongelimiteerd kunnen betalen. Vandaar dat wij dat wat teruggebracht hebben. Daarop zit dat vast. Voor de bewoners maakt de nuance op het plan dat wij nu hebben geen verschil.

Dan het punt van de fractie van GroenLinks over de PS-besluiten. Voor mij is het altijd helder dat Provinciale Staten en niet het college over dit soort zaken besluiten nemen. Het wordt ook hier voorgesteld als een besluit. Men kan vinden dat de financiering misschien niet helemaal uit de juiste potjes is gekomen, maar dan zou ik zeggen dat daar een alternatieve financiering gesteld zou moeten worden. Als de Staten nu het voorstel accorderen, dan hebben zij daarover een besluit genomen en kunnen zij ons niet verwijten dat wij niet netjes handelen. Het college legt het gewoon heel eerlijk en netjes voor.

De VOORZITTER: Ik kijk of er behoefte is aan een tweede termijn. Dat is niet het geval, zie ik.

(De heer De Vries neemt het voorzitterschap over.)

De VOORZITTER: Wij hebben nog één punt op de agenda staan, het statenvoorstel Werkgroep Balemans. Daarna hebben wij nog de stemverklaringen en stemmingen. Dat zal de nodige tijd in beslag nemen. Ik stel daarom voor het statenvoorstel Werkgroep Balemans nog te behandelen voor de dinerpauze. De dinerpauze kunt u dan gebruiken voor overleg binnen de fracties.

Verder zal de gedeputeerde nog even terugkomen op het koersdocument landbouw.

Statenvoorstel Werkgroep Balemans.

De VOORZITTER: De heer Balemans zal een inleiding geven op het voorstel.

De heer BALEMANS (voorzitter werkgroep): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil in het kort iets zeggen. Wij hebben met dit tweede stuk dat wij aan de Staten presenteren, na juni vorig jaar, voldaan aan de opdracht die de Staten ons hebben meegegeven. Er is al één groot voordeel: dit ging niet volgens de declaratieregels van dure adviesbureaus. De Staten hebben met elkaar zo'n € 40.000 tot € 50.000 bespaard.

Het belangrijkste is dat wij nu een document en een werkwijze kunnen vaststellen, die niet alleen de Staten efficiënter, effectiever en besluitvaardiger maken. Dat is de interne gang van zaken. Wij zitten in verkiezingsstijd. De kiezer zal op zichzelf denken: "Hoe u het regelt in dat huis, zal mij een rotzorg zijn, als het maar opschiet en als het maar duidelijk is." Voor die kiezer hebben wij één mooi ding in elk geval bereikt, namelijk dat er niet meer aan het eind van besluitvorming in vijf minuten tijd een inspraak is, terwijl eigenlijk – gechargeerd – de stukken al klaar zijn. Wij gaan hen nu betrekken aan het

begin van het proces met hoorzittingen en met panels van deskundigen, waardoor niet alleen zij het idee hebben dat zij veel meer invloed hebben op de procesgang en hun kennis en kunde met ons kunnen delen, maar ook, en dat is het tweede aspect, dat de Staten veel meer aan de voorkant van het proces betrokken zijn en hun oordeel kunnen vormen. Ik kan nog veel meer zeggen, maar er zullen ongetwijfeld nog vragen gesteld worden.

Ik wil nog een aantal belangrijke dingen zeggen. Ik weet dat dit geen Oscaruitreiking is, maar toch wil ik een aantal mensen en groeperingen bedanken. Dat geldt in de eerste plaats mijn collega-leden van de werkgroep. Wij hebben goed met elkaar samengewerkt, wij hebben veel werk verzet. Dat is allemaal hartstikke mooi gelopen. Ik hecht er ook aan te zeggen dat zowel binnen de werkgroep als in relatie tot alle Statenleden er nooit sprake is geweest van partijpolitieke houdingen of inzichten. Het ging ons allemaal om één doel: de Staten effectiever en efficiënter maken en veel meer de handreiking naar buiten toe maken als het ging om de besluitvorming. Voorts wil ik de begeleidingscommissie bedanken voor de adviezen die zij heeft gegeven. Dat geldt voor de griffier, voor de vice-voorzitter van de Staten c.q. de voorzitter van het presidium en voor al diegenen die gaande het proces een bijdrage hebben geleverd aan dit geheel.

Dat gezegd hebbende, gaat het nog om één belangrijke figuur die ik met nadruk wil bedanken. Dat is de onvolprezen griffier Hans Schoen. Hij heeft zeer veel werk verzet. Wij hebben samen vaak tot in de late uurtjes zitten werken aan de precieze teksten om uitvoering te geven aan het werk dat de Staten ons hebben opgedragen. Ik hoop dat de Staten ook vinden dat hij, met ons allen, een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan hoe het na 2 maart gaat beginnen. Dan gaat het écht gebeuren. Het experimenteren is voorbij. Na 2 maart gaat het zoals wij het allemaal anders willen.

De heer KLEIN KRANENBURG (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Na de ferme en warme inleiding van de voorzitter van deze werkgroep behoeft het voorstel eigenlijk geen toelichting. Een toelichting geef ik dan ook niet. 'Commentaar' is al bijna een gevaarlijk woord, omdat ik lid mocht zijn van de commissie. Namens onze fractie wil ik echter toch een paar dingen onderstrepen, in wisselende volgorde.

Ik denk dat de belangrijkste bijdrage die dit voorstel kan leveren, als het goed wordt uitgewerkt, zal zitten in de ordening van de vergaderingen, waarin je helder een driedeling handhaaft:

- Informatie verzamelen. Daarbij past uiteraard vroegtijdig inschalen van de mensen die meningen, vragen en commentaar hebben: inspraak.
- Eventuele antwoorden al ordenen en daarover een mening hebben: de tweede fase.
- Op grond van een politieke overtuiging wordt een besluit genomen.

Op deze manier wordt politiek als werk – politiek is namelijk ook een beetje werk – voor iedereen die dat niet dagelijks doet, onze medeburgers, buitengewoon helder. Wat doen ze in die Staten? Zij luisteren naar mensen met vragen en opmerkingen, hebben daarover misschien al wel een idee, maar wachten nog even met commentaar geven, kijken de diverse mogelijkheden na en uiteindelijk wordt er een besluit genomen, waarvan de één 'ja' vindt en de ander 'nee'. Dat besluit neem je dan echter op grond van je politieke overtuiging. Ik denk dat dit een belangrijk punt is.

Een tweede opmerking is gerelateerd aan een suggestie van de heer Nugteren, die wellicht nog iets zegtn over de voorzitters en het verdelen daarvan over de diverse commissies. Ik denk dat uit het geheel zou kunnen voortvloeien dat voorzitters voor commissies, los van het feit dat zij aan kwaliteiten dienen te voldoen, democratisch kunnen worden verdeeld. Dat lijkt een abstracte formulering en dat is het natuurlijk ook, maar het komt er eigenlijk heel gewoon op neer dat je niet, zoals men vroeger op het platteland wel eens zag, 'alle boter op een kant van de koek moet smeren'. Dat is niet goed. Je moet voorzitters democratische verdelen, voor vaste commissies, maar ook voor incidentele commissies. Als je op die manier de zaak netjes aanpakt, dan denk ik dat het in de volgende periode – al zal ik het helaas niet meer volgen – uitstekend kan werken, mits je die helderheid in je commissiestructuur en in de manier waarop je vergadert duidelijk vormgeeft en je daarbij kunt baseren op een uitstekend rapport en een uitstekend voorstel van de commissie Balemans.

Eén technische opmerking wordt wellicht straks nog gemaakt door mevrouw Versteeg. Gesuggereerd wordt namelijk, wanneer het gaat om PS-voorstellen, de moties in de eerste termijn in te dienen en

moties bij GS-voorstellen in de tweede termijn in te dienen. Wij wachten af wat onze geachte voorzitter daarvan vindt. Wij zullen dienovereenkomstig, als het nodig mocht zijn, handelen.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Bij nader inzien willen wij hierover toch iets kwijt, omdat het een belangrijk moment is om hiermee de periode van de werkgroep Balemans af te sluiten. De werkgroep is ingesteld na een gestokt cultuurtraject en niet alleen omdat wij geld wilden besparen. Wij hebben gewoon heel veel kennis in huis om het goed vorm te geven.

Er ligt een procedureel voorstel voor. Het heeft voor voordelen: de rol van Provinciale Staten aan de voorkant met de start- en kadernotities en het betrekken van belanghebbenden en geïnteresseerden in een heel vroeg stadium. Dat is een modernisering die aansluit bij het instrument Samenwerking met (onverstaanbaar) en hopelijk na de verkiezingen, ook weer het onderwerp Burgerparticipatie. Dat zien wij graag terug.

De nieuwe werkwijze vraagt veel discipline van de Statenleden, want wij moeten echt tijdig schriftelijke vragen stellen, ons houden aan spreektijden en zuiver omgaan met de functie van interrupties. Dat vraagt ook een heel strakke rol van de voorzitters en het stelt eisen aan de voorzitters. Ook met het agenderen van ter kennisname stukken moeten wij niet te lichtvaardig omgaan. Ik wil daarbij een kanttekening maken, want in het stuk staat dat er altijd een meerderheid moet zijn bij de ter kennisname stukken. Ik kan mij ook voorstellen dat als een minderheid een stuk wil agenderen, wij daarmee heel serieus omgaan en dat dan de meerderheid goed luistert naar de minderheid.

Het is goed dat wij naar de vaardigheden van de voorzitters kijken en dat wij daarbij een zorgvuldige benoemingsprocedure hanteren, los van de politieke kleur.

Verder wordt de rol van het presidium en van het fractievoorzittersoverleg goed vastgelegd in de verdere aanbevelingen van de commissie Balemans. Ook hier moet bij het fractievoorzittersoverleg een kanttekening worden gemaakt. Er staat dat het overleg over gevoelige onderwerpen in beslotenheid zou moeten plaatsvinden. Wij gaan ervan uit dat dit heel beperkt wordt toegepast.

Wij vinden de nieuwe werkwijze, en ook de verbreding naar de andere commissies, echt een verbetering en een goede basis om het dualisme met Gedeputeerde Staten verder uit te werken.

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Het is een fraai symbool dat wij als laatste agendapunt van onze statenperiode het eindrapport van de commissie Balemans bespreken en op dit laatste moment van onze periode gezamenlijk vaststellen hoe wij als Staten beter kunnen functioneren. De periode die achter ons ligt, kende tumult en wrijvingen, maar kende uiteindelijk ook nieuwe energie. Er is een beter beeld ontstaan over hoe om te gaan met het dualisme. Hoe daaraan invulling te geven in de commissie Balemans, is hierbij zeer instrumenteel geweest, zowel omdat het gesprek over ons functioneren hieraan kon worden gekoppeld, als wel de voorstellen waarmee men nu is gekomen. Dus sluiten wij deze periode af met meer dan goede voornemens, daar waar dat het dualisme betreft; wij dragen iets over aan de volgende Staten, waarbij zij baat zullen hebben. Dat is een mooi eind.

Toch wil ik een paar inhoudelijke opmerkingen maken, aanvullend op onze waardering en onze instemming met de voorstellen. Terecht wordt erop gewezen dat voor een echte ervaring de tijd soms te kort was. Ik bedoel bijvoorbeeld hoe om te gaan met de formele inspraak. Het is naar ons idee goed daaraan wat extra aandacht te blijven besteden in het presidium. Hoe een keuze tot stand komt om iets al dan niet in de commissie te behandelen, voorafgaand aan de statenbehandeling – die driedeling, waarover wij zelf heel enthousiast zijn – kan wat transparanter. De werkwijze is goed, maar de vraag is hoe je dat wat scherper kunt communiceren. Wellicht ten overvloede wil ik er nadrukkelijk voor pleiten dat bij de introductie van de nieuwe Statenleden zeer uitvoerig wordt ingegaan op deze werkwijze. Voor ons klinkt het misschien wel logisch, maar voor anderen moet het misschien nog goed worden toegelicht.

Gisteren hebben wij een amendement rondgestuurd. In het traject van de verbetering van de bestuurscultuur is met regelmaat gewezen op het belang van professionalisering, ook wat betreft voorzitterschap van commissies, subcommissies en ad hoc-commissies. Daartoe zijn in de afgelopen periode al stappen gezet, zoals een tussentijdse evaluatie van voorzitters. In het voorliggende rapport wordt daarop voortgegaan. Bij punt 1.2 is vermeld dat de politieke voorkeur bij het aanstellen van commissie-

voorzitters niet de doorslag hoeft te geven, maar dat er meer gelet moet worden op vaardigheden en op tijdsbeslag. Wij hebben dat amendement rondgestuurd, omdat wij denken dat het goed is om daarover helderheid te hebben en dat niet de lange traditie, namelijk dat voorzitterschappen naar grootte van fracties worden verdeeld, doorgezet wordt. Als ik echter luister naar de reacties die nu zijn gegeven, denk ik dat het handiger is dat niet te doen en vast te stellen dat kwaliteit bij eenieder voorop staat en dat dit niet afhankelijk is van de fractiegrootte en dat er sprake moet zijn van een spreiding over de fracties of, zoals collega Klein Kranenburg het uitdrukte: democratisch verdeeld. Over hoe je dat moet invullen, hoeven wij ons nog direct uit te laten, maar de geest die erachter zit moge duidelijk zijn, namelijk dat wij iets achter ons laten en dat wij iets nieuws oppakken.

Ik begon met te zeggen dat het een fraaie symboliek is dat het eindrapport van de commissie Balemans het laatste agendapunt is van deze statenperiode. Dat het een fraaie symboliek is, is natuurlijk ook te danken aan de commissie zelf. Wij zouden de voorzitter, de ondersteunende griffier en de leden van de commissie vanaf deze plaats zeer willen bedanken voor hun werkzaamheden. Dat het een fraai eindpunt is, is natuurlijk ook te danken aan al de collega's. U, allen, die net als wij, de inzet hebben gedaan om te komen tot een aantal afspraken waarmee onze opvolgers hun voordeel zullen kunnen doen. Ik wil u allen daarvoor danken.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb mij tot op heden niet bemoeid met de commissie Balemans. Dat deed mijn geachte fractievoorzitter. Toch was ik aangenaam verrast toen mevrouw Dik mij verzocht op dit punt het woord te voeren, juist ook vanwege de redenen die de heer Nugteren aanvoerde: juist nú, op dit moment, als allerlaatste inhoudelijke punt, juist dit element.

Eerst een paar technische zaken. Die commissievoorzitters moeten wat ons betreft, vooral benoemd worden op basis van inhoudelijke kwaliteiten en ook beschikbaarheid in tijd. Partijpolitieke achtergrond is daarvoor niet relevant en niet leidend. Het zal iedereen overigens bekend zijn dat het voor mij persoonlijk zo is dat er een goede balans dient te zijn in machtsverhouding tussen coalitie en oppositie, hetgeen wij ook bij de laatste wisseling van het plaatsvervangend voorzitterschap van deze Staten hebben onderstreept.

Voor het overige denken wij dat de besluiten die thans voorliggen, goede besluiten zijn. Er zit één besluit tussen dat van extra belang is, te weten: wij zullen evalueren, ergens in 2012. Doet u dat vooral. Ik zal er niet meer bij zijn.

"Verheug u", heb ik er met heel grote letters boven geschreven. "Verheug u". In Egypte mochten ze willen dat ze dit soort geneuzel op de politiek-bestuurlijke vierkante centimeter konden waarmaken. Wij mogen dat doen in dit land. Dat is een ongelooflijk voorrecht als wij kennis nemen van wat er in dat soort landen en met dat soort regimes gebeurt.

Dames en heren, politiek is een heilige zaak. Vanuit de optiek van de ChristenUnie betekent dat wat bijzonders. Wat voor invulling u daaraan verder ook geeft, wij zijn in deze provincie geroepen om het land, ons stukje land, een beetje beter te maken. De elementen die ons daarbij ten dienste staan, moeten wij zo optimaal mogelijk gebruiken. Dat betekent ook dat wij ons instrumentarium goed scherp moeten houden. Daarom ben ik zo blij met deze commissie Balemans.

Ik grijp nog even terug op wat wij hier de afgelopen jaren hebben gezien. Wij hebben een cultuurtraject afgesloten met een bezoek aan Straatsburg en Natzweiler. Dat heeft op mij persoonlijk een heel diepe indruk gemaakt. Juist omdat wij hier mogen 'nutsen' op de politiek-bestuurlijke vierkante centimeter, heb ik het vertrouwen dat wij Natzweiler en alles wat daaronder ligt en ermee te maken heeft, kunnen vermijden.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik houd het kort. Wederom ligt hier een prima stuk voor, een vervolgbesluit van de werkgroep Balemans, waarin met name de rol van Provinciale Staten steeds beter uit de verf komt, ook kijkend naar bijlage I. D66 ziet dit vooral als een stap in een proces waarvan zij hoopt dat wij de komende statenperiode verdere stappen zullen maken, met name bij het verbeteren van de commissies en de werkwijze daarin. Wat ons betreft is de wijze waarop de stad Utrecht werkt met commissies, waarbij men met tijdsblokken werkt om veel effectiever de volks-

vertegenwoordigers in te zetten, een voorbeeld om eventueel bij de evaluatie in 2012 goed naar te kijken en of dat wellicht iets is waarmee wij hier in de Staten mee kunnen werken.

Een tweetal punten. Het eerste punt is de schriftelijke vragenronde. Wij hebben de indruk dat die niet altijd even goed uit de verf komt. Als de antwoorden op je schriftelijke vragen niet helemaal sluitend waren op wat je bedoelde, dan moet je toch in een PS-vergadering verder doorvragen. Wellicht is dat iets, ook kijkend naar besluit 7 om medio 2012 opnieuw te gaan evalueren, om nog eens naar te kijken en of er wellicht in de commissies nog behoefte is om dat wat verder te 'slijpen' in plaats van alles direct door te sturen naar Provinciale Staten.

Het laatste punt. Niet op de politieke centimeter, maar op de politieke millimeter. Naar aanleiding van het debat van vanmorgen over de megastallen viel het mij op dat het soms niet mogen indienen van moties in de eerste termijn heel onhandig is als het gaat om statenvoorstellen die van onszelf komen; dus geen voorstellen van Gedeputeerde Staten, maar voorstellen van Provinciale Staten. Ik heb een klein amendement gemaakt, dat ik namens de fractie van D66 wil indienen.

Amendement A6 (D66): kleine aanpassing besluit werkgroep Balemans juni 2010

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 februari 2011, ter behandeling van statenvoorstel Werkgroep Balemans, nummer PS2011PS01;

besluiten

toe te voegen aan besluit nr 1:

"Met uitzondering van quickwin-besluit ten aanzien van 1.1, Statenvergadering, 3, Moties en amendementen. Moties worden in tweede termijn ingediend, tenzij sprake is van een statenvoorstel van Provinciale Staten zelf in plaats van een statenvoorstel afkomstig van Gedeputeerde Staten."

Toelichting

Aangezien Gedeputeerde Staten geen 1^e spreek-/reactietermijn hebben in het geval het een statenvoorstel betreft van Provinciale Staten zelf, is het t.b.v. het debat in de Staten – het elkaar onderling kunnen bevragen over standpunten ook t.a.v. moties – aan te bevelen in de 1^e termijn moties in te dienen.

De bedoeling van ons amendement is om alle partijen de mogelijkheid te geven te reageren op een motie door middel van debat. Bij een partij die pas helemaal aan het eind van een tweede termijn een motie mag indienen, wordt het debat eigenlijk een beetje in de kiem gesmoord.

De VOORZITTER: Het amendement is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslagingen. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer DUQUESNOY (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb twee vragen aan mevrouw Versteeg. Is het een verplichting om in zo'n geval een motie in de eerste termijn in te dienen of mag het ook in de tweede termijn?

Heeft mevrouw Versteeg het idee dat de voorzitter dit al een aantal keren heeft geprobeerd tijdens deze vergadering?

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij staat er: aan te bevelen om de motie in de eerste termijn in te dienen. Dat geeft al aan dat als men dat in de tweede termijn wil doen, dat uiteraard kan. Wat dat betreft, is dat niet dogmatisch. Dat past ook niet bij D66. Het is vooral een handreiking ingeval zo'n situatie zich voordoet en men niet gekunsteld iets moet bedenken, omdat een motie pas in de tweede termijn ingediend mag worden. Het is vooral daarvoor bedoeld.

Op de tweede vraag zeg ik, dat als de heer Duquesnoy heeft opgelet, hij gemerkt zal hebben dat de voorzitter dit al een beetje speels zo heeft uitgelegd. Hij heeft mevrouw Bodewitz de mogelijkheid gegeven in de eerste termijn een motie in te dienen. Dat was echter nog voordat dit voorstel door ons wordt aangenomen.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal het kort houden. Ik wil mijn waardering uiten voor de fantastische inzet van de commissie Balemans. Wij zijn enthousiast over hetgeen voorligt. Er zijn twee punten die mij nog wel zorgen baren. Het ene punt betreft de ter kennisname documenten en het nodig zijn van een meerderheid om een stuk te kunnen agenderen. De voorzitter van de commissie heeft al gezegd dat daarmee geen problemen worden verwacht. Ik ga daar ook van uit, maar het geeft een beetje een onrustig gevoel: wat zal dit betekenen voor de toekomst?

Het tweede punt betreft de spreektijd. Zoals die nu in het voorstel is opgenomen, is prima. Wat ik vandaag heb gezien, is dat er ook kortere spreektijden worden vastgesteld dan in het voorstel staat. Dat betekent in ons geval, als er een halfuurstermijn voor een debat is gepland, twee minuten. Als het een heel essentieel onderwerp is voor een partij, dan is het heel beperkt. Ik hoop dat er op een of andere manier rekening mee gehouden kan worden dat als er bepaalde onderwerpen zijn die ook voor de kleinere partijen van belang zijn, daarin enige rek zit.

De heer BALEMANS (voorzitter werkgroep): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb voor mijzelf altijd de houding aangenomen dat ik probeer op hoofdlijnen te debatteren. Als ik dus nu van centimeters naar millimeters moet, dan wordt dat voor mij een hele opgave.

Laat ik vooropstellen, als ik kijk naar de amendementen die voorgelegd zijn, dat ik mij dan enigszins terughoudend zal opstellen, omdat ik niet met mijn commissieleden daarover gesproken heb. Ik wil wel een exposé geven hoe ik mij kan voorstellen hoe zoiets eruit zou kunnen zien. Dan doe ik dat misschien als privé-persoon op die hoofdlijnen, zonder naar de millimeters te gaan.

Laat ik beginnen met de commissievoorzitters. Wij hebben gezegd dat als je gaat kijken naar wat de bedoeling is van de rol die zij gaan spelen, zij een veel belangrijkere rol krijgen als doorgeefluik van wat er leeft binnen de commissie qua onderwerpen, qua zwaarte, qua behoefte aan debat in de richting van het presidium. Wij hebben ook geconstateerd dat het goed zou zijn dat het presidium daarover in volledige gezamenlijkheid een beslissing neemt en dat al die geluiden bij elkaar komen. De voorzitter van het presidium krijgt daarmee een goed beeld van wat er in de commissies speelt. Op het moment dat één commissievoorzitter niet aanwezig is, mis je dus in het presidium informatie over hoe de commissie is verlopen. Het is dan moeilijker de spreektijden op een fatsoenlijke manier te verdelen over de onderwerpen en recht te doen aan de behoefte bij grote fracties, maar zeker ook bij kleine fracties, bij de onderwerpen die zij belangrijk vinden.

Bij de benoeming van de commissievoorzitters was het altijd gebruikelijk dat grote partijen commissievoorzitters leverden. Wij hebben gezegd, kijkend naar de nieuwe taken die wij van hen verwachten, dat het in de eerste plaats met de werkwijze waar wij voor kiezen van belang is dat iemand kwalitatief een goed voorzitter is. Om dat te chargeren: een kwalitatief goed Statenlid is niet automatisch een kwalitatief goede vergadervoorzitter. Als je mazzel hebt komt dat bij elkaar en bij velen van ons komt dat natuurlijk bij elkaar. Wij kijken echter specifiek naar wat je als voorzitter moet kunnen doen. Dat is vergaderingen voorzitten, maar ook de boodschap die vanuit die commissievergaderingen komt adequaat vertalen naar het presidium. Dat is dus niet afhankelijk van je partijpolitieke voorkeur. Bovendien, de rol van de voorzitter van de commissie, is ook geen politieke rol. Stel dat wij na de statenverkiezingen een situatie krijgen dat er vijf fantastische commissievoorzitters kunnen worden gevonden bij de fractie van GroenLinks, wat let je dan om ze allemaal commissievoorzitter te maken? Dan weet ik namelijk dat die vergaderingen ordelijk verlopen, dat iedereen op tijd thuis is en dat de boodschap ook nog eens goed bij het presidium terecht komt.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Is dat net zo'n voorstel als de PVV die Job Cohen koos als ombudsman of zo? (Hilariteit)

De heer BALEMANS (voorzitter werkgroep): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan mij niet herinneren dat wij met de PVV gesproken hebben over deze werkwijze.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Dat is niet de onderliggende vraag.

De heer BALEMANS (voorzitter werkgroep): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dat weet ik. Ik heb verder niks met Job Cohen (Hilariteit)

De heer NUGTEREN (GL): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan de heer Bisschop geruststellen. Het is volgens de heer Balemans dan gewoon het presidium waar je voortaan mee te maken hebt en geen fractie van GroenLinks.

De heer BALEMANS (voorzitter werkgroep): Mijnheer de Voorzitter! Was dit nu de vierkante centimeter of de vierkante millimeter?

Die commissievoorzitters hebben dus geen politieke rol in het geheel.

Ik kan de rede van de heer Nugteren volgen als hij zegt dat wij van een situatie komen dat er alleen maar partijpolitiek werd ingekleurd en dat er nu wordt gekozen voor kwaliteit. De werkgroep heeft gezegd dat de kwaliteit het belangrijkste is. Daar gaat het om.

Wij hebben statieverkiezingen en dan komt er een nieuw fractievoorzittersconvent en er komt een nieuw presidium. Wij hebben gezegd dat het voor ons misschien iets te aanmatigend zou zijn om nu te zeggen dat het precies zus of zo moet, maar dat wij dat overlaten aan de volgende Staten, met de nieuwe fractievoorzitters en een nieuw presidium. Voor de rest zou ik zeggen dat als je dit onderwerp wilt uitdiscussieren, het misschien wel goed is om dat hier met alle politieke partijen uit te spreken en niet met mij als persoon. Dat is namelijk de rol die mij niet past; ik ben gewoon een van de Statenleden. Wat concreet voorligt is geen voorstel van mij, maar ik kan mij de rede van de heer Nugteren echter wel heel goed voorstellen. Er zullen ongetwijfeld nog meer criteria kunnen gelden bij dat soort verdelingen. Wij hebben alleen geconstateerd dat kwaliteit het belangrijkste is en dat de rest afgeleid is. Laten wij dat na de verkiezingen maar even parkeren bij het fractievoorzittersconvent en ook voor een deel bij het presidium.

De ter kennisname stukken en de discipline. Ik zeg dat vooral tegen mevrouw Fokker: natuurlijk, het vergt discipline. Het voordeel is dat zij zelf al heeft kunnen zien dat het werkt. Vergaderingen van de commissie RGW zijn een stuk korter, statenvergaderingen zijn ook een stuk korter, al zou je het niet zeggen. De ervaring is dat er meer wordt gedebatteerd en geïnterrumpeerd. Dat is ook iets wat de levendigheid van het debat, maar ook de uitstraling naar buiten toe echt kan dienen. Het vergt in elk geval meer discipline van parttime politici. Dat realiseer ik mij ook.

De procedure van de ter kennisname stukken hebben wij al goedgekeurd op 28 juni 2010. Die meerderheid is vereist volgens de reglementen. Stel dat mevrouw Fokker een ter kennisname stuk op de agenda wil zetten en daarover wil praten en ik ben het als VVD-er daarmee niet eens of ik vind dat het niet hoeft, dan is de afspraak, het gebruik, dat ik haar die ruimte gun. Dan stem ik er dus mee in dat een stuk op de agenda wordt gezet, maar dan zou ik zelf kunnen zeggen dat ik niet meedoe aan het debat. Die besluiten moeten dus in meerderheid worden genomen, maar ik ga dan niet over de inhoud debatteren en of ik iets wel of niet op de agenda wil hebben. Als mevrouw Fokker erom vraagt, dan gun ik het haar. Dat is de bedoeling. Het is een bepaald gebruik: je gaat elkaar niet de mond snoeren. Dat besluit hebben wij dus op 28 juni 2010 genomen en dat is met die uitleg zo bedoeld.

De fractie van GroenLinks vroeg extra aandacht voor deze procedure. Voorzover ik het begrepen heb, is het de bedoeling dat als de nieuwe Statenleden aantreden en zij een introductieprogramma krijgen over allerlei regels die hier gelden, dat er een onderdeel is ingeruimd voor deze werkwijze. Wij zullen een exposé geven van hoe de werkwijze vorm gegeven is. Het voordeel is, waar wij met elkaar hebben moeten wennen aan de nieuwe werkwijze en allerlei dingen hebben moeten afdleren, dat straks ongeveer de helft van de Staten vernieuwd is. Zij weten straks niet beter. Ik hecht er overigens wel aan dat wij dat goed uitleggen. Dat vergt vervolgens ook steun van het presidium, het fractievoorzittersconvent en de commissievoorzitters.

De fractie van de ChristenUnie. Ik moest er wel even over nadenken: die vergelijking van de vierkante centimeters, die in het niets verdwijnt met de gebeurtenissen in Egypte. Misschien mag ik het om-draaien? Ik zou willen dat vandaag in Egypte ook op die vierkante centimeter van ons werd gesproken, want dan zag het er daar een stuk aardiger uit. Dus soms kan de vierkante centimeter beter zijn dan de vierkante kilometer, om het zo maar even te zeggen.

Mevrouw Versteeg had het over de tijdsblokken in de gemeenteraad van Utrecht. Als je kijkt waar wij vandaan zijn gekomen en waar je eigenlijk naartoe zou moeten gaan, dan zeg ik: "OK, wij hebben in

juni een stap gezet, wij zetten nu de tweede stap en je kunt je misschien best voorstellen dat er nog een stap 3, stap 4, stap 5 zou kunnen zijn." Dat is een ontwikkeling in onze eigen professionalisering. Wij hebben onder andere ook gekeken naar de modellen in Utrecht en in Almere, maar daar heeft men heel andere settings. Wij hebben gezegd dat het misschien te snel gaat als wij daartoe overgaan, kijkend naar waar wij vandaan komen. Wij zeggen: laten wij het gefaseerd doen, zodat iedereen kan wennen aan een nieuwe werkwijze. Ik kan mij echter voorstellen dat de volgende Staten, nu je dit hier hebt liggen, kijken welke stappen hierna gezet kunnen worden om die professionaliteit en die relatie met externen nog sterker te verbeteren; niet alleen met het maatschappelijk middenveld, maar ook gewoon met de kiezers, met de inwoners van deze provincie. Dat is precies de reden waarom wij gezegd hebben medio 2012 een evaluatie te houden, niet alleen intern om te weten hoe het werkt, maar ook om te weten wat de effecten extern zijn geweest. Dan heb je een hele begrotingscyclus gehad en dat is het moment, voordat je weer naar de volgende verkiezingen loopt, om te kijken wat er nog verbeterd kan worden. Dan heb je de ervaringen van de nieuwe Statenleden en nieuwe mensen zullen altijd nieuwe inzichten met zich meebrengen. Die tijdsblokken in de gemeenteraad zou je daarin kunnen meenemen. Hoe die commissie dan gaat heten, zien wij dan wel weer.

Dan de schriftelijke vragenronde. Dat vond ik een interessante vraag. Mevrouw Versteeg zei dat als niet alle antwoorden gegeven worden zoals je graag zou willen, zij alsnog in de Staten vragen moet stellen.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Als de heer Balemans mij citeert, moet hij het goed doen. Ik heb niet gesproken over een antwoord dat ik niet wil. Het gaat om een antwoord dat niet compleet is of een vraag die niet goed begrepen is. Daar gaat het om.

De heer BALEMANS (voorzitter werkgroep): Mijnheer de Voorzitter! Mijn excuus, ik was iets te kort door de bocht. Als je het goed beschouwt, belast die schriftelijke vragenronde de discussie in de commissie niet, want je stuurt je vragen in, vervolgens krijgt iedereen de antwoorden, zodat je een gelijke informatievoorziening hebt. Het belast in feite ook de Statenvergadering niet. En nu komt het: als het antwoord niet volledig is, ga je in de Staten vragen om nadere uitleg of verduidelijking of, als er helemaal geen antwoord op de vragen is gegeven, stel je de vragen opnieuw. Toch zit er nog winst in die procedure, want als je die schriftelijke vragenronde niet had gehad, zou je al die vragen die je schriftelijk gesteld hebt en waarvan het antwoord wel goed was, in de Statenvergadering of in de commissie hebben gesteld. Het gevolg is dat je daarvoor tijd moet inruimen. Natuurlijk, een schriftelijke vragenronde zal nooit voor 100% opleveren wat je wilt, maar misschien voor 90% of soms voor 30%, maar ook die 30% die je eruit haalt, is toch winst in de Statenvergadering, zodat je daar meer je tijd kunt gebruiken om het debat met het college of met de collega-Statenleden aan te gaan over de hoofdlijnen of de deelonderwerpen daarbinnen die voor jou heel belangrijk zijn. Ik snap het punt van mevrouw Versteeg. Kunnen wij dat verbeteren? Er zijn gremia in dit land, bij overheden of bij politieke instellingen, waar blijkt dat dit helemaal onvoldoende is en als er dan nog ruimte is, dan komt er gewoon een tweede schriftelijke vragenronde. Dat zou ook nog kunnen. Wij hebben nu een format gegeven over hoe je kunt werken. Vervolgens is het aan de Staten zelf om te zeggen dat één schriftelijke vragenronde niet voldoende is geweest en nog een tweede ronde te willen.

Mevrouw VERSTEEG (D66: Mijnheer de Voorzitter! Ik ben het geheel met de heer Balemans eens. Wij hebben dit vooral als een opmerking neergelegd om in 2012 eens te kijken of er wel of niet een mouw aan te passen valt. Ik ondersteun het betoog van de heer Balemans geheel.

De heer BALEMANS (voorzitter werkgroep): Mijnheer de Voorzitter! Dank u wel.

De fractie van de PvdD had ook zorgen over de ter kennisname stukken. Ik geloof dat ik daarop nu voldoende geantwoord heb, zodat mevrouw Bodewitz of haar opvolgers zich daarover geen zorgen hoeven te maken.

Dan de spreektijden. Ik kan mij voorstellen dat dat in het begin even wennen was, maar ik wil mevrouw Bodewitz een groot compliment geven, want zij blijft altijd binnen de spreektijd die zij nu heeft. Dus wat dat betreft, zijn haar angst en zorgen niet bewaarheid.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Dat ik braaf binnen de spreektijden blijf, wil naar mijn idee nog niet zeggen dat ik afdoende de boodschap kan overbrengen. Ik heb er in het begin ook prima mee kunnen leven. Drie minuten gaat nog. Als je echter twee minuten hebt en je wilt een of twee moties indienen, dan kom je heel snel in de problemen.

De heer BALEMANS (voorzitter werkgroep): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan mij dat goed voorstellen en dat is een mooi punt om mee te nemen in de evaluatie. De spreektijden, zoals wij die nu in de stukken hebben staan, zijn steeds gebaseerd geweest op de ervaringen in deze Staten. Dan was het zo dat je de spreektijden opgaf voor de eerste termijn en van de tweede termijn werd in de regel niet zoveel gebruik gemaakt. Dus, om het even goedkoop te zeggen, dat kostte je de kop niet als je kijkt naar de totale tijd die je nodig had. Vandaag eiste inderdaad een tweede termijn zijn tijd. Op zich was dat goed voor het debat, denk ik. Dat is wel iets wat je in 2012, of misschien eerder, moet meenemen in de evaluatie. Het zou ook kunnen, zoals in de Tweede Kamer gebruikelijk is, dat er één blok spreektijd per fractie is, waarbij in de regel tweederde voor de eerste termijn is en eenderde voor de tweede termijn. Dat zijn dingen die je mee kunt nemen in zo'n evaluatie als je ziet dat het op een gegeven moment wat gaat knellen. Wij hebben ons gebaseerd op wat er was en wij hebben gezegd dat wij een stap voorwaarts doen. Misschien kunnen wij nu zeggen, kijkend naar vandaag en wat wij geleerd hebben, dat wij toch iets hadden moeten schrijven, ook qua spreektijden, over die tweede termijn. Dat hebben wij niet gedaan, zodat ik zeg dat wij dat moeten meenemen naar de evaluatie.

De VOORZITTER: Ik herinner u toch maar even aan uw spreektijd.

De heer BALEMANS (voorzitter werkgroep): Mijnheer de Voorzitter! Het laatste punt ging over de stukken als Provinciale Staten een voorstel van zichzelf bespreken. Dat betreft het amendement van mevrouw Versteeg. Wat vanochtend speelde, was eigenlijk iets heel apart, want je hebt twee mogelijkheden. In dit geval was er sprake van een burgerinitiatief, dus een groep mensen van buiten de Staten. De Staten spreken daarover en Gedeputeerde Staten hebben daarin inderdaad geen rol. Je hebt ook nog een andere mogelijkheid, zoals de werkgroep die ik nu vertegenwoordig. Die komt van binnen de Staten en die presenteert iets. Ook daarin hebben Gedeputeerde Staten geen rol, maar de Staten kunnen wel met mij debatteren. Het probleem zit voor mevrouw Versteeg in zaken zoals een burgerinitiatief. Dat is het unieke in het geheel, want als de Staten met mij discussiëren, dan hebben zij wel de ruimte voor een eerste en een tweede termijn. Ik weet niet hoe mevrouw Versteeg dat interpreteert. Ik heb daarover niet een heel expliciete mening. Ik kan mij heel goed voorstellen dat je dat apart regelt.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! De statenvoorstellen over de Randstedelijke Rekenkamer zijn daarvan ook een voorbeeld.

De heer BALEMANS (voorzitter werkgroep): Mijnheer de Voorzitter! Ja, dat is waar. Om het heel netjes te zeggen, laat ik het oordeel over aan de Staten.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat wij geen tweede termijn voor dit onderdeel gebruiken en dat wij ons naar beneden begeven om daar de maaltijd te gebruiken. Ik verzoek u hier om half acht terug te zijn om de stemverklaringen en de stemmingen af te handelen. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 18.23 uur tot 19.32 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

Stemverklaringen.

De VOORZITTER: Zoals bekend, hanteren wij de volgorde die wij in de commissie Balemans hebben afgesproken. Ik weet dat mevrouw Fokker heeft gevraagd of wij de afhandeling niet per agendapunt kunnen doen. Ik wil dat deze allerlaatste keer in deze periode echter niet doen. Ik laat het graag over aan de volgende Staten als zij daarin een wijziging willen aanbrengen. Ik houd mij nu aan de agenda

die wij hebben afgesproken. Ik begin met de stemverklaringen van de verschillende fracties bij de onderwerpen die vandaag gepasseerd zijn.

De heer SELDENRIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben een stemverklaring bij agendapunt 6, het statenvoorstel Burgerinitiatief Stop veefabrieken Utrecht. Wij steunen dit voorstel, maar het CDA is daarbij van mening dat eerder democratisch genomen besluiten onverkort gehandhaafd blijven. Het CDA doelt met name op de afspraken die gemaakt zijn bij de herijking van het reconstructieplan. Daarnaast geven wij nogmaals aan dat dit onderwerp bij de uitwerking meer moet inhouden dan de discussie over de limiet aan bouwvlakken.

De heer KONINGS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Een stemverklaring bij het statenvoorstel Burgerinitiatief Stop veefabrieken Utrecht. De fractie van de VVD is akkoord, maar zet hiermee nadrukkelijk niet buiten werking het eerder op democratische wijze genomen besluit van juni 2010 over de herziening van het reconstructieplan, hiermee het college dus met nadruk opdragend bij de uitwerking van het statenvoorstel Burgerinitiatief het besluit van juni 2010 niet te doorkruisen.

Mevrouw FOKKER (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Een paar stemverklaringen.

Het koersdocument landbouw, met daarbij het amendement A2 en motie M5: wij vinden hierbij de status van het koersdocument bepalend. Het amendement en de motie gaan over een aanscherping. Dat vinden wij nu nog niet aan de orde.

Als tweede het agendapunt 11 over de stikstof: het niet behalen van de doelstellingen in 2029 voor de natuurbeschermingswetgebieden vinden wij een belangrijke omissie. De gedeputeerde had de steun van de PvdA kunnen krijgen. Wij vroegen om een aanvullend voorstel om de knelpunten op te lossen, maar de gedeputeerde weigert dit met een redenering die wij niet steunen.

Groot Mijdrecht Noord: er ligt nu een financieringsvoorstel, maar voor ons is er een heel nieuwe situatie als het Rijk niet over de brug komt.

Agendapunt 18 is een sterstuk. Daar staat een fout in de oplegger. De PvdA kan instemmen met het besluit, maar hecht eraan te zeggen dat de opmerkingen over de Sociale Agenda, zoals gesteld op het blauwtje, niet in overeenstemming zijn met de toelichting van de gedeputeerde tijdens de commissie. Het bevestigt dat er geen sprake is van het overhevelen van middelen vanuit de Sociale Agenda. Dat vinden wij belangrijk te zeggen.

Amendement A6 vinden wij heel gedetailleerd. Daar kun je niet tegen zijn. Dat amendement zullen wij dan ook steunen.

De heer BERSCH (SP): Mijnheer de Voorzitter! Een stemverklaring over het burgerinitiatief. Wij stemmen volmondig in met het burgerinitiatief voor een verbod op veefabrieken, in tegenstelling tot sommige andere partijen die laten weten de inhoud eigenlijk niet te steunen.

Mevrouw PENNARTS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Twee stemverklaringen. De eerste gaat over agendapunt 15, het statenvoorstel Ring Utrecht. Wij stemmen in met het besluit, met de aantekening dat wij blij zijn met de tramverbinding die wordt gerealiseerd, maar dat wij het niet eens zijn met de wegverbreding van 2 x 7 of 2 x 6 rijbanen en de verbreding van de bak bij Amelisweerd.

Dan een stemverklaring over het onderwerp stikstof en Natura 2000. Daar bedienen wij ons van de Kunduz-strategie. Wij kunnen alleen instemmen met het besluit als ook ons amendement A5, doelstelling stikstofverordening, wordt aangenomen.

Mevrouw DIK (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb drie stemverklaringen. Bij agendapunt 6, het statenvoorstel Burgerinitiatief, stemmen wij in met de drie beslispunten. Tijdens het statendebat kwamen de besluiten van de actualisatie van het reconstructieplan aan de orde. Wat ons betreft zijn deze besluiten niet van tafel nu wij het burgerinitiatief omarmen. De ChristenUnie kiest voor een tweesporenbeleid. De hoofdlijn is: geen megastallen. Daarnaast pleiten wij voor maatwerk. Een stemverklaring bij motie M2, koe in de wei. De motie vinden wij sympathiek, maar wij vinden niet dat dit verplichtend kan worden opgelegd. Wij zijn blij met de toezegging van de gedeputeerde om te kijken of het in de groenblauwe diensten een plek kan krijgen.

Motie M6 vinden wij ook een sympathieke motie, maar de motie is onuitvoerbaar. Daarom zullen wij tegenstemmen.

De heer BISSCHOP (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Twee stemverklaringen; beide hebben betrekking op agendapunt 6. Helaas kon ik bij de beraadslagingen daarover niet aanwezig zijn.

De formuleringen in het statenvoorstel Burgerinitiatief Stop veefabrieken Utrecht zijn niet de mijne. De intentie kan ik wel delen, alleen vind ik het een vrij ongenueanceerde benadering. Vanwege de intentie stemmen wij ermee in.

Waarmee ik heel veel moeite heb, is motie M2, omdat dat de rechten van de koe aantast. Ja, daar moeten wij niet om lachen, want dat is heel ernstig. Er staat: "te onderzoeken op welke wijze weidegang het beste verplicht gesteld kan worden via de provinciale ruimtelijke verordening en op welke wijze vervolgens monitoring en handhaving kan plaatsvinden". Dat betekent dat een open loopstal, waarbij de koe de keuzemogelijkheid heeft binnen te blijven of naar buiten te gaan, wordt uitgesloten. Die koe moet eruit. Ik vind dit echt onkoewaardig.

Mevrouw BODEWITZ (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Eén stemverklaring over het statenvoorstel Ring Utrecht. Wij zijn voor het voorstel, met uitzondering van twee punten, namelijk de 7 rijstroken en dat de maximale snelheid van 80 km/u op de Noordelijke Ring Utrecht 'ten minste' wordt gesteld.

De VOORZITTER: Mevrouw Pennarts heeft nog iets te melden over motie M4?

Mevrouw PENNARTS (GL): Mijnheer de Voorzitter! Nee, het gaat niet om motie M4, maar ik wil graag een stemverklaring afleggen over motie M2. De motie komt ons sympathiek voor, maar wij vinden dat het gestelde doel niet via de ruimtelijke ordening bereikt kan worden. Wij zullen dus tegenstemmen.

De VOORZITTER: Ik heb begrepen van de griffier dat u motie M4 wilt wijzigen?

Mevrouw PENNARTS (GL): Mijnheer de Voorzitter! U hebt gelijk. Dat betreft het dictum. Er staat: "verzoeken Gedeputeerde Staten uiterlijk september 2011 met nadere voorstellen te komen op welke wijze en met welke instrumenten een efficiënt en effectief lichthinderbeleid kan worden geïmplementeerd". De nieuwe tekst is:

"verzoeken Gedeputeerde Staten uiterlijk september 2011 met nadere voorstellen te komen op welke wijze en met welke instrumenten een efficiënt effectief lichthinderbeleid in provinciaal beleid kan worden meegenomen".

De VOORZITTER: Kan iedereen instemmen met deze wijziging? Dat is het geval, zie ik. Dat betekent overigens niet dat u met de motie zelf hoeft in te stemmen.

Dan was er nog enige wisselwerking nodig tussen mevrouw Bodewitz en gedeputeerde Krol. Ik wil de gedeputeerde graag in de gelegenheid stellen het probleem de wereld uit te helpen.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Als ik dit punt heb toegelicht, zal ik de Staten direct verlaten, omdat ik een debat in Houten moet meemaken.

Er is wat discussie blijven hangen tussen mevrouw Bodewitz en mij over de nieuwvestiging van veehouderij. Intensieve veehouderij is in Landelijk Gebied 1 en Landelijk Gebied 4, zoals stond in ons oude streekplan, sowieso niet toegestaan. Dat klopt dus. In de twee overige gebieden, Landelijk Gebied 2 en Landelijk Gebied 3, zijn wij zeer terughoudend met nieuwvestiging van land- en tuinbouwbedrijven. Wij werken hieraan alleen mee bij een duidelijk aantoonbare meerwaarde. Wij zijn dus generiek tegen nieuwvestiging van alle soorten land- en tuinbouwbedrijven. In de praktijk is intensieve veehouderij dus niet toegestaan in Landelijk Gebied 1 en Landelijk Gebied 4 en zijn wij terughoudend in Landelijk Gebied 2 en Landelijk Gebied 3. Dat is een aanscherping van datgene wat ik vanmiddag gezegd heb. Dat heb ik zowel in de oude streekplantekst als in de verordeningstekst opgezocht. Dan nog blijven mevrouw Bodewitz en ik daarover van mening verschillen, maar dit is de feitelijke situatie op grond van het provinciaal ruimtelijk beleid.

De VOORZITTER: Waarvan akte.

Stemmingen

De VOORZITTER: Ik heb via de griffier u allen een besluitenlijst gegeven, waarin de besluiten in de juiste volgorde zijn opgenomen. Ik meld u dat er momenteel 43 stemgerechtigde leden aanwezig zijn.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel PS2011PS02, met inachtneming van de stemverklaringen van de fracties van het CDA, de VVD, de SP, de ChristenUnie en de SGP.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten motie M1. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de SP, GroenLinks, D66 en de PvdD.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten motie M2, met inachtneming van de stemverklaringen van de fracties van de SP, GroenLinks, de ChristenUnie en de SGP. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de SP en de PvdD.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel PS2011RGW05, met de aantekening dat de fracties van de SP, GroenLinks en de PvdD geacht worden tegengestemd te hebben.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten motie M3. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de SP, GroenLinks en de PvdD.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel PS2011RGW01.

Zonder hoofdelijke stemming aanvaarden Provinciale Staten de gewijzigde motie M4.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten amendement A2, met inachtneming van de stemverklaring van de fractie van de PvdA. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van de SP, GroenLinks en de PvdD.

De VOORZITTER: Amendement A3 is ingetrokken.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel PS2011RGW02, met inachtneming van de stemverklaring van de fractie van de PvdA.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten motie M5 met inachtneming van de stemverklaring van de fractie van de PvdA. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de SP, GroenLinks, D66 en de PvdD.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten motie M6 met inachtneming van de stemverklaring van de fractie van de ChristenUnie. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de SP en de PvdD.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel PS2011RGW03.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten amendement A4, met inachtneming van de stemverklaring van de fractie van de PvdA. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van de SP en de PvdD.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten amendement A5, met inachtneming van de stemverklaring van de fractie van GroenLinks. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van de PvdA, de SP, GroenLinks, D66 en de PvdD.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel PS2011RGW04, met de aantekening dat de fracties van de PvdA, GroenLinks en de PvdD geacht worden tegen het voorstel gestemd te hebben.

Zonder hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten motie M7. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de SP, GroenLinks en de PvdD.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel PS2011RGW06, met inachtneming van de stemverklaring van de fractie van de PvdA.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorstellen PS2011BEM01 en PS2011BEM02.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel PS2011MME01, met inachtneming van de stemverklaringen van de fracties van GroenLinks en de PvdD.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorstellen PS2011MME02, PS2011MME03, PS2011MME04 en PS2011WMC01 met inachtneming van de stemverklaring van de fractie van de PvdA bij voorstel PS2011MME04.

Zonder hoofdelijke stemming aanvaarden Provinciale Staten amendement A6.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het geamendeerde voorstel PS2011PS01.

Sluiting.

De VOORZITTER: Wij zijn aan het einde van deze lange statenvergadering gekomen. Ik wil u complimenteren en u danken voor uw uithoudingsvermogen. Dit was onze laatste vergadering in deze periode van Provinciale Staten van Utrecht. Een compliment voor onszelf voor hoe wij het de afgelopen periode hebben gedaan. Ik neem aan dat bij het afscheid van de Staten mooie woorden worden gesproken door uw vaste voorzitter. Laat ik echter als uw vice-voorzitter zeggen dat ik het een enorm plezier heb gevonden u te mogen voorzitten en de vergadering in goede banen te leiden. (Applaus)
Ik sluit de vergadering.

(Einde van de vergadering om 19.55 uur.)

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 8 maart 2011.

De voorzitter,

De griffier,

